

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HATÁROZATAI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HIVATALOS LAPJA

TARTALOM

3311/2023. (VI. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1611
3312/2023. (VI. 21.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	1619
3313/2023. (VI. 21.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	1625
3314/2023. (VI. 21.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	1633
3315/2023. (VI. 21.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	1641
3316/2023. (VI. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1649
3317/2023. (VI. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1652
3318/2023. (VI. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1657
3319/2023. (VI. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1660
3320/2023. (VI. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1663
3321/2023. (VI. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1666
3322/2023. (VI. 21.) AB végzés	bírói kezdeményezés visszautasításáról	1670
3323/2023. (VI. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1674
3324/2023. (VI. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1677
3325/2023. (VI. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1680
3326/2023. (VI. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1685
3327/2023. (VI. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1690
3328/2023. (VI. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1693
3329/2023. (VI. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1697
3330/2023. (VI. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1701
3331/2023. (VI. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1704
3332/2023. (VI. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1712
3333/2023. (VI. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1716
3334/2023. (VI. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1721
3335/2023. (VI. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1727

3336/2023. (VI. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1731
3337/2023. (VI. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1736
3338/2023. (VI. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1739
3339/2023. (VI. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1743
3340/2023. (VI. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1746
3341/2023. (VI. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1751
3342/2023. (VI. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1755

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSÉNEK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3311/2023. (VI. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó és dr. Salamon László* alkotmánybírók párhuzamos indokolásával, valamint *dr. Schanda Balázs és dr. Szabó Marcel* alkotmánybírók különvéleményével – meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Debreceni Törvényszék 101.Kpk.750.063/2023/11. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselővel (dr. Halász Árpád Ügyvédi Iroda) eljáró indítványozó alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján, melyben a Debreceni Törvényszék 101.Kpk.750.063/2023/11. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapját képező ügyben megállapított tényállás szerint az indítványozó mint szervező a népszavazás kezdeményezéséről, az európai polgári kezdeményezésről, valamint a népszavazási eljárásról szóló 2013. évi CCXXXVIII. törvény (a továbbiakban: Nsztv.) rendelkezései alapján helyi népszavazásra javasolt kérdést nyújtott be hitelesítés céljából Debrecen Megyei Jogú Város Helyi Választási Bizottságához (a továbbiakban: HVB), az alábbi megfogalmazással: „Egyetért-e Ön azzal, hogy Debrecen közigazgatási területén tilos legyen olyan ipari létesítményt létrehozni, amelynek óránkénti átlagos vízigénye meghaladja a 130 köbméter értéket?” A HVB a kérdés hitelesítését 9/2023. (II. 22.) HVB határozatával megtagadta.
- [3] A HVB megállapította, hogy a kérdés sem a választópolgári, sem a jogalkotói egyértelműség feltételeinek nem felel meg. A választópolgári egyértelműség követelménye azért sérül, mert a választópolgároktól nem várható el, hogy ismerjék a különféle ipari létesítmények óránkénti átlagos vízigényét, így pedig a kérdés megválaszolásával nem láthatják előre, hogy milyen, már működő ipari létesítmények működése lehetetlenülne el az esetleges tiltással. A kérdés ráadásul nem tesz különbséget ivóvíz és „nem ivóvíz” között, valamint a kérdésből az sem határozható meg egyértelműen, hogy mi minősül „ipari létesítménynek”, hiszen annak fogalmát jogszabály nem határozza meg. A HVB álláspontja szerint tehát a feltett kérdés azért nem teljesíti a választópolgári egyértelműség követelményét, mert „nem lenne egyértelmű számukra sem az ipari létesítmények köre, sem a felhasználandó vízmennyiség típusa, sem a korlátozás vállalkozási tevékenységre gyakorolt hatása.”
- [4] A jogalkotói egyértelműség követelményét pedig a kérdés azért nem teljesíti, mert az alapján a közgyűlés nem tudná egyértelműen meghatározni, hogy „pontosan milyen vízigény alapján kellene megtiltania bizonyos üzemek létesítését.” A HVB szerint a választópolgári egyértelműség hiánya szükségképpen azt is eredményezi, hogy a kérdés a jogalkotói egyértelműség követelményét sem tudja teljesíteni.
- [5] 1.2. Az indítványozó a HVB határozatával szemben bírósági felülvizsgálat iránti kérelmet terjesztett elő, melyben kérte a bíróságot, hogy a HVB határozatát változtassa meg, és a helyi népszavazásra javasolt kérdést hitelesítse. Az indítványozó érvelése szerint a HVB az 1/2022. (X. 17.) HVB határozatával hitelesítette az „Egyetért-e

- Ön azzal, hogy Debrecen közigazgatási területén tilos legyen olyan ipari létesítményt létrehozni, amelynek az óránkénti átlagos vízigénye meghaladja a 450 m³ értéket?” kérdést, mely kérdéstől az indítvánnyal érintett kérdés csupán a vízigény mértékében, egy számmal (450 helyett 130 köbméter) tér el.
- [6] Az indítványozó szerint valamennyi, a helyi közügy körébe tartozó kérdés szükségképpen igényel a választópolgárok részéről minimális szakismeretet, a helyi népszavazás előtti időszakban zajló kampánynak pedig éppen az a lényege, hogy a választópolgárok megfelelően tájékozódhassanak. Az indítványozó kiemelte, hogy a konkrét kérdés ráadásul az átlagos választópolgár számára (szemben a HVB álláspontjával) még csak különös szakismeretet sem igényel, a kérdés nem megtévesztő jellegű, egyértelműen az ipari létesítmények vízigényére vonatkozik, függetlenül a vízforrás jellegétől.
- [7] A Debreceni Törvényszék 101.Kpk.750.063/2023/11. számú végzésével a 9/2023. (II. 22.) HVB határozatot helybenhagyta. A végzés szerint egy helyi népszavazásra feltett kérdés akkor hitelesíthető, ha az a képviselő-testület hatáskörébe tartozik, és megfelel az egyértelműség és világosság követelményének (Debreceni Törvényszék végzése, Indokolás [27]). A Debreceni Törvényszék megítélése szerint a kérdés, szemben a HVB álláspontjával, a képviselő-testület hatáskörébe tartozik, figyelemmel az Alaptörvény 31. cikk (1) bekezdésére, 32. cikk (2) bekezdésére, a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 13. § (1) bekezdés 1. és 11. pontjára, mely szerint a helyi közügyek, valamint a helyben biztosítható közfeladatok körében ellátandó helyi önkormányzati feladatok körébe tartozik a „településfejlesztés, településrendezés”, és a „helyi környezet- és természetvédelem, vízgazdálkodás, vízkárelhárítás” is, továbbá figyelemmel a vonatkozó törvény rendelkezéseire (Debreceni Törvényszék végzése, Indokolás [34]).
- [8] A Debreceni Törvényszék ugyanakkor arra a következtetésre jutott, hogy az indítványozó által hitelesíteni kért kérdés az egyértelműség követelményét a HVB által megjelölt három indok közül egy elemében valóban nem teljesíti. A kérdés, szemben a HVB álláspontjával, egyértelmű a „vízigény” kérdésében, ugyanis „nem jelöli meg a vízigény körében annak összetevőit, a figyelembe veendő víz típusát, eredetét, minőségét, így az egyértelműen mindegyikre, a teljes vízigényre vonatkozik.”, ily módon pedig mind a választópolgári, mind a jogalkotói egyértelműség követelményét nyilvánvalóan teljesíti (Debreceni Törvényszék végzése, Indokolás [38]). Ugyancsak nem vezethet a kérdés megtagadásához, hogy „az ipari létesítmény fogalmát jogszabály nem határozza meg”, ugyanis ez a kifejezés „alapvető nyelvi fogalmakat használ, és mind a jogalkotó, mind pedig a választópolgárok számára a hétköznapi nyelvhasználatban értelmezhető tartalommal bír”, az Nsztv. pedig nem követeli meg a jogszabályokban nevesített egzakt fogalmak használatát (Debreceni Törvényszék végzése, Indokolás [39]).
- [9] Sérti azonban az egyértelműség követelményét a Debreceni Törvényszék szerint, ha a választópolgárok „a kérdés alapján a döntésük valamennyi, érdemi következményét nem láthatják át.” Jelen esetben „a választópolgároktól nem elvárható, hogy a kérelmező kérdésében szereplő korlátozás valamennyi hatását átlássák. Erre vonatkozó szakismeret, adatbázis, illetve bármely viszonyítási pont (mérési eredmények, határértékek) ismerete nélkül ugyanis nem mérhető fel, hogy az óránkénti 130 köbméternél nagyobb átlagos vízigényű ipari létesítmények létrehozatalára vonatkozó tilalom milyen konkrét következményekkel, változásokkal járna.” (Debreceni Törvényszék végzése, Indokolás [43]). A Debreceni Törvényszék szerint az egyértelműség követelménye azért nem teljesül jelen esetben, mert a választópolgárok nem látják át, hogy „az esetleges tiltással milyen, illetőleg mely ipari létesítmények létrehozatala lehetetlenülne el.” (Debreceni Törvényszék végzése, Indokolás [43]). A Debreceni Törvényszék szerint éppen ezért az átlagos tájékozottságú választópolgár erre vonatkozó elmélyült szakmai ismeret nélkül a kérdés alapos szövegelemzésével sem juthat egyértelmű következtetésre az általa adott válasz lehetséges következményeit illetően.
- [10] A Debreceni Törvényszék végzésében azt is megjegyezte, hogy „ha a felülvizsgálati kérelemben a kérelmező a saját kérdését maga kezdi el magyarázni és kiegészíteni olyan, egyébként eredetileg a kérdésben nem szereplő kritériumokkal, melyek nélkül a kérdés hiányos, akkor az a kérdés bizonyosan nem egyértelmű” (Debreceni Törvényszék végzése, Indokolás [44]).
- [11] A Debreceni Törvényszék a döntésében végezetül arra is kitért, hogy eljárása során kizárólag a 9/2023. (II. 22.) HVB határozatot vizsgálta felül, és a HVB korábbi határozata sem a HVB-t, sem a Debreceni Törvényszéket nem köti. Az irányadó bírói gyakorlat értelmében ugyanis „a közigazgatási szervet egy – adott esetben akár helytelen jogértelmezés folytán meghozott – korábbi döntése nem kötelezi jogellenes döntés meghozatalára. Az a tény, hogy más közigazgatási eljárásban más döntés született, nem járhat azzal a következménnyel, hogy

a közigazgatási szervek vagy a bíróság a jogszabály előírása ellenében téves joggyakorlatot kialakítva és szentesítve megalapozatlan döntést hozzon.” (Debreceni Törvényszék végzése, Indokolás [46]).

- [12] 1.3. Az indítványozó ezt követően terjesztette elő az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszát, melyben a Debreceni Törvényszék 101.Kpk.750.063/2023/11. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését indítványozta, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmére hivatkozással. Az indítványozó érvelése szerint a Debreceni Törvényszék az Nsztv. 39. § (1) bekezdését önkényesen, *contra constitutionem* módon értelmezte, mely egyben a Debreceni Törvényszék végzésének alaptörvény-ellenességéhez vezetett. Az indítványozó e körben az Alkotmánybíróság országos népszavazással összefüggésben megfogalmazott 33/2021. (XII. 22.) AB határozatának (a továbbiakban: Abh.) megállapításait hívta fel, melyek álláspontja szerint az alkotmányjogi panaszra okot adó helyi népszavazással kapcsolatos ügyben is megfelelően irányadóak. Az indítványozó szerint egy népszavazási kérdés hitelesítésekor mindig „a népszavazási kérdés tartalmát kell figyelembe venni” {28/2015. (IX. 24.) AB határozat, Indokolás [28]}. A kérdés alapján a címzettnek el kell tudnia dönteni, hogy terheli-e jogalkotási kötelezettség, és ha igen, milyen tartalommal. A népszavazás sajátossága, hogy a jogalkotónak a népszavazási kérdés értelmezési keretén belül mozgásteret van a népszavazási kérdésnek megfelelő jogszabály megalkotására. A népszavazási kérdés hitelesítésre való alkalmasságát azonban nem befolyásolja, ha a választópolgár nem ismeri előre, hogy a kérdésből következő jogalkotási kötelezettségének az alkotmányos keretek betartásával a jogalkotó pontosan miként tesz eleget. Az Abh. szerint „[a] népszavazás, mint a közvetlen demokratikus hatalomgyakorlás jogintézménye kiürítéséhez vezetne, ha olyan népszavazási kérdés hitelesítését tagadja meg a Kúria, amelyből az Alaptörvény-nyel összhangban álló jogalkotási megoldás is következhet” (Indokolás [34]). Ebből pedig egyenesen következik, hogy a választópolgár a döntésének valamennyi következményét szükségképpen nem láthatja előre, hiszen nem ismerheti pontosan az esetleges sikeres népszavazás eredményeként megalkotásra kerülő jogszabályt sem, áll az indítványban.
- [13] Az indítványozó arra is utal, hogy az Alkotmánybíróság és a Kúria következetes gyakorlata szerint „az állampolgároktól általánosságban is, valamint a népszavazásra feltett kérdés tekintetében különösen elvárható, hogy a vonatkozó jogszabályok ismeretének birtokában legyenek, és ennek megfelelően adják le szavazatukat” {24/2012. (V. 11.) AB határozat, Indokolás [38]}.
- [14] A fenti, az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlatából egyenesen következő megközelítéssel szemben a Debreceni Törvényszék ugyanakkor önkényesen, az Alaptörvény 28. cikke szerinti értelmezési tartomány keretein túlnyúlva a helyi népszavazáshoz való jogot ellehetetlenítő módon értelmezte az Nsztv. 39. § (1) bekezdését az indítványozó szerint, amikor a bíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítványozó által feltett kérdés azért nem felel meg az egyértelműség követelményének, mert a kérdés következményeit a választópolgárok nem láthatják pontosan előre (miközben az esetleges sikeres népszavazás eredményeként megalkotásra kerülő jogszabály pontos tartalma meghatározhatóságának hiánya az egyértelműség követelményét egyébként sem befolyásolja).
- [15] Az indítványozó arra is utal, hogy a Debreceni Törvényszék végzésében a Kúria népszavazásokkal kapcsolatos irányadó gyakorlatából figyelmen kívül hagyta a Római-parti mobilgát ügyében hozott döntését (Knk.VII.37.935/2018/2. számú végzés), melyben a mobilgát nyomvonalával kapcsolatosan a választópolgárok a szükséges szakértői anyagokhoz hozzáférhetnek, így pedig a népszavazásra szánt kérdés megítéléséhez szükséges, kellő mennyiségű és minőségű szakmai információhoz hozzájuthatnak, és így döntésük érdemi következményeit is képesek átlátni (Kúria végzése, Indokolás [15]). Az indítványozó utal arra, hogy jelen esetben az érintett településen (Debrecen) létesítendő egyik konkrét ipari létesítmény engedélyezési eljárásában éppen a vízügyi szakvélemény az egyik olyan dokumentum, melynek a létezése egyébként a helyi választópolgárok számára kifejezetten közismert és hozzáférhető.
- [16] Az indítványozó végezetül arra is hivatkozott, hogy a Debreceni Törvényszék döntése a tekintetben is önkényes, hogy figyelmen kívül hagyta a HVB korábbi, 1/2022. (X. 17.) határozatát. Az indítványozó megjegyzi: azáltal, hogy a korábbi, nagyobb vízígénnyel számoló népszavazási kérdés anyagi jogerővel bír, azt jogszerűnek, az Alaptörvénnyel és az Nsztv.-vel összhangban állónak kell tekinteni, egy ettől a kérdéstől kizárólag egy szám tekintetében eltérő kérdés hitelesítésének megtagadása a kérdés állítólagos egyértelműségének hiánya miatt nyilvánvalóan önkényes, sérti az Alaptörvény 28. cikkét és azon keresztül a XXVIII. cikk (1) bekezdését.

- [17] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [18] 2.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt főszabály szerint a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése főszabályától eltérően az Nsztv. 57. § (4) bekezdése értelmében a törvényszék döntése elleni alkotmányjogi panaszt a törvényszék döntésének a helyi választási iroda honlapján való közzétételét követő nyolc napon belül lehet benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Debreceni Törvényszék végzése a helyi választási iroda honlapján 2023. április 19. napján került közzétételre, melyhez képest az indítványozó az Nsztv. 57. § (4) bekezdése szerinti nyolcnapos határidőn belül, 2023. április 25. napján terjesztette elő alkotmányjogi panaszát.
- [19] 2.2. Az indítványozó a helyi népszavazásra javasolt kérdés benyújtója, a Debreceni Törvényszék előtti eljárás kérelmezője, ekként jogosultsága és érintettsége megállapítható. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette. Az indítványozó jogi képviselővel jár el, a jogi képviselő a meghatalmazását csatolta. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése az alkotmányjogi panaszok elbírálása szempontjából Alaptörvényben biztosított jogot tartalmaz. Az alkotmányjogi panasz a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerinti követelményét teljesíti.
- [20] 3. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség kételye vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetése esetén fogadható be.
- [21] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy az indítványozó által felhívott Abh.-val elbírált ügyben a Kúria a népszavazási kérdés hitelesítésekor azt vizsgálta, hogy a kérdésből olyan jogalkotás következik-e, amely az Alaptörvény módosítására irányul, tehát a hitelesítésről szóló döntés alapja ezen alaptörvényi tilalommal összefüggésben az Országgyűlés jogalkotási feladata teljesítésének értelmezése volt (vö. Abh., Indokolás [25]).
- [22] Az alkotmányjogi panasszal támadott döntésében a Debreceni Törvényszék megállapította, hogy a helyi népszavazásra javasolt kérdéssel érintett ügy a képviselő-testület hatáskörébe tartozik [az Alaptörvény 31. cikk (2) bekezdésére és az Nsztv. 32. § (1) bekezdésére figyelemmel], ugyanakkor a kérdés nem felel meg a választópolgári egyértelműség követelményének [Nsztv. 39. § (1) bekezdés]. Az Nsztv.-ben rögzített jogorvoslati eljárásnak a tárgya alapvetően a hitelesíteni kért kérdés törvényességének a vizsgálata volt.
- [23] A vizsgált esetben az alkotmányjogi panaszban foglalt érvek alapján az indítványozó alapjogi igényét arra alapozza, hogy a Debreceni Törvényszék a népszavazási kérdés hitelesítése során az Nsztv. 39. § (1) bekezdésében foglalt, a helyi népszavazási kérdés egyértelműségére vonatkozó törvényi kitélt önkényesen, az Alaptörvény 28. cikkéből fakadó kötelezettségének eleget nem téve értelmezte.
- [24] Az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy a népszavazási kérdés hitelesítésével kapcsolatos kúriai döntések bírósági felülvizsgálatára vonatkozó hatáskörét értelmezve a 28/2015. (IX. 24.) AB határozatban akként foglalt állást, hogy „a Kúria alkotmányjogi panaszokkal támadott hitelesítő döntésében szereplő kérdés törvényességi szempontú vizsgálata a Kúria kizárólagos hatáskörébe tartozik. Ebből következően az Alkotmánybíróság nem vizsgálhatja felül a Kúria hitelesítő döntését, abban a törvényességi kérdésben, hogy a hitelesített kérdés az Nsztv. 9. § (1) bekezdésében foglalt – választói illetve törvényalkotói – egyértelműség követelményének megfelelt-e” (Indokolás [28]). E megközelítést megerősítve az Alkotmánybíróság a 10/2022. (VI. 2.) AB határozatban szintén azt rögzítette, hogy „[a]z Alkotmánybíróság a jelen határozatában is szükségesnek ítéli rögzíteni azt, hogy a Kúria alkotmányjogi panasszal támadott hitelesítő döntésében szereplő kérdés egyértelműségének vizsgálata a Kúria hatáskörébe tartozik [...]. Ezt a vizsgálatot a Kúria elvégezte, ezért az Alkotmánybíróság ezen indítványi elemet sem vizsgálta érdemben” {Indokolás [28]; továbbá 11/2022. (VI. 2.) AB határozat, Indokolás [15]}.
- [25] Az Alkotmánybíróság következetes, irányadó gyakorlata értelmében tehát a Kúria népszavazási kérdést hitelesítő döntését önmagában az egyértelműség szempontjából nem vizsgálja felül, mivel azt alapvetően nem alkotmányosság, hanem az Nsztv. 9. § (1) bekezdésében rögzített törvényességi kritériumnak tekinti.
- [26] Az Alkotmánybíróság mindezeket helyi népszavazási kérdés hitelesítése tárgyában meghozott bírói döntés tekintetében, illetve az Nsztv. 39. § (1) bekezdése szerinti egyértelműségi vizsgálatra vonatkoztatva is megfelelően irányadónak tekinti {vö. 3133/2023. (III. 14.) AB végzés (a továbbiakban: Abv.), Indokolás [16]}.

- [27] Az Alkotmánybíróság gyakorlatából ugyanakkor az is következik, hogy „[a]z önkényes bírói jogértelmezés sérteti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jogot. [...] Az Alkotmánybíróság azonban csak kivételesen, szigorú feltételek fennállása esetén állapítja meg a jogalkalmazói önkény fennállása miatt az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét.” A jogértelmezési hiba *contra constitutionem* akkor válik önkényessé, ha a bíróság az Alaptörvény 28. cikkében foglalt jogértelmezési szabályokat kifejezetten figyelmen kívül hagyja {23/2018. (XII. 28.) AB határozat, Indokolás [28]}.
- [28] Jelen ügyben az indítványozói érvelés a bírói önkény megvalósulását az Nsztv. 39. § (1) bekezdésében foglalt egyértelműség kritériumának a Debreceni Törvényszék általi mikénti értelmezésére hivatkozással állította, azonban az Alaptörvény 28. cikkében foglalt jogértelmezési szabályok figyelmen kívül hagyását a népszavazási kérdésben foglalt egyes kifejezések indítványozóitól eltérő értelmezésével kívánta igazolni.
- [29] Az Alkotmánybíróság jelen döntésében is hangsúlyozza, hogy az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálatára van hatásköre {3381/2022. (X. 12.) AB határozat, Indokolás [13]}. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-ából következően a népszavazási kérdések hitelesítését illetően sem tekinthető az eljáró bíróságok felülbírálati fórumának, az alkotmányjogi panasszal kapcsolatos hatásköre is – az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának védelmének keresztül – az Alaptörvény védelmét biztosítja.
- [30] Döntésében a Debreceni Törvényszék a népszavazási kérdés egyértelműségét a kérdésben szereplő egyes kifejezések értelmezésén keresztül vizsgálta és részletesen megindokolta, hogy a kérdés álláspontja szerint miért nem felel meg az Nsztv. 39. § (1) bekezdésében szereplő egyértelműségi követelménynek. A vizsgált esetben a Debreceni Törvényszék az alkotmányjogi panasszal támadott döntésében részletesen megindokolta azt, hogy a kérdésben szereplő szabályozás miért tekinthető a helyi önkormányzat feladat- és hatáskörébe tartozó helyi közügynek (lásd a Debreceni Törvényszék végzése, Indokolás [30]–[34]), másrészt azt is, hogy a kérdés miért nem felel meg a választópolgári egyértelműség Nsztv. szerinti követelményének (lásd a Debreceni Törvényszék végzése, Indokolás [40]–[45]).
- [31] A népszavazási kérdésben foglalt kifejezések egyértelműsége értelmezésének megítélése a Debreceni Törvényszék döntésének Alkotmánybíróság általi felülmérlegelését igényelné, amelyre azonban az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre, ezért tartózkodik annak vizsgálatától, hogy a Debreceni Törvényszék döntésében megjelölt érvek megalapozottak-e, vagy az egyes kifejezéseket a bíróság az egyértelműség körében helytállóan értelmezte-e.
- [32] Jelen ügyben, mivel sem a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, sem alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés nem merült fel, az indítvány érdemi vizsgálatára az Abtv. 29. §-a alapján nem kerülhetett sor. Így a népszavazási kérdés egyértelműségéről az Alkotmánybíróság nem foglalhatott állást.
- [33] Az Alkotmánybíróság egyebekben megjegyzi, hogy az indítványban felhívott HVB 1/2022. (X. 17.) határozat jelen alkotmányjogi panasz eljársnak nem képezte a tárgyát.
- [34] 4. Az Alkotmánybíróság a fentiekre tekintettel az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 29. §-a, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *f)* pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2023. június 6.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke, előadó alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [35] 1. A népszavazás kivételes, de kivételességében elsődleges és lényeges, közvetlen hatalomgyakorlást jelent. Az Alaptörvény XXIII. cikk (7) bekezdésének az Alaptörvény tartalma szerinti érvényesülését a bírósági gyakorlatban magam is különösen lényegesnek gondolom a közvetlen demokrácia működése és működtetése érdekében.
- [36] Mindazonáltal egyetértek a többségi indokolással annyiban, amennyiben az Alkotmánybíróság állandó gyakorlatát követve arra az álláspontra helyezkedett, hogy – a népszavazási kérdésekkel azonos módon – a helyi népszavazási kérdések hitelesítése tárgyában meghozott bírói döntéseket sem vizsgálja felül a testület önmagában az egyértelműség szempontjából. Törvényességi kontrollt a kérdés hitelesítésével kapcsolatban az Alkotmánybíróság nem végez.
- [37] Megvizsgálva az indítványt ebből a szempontból megállapítható, hogy az indítványozó kifejezetten az egyértelműség törvényi szabályainak helytelen értelmezésére hivatkozott, többlet elem nélkül. Sőt a helyi népszavazáshoz való jogot [Alaptörvény XXIII. cikk (7) bekezdés] *expressis verbis* fel sem hívta.
- [38] 2. Megjegyzem továbbá az alábbiakat is.
- [39] Az indítvány tulajdonképpen arra épült, hogy a Törvényszék az Nsztv. 39. § (1) bekezdését önkényesen, *contra constitutionem* módon értelmezte, és ezért ellentétes a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés].
- [40] A testület önkényes és ezzel együtt *contra constitutionem* bírói jogértelmezéssel kapcsolatos gyakorlatát az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése és a 28. cikk összekapcsolására alapította [elsőként: 20/2017. (VII. 17.) AB határozat].
- [41] Ezt a többségi álláspontot nem osztom. A bírói (és a hatósági) jogértelmezésre ugyanis anyagi jogi természetű tevékenységként gondolok, ezért a bíró (hatóság) törvénytől való elszakadása az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése – és nem eljárási karakterű – sérelmeként értékelhető csupán. Önmagában a téves jogértelmezés nem hozható kapcsolatba az eljárás fair, méltányos, kiegyensúlyozott, „tisztességes” jellegével [lásd legutóbb: 26/2022. (XI. 3.) AB határozat, Indokolás [34]]. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése és a 28. cikk együttes sérelmére alapított indítvány ezért – véleményem szerint – nem lehet alapja bírói döntés megsemmisítésének.
- [42] 3. Az alkotmányjogi panasz visszautasítását a fenti indokokra tekintettel támogattam. Szavazatomat tehát – mint minden esetben – az alkotmányjogi panasz tartalma, és nem az befolyásolta, hogy a jelen ügy alapját képező kérdésben mennyire lenne hasznos vagy sem, indokolt vagy sem teret engedni a helyi népszavazáshoz való jog kiteljesedésének.

Budapest, 2023. június 6.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [43] A végzés rendelkező részében foglalt visszautasítással egyetértek, indokaim azonban részben eltérnek a döntésben foglaltaktól.
- [44] 1. Az alkotmányjogi panasz befogadásának eleve kettős akadályát jelenti állásponantom szerint az, hogy az indítványozó kizárólag az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének (és ezzel összefüggésben a 28. cikkének) a sérelmére hivatkozott. Nézetem szerint ez az érdemi elbírálás akadályát képezi, mivel egyrészt a döntéshozatalra nemperes eljárás keretében került sor, és ezen eljárás nem tartozik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének a védelmi körébe, másrészt az állított sérelem anyagi jogi és nem processzuális jellegű. A részletes indokaimat a jelen ügghöz tematikusan kapcsolódó 10/2022. (VI. 2) AB határozat [91]–[94] bekezdésében foglalt, illetve a 33/2021. (XII. 22.) AB határozat [78]–[82] bekezdésében foglalt különvéleményem tartalmazza.

[45] 2. Egyetértek a döntés indokolásában foglalt azon megállapítással, hogy a választópolgári egyértelműség kérdése törvényességi és nem alkotmányossági kérdés. Ugyanakkor hangsúlyozni kívánom, hogy elvileg – mint ahogy bármely, a bíróságok döntésének törvényességét érintő kérdés esetén – felmerülhet annak vizsgálatának a szükségessége, hogy a törvényességi kérdéshez kapcsolódó jogértelmezés során a bíróság a vonatkozó jogszabály értelmezésének alkotmányos keretein belül maradt-e, a lehetséges értelmezések közül olyan értelmezést választott-e, ami megfelel az Alaptörvény rendelkezéseinek. Megítélésem szerint megfelelő indítvány esetén jelen ügyben is vizsgálhatta volna az Alkotmánybíróság, hogy a jogalkalmazó nem lépte-e túl az alkotmányos értelmezés kereteit a döntése meghozatala során, azonban ezen vizsgálatra a népszavazáshoz való jog [Alaptörvény XXIII. cikk (7) bekezdése] sérelme vonatkozásában kerülhetett volna sor. Az indítványozó ezen alaptörvényi rendelkezés sérelmére nem hivatkozott, az Abtv. 52. § (2) bekezdésében foglalt indítványhoz kötöttség elvére tekintettel az Alkotmánybíróság hivatalból nem térhetett ki ennek vizsgálatára.

Budapest, 2023. június 6.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel alkotmánybíró különvéleménye

[46] Az alkotmányjogi panasz visszautasítását nem tudtam támogatni.

[47] 1. Az Alaptörvény XXIII. cikk (7) bekezdése védi a helyi népszavazáshoz való jogot, mely jog tartalmi érvényesülésére vonatkozóan (szemben az országos népszavazás jogintézményével) az Alaptörvény további előírás nem tartalmaz, azt közvetlenül az Nsztv. bontja ki. Éppen ezért, amikor a bíróság az Nsztv. alapján eljárva a helyi választási bizottság helyi népszavazásra benyújtott kérdés hitelesítésének tárgyában hozott döntését vizsgálja felül, és értelmezi az Nsztv. valamely rendelkezését, a bíróság jogértelmezése és döntése szükségképpen közvetlenül érinti az Alaptörvény XXIII. cikk (7) bekezdése érvényesülését is.

[48] Kétségtelen, hogy egy (helyi) népszavazás Nsztv. által megkövetelt egyértelműségének kérdése többnyire nem alkotmányjogi kérdés, függetlenül attól, hogy az eljáró bíróság egyébként „jó” döntést hozott-e. Meggyőződésem szerint azonban (szemben a többségi döntésben megjelenő állásponttal) egyes kivételes esetekben az Nsztv. szerinti egyértelműség fogalmának szélsőségesen leszűkítő jogértelmezése az Alaptörvény XXIII. cikk (7) bekezdése szerinti helyi népszavazáshoz való jog kiüresítéséhez vezethet. Véleményem szerint jelen esetben éppen egy ilyen kivételes eset volt egyértelműen azonosítható.

[49] 2. Ilyen kivételes esetnek tekinthető mindenekelőtt, hogy a helyi választási bizottság az 1/2022. (X. 17.) HVB határozatával korábban már hitelesítette az „Egyetért-e Ön azzal, hogy Debrecen közigazgatási területén tilos legyen olyan ipari létesítményt létrehozni, amelynek az óránkénti átlagos vízigénye meghaladja a 450 m3 értéket?” kérdést, mely kérdéstől az indítvánnyal érintett kérdés csupán a vízigény mértékében, egy számmal (450 helyett 130 köbméter) tér el, ennek ellenére az egy szám megváltozásával a korábban hitelesített kérdés már valamilyen, sem a HVB határozatából, sem a Debreceni Törvényszék végzéséből meg nem ismerhető okból elveszítette „egyértelmű jellegét”, mely évrre az indítványozó is kifejezetten hivatkozott már a bírósági felülvizsgálat iránti kérelmében is. Az a jogértelmezés, amely két, nem csupán azonos tárgyú, de lényegileg is ugyanolyan módon megfogalmazott kérdés egyértelműségét homlokegyenest ellenkezően ítéli meg anélkül, hogy érdemi magyarázatot adna az eltérő megítélés jogi indokaira, meggyőződésem szerint nem csupán az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből fakadó indokolási kötelezettséget sérti, hanem tartalmi értelemben véve is szélsőségesen önkényes és nyilvánvalóan alaptörvény-ellenes, mely végeredményben a helyi népszavazáshoz való, Alaptörvényben biztosított jog gyakorlását is teljes mértékben ellehetetleníti.

[50] Ez a körülmény (ti. a korábban már egyértelműnek minősített, a jelen eljárásban vizsgálttól mindössze egy számmal eltérő kérdés) már önmagában is olyan egyedi sajátosság, mely a jelen eljárást az Alkotmánybíróság által korábban a helyi népszavazásra benyújtott kérdések hitelesítésével kapcsolatosan meghozott valamennyi döntésétől megkülönbözteti.

- [51] 3. Ugyanilyen kivételes körülménynek tekinthető álláspontom szerint, hogy annál egyértelműbben egy helyi közügy kérdésében megfogalmazott kérdést lehetetlen feltenni, mint hogy egy objektív módon meghatározott, semmilyen más mérőszámtól nem függő kibocsátási értékkel (jelen esetben a vízigény nagyságával) rendelkező beruházás egy adott területen (jelen esetben egy település teljes közigazgatási területén, mindennemű területi sajátosság kizárásával, átfogóan, generális jelleggel) ne legyen létesíthető.
- [52] A Debreceni Törvényszék által választott jogértelmezés éppen ezért szélsőséges módon leszűkíti a választópolgári egyértelműség követelményét, és azt eredményezi, hogy a Debreceni Törvényszék megközelítésének helytállósága esetén lényegében semmilyen, a helyi közügy körébe tartozó kérdésben nem lehetséges helyi népszavazást kezdeményezni, lehetlenné téve egy Alaptörvényben biztosított jog gyakorlását. A helyi közügy lényege ugyanis minden esetben eredendően az, hogy a helyi önkormányzat valamely kérdésben valamilyen feltétel teljesülése vagy körülmény bekövetkezése esetén valamilyen intézkedést tesz, vagy valamilyen magatartástól tartózkodik, ami szükségszerűen befolyásolja a helyi önkormányzat illetékességi területén élő (működő) jogalanyok jogi helyzetét.
- [53] 4. Mindezen szempontokra figyelemmel meggyőződésem szerint az Alkotmánybíróságnak az alkotmányjogi panaszt annak kivételes, egyedi körülményeire tekintettel érdemben kellett volna vizsgálnia, és érdemi vizsgálatának eredményeként a Debreceni Törvényszék végzését meg kellett volna semmisítenie.

Budapest, 2023. június 6.

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

- [54] A különvéleményhez csatlakozom.

Budapest, 2023. június 6.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1000/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TANÁCSAINAK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3312/2023. (VI. 21.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 22.Bf.11640/2021/16. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője útján (dr. Körcsönyei Éva ügyvéd) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján a Pesti Központi Kerületi Bíróság 9.B.20.543/2020/38. számú, valamint a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 22.Bf.11640/2021/16. számú ítéletei alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybíróságnál.
- [2] A Budapesti Rendőr-Főkapitányság IX. kerületi Rendőrkapitánysága az indítványozó ellen – korábbi élettársa feljelentése alapján – a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 375. § (1) bekezdésbe ütköző információs rendszer felhasználásával elkövetett csalás bűntette miatt 01090/2025/2017.bü. számon folytatott nyomozást megszüntette. Az eljárást megszüntető határozattal szemben a sértett-feljelentő jogi képviselője panasszal élt, de a panaszt a Budapesti IX. Kerületi Ügyészség B.884/2017/13. számú, 2018. augusztus 6. napján kelt határozatával elutasította. A sértett jogi képviselője útján pótmagánvádlóként lépett fel, és vádindítványt nyújtott be az indítványozó ellen a Btk. 372. § (1) bekezdésbe ütköző és a (4) bekezdés a) pontja szerint minősülő sikkasztás bűntette miatt.
- [3] A Pesti Központi Kerületi Bíróság 2021. október 7. napján kelt 9.B.20.543/2020/38. számú ítéletével az indítványozó bűnöségét megállapította a Btk. 372. § (1) bekezdésbe ütköző és a (4) bekezdés a) pontja szerint minősülő sikkasztás bűntettében, és ezért két év szabadságvesztésre ítélte. A szabadságvesztés végrehajtását három év próbaidőre felfüggesztette.
- [4] A Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 2022. május 19. napján jogerős 22.Bf.11640/2021/16. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet megváltoztatta és a szabadságvesztés végrehajtása felfüggesztésének próbaidejét kettő évre mérsékelte.
- [5] 2. Az indítványozó 2022. augusztus 19. napján az Alkotmánybírósághoz, az Abtv. 27. §-a alapján benyújtott alkotmányjogi panaszában a Pesti Központi Kerületi Bíróság 9.B.20.543/2020/38. számú, valamint a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 22.Bf.11640/2021/16. számú ítélete alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését kérte. Álláspontja szerint a Törvényszék támadott döntése az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, R) cikk (2) bekezdését, továbbá az Alaptörvény XV. cikk (1), valamint XXVIII. cikk (1) bekezdésében szereplő jogait, illetve a 26. cikk (1) bekezdését és a 28. cikket sérti.
- [6] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés vonatkozásában azt állítja, hogy a bíróságok *contra legem* jogalkalmazása miatt sérült a tisztességes bírói tárgyaláshoz való joga. A bíróság ugyanis a pótmagánvádló

fellépését olyan vádindítvány alapján engedélyezte, amelyet a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 793. § (3) bekezdésében írt feltétel hiányában – a jogi képviselő aláírása mellett a pótmagánvád-lóé is szerepeljen a vádindítványon – nyújtottak be. Az indítványozó hivatkozott a 3454/2021. (XI. 3.) AB határozatra (a továbbiakban: Abh1.), amely ezt a követelményt erősítette meg. Az indítványozó szerint a *contra legem* jogalkalmazás vizsgálatához szükséges hármas feltétel – a 20/2017. (VII. 18.) AB határozatra (a továbbiakban: Abh2.) tekintettel – ügyében azért áll fenn, mert a bíróságok

- nem indokolták meg, hogy miért nem vették figyelembe a Be. hivatkozott rendelkezését, illetve az Abh1.-et és ítéleteiket olyan bírói gyakorlatra alapozták, amely nem követel meg kettős aláírást;
- önkényesen jártak el, amikor az ügyben kötelező Be. rendelkezést és az ugyancsak kötelező erejű Abh1.-et nem vették figyelembe;
- döntésüket egy olyan bírósági gyakorlatra alapították, a BH2020.100. számú döntésre, amely nem követel meg kettős aláírást, és amelyre nézve álláspontja szerint az Abh1. egyértelműen megállapította, hogy a kúriai döntésben szereplő jogértelmezés nem helytálló.

- [7] Az indítványozó az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésben foglalt törvény előtti egyenlőség sérelmét azzal támasztotta alá, hogy más ügyekben a Be. 793. (3) bekezdését a valós tartalmának megfelelően alkalmazták. Példaként hivatkozott a Nyíregyházi Járásbíróság 2021. április 23. napján kelt 28.B.86/2021/4. számú végzésére, ahol a sértett aláírása nélküli, csak a jogi képviselő által aláírt vádindítványt a bíróság elutasította (Abh1., Indokolás [4] és [9]).
- [8] Az indítványozó hivatkozott a 3213/2022. (V. 11.) AB határozatra, amely szerint az Alkotmánybíróság határozataival, az abból fakadó követelményekkel összhangban nem álló bírósági határozat ellentétes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével (Indokolás [53]).
- [9] Az indítványozó az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdésére, a 26. cikk (1) bekezdésre és a 28. cikkre csak hivatkozott, de azokhoz érdemi indokolást nem fűzött.

II.

- [10] 1. Az Alaptörvénynek az indítvánnyal érintett rendelkezései:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„R) cikk (2) Az Alaptörvény és a jogszabályok mindenkire kötelezőek.”

„XV. cikk (1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

„26. cikk (1) A bírák függetlenek, és csak a törvénynek vannak alárendelve, ítélezési tevékenységükben nem utasíthatóak. A bírákat tisztségükből csak sarkalatos törvényben meghatározott okból és eljárás keretében lehet elmozdítani. A bírák nem lehetnek tagjai pártnak, és nem folytathatnak politikai tevékenységet.”

„28. cikk A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. A jogszabályok céljának megállapítása során elsősorban a jogszabály preambulát, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venni. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.”

- [11] 2. A Be.-nek az indítvánnyal érintett rendelkezése:

„793. § (3) A vádindítványt a jogi képviselő is ellátja aláírásával, illetve minősített vagy minősített tanúsítványon alapuló fokozott biztonságú elektronikus aláírásával.”

III.

- [12] Az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tett-e.
- [13] 1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az Abtv. 27. §-ára alapozott alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet benyújtani az ügyben első fokon eljáró bírósághoz címezve. A Kúria támadott végzését az indítványozó jogi képviselője 2022. június 24. napján vette át. Az alkotmányjogi panaszt az indítványozó jogi képviselője útján 2022. augusztus 19. napján nyújtotta be elektronikus úton. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panaszt határidőben benyújtották.
- [14] 2. Az alkotmányjogi panasz részben eleget tett az Abtv. 52. § (1), illetve (1b) bekezdésében foglalt, az indítványokkal szemben támasztott követelményeknek, mert megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést (az Abtv. 27. §); az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [B] cikk (1) bekezdés, R cikk (2) bekezdés, XV. cikk (1) bekezdés, XXVIII. cikk (1) bekezdés, 26. cikk (1) bekezdés, 28. cikk]. Az indítvány tartalmazta a támadott bírósági határozatokat (a Pesti Központi Kerületi Bíróság 9.B.20.543/2020/38. számú, valamint a Fővárosi Törvényszék, mint másodfokú bíróság 22.Bf.11640/2021/16. számú ítéleteit); továbbá kifejezett kérelmet a bírósági határozatok alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére. Az Alkotmánybíróság rögzítette, hogy Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja alapján az indítványozó a panasz benyújtására jogosultnak és érintettnek tekinthető, mivel az alapul szolgáló büntető ügyben terhelt volt.
- [15] Az Ügyrend 32. § (1) bekezdése szerint az Abtv. 27. § b) pontjában foglalt jogorvoslati lehetőség kimerítésének kötelezettsége nem vonatkozik a felülvizsgálatra, mint rendkívüli jogorvoslatra [pl. 3314/2017. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [22]]. Az Alkotmánybíróság ennek alapján megállapította, hogy az indítvány a befogadáshoz szükséges ezen feltételnek is eleget tett.
- [16] Az alkotmányjogi panasz azonban nem tett eleget a következő követelményeknek:
- az Alkotmánybíróság az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével összefüggésben benyújtott panasszal összefüggésben fenntartotta korábban kialakított gyakorlatát: a jogbiztonság nem alapjog, annak sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben lehet alapítani, mégpedig a visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetén [3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [14]–[17]; 3322/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [10]; 3323/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]; 3324/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]; 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [11]] – az indítványozó indokolásában nem ezekre a körülményekre hivatkozott, így a panasz ebben a tekintetben érdemi vizsgálatra nem alkalmas;
 - az indítványozó az Alaptörvény az R) cikk (2) bekezdés, a 26. cikk (1) bekezdés és a 28. cikk tekintetében alkotmányjogi szempontból értékelhető indokolást nem terjesztett elő – az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint ilyen indokolás hiányában az indítványi elem nem alkalmas érdemi elbírálásra [3075/2016. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [19]; 3231/2016. (XI. 18.) AB határozat, Indokolás [26]].
- [17] 3. Az Alkotmánybíróság ezután az Abtv. 29. §-ában, az indítvány befogadásához szükséges további feltételek fennállását vizsgálta.
- [18] Az Abtv. 29. §-a alapján az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának feltétele, hogy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását [3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30], illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]]. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [19] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XV. cikkével összefüggésben rámutat, hogy gyakorlata szerint „a törvény előtti egyenlőség megsértésére önmagában az ítéletek ellentmondása miatt az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz nem alapítható” [3195/2016. (X. 11.) AB határozat, Indokolás [26]]. Az Alkotmánybíróság következetes értelmezése szerint ugyanis „[a] bírósági jogértelmezésnek, jogalkalmazásnak közvetlenül kell valamely Alaptörvényben biztosított jog sérelmére vezetnie, nem pedig azáltal, hogy eltér bíróságok más ügyekben hozott döntéseitől” [3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [15]]. A hátrányos megkülönböztetés tilalma önmagában ezért nem alapozhatja meg a bírói jogértelmezés érdemi vizsgálatát, hanem az indítványozónak közvetlen alapjogi összefüggést kell igazolnia [lásd például: 3095/2016. (V. 12.) AB végzés, Indokolás [11]–[12]].

- [20] Az Alkotmánybíróság a bírói jogértelmezést kizárólag akkor vizsgálhatja, ha a jogértelmezésnek van alapjogi (Alaptörvényben biztosított jogi) vonatkozása. A konkrét esetben ugyanakkor az indítványozó ilyen közvetlen alapjogi összefüggést nem jelölt meg, arra nem hivatkozott. Önmagában az a körülmény, hogy az alkotmányjogi panasszal támadott bírói döntés eltér más ügyekben hozott bírói döntésektől, a bírói jogértelmezés alapjogi relevanciáját, és ezáltal a XV. cikk (1) bekezdése sérelmének a lehetőségét nem alapozta meg [3078/2021. (III. 4.) AB határozat, Indokolás [21]].
- [21] Az indítvány ezért az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésével összefüggésben sem veti fel a bírói döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem.
- [22] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésben foglalt tisztességes eljárás jogának sérelmét állította, mert álláspontja szerint a Fővárosi Törvényszék másodfokú ítéletében kifejtett jogértelmezés *contra legem*nek minősül, mivel a Be. 793. § (3) bekezdése és a 3454/2021. (XI. 3.) AB határozat alapján a pótmagánvádlónak és a jogi képviselőjének egyaránt alá kell írnia a vádindítványt.
- [23] Az Alkotmánybíróság megítélése szerint felvetheti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét annak állítása, hogy a másodfokú bíróság indokolási kötelezettségét megsértve, önkényes döntést hozott.
- [24] Az előadó alkotmánybíró az Ügyrend 31. § (6) bekezdése alapján – a befogadásról szóló döntés helyett – a panaszi érdemi elbírálását tartalmazó határozat-tervezetet terjesztett az Alkotmánybíróság elé.

IV.

- [25] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.
- [26] 1. Az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy a támadott másodfokú ítélet az indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jogát – a *contra legem* jogalkalmazásra tekintettel – alaptörvény-ellenesen korlátozta-e.
- [27] A Be. 793. § (3) bekezdése szerint: „A vádindítványt a jogi képviselő is ellátja aláírásával, illetve minősített vagy minősített tanúsítványon alapuló fokozott biztonságú elektronikus aláírásával.” A jogszabályi rendelkezést a Kúria BH2020.100. számú döntésében már értelmezte és arra a következtetésre jutott, hogy kizárólag a pótmagánvádló jogi képviselője által aláírt pótmagánvád is joghatályos. Az Alkotmánybíróság az Abh1.-ben a Be. rendelkezésének megsemmisítésére irányuló bírói kezdeményezés elutasítása során úgy foglalt állást, hogy a B) cikk (1) bekezdésében foglalt normavilágosság követelményeinek megfelel a támadott jogszabályi rendelkezés. Az „is” szó ugyanis arra utal, hogy a jogalkotó kettős aláírást követel meg a pótmagánvád benyújtásához.
- [28] Jelen ügyben az első fokon eljáró Pesti Központi Kerületi Bíróság ennek ellenére befogadta a vádindítványt és lefolytatta pótmagánvádas eljárást, amelyben az indítványozó bűnösségét megállapította sikkasztás bűntettében. A másodfokú bíróság ítéletének indokolásában arra az álláspontra helyezkedett, hogy a benyújtott vádindítvány kizárólag a jogi képviselő aláírásával is joghatályosnak tekinthető. Indokolásában a körülmények mérlegelése után rögzítette, hogy érdemben fel sem merülhetett volna az aggály, hogy a jogi képviselő nem a pótmagánvádló akaratának megfelelően nyújtotta be a vádindítványt (támadott ítélet, Indokolás [11]). Indokolásában a Kúria BH2020.100. számú határozatára hivatkozott, amely az Alkotmánybíróság 14/2015. (V. 26.) AB határozatára támaszkodott. A másodfokú bíróság nem vette figyelembe az Abh1.-ben foglaltakat. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a bíróságok formai szempontból *contra legem* jogértelmezést folytattak.
- [29] Önmagában azonban egy *contra legem* jogértelmezést tartalmazó ítélet még nem szükségképpen alaptörvény-ellenes (*contra constitutionem*). Kivételesen, kellően súlyos esetekben egy *contra legem* jogalkalmazás is felemelkedhet alkotmányjogi szempontból értékelhető szintre, és a bírói döntés alaptörvény-ellenességének megállapításához vezethet [29/2021. (X. 10.) AB határozat, Indokolás [28]]. Ilyen kivételes esetként nevesítette az Alkotmánybíróság a 29/2021. (X. 10.) AB határozatában, ha a bíróság ítélete az Alaptörvény megszabta értelmezési tartományt megsérti, és ezáltal a bírói döntés alaptörvény-ellenes lesz, a bíróságok ugyanis csak az Alaptörvény biztosította kereteken belül végezhetik a jogszabályok értelmezését. Ennek megfelelően, az Alkotmánybíróság nem avatkozhat be minden olyan esetben a bíróságok tevékenységébe, amikor valamilyen (állítólagos vagy tényleges) jogszabálysértő jogértelmezésre vagy jogalkalmazásra került sor, a bíró bármely

ténybeli vagy jogi tévedése ugyanis nem teszi automatikusan tisztességtelenné az egész eljárást {lásd például: 3234/2021. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [68]}. Azokban az esetekben azonban, amikor az eljáró bíróságok túllépnek az Alaptörvény biztosította értelmezési tartományon, az Alkotmánybíróságnak nem csupán lehetősége, hanem az Alaptörvény védelmének legfőbb szerveként alkotmányos kötelezettsége az Alaptörvénnyel ellentétes bírói döntés megsemmisítése. Az Alkotmánybíróság a fentiekben túlmenően már abban a kérdésben is állást foglalt, hogy az a bírói ítélet, amely alapos ok nélkül hagyja figyelmen kívül a hatályos jogot, fogalmilag nem lehet tisztességes {20/2017. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [23]; 3178/2022. (IV. 22.) AB határozat, Indokolás [34]}.

- [30] Az Alkotmánybíróság gyakorlata abban is következetes, hogy „az Alkotmánybíróság hatásköre az Abtv. 27. §-a alapján benyújtott alkotmányjogi panaszok elbírálása során a bírói döntésben foglalt jogértelmezés alaptörvényellenességének, alapjogokkal való összhangjának vizsgálatára korlátozódik, és nem terjed ki a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetőleg a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülvizsgálatára” {legutóbb például: 3516/2021. (XII. 13.) AB határozat, Indokolás [48]}. Az Alkotmánybíróság nem vizsgálhatja, hogy az indokolásban megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek, valamint a tényállás megalapozottak-e, illetőleg hogy a jogalkalmazó helyállónan értékelte-e az eljárásban megszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, ugyanis a tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]}. A tisztességes eljárás alkotmányos követelménye ugyanakkor a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást minden esetben megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alaposággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}. Az indokolt bírói döntéshez való jogból „nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem a szubjektív elvárásaikat is kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása” {3107/2016. (V. 24.) AB határozat, Indokolás [38]}, azonban az indokolásnak az ügy érdeme szempontjából releváns kérdésekre minden esetben ki kell terjednie {legutóbb például: 3557/2021. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [28]}. Az Alkotmánybíróság e körben megjegyzi: ha az eljáró bíróság valamely jogkérdésben eltér az Alkotmánybíróság által valamely jogi norma Alaptörvénnyel összhangban álló értelmezésére vonatkozó megállapításától, az eljáró bíróságnak különös gondossággal kell arra figyelemmel lennie, hogy ezen eltérés indokairól döntésében az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének megfelelően számot adjon, ez az eltérés ugyanis minden esetben az ügy érdeme szempontjából releváns kérdésnek tekinthető {5/2022. (IV. 14.) AB határozat, Indokolás [66]}.
- [31] Az Alkotmánybíróság a kifejtett elvek alapján azt vizsgálta, hogy a vádindítvány benyújtásához szükséges kettős aláírás formai követelményének mellőzése és a másodfokú bíróság indokolása olyan fokú bírósági önkényt tükröz-e, amely az ügy érdemére kiható alaptörvény-ellenesség szintjére emeli az eljáró bíróságok *contra legem* jogértelmezését.
- [32] Az Alkotmánybíróság az Abh1.-ben vizsgálta azt is, hogy a kettős aláírás megkövetelésével a jogalkotó szándéka mire irányult. Az Abh1.-ben rögzített jogalkotói álláspont szerint „[a] pótmagánvádló aláírása azt fejezi ki, hogy kívánja a vádindítvány benyújtását és egyetért annak a tartalmával, a jogi képviselő aláírása pedig azt igazolja, hogy a vádindítvány a büntetőjogi és a büntetőeljárás szabályoknak megfelelően készült el” (Abh1., Indokolás [30]). Az ügy érdemét befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételye tehát akkor merülhetne fel, ha a pótmagánvádló hiányzó aláírása után az ügy további körülményeiből kiderülne, hogy nem kívánta a büntetőeljárás lefolytatását és nem értett egyet a vádindítvány tartalmával, ennek ellenére a bíróság – önkényesen – lefolytatta az eljárást.
- [33] A másodfokú bíróság ítéletének indokolásában részletesen vizsgálta, hogy a hiányzó pótmagánvádlói aláírás ellenére a vádlói akarat mire irányult és azt milyen körülmények támasztják alá (támadott ítélet, Indokolás [11]). Az Alkotmánybíróság ugyancsak áttekintette a bírósági iratokat és megállapította, hogy a pótmagánvádló 2021. június 15. napján személyesen, jogi képviselője jelenlétében, valamint 2021. október 7. napján zárt láncú távközlési hálózat útján vett részt a tárgyaláson és egyik alkalommal sem utalt semmilyen körülmény arra, hogy a pótmagánvádló nem kívánja az indítványozó bűnösségének a megállapítását a vádindítványban szereplő bűncselekményben.
- [34] Az Alkotmánybíróság mindezek mérlegelése alapján arra az álláspontra jutott, hogy az ügyben eljáró bíróságok *contra legem* jogértelmezése nem éri el az alaptörvény-ellenesség szintjét.

- [35] 2. Az Alkotmánybíróság összefoglalóan rögzíti, hogy az indítványozó által kifejtett indokok – az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jog sérelme tekintetében – nem támasztják alá az alapul szolgáló büntető ügy érdemére kiható alaptörvény-ellenességet, ezért az alkotmányjogi panaszt elutasítja.

Budapest, 2023. június 6.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2001/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3313/2023. (VI. 21.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 7. § (1) bekezdés *b*) pont *ba*) alpontja és a 7. § (1a) bekezdés *b*) és *h*) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. A jogi képviselővel (dr. Hüttl Tivadar ügyvéd) eljáró indítványozók az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdése alapján a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 7. § (1) bekezdés *b*) pont *ba*) alpontja, valamint a 7. § (1a) bekezdés *b*) és *i*) pontjai alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérték az Alkotmánybíróságtól, mivel az véleményük szerint ellentétes az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésével. Az indítvány benyújtását követően az egyes törvényeknek a Magyarország minisztériumainak felsorolásáról szóló 2022. évi II. törvényhez kapcsolódó módosításáról szóló 2022. évi IV. törvény (a továbbiakban: Módtv.) 7. §-a értelmében az Rtv. 7. § (1a) bekezdésének *i*) pontjának szövege a *h*) pontba került, ezért az Alkotmánybíróság a tartalmi azonosság okán úgy tekintette, hogy az indítvány az Rtv. 7. § (1a) bekezdés *h*) pontjának megsemmisítésére irányul, s ennek megfelelően az alkotmányossági vizsgálatot a döntés meghozatalakor hatályos szöveg szerint a *h*) pont vonatkozásában végezte el.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panaszban írtak az alábbiak szerint foglalhatók össze.
- [3] Az indítványozó1. szakmai szakértőként dolgozik az Oktatási Hivatal Digitális Tananyagfejlesztési Osztályán, multimédiás tananyagtartalmakat készít. Feladatait munkaviszony keretében látja el, jogviszonyára a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) mellett a kormányzati igazgatásról szóló 2018. évi CXXV. törvény (a továbbiakban: Kit.) is irányadó. Az indítványozó2. gyermekvédelmi gyámként, indítványozó3. örökbefogadási tanácsadóként dolgozik a Fővárosi Gyermekvédelmi Központ és Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálatnál (új neve: Országos Gyermekvédelmi Szakszolgálat, Fővárosi Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálat), mindketten közalkalmazotti státuszban.
- [4] Az indítványozók a támadott rendelkezések alaptörvény-ellenességét abban látják, hogy azok aránytalanul korlátozzák az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében garantált magánélet tiszteletben tartásához való jogukat.
- [5] Az indítványozók nem vitatták, hogy a megbízhatósági vizsgálat az állam antikorrupciós stratégiájának egyik fontos és hatékony eleme, azonban nézetük szerint a támadott szabályozás jóval tágabb teret enged az ellenőrzésnek, mint amit a korrupció elleni fellépés indokolna, túlmutat a bűnmegelőzési célokon, mert kiterjed a hivatásszerűség, a szolgálat során tanúsított magatartás, valamint a munkaköri kötelezettségek teljesítésének ellenőrzésére is. Nézetük szerint általánosságban legitimnek tekinthető a megbízhatósági vizsgálat lehetőségének a támadott rendelkezésekben nevesített személyi körre történő kiterjesztése, figyelemmel a tisztességes, részrehajlás nélküli hatósági ügyintézéshez való jog intézményi oldalának biztosítására, valamint a közpénzek és a közvagyon átlátható kezelésére és a közélet tisztaságára. E célok eléréséhez általánosságban alkalmas eszköz lehet a megbízhatósági vizsgálat és az annak részeként végezhető titkos információgyűjtés. Úgy vélik azonban, hogy a feladat elvégzésére kijelölt Nemzeti Védelmi Szolgálat nem rendelkezik a szükséges szakmai ismeretekkel annak megítélésére, hogy az érintett személy jogszabályban, kollektív szerződésben, üzemi megállapodásban vagy munkaszerződésben előírt munkaköri kötelezettségeit betartja-e.
- [6] Az indítványozók úgy vélik, hogy a megbízhatósági vizsgálat által érintett személyi kör feddhetetlensége a jogalkotó által választott korlátozáson kívül enyhébb alapjogkorlátozással járó vagy alapjogkorlátozást meg sem

valósító eszközök (magatartási kódexek kidolgozása, etikai bizottságok felállítása, képzések szervezése, korrupciós kockázat felmérése) alkalmazásával is biztosítható lenne. Nem vitatták ugyanakkor, hogy számos releváns információ a fent írt enyhébb eszközök alkalmazásával nem szerezhető meg, így a megbízhatósági vizsgálat a legitim célok eléréséhez általánosságban szükséges lehet, de az ő esetükben – figyelembe véve munkakörüket, feladataikat, ügyfélkapcsolataikat és döntési kompetenciájukat – nem megfelelő eszköz, ezért a magán-szférához való jog korlátozásával járó norma nem felel meg a szükségesség követelményének.

- [7] Az indítványozók sérelmezték továbbá, hogy a támadott szabályozás differenciálatlan, nincs tekintettel a különböző munka- és feladatkörök eltérő korrupciós kockázatára, és bármiféle gyanú nélkül – absztrakt feltételezés alapján – elrendelhető. A jogalkotó nem vette figyelembe a szabályozás megalkotása során, hogy melyek azok a munka- és feladatkörök, amelyek a korrupció kockázatát vethetik fel. Az indítványozók nem rendelkeznek olyan döntési kompetenciával, illetve ügyfélkörrel, kapcsolatrendszerrel, ami a korrupció lehetőségét, és így az akár titkos információgyűjtést is magába foglaló megbízhatósági vizsgálat szükségességét felveti, ezért az ő esetükben az alapjogkorlátozás arányossága sem áll fenn.
- [8] 3. A támadott jogszabályi rendelkezésekkel kapcsolatos releváns jogszabályi környezet az alábbiak szerint foglалható össze.
- [9] 3.1. A megbízhatósági vizsgálat intézményét az egyes rendészeti tárgyú és az azokkal összefüggő törvények módosításáról szóló 2010. évi CXLVII. törvény vezette be 2011. január 1-jei hatállyal. A törvény 13. §-a egy új – II. fejezettel – egészítette ki az Rtv.-t, amelyben egyebek mellett kijelölte a belső bűnmegelőzési és bűnfelderítési tevékenységet ellátó szerv kizárólagos hatáskörrel ellátandó feladatait, köztük a megbízhatósági vizsgálat lefolytatását.
- [10] A szabályozás értelmében a Nemzeti Védelmi Szolgálat a rendőrség belső bűnmegelőzési és bűnfelderítési feladatokat ellátó szerveként felhatalmazást kapott arra, hogy a törvény által kijelölt személyi kör, ún. védett állomány vonatkozásában az ügyész törvényességi felügyelete mellett, akár bírói engedélyhez nem kötött titkos információgyűjtés alkalmazásával megbízhatósági vizsgálatot folytasson le.
- [11] Az Rtv. 7. § (1) bekezdése a *ba*–*bd*) alpontokban nevesíti a védett állományba tartozó foglalkoztatottakat. A Kormányzati Személyügyi Döntéstámogató Rendszerről szóló 2020. évi CLXII. törvény 20. § (1) bekezdése 2021. január 1. napjától kiterjesztette a megbízhatósági vizsgálat lehetőségét a Kormány vagy a Kormány tagjának irányítása vagy felügyelete alá tartozó költségvetési szervek és a Nemzeti Közszolgálati Egyetem valamennyi foglalkoztatottjára, néhány kivétellel az egészségügyi szolgálati jogviszonyban állókra, valamint az Országgyűlési Őrség hivatásos állományára, köztisztviselőire és munkavállalóira. A Módtv. 7. §-a 2022. május 25. napjától módosította az Rtv. támadott 7. § (1) bekezdés *b*) pontjának *ba*) alpontját. Egyrészt a Nemzeti Védelmi Szolgálat – néhány kivétellel – a belső bűnmegelőzési és bűnfelderítési feladatokat ellátó szervet irányító miniszter által vezetett minisztérium vagy munkaszervezet, a belső bűnmegelőzési és bűnfelderítési feladatokat ellátó szervet irányító miniszter által irányított vagy felügyelt költségvetési szervek, valamint a Nemzeti Közszolgálati Egyetem valamennyi foglalkoztatottjának a megbízhatósági vizsgálatát végzi. Másrészt a 7. § (1a) bekezdés szerinti felsorolás is módosításra került, a panasz benyújtásakor *i*) pontban szereplő munkaviszony a *h*) pontban került feltüntetésre.
- [12] A Módtv. 1. §-a módosította a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény 20. § (2a)–(2b) bekezdését, és a közalkalmazotti jogviszony létesítésének feltételül szabta – amennyiben erre törvény lehetőséget teremt – annak tudomásul vételét, hogy a közalkalmazotti jogviszony fennállása alatt a közalkalmazott feladatai törvényes ellátását az arra törvényben kijelölt szerv megbízhatósági vizsgálatallal ellenőrizheti. A már fennálló közalkalmazotti jogviszonyban állók esetében a módosítás – ha azt törvény előírja – deklarálta az ellenőrzés lehetőségét a közalkalmazott hivatali kötelezettségei teljesítésének ellenőrzésére.
- [13] 3.2. Az Rtv. 7/A. § (1) bekezdése szerint a megbízhatósági vizsgálat célja annak megállapítása, hogy az érintett eleget tesz-e a jogszabályban előírt hivatali, illetve jogszabályban, kollektív szerződésben, üzemi megállapodásban, valamint munkaszerződésben előírt munkaköri kötelezettségének. A megbízhatósági vizsgálat során feltárt jogsértés alapján fegyelmi vagy szabálysértési eljárás nem indítható. Az Rtv. 7/A. § (1a) bekezdése értelmében a megbízhatósági vizsgálatot végző szerv a munkakör ellátása során a valóságban is előforduló vagy feltételezhető élethelyzeteket hoz mesterségesen létre. A megbízhatósági vizsgálat helyszínén az (1) bekezdésben meghatározott cél elérésére alkalmas olyan – sérülést vagy egészségkárosodást nem okozó – tárgy is elhelyezhető, amely jellegénél, rendeltetésénél fogva illeszkedik a kialakítani tervezett mesterséges élet-

helyzetbe. A mesterséges élethelyzet a megbízhatósági vizsgálat meghatározó, azt érdemi tartalommal kitöltő eleme, ezért annak elmaradása esetén a megbízhatósági vizsgálat lényegét tekintve nem jön létre (lásd: az egyes belügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2017. évi XXXIII. törvény 10. §-hoz fűzött indokolás).

- [14] Az Rtv. 7/A. § (2)–(7) bekezdései eljárási rendelkezéseket tartalmaznak, így az elrendelő, megszüntető és befejező határozat formai és tartalmi követelményeit, az ügyészi törvényességi felügyelet szabályait, a vizsgálattal érintett személy utólagos tájékoztatásának kötelezettségét, a vizsgálat időtartamát, valamint az évenként maximum elrendelhető vizsgálatok számát. Az Rtv. 7/B. §-a tartalmazza a megbízhatósági vizsgálat során alkalmazható titkos információgyűjtés szabályait, hivatkozva az Rtv. titkos információgyűjtésről szóló VII. fejezetének rendelkezéseire, kiemelve, hogy az információgyűjtés során alkalmazni kívánt eszközt az elrendelő határozatnak és a részletes tervnek is tartalmaznia kell. Az Rtv. 7/C. § rendelkezik az adatkezeléssel és megsemmisítéssel kapcsolatos garanciális szabályokról, a 7/D. § pedig a vizsgálatot végző személyre vonatkozó büntetethez vezető kizáró okokról.
- [15] 4. A Belügyminisztérium a támadott jogszabályi rendelkezésekkel és az indítvánnyal kapcsolatban tájékoztatta az Alkotmánybíróságot jogi és szakmai álláspontjáról.

II.

- [16] 1. Az Alaptörvény érintett rendelkezése:

„VI. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák. A véleménynyilvánítás szabadsága és a gyülekezési jog gyakorlása nem járhat mások magán- és családi életének, valamint otthonának sérelmével.”

- [17] 2. Az Rtv. támadott rendelkezéseinek a panasz benyújtásakor hatályos szövege:

„7. § (1) A belső bűnmegelőzési és büntetővizsgáló feladatokat ellátó szerv kizárólagos hatáskörrel ellátja az 1. § (2) bekezdés 14. pontjában meghatározott feladatokat. Ennek keretében:

[...]

b) elvégzi

[...]

ba) az (1c) bekezdésben foglalt kivétellel a Kormány vagy a Kormány tagjának irányítása vagy felügyelete alá tartozó költségvetési szerv, valamint a Nemzeti Közszolgálati Egyetem valamennyi foglalkoztatottjának,

[...]

[a ba)–bc) alpontban foglaltak a továbbiakban együtt: védett állomány] megbízhatósági vizsgálatát.

(1a) Az (1) bekezdés b) pont ba) alpontja alkalmazásában foglalkoztatott

[...]

b) a közalkalmazotti jogviszonyban,

[...]

i) a munkaviszonyban

foglalkoztatott.”

- [18] 3. Az Rtv. támadott rendelkezéseinek a panasz elbírálásakor hatályos szövege:

„7. § (1) A belső bűnmegelőzési és büntetővizsgáló feladatokat ellátó szerv ellátja az 1. § (2) bekezdés 14. pontjában meghatározott feladatokat. Ennek keretében:

[...]

b) elvégzi

[...]

ba) az (1c) bekezdésben foglalt kivétellel a belső bűnmegelőzési és büntetővizsgáló feladatokat ellátó szervet irányító miniszter által vezetett minisztérium vagy munkaszervezet, a belső bűnmegelőzési és büntetővizsgáló feladatokat ellátó szervet irányító miniszter által irányított vagy felügyelt költségvetési szervek, valamint a Nemzeti Közszolgálati Egyetem valamennyi foglalkoztatottjának,

[...]

[a *ba*)–*bd*) alpontban foglaltak a továbbiakban együtt: védett állomány] megbízhatósági vizsgálatát,
 (1a) Az (1) bekezdés *b*) pont *ba*) alpontja alkalmazásában foglalkoztatott
 [...]
 b) a közalkalmazotti jogviszonyban,
 [...]
 h) a munkaviszonyban, és,
 [...]
 foglalkoztatott.”

III.

- [19] 1. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerint eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról, amelynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi feltételeknek.
- [20] 1.1. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a panasz az Abtv. 30. § (1) bekezdés második fordulatra figyelemmel határidőben érkezett.
- [21] 1.2. Az Alkotmánybíróság ezt követően az indítványozók érintettségét vizsgálta.
- [22] Az Rtv. támadott 7. § (1) bekezdés *b*) pont *ba*) alpontjának a panasz elbírálásakor hatályos szövege három személyi körre – a belső bűnmegelőzési és bűnfelderítési feladatokat ellátó szövet irányító miniszter által vezetett minisztérium vagy munkaszervezet, a belső bűnmegelőzési és bűnfelderítési feladatokat ellátó szövet irányító miniszter által irányított vagy felügyelt költségvetési szervek, valamint a Nemzeti Közszolgálati Egyetem valamennyi foglalkoztatottjára – vonatkozik. Az indítványozók érintettsége az említett törvényi rendelkezés második fordulatában írt védett állomány tekintetében állapítható meg, ezért az Alkotmánybíróság a vizsgálatot e személyi kör vonatkozásában folytatta le.
- [23] Az Abtv. 26. § (2) bekezdésében foglalt kivételes panasz esetében különös jelentősége van az érintettség vizsgálatának, amelynek fennállása minden esetben csak a konkrét ügy kapcsán dönthető el. Az Alkotmánybíróság csak abban az esetben folytathat le érdemi vizsgálatot, ha az indítványozó hitelt érdemlően igazolni tudja, hogy a támadott jogszabályi rendelkezés vele szemben közvetlenül, bírói döntés nélkül hatályosult, és ennek következtében őt jogsérelem érte, amelynek orvoslására jogorvoslati lehetőség vagy nem áll rendelkezésre, vagy azt már kimerítette. A megkövetelt személyes, közvetlen és aktuális érintettségnek az indítvány benyújtásakor fenn kell állnia {vö. 3110/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [27]; 3120/2015. (VII. 2.) AB végzés, Indokolás [55]}.
- [24] Az indítványozó1. az indítvány benyújtásakor az Oktatási Hivatal munkaviszonyban álló foglalkoztatottja. Az indítványozó2. és indítványozó3. az indítvány benyújtásakor közalkalmazottként – a Szociális Gyermekvédelmi Főigazgatóság által felügyelt – Fővárosi Gyermekvédelmi Központ és Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálat költségvetési szerv foglalkoztatottjai. Mind az Oktatási Hivatal, mind a Szociális Gyermekvédelmi Főigazgatóság alapító okirata szerinti irányító-felügyeleti szerv a Belügyminisztérium.
- [25] A fentiek alapján megállapítható, hogy mindhárom indítványozó a belső bűnmegelőzési és bűnfelderítési feladatokat ellátó szövet irányító miniszter által irányított vagy felügyelt költségvetési szerv munkaviszonyban, illetve közalkalmazotti jogviszonyban álló foglalkoztatottja, tehát az Rtv. 7. § (1) bekezdés *b*) pont *ba*) alpontja szerinti védett állományba tartozik, és a 7. § (1a) bekezdés *b*) és *h*) pontja szerinti jogviszonyban áll.
- [26] Az érintettség közvetlen voltát illetően az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozóknak nincs lehetősége a végrehajtási aktus (a vizsgálatot elrendelő szerv ügyész által jóváhagyott határozata) megismerésére, így a megbízhatósági vizsgálat folytatásáról és a titkos információgyűjtésről sem szerezhetnek tudomást. Hasonló esetben az Alkotmánybíróság már vizsgálva a kérdést megállapította, hogy „a titkos információgyűjtés lehetőségét megteremtő jogszabályi rendelkezést – az eljárás titkos jellegére tekintettel – közvetlenül hatályosuló normának tekintti. Az Alkotmánybíróság a közvetlenség kritériumának vizsgálata során figyelembe vette az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz végső jogorvoslat jellegét is” {32/2013. (XI. 22.) AB határozat (a továbbiakban: Abh1.), Indokolás [34]}.
- [27] Az Alkotmánybíróság az aktuális érintettség vizsgálata körében arra jutott, hogy az a jelen ügyben nem értelmezhető annak okán, hogy az indítványozónak az eljárás jellege miatt nincs tudomása arról, hogy vele szemben a megbízhatósági vizsgálat, illetve annak keretében a titkos információgyűjtés megkezdődött-e, és az utólagos

tájékoztatás alapján sem derül ki számára, hogy a vizsgálat során milyen eszközöket alkalmaztak vele szemben (lásd hasonlóan: Abh1., Indokolás [35]).

- [28] Az indítványozók személyes és közvetlen érintettsége tehát megállapítható, számukra a jogsérelem orvoslására szolgáló bírói vagy más jogorvoslati eljárás nem áll rendelkezésre.
- [29] 2. Az Abtv. 26. § (2) bekezdés szerinti alkotmányjogi panasz is csak az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának sérelmére alapítható. Az indítványozók által megjelölt Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdés Alaptörvényben biztosított jogot tartalmaz, amelyre így alkotmányjogi panasz alapítható, ezért az indítvány e tekintetben a törvényi feltételnek megfelel.
- [30] 3. Az Alkotmánybíróság a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt feltételeit vizsgálva a következő megállapításra jutott. A panasz tartalmazza az Alkotmánybíróság hatáskörének megállapítására vonatkozó és az indítványozók jogosultságát megalapozó törvényi rendelkezést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pont], megjelöli az eljárás megindításának indokait [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont], az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezését [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont] és alkotmányjogilag értékelhető indokolást [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont], valamint kifejezett kérelmet a jogszabályi rendelkezések megsemmisítésére, illetve az Alkotmánybíróság döntésének tartalmára [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].
- [31] Mindezek alapján megállapította az Alkotmánybíróság, hogy az indítvány a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt feltételeinek megfelel.
- [32] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint tartalmilag mulasztás megállapítását is kérték az indítványozók, amikor a támadott szabályozás differenciálatlanságát kifogásolták. Érvelésük szerint ugyanis a jogalkotó az érintett személyi kör sokféleségét figyelmen kívül hagyta a szabályozás megalkotása során, így válogatás nélkül engedett meg aránytalan beavatkozást a védett állományba tartozók magánéletébe, és ezzel pusztán a jogviszony fennállására tekintettel tette lehetővé a megbízhatósági vizsgálat lefolytatását. Az Abtv. 46. § (1) bekezdése alapján ugyanakkor az Alkotmánybíróság indítványozói kérelemre nem, csak hatáskörei gyakorlása során hivatalból állapítja meg az alaptörvény-ellenességet előidéző jogalkotói mulasztást {lásd például: 3306/2017. (XI. 24.) AB határozat, Indokolás [72]; 3222/2018. (VII. 2.) AB határozat, Indokolás [33]}.
- [33] 4. Az Abtv. 29. §-ában meghatározott feltételt vizsgálva az eljáró tanács alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek tekintette annak tisztázását, hogy a támadott jogszabályi rendelkezések alapján megjelölt foglalkoztatotti körrel szemben – akár titkos információgyűjtési eszközök igénybevételével – lefolytatható megbízhatósági vizsgálat, összhangban áll-e az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésével.
- [34] A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság tanácsa a 2022. március 8. napján tartott ülésén az alkotmányjogi panaszt befogadta.

IV.

- [35] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.
- [36] A magánszférához való jog mint alapjog korlátozásának alkotmányossága az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében előírt kritériumok alapján ítéltető meg. Ahogyan azt az Alkotmánybíróság korábbi döntésében már megfogalmazta, „[a]z állam akkor nyúlhat az alapjog korlátozásának eszközéhez, ha másik alapvető jog és szabadság védelme vagy érvényesülése, illetve egyéb alkotmányos érték védelme más módon nem érhető el” {24/2014. (VII. 22.) AB határozat Indokolás [134]}.
- [37] 1. Az alapjog-korlátozási teszt első lépcsője annak eldöntése, hogy az indítványban kifogásolt jogszabályi rendelkezések érintik-e a hivatkozott alapjogot, jelen esetben megvalósítják-e a magánszférához való jog korlátozását {lásd például: 15/2022. (VII. 14.) AB határozat, Indokolás [24]}.
- [38] Az Rtv. 7/B. § (1) bekezdése értelmében a megbízhatósági vizsgálat során a VII. Fejezetben meghatározott módon titkos információgyűjtés folytatható. Az Rtv. 63. § (1) bekezdése szerint az Rtv. alapján végzett titkos információgyűjtés olyan, a magánlakás sérthetlenségéhez, valamint a magántitok, a levéltitok és a személyes adatok védelméhez fűződő alapvető jogok korlátozásával járó, a rendőrség által végzett különleges tevékenység, amelyet a rendőrség erre feljogosított szervei az érintett tudta nélkül végeznek.

- [39] A fent írtak alapján egyértelmű a tartalmi kapcsolat és az érdemi összefüggés a kifogásolt szabályozás és az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése között.
- [40] 2. Az általános alapjog-korlátozási teszt második lépcsője a jogalkotói legitim cél vizsgálata. Az Alkotmánybíróság ennek során megvizsgálta, hogy az alapjogi korlátozásra más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében került-e sor.
- [41] 2.1. Az Alkotmánybíróság már működésének kezdetén hozott döntéseiben rámutatott arra, hogy az alapjogok szubjektív, alanyi oldala mellett azok objektív intézményvédelmi oldala is szolgálhat más alapjogok korlátozásának legitim indokaként {lásd például: 64/1991. (XII. 17.) AB határozat, ABH 1991, 297, 302; az Alaptörvény hatálybalépése utáni gyakorlatból: 3128/2022. (IV. 1.) AB határozat, Indokolás [126]}.
- [42] Az Rtv. 7/A. § (1) bekezdése a következőképpen rögzíti a megbízhatósági vizsgálat célját: „A megbízhatósági vizsgálat célja annak megállapítása, hogy az azzal érintett eleget tesz-e a jogszabályban előírt hivatali, illetve jogszabályban, kollektív szerződésben, üzemi megállapodásban, valamint munkaszerződésben előírt munkaköri kötelezettségének [...]”
- [43] A fenti célra az *amicus curiae* is utalt: a jogalkotó szándéka a közszolgálat, valamint a hivatásos szolgálat ellátása során tanúsított magatartás, intézkedési és munkaköri kötelezettség teljesülésének ellenőrzése volt a megbízhatósági vizsgálat érintett személyi körre történő kiterjesztésével. A megbízhatósági vizsgálatnak nem büncselekmény felderítése vagy korrupciós kockázatok kiszűrése az elsődleges célja, a bűnmegelőzést csak közvetetten szolgálja.
- [44] 2.2. Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében rögzített tisztességes hatósági eljáráshoz való jog lényeges eleme az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata alapján a pártatlan, részrehajlás nélküli ügyintézés, a jogegyenlőség, a diszkrimináció tilalma, valamint a tisztességes ügyintézés követelménye {lásd például: 3311/2018. (X. 16.) AB határozat, Indokolás [26]; 3223/2018. (VII. 2.) AB határozat, Indokolás [29]}. „Jogállami keretek között a »tisztességes« (*fair*, méltányos, kiegyensúlyozott) karakter minden közhatalom erejével felruházott eljárással szemben követelmény. Ezért a sajátosságok figyelembe vétele mellett, de a hatósági eljárásban is megfelelő módon és tartalommal meg kell jelennie a *fair* eljárás alkotmányjogi követelményeinek, amelyeket az alapjogi jogalanyisággal rendelkező ügyfeleknek alanyi jogként, végső fokon alapjogként ki kell tudni kényszeríteni. E jogok érvényesíthetősége a hatóság működésének korlátja, jogszerű eljárásának pedig alaptörvényi mércéje. Ezen jogállami követelménynek a megnyilvánulása az, hogy az Alaptörvény XXIV. cikke önállóan, az ügyintézés alapjogaként ismeri el a *fair* hatósági eljáráshoz való jogot.” {25/2020. (XII. 2.) AB határozat, Indokolás [23]}
- [45] Az előbb megfogalmazott elvek és követelmények tükrében az állam intézményvédelmi kötelezettsége a pártatlan, részrehajlás és megkülönböztetés nélküli hatósági eljárás biztosítása, az ezt garantáló szabályozás kialakítása és működtetése, ellenőrzése révén.
- [46] 2.3. Az Alaptörvény 39. cikk (2) bekezdése a közélet tisztaságát mint alkotmányos értéket *expressis verbis* megfogalmazza, kimondva, hogy „[a] közpénzeket és a nemzeti vagyont az átláthatóság és a közélet tisztaságának elve szerint kell kezelni”.
- [47] Az Alkotmánybíróság a Nemzeti hitvallás „[v]alljuk, hogy népuralom csak ott van, ahol az állam szolgálja polgárait, ügyeiket méltányosan, visszaélés és részrehajlás nélkül intézi” mondatából levezette, hogy „általánosságban a közfeladatok ellátásával kapcsolatos alaptörvényi követelmény [...] a közélet tisztasága” {21/2013. (VII. 19.) AB határozat, Indokolás [33]}, tehát a közélet tisztaságával kapcsolatos követelmény nemcsak a közhatalom gyakorlása során, hanem valamennyi közfeladat ellátásával – jelen ügyben a gyermek- és ifjúságvédelemhez, valamint a közneveléshez kapcsolódó intézményrendszer átlátható, részrehajlás nélküli működtetésével – összefüggésben irányadó.
- [48] 2.4. Az előbb írtak alapján az Alkotmánybíróság a jogkorlátozás legitim céljaként a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog intézményi oldalának biztosítását, továbbá a közélet tisztaságának megteremtésére irányuló fellépést olyan alkotmányos értéként fogadja el, amely az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése alapján az alapjogkorlátozás legitim célja.

- [49] 3. Az általános alapjog-korlátozási teszt következő, szükségességi eleme körében értékeli az Alkotmánybíróság azt, hogy a legitim cél „más módon nem érhető el, tehát a korlátozás feltétlenül (vagyis elkerülhetetlenül) szükséges” {3306/2020. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [39]}.
- [50] Jelen ügyben a szükségességi elem kapcsán az eldöntendő kérdés akként fogalmazható meg, hogy a megbízhatósági vizsgálat lényegi elemét jelentő mesterséges élethelyzet létrehozása nélkül lehetséges-e annak hatékony ellenőrzése, hogy az érintett eleget tesz-e a jogszabályban előírt hivatali, illetve jogszabályban, kollektív szerződésben, üzemi megállapodásban, valamint munkaszerződésben előírt munkaköri kötelezettségének.
- [51] Az adott szakma szabályainak megfelelően ellátott, pártatlan, a köz szolgálatában végzett tevékenység ellenőrzéséhez olyan eszközök és végrehajtási módok szükségesek, amelyekhez jellegüknél fogva csak feltételezhető élethelyzetek mesterséges létrehozásával vagy titkos eszközök alkalmazásával lehet hozzájutni, mivel a vizsgálattal érintett személynek ahhoz fűződik érdeke, hogy esetleges szabályszegése, részrehajlása titokban maradjon. A megbízhatósági vizsgálat lényegét jelentő mesterséges élethelyzet kialakítása, valamint a rejtett megfigyelés, adatgyűjtés különböző eszközei nemcsak alkalmasak, hanem kizárólagosan alkalmasak a legitim cél érdekében a hivatásszerűség, valamint az érintett intézkedési és munkaköri kötelezettségének ellenőrzésére, ezért az Alkotmánybíróság a legitim célok eléréséhez a támadott korlátozást szükségesnek tartja {lásd hasonlóan: 3484/2022. (XII. 20.) AB határozat (a továbbiakban: Abh2.), Indokolás [51]}.
- [52] 4. „Az arányosság körében – az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján – az vizsgálandó, hogy az elérni kívánt cél fontossága és az ennek érdekében okozott alapjog-sérelem súlya megfelelő arányban állnak-e egymással. A törvényhozó a korlátozás során köteles az adott cél elérésére alkalmas legenyhébb eszközt alkalmazni, azaz a korlátozás nem haladhatja meg azt a szintet, mint amit az alkotmányosan igazolható cél elérése feltétlenül megkíván {lásd például: 24/2014. (VII. 22.) AB határozat, Indokolás [135]; 3312/2017. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [43]}. Az arányosság vizsgálata körében tehát az Alkotmánybíróságnak a beavatkozás súlyát – az okozott alapjog-sérelmet – kell összevetnie az elérni kívánt céllal [...]” {3/2020. (I. 3.) AB határozat, Indokolás [56]}.
- [53] 4.1. Az arányosság keretében az Alkotmánybíróság értékelte a támadott rendelkezésekkel érintett személyi kör jogviszonyának jellegét.
- [54] Az indítványozó2. és indítványozó3. közalkalmazottak, feladataikat törvényi szinten a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gytv.) szabályozza. A Gytv. 1. § (1) bekezdése a törvény céljaként rögzíti azon alapvető szabályok megállapítását, amelyek alapján az állam, a helyi önkormányzatok és az adott szakterületen tevékenykedő szervezetek és természetes személyek meghatározott ellátásokkal és intézkedésekkel segítséget nyújtsanak a gyermekek törvényben foglalt jogainak és érdekeinek érvényesítéséhez.
- [55] Az indítványozó1. ugyan nem közalkalmazott, de munkaköre szorosan kapcsolódik az állami feladatok részét képező közneveléshez. Munkáltatója, az Oktatási Hivatal Alapító Okirata szerinti közfeladata a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvényben (a továbbiakban: Nkt.) és más jogszabályokban meghatározott feladatok ellátása. Kiemelendő az Nkt. 1. § (2) bekezdése, amely a törvény céljai és alapelvei között – kiemelve a közjő szolgálatának fontosságát – a köznevelést közszolgálatként nevesíti azzal, hogy annak kereteit és garanciáit az állam biztosítja.
- [56] Amint az az indítványozó1. csatolt munkaszerződéséből kitűnik, jogviszonya sajátos, arra az Mt. rendelkezései mellett részben irányadóak a kormánytisztviselőkre vonatkozó törvényi előírások is. Így – egyebek mellett – vonatkozik rá az együttalkalmazási tilalom és az összeférhetetlenség [Kit. 95. § (5)–(7) bekezdései], a munkáltató közszolgálati szabályzata [Kit. 278. § (7) bekezdés], a büntetlen előélet megkövetelése, valamint a titoktartási nyilatkozattételi kötelezettség [Kit. 279. § (6) bekezdés].
- [57] Összességében megállapítható, hogy mindhárom indítványozó a belső bűnmegelőzési és bűnfelderítési feladatokat ellátó szervet irányító miniszter által irányított költségvetési szerv foglalkoztatottja, közfeladatokat látanak el, mind a munkáltató, mind az alkalmazott jogi helyzetét az állami költségvetéstől való függőség határozza meg, ebből következik a közszolgálati rendszer sajátosságainak megfelelő közjogi szabályozás.
- [58] 4.2. Az 1/2016. (I. 29.) AB határozatban a közszolgálati rendszer jellemzői kapcsán az Alkotmánybíróság az alábbiakra mutatott rá: „a köztisztviselői, kormánytisztviselői jogviszonyok kettős arculatú jogviszonyok. Egyrészt mivel munkavégzésre irányuló jogviszonyok, sok vonatkozásban a munkajogi jogviszonyok sajátosságaival rendelkeznek. Másrészt e jogviszonyok sajátosságait meghatározza az is, hogy e munkavégzés közhatalommal

- rendelkező állami szervezetekben történik, és a tisztviselők közhivatalt viselnek, állami feladatokat látnak el, állami, közhatalmi döntéseket hoznak, készítének elő, ezért alapvetően közjogi jellegű jogviszonyok [8/2011. (II. 18.) AB határozat, ABH 2011, 49, 77.]. A zárt közszolgálati rendszer alapvető jellemzője, hogy a közszolgálati jogviszony tartalmát, a jogviszony alanyainak jogait és kötelezettségeit nem a felek megállapodása, hanem jogszabály, törvény határozza meg.” {Indokolás [44]; megerősítette: 3116/2021. (IV. 14.) AB határozat, Indokolás [70]}
- [59] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a kifejtett szempontok alapján az állam az indítványozók által ellátott közfeladatokra tekintettel az adott esetben nagy szabadsággal rendelkezik a jogviszony tartalmának meghatározása során. A közszolgálat tisztasága érdekében ennek megfelelően olyan többletkövetelményeket támaszthat a foglalkoztatottakkal szemben, amelyek biztosítják az állami feladatok, a jogalkotó által kitűzött céloknak és elveknek megfelelő, törvényes és részrehajlás nélküli teljesítését.
- [60] 4.3. Az arányosság keretében értékelte az Alkotmánybíróság azt is, hogy az érintetteket megilleti a jogviszony létesítésekor, fenntartásakor a döntés szabadsága. A belső bűnmegelőzési és bünteljesítési feladatokat ellátó szervezet irányító miniszter által irányított vagy felügyelt költségvetési szerveknél újonnan – az Rtv. támadott szakaszainak hatálybalépését követően – munkát vállalók a leendő jogviszonyukra vonatkozó jogszabályi rendelkezések ismeretében írják alá a közalkalmazotti kinevezést, illetve munkaszerződést. Azon érintettek pedig, akik a megbízhatósági vizsgálat érintett körre történő kiterjesztését megelőzően létesítették a jogviszonyukat, szintén szabadon dönthetnek annak folytatását illetően azzal, hogy a foglalkoztatás tovább folytatásával tudomásul veszik; velük szemben megbízhatósági vizsgálat folytatható.
- [61] Megjegyzi az Alkotmánybíróság, hogy a legtöbb szerződéses jogviszony, így a munkaviszonyt és a közalkalmazotti jogviszonyt létrehozó szerződés is, korlátozza a szerződő felek jogait, akár a rendelkezési jogból levezethető magánszférát érintő alapjogait is, hiszen a szerződésből kötelezettségek és jogok származnak. Ez azonban nem jelenti az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében (vagy más) nevesített alapjogok sérelmét, mert a szerződés megkötése, vagy adott esetben a jogviszony fenntartása éppen a felek szabad akaratán, cselekvési autonómiáján, a szolgálati jogviszonyba lépő foglalkoztatott önkorlátozásán alapul, ahogyan a jelen esetben is (lásd hasonlóan: Abh2., Indokolás [63]).
- [62] 4.4. A jelen eljárásban az Alkotmánybíróság nem a megbízhatósági vizsgálat alaptörvény-ellenességét vizsgálta, hanem azt, hogy a belső bűnmegelőzési és bünteljesítési feladatokat ellátó szervezet irányító miniszter által irányított vagy felügyelt költségvetési szerveknél jogviszonyban állók védett körbe vonása összhangban áll-e az Alaptörvénnyel. Mindezek mellett utal arra is az Alkotmánybíróság, hogy a megbízhatósági vizsgálat szoros ügyészi törvényességi kontroll alatt áll, folyamatos szükségességi-arányossági mérlegeléssel.
- [63] A kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az elérni kívánt célok fontossága és az ennek érdekében okozott alapjogsérelem súlya megfelelő arányban állnak egymással, így az Rtv. támadott rendelkezéseiből adódó jogkorlátozás nem eredményezte az indítványozók Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében rögzített jogának alaptörvény-ellenes korlátozását.
- [64] 5. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az Rtv. támadott rendelkezései alaptörvény-ellenességének a megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasította.

Budapest, 2023. június 6.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2732/2021.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3314/2023. (VI. 21.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény 436/A. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a Budapest Környéki Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 54.Bv.8611/2020/7. számú végzése, valamint a Budapest Környéki 4.Bpkf.333/2022/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. A saját ügyében személyesen indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és a 27. §-a alapján kezdeményezte az Alkotmánybíróság eljárását.
- [2] 1.1. A panasz alapjául szolgáló ügy tényállása szerint az indítványozó fogvatartott 2020. szeptember 16. napján kártalanítási kérelmet nyújtott be az illetékes büntetés-végrehajtási intézetnél. Kérelmében a 2020. július 8. és 2020. szeptember 16. (a kérelem benyújtásának) napja közötti fogvatartási időszak során tapasztalt alapvető jogokat sértő elhelyezési körülményeket sérelmezte. Az indítványozó kérelmében hivatkozott többek között a jogszabályban előírt mozgástér, a kellő fény hiányára, valamint kártevők zárkában történő jelenlétére. Nyilatkozott ezen felül arról, hogy az Emberi Jogok Európai Bíróságához (a továbbiakban: EJB) sérelemdíj, illetve kártalanítás megállapítása miatt nem nyújtott be keresetet.
- [3] A Budapest Környéki Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 54.Bv.8611/2020/2. számú végzésével a kérelmet részben alaposnak találta és 2020. július 8. napjától 2020. szeptember 16. napjáig fogvatartásban töltött 71 nap szabadságvesztésből 42 napra, az ezen időszak alatt elszenvedett alapvető jogokat sértő elhelyezési körülményekre tekintettel a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv. tv.) 75/B. § (1) bekezdése alapján 50 400 forint kártalanítást ítélt meg az indítványozó részére.
- [4] 1.2. Az elsőfokú bíróság végzésével szemben az indítványozó fellebbezéssel élt, amelyben többek között – a megállapított kártérítés mértékének vitatása mellett – arra hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság döntése a fogvatartási körülményekre vonatkozó adatokat hiányosan tartalmazta, így esetében téves döntés született. Mindemellett a döntés törvénytelen, a visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmába ütköző módon rendelkezett a megítélt kártalanítási összegnek a fogvatartó büntetés-végrehajtási intézet letéti számlájára történő utalásról.
- [5] A fellebbezés folytán eljáró Budapest Környéki Törvényszék az elsőfokú döntést helybenhagyta a 4.Bpkf.333/2022/2. számú végzésével. Indokolásában kitért arra, hogy az elsőfokú bíróság a közhiteles intézeti kimutatás alapján kellő részletességgel állapította meg a kártalanításra vonatkozó adatokat, a jogszabályi kereteket betartva számította ki, majd határozott a kártalanítás mértékéről. Megjegyezte továbbá, hogy a Bv. tv. 75/S. § (1) bekezdés a) pontjának aa) alpontja értelmében, a kifizetés a kártalanítási döntés alapján az elítélt részére – ha fogva van – a büntetés-végrehajtási intézet által kezelt letéti számlájára való átutalással történik. Kitért ezzel kapcsolatosan a bíróság arra, hogy a Bv. tv. 436. § (1) bekezdése értelmében e törvénynek a börtönzsúfoltság miatti kártalanítási eljárással összefüggő visszaélések megszüntetése érdekében szükséges egyes törvények módosításáról szóló 2020. évi CL. törvény (a továbbiakban: Mód. tv.) 17. §-ával

megállapított III/A. fejezetét ezen jogszabályhely a hatálybalépésekor folyamatban lévő eljárásokban is alkalmazni kell.

- [6] 2. Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, amelyben Bv. tv. 75/O. § (1)–(5) bekezdései, a 75/P. § (1) bekezdésének c) pontja továbbá (2), (4) és (5) bekezdései, a 75/R. § (1) bekezdése, a 75/S. § (1) bekezdés a) és aa) pontjai, a 133. § (4a) bekezdése és a 436/A. § (1) bekezdése, valamint a (3) bekezdés b) és c) pontja, továbbá a Budapest Környéki Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 54.Bv.7898/2020/2. számú végzése, valamint a Budapest Környéki Törvényszék, mint másodfokú bíróság 4.Bpkf.333/2022/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mert véleménye szerint azok sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését; a Q) cikk (2)–(3) bekezdését; a XIII. cikk (1)–(2) bekezdését; a XV. cikk (1)–(2) bekezdését; a XVI. cikk (1) és (4) bekezdését; a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését.
- [7] 2.1. Az indítványozó az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszában és annak kiegészítésében a Bv. tv.-ben szereplő részletszabályok kapcsán észlelt alaptörvény-ellenességgel kapcsolatosan a következőket fejtette ki.
- [8] A Bv. tv. sérelmesnek vélt rendelkezései 2021. január elsejével léptek hatályba és a Mód. tv. hatálybalépésekor folyamatban lévő eljárásokban is alkalmazni rendelkeznek meghatározott rendelkezéseket. Az alkalmazni rendelt szabályokat az indítványozó hátrányosabb hatásúnak érzi a korábbi szabályozásnál, így a kártalanítás kifizetésének határidejével, a kártalanítás kapcsán foganatosítható végrehajtásokkal és a kártalanítási összeg feletti rendelkezéssel összefüggésben. Lényegileg azt kifogásolja, hogy az ügyében a korábbi – számára kedvezőbb – szabályok helyett az újakat alkalmazták. A folyamatban lévő ügyekben történő visszamenőleges alkalmazás miatt – álláspontja szerint – a rendelkezés sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését az abban foglalt jogállamiság követelményéből levezethető visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmát, továbbá a XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljárás tilalmát, szerinte ugyanis a szabályok elnehezítik a fogvatartottak igényérvényesítését. Véleménye alapján ezen új szabályozás legsúlyosabb joghátránya, hogy gyakorlatilag nem a sérelmet elszenvedett fél kapja a kártalanítást, hanem amíg fogvatartás folyamatban van, a büntetés-végrehajtási intézet letéti számlájára utalják a megítélt kártalanítást, ahol a rendelkezési joga korlátozottabb annak felhasználásának tekintetében.
- [9] A hivatkozott rendelkezések alaptörvény-ellenességét azért is állította, mert – véleménye alapján – a kártalanítás büntetés-végrehajtási intézeti letéti számlára történő utalása vonatkozásában hátrányosan megkülönböztetik a fogvatartás alapján a tulajdonnal való rendelkezés körében, miután a jogszabály a kifizetés előtt már elvonásokat tesz lehetővé. Az elítélt számára megítélt összeg letéti számlán történő tartalékolása a szabadulás idejére az indítványozó szerint azért is sértő, mert aránytalan és szükségtelen korlátozást jelent a tulajdonhoz való joga vonatkozásában. Kifejtette, hogy idős életkorára és a szabadulásának lehetséges időpontjára tekintettel a megítélt kártalanításhoz (valószínűsíthetően) már nem fog hozzájutni érdemben. Ezért a támadott jogszabályhelyek az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tulajdonhoz való jogot, valamint a XV. cikk (1) és (2) bekezdésében foglalt törvény előtti egyenlőséget és az egyenlő bánásmód tilalmát sértik.
- [10] Az indítványozó az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdéseinek sérelme kapcsán kifejtette továbbá azt, hogy más fogvatartottakra a Bv. tv. korábban hatályos szabályai vonatkoztak a végrehajtás szempontjából, a hátrányos megkülönböztetés az ügy észszerűtlen elhúzódásából fakad. A levonások lehetővé tétele nem állja ki – álláspontja szerint – a szükségesség-arányossági tesztet, a törvényhelyek burkolt jogelvonást tesznek lehetővé. Mindez ellentétben áll a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Jat.) rendelkezéseivel is.
- [11] Az Alaptörvény XVI. cikk (1) és (4) bekezdését is sértik a konkrét jogszabályok, ugyanis a megítélt kártalanítást nem tudja gyermekei, illetve nem tudta édesanyja megsegítésére fordítani, holott a vonatkozó cikkek alapján minden gyermeknek joga van a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi gondoskodásra, valamint a nagykorú gyermek köteles rászoruló szüleitől gondoskodnia.
- [12] Végezetül utalt arra indítványában, hogy a hivatkozott jogszabályok nem felelnek meg az EJEB gyakorlatának és a nemzetközi jog által elismert szabályoknak sem, különös tekintettel az Emberi Jogok Európai Egyezményére (a továbbiakban: Egyezmény). Ezáltal sérül az Alaptörvény Q) cikk (1)–(2) bekezdése. E körben hivatkozott az indítványozó korábbi EJEB döntésekre és az Alkotmánybíróság gyakorlatára.

- [13] A fent kifejtettekkel összefüggésben hivatkozott az Alkotmánybíróság több korábbi alkotmánybíróági döntésének számos visszaható hatályú jogalkalmazással kapcsolatos megállapítására. Hangsúlyozta, hogy ezek alapján a Bv. tv. és a Mód. tv. rendelkezései kizárólag jogot megállapító jogszabályoknak minősülnek, amelyek nem hordoznak hátrányos tartalmat és hatálybalépést megelőző időre nem állapítanak és állapíthatnak meg kötelezettséget. Az indítványozónak így mégis olyan körülményt értékelték a terhére, amelynek – álláspontja alapján – nem tehetett eleget az időbeli eltérések miatt.
- [14] 2.2. Az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszában és annak kiegészítésében – az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti panaszát lényegileg megismételve – az indítványozó előadta, hogy az eljáró bíróságok az *ad malam partem*, visszaható hatály tilalmába ütközően alkalmaztak jogszabályokat az eljárásuk során. A kártalanítási eljárás megindulásakor hatályban volt eljárásjogi szabályok a kártalanítás kifizetése kapcsán véleménye szerint sokkal kedvezőbbek voltak, a bíróságoknak így nem lett volna szabad a hátrányosabb újabb rendelkezéseket alkalmazni. Jogszabály hatálybalépését megelőző időre kötelezettséget állapítottak meg terhére, ezzel az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság követelményéből levezethető visszaható hatály tilalma mellett megsértették az Alaptörvény XIII. cikk (1) és (2) bekezdésében foglalt tulajdonhoz való jogot és a tulajdon feletti szabad rendelkezés jogát is, a XV. cikk (1)–(2) bekezdésében foglalt törvény előtti egyenlőség és hátrányos megkülönböztetés tilalmát, valamint több más alapjogát is.
- [15] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírói eljárás megsértésének körében kitért arra, hogy a másodfokú bíróság a fellebbezésében foglaltakkal egyáltalán nem foglalkozott, azokat figyelmen kívül hagyta, megsértve az indokolási kötelezettség és a kérelemhez kötöttség elvét is, továbbá ugyanezen cikk (7) bekezdésében deklarált megfelelő jogorvoslathoz való jogot.
- [16] A kártalanítás alkotmányos védelmet élvező juttatás álláspontja szerint, amelyet az eljáró bíróságok és a jogelvonó szabályok kiürsítettek. Az indítványozó a támadott bírói határozatok kapcsán kifejtette azt is, hogy azok az alkalmazott alaptörvény-ellenes jogszabályok alkalmazása miatt már önmagukban is alaptörvény-ellenesek.
- [17] Sérelemzte továbbá az indítványozó, hogy amennyiben a bíróságok határidőben bírálták volna el kártalanítási ügyét, nem kellett volna az újabb, álláspontja alapján egyértelműen hátrányosabb szabályokat alkalmazni vele szemben. A megítélt kártalanítást így nem tudja az általa választott célra alkalmazni és felhasználni. Utalt arra is, hogy a bíróságoknak az Alkotmánybírósághoz kellett volna fordulni az alaptörvény-ellenes jogszabályok normakontrollja végett, amelyet azonban nem tettek meg.

II.

- [18] 1. Az Alaptörvény indítvánnyal érintett és vizsgált rendelkezése:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

- [19] 2. A Bv. tv. érintett és rendelkezése:

„436/A. § (1) E törvénynek a börtönszűfoltosság miatti kártalanítási eljárással összefüggő visszaélések megszüntetése érdekében szükséges egyes törvények módosításáról szóló 2020. évi CL. törvény (a továbbiakban: Mód. tv.) 17. §-ával megállapított III/A. Fejezetét – a (2) bekezdésben meghatározott kivétellel – a Mód. tv. 17. §-ának a hatálybalépésekor folyamatban lévő eljárásokban is alkalmazni kell.”

III.

- [20] 1. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie.
- [21] A befogadhatóság formai feltételeinek vizsgálata alapján az Alkotmánybíróság a következőket állapította meg.
- [22] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszát határidőn belül terjesztette elő.

- [23] Az Alkotmánybíróság – a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt feltételeinek vizsgálata során – a következő megállapításra jutott.
- [24] Az indítványozó az Abtv. 27. §-a alapján kezdeményezte a Budapest Környéki Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 54.Bv.8611/2020/7. számú végzése, valamint a Budapest Környéki 4.Bpkf.333/2022/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, amelyekben az eljáró bíróságok a Bv. tv. kifogásolt szabályait alkalmazták. Az alkotmányjogi panasz azonban a bírói végzések alaptörvény-ellenessége tekintetében is csupán a Bv. tv. támadott rendelkezéseinek alaptörvény-ellenességére és az – indítványozó álláspontja szerint téves – bírói törvényértelmezés hibáira hivatkozik, valamint a megítélt kártalanítás mértékét vitatja.
- [25] Ebből következően az alkotmányjogi panasz ezen része nem felel az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében foglaltaknak, mert a bírói döntés alaptörvény-ellenessége tekintetében különálló indokolást nem ad elő {hasonlóan lásd: 3145/2013. (VII. 16.) AB határozat, Indokolás [24]}. Az Alkotmánybíróság ezen okokból az alkotmányjogi panasznak a bírói döntés megsemmisítésére irányuló részét az Abtv. 64. § d) pontja alapján visszautasította.
- [26] 2. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasznak az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján történő vizsgálata eredményeként az alábbiakat állapította meg.
- [27] 2.1. Az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerint akkor terjeszthető elő alkotmányjogi panasz, ha a megjelölt jogszabályi rendelkezés alkalmazásra került, és annak révén következett be az alaptörvény-ellenesség. A tárgyi ügyben megállapítható, hogy a Bv. tv. már megítélt kártalanítással összefüggő 75/O. § (2)–(5) bekezdései, valamint a 75/P. § megjelölt bekezdései, ezeken túl a megítélt kártalanítás felhasználásával és kezelésével kapcsolatos 133. § (4a) bekezdése nem került alkalmazásra a sérelmesnek vélt végzésekben, így a támadott rendelkezések az alkotmányjogi panaszban felhozott érvek alapján érdemben nem vizsgálhatóak {lásd hasonlóan: 3291/2019. (XI. 5.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}.
- [28] Megállapította az Alkotmánybíróság az indítvány kapcsán továbbá, hogy az csupán felsorolja a sérelmesnek vélt Bv. tv. által szabályozott és a Mód. tv.-vel beiktatott jogszabályhelyeket, ugyanakkor az alapjogi érvelését lényegében a Bv. tv. 436/A. § (1) bekezdésére, a hatálybaléptető szabályokra alapította, nevezetesen arra, hogy a sérelme amiatt keletkezett, mert a folyamatban lévő ügyére az új szabályokat alkalmazták. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság a továbbiakban a Bv. tv. 436/A. § (1) bekezdése alapján folytatta eljárását.
- [29] Az indítványozó a Bv. tv. kifogásolt rendelkezéseinek alaptörvény-ellenességét több esetben az Egyezmény sérelmére hivatkozással, továbbá a nemzetközi jog általánosan elismert szabályainak megsértését is állította, indítványában hivatkozva az Alaptörvény Q) cikk (2) és (3) bekezdéseire is.
- [30] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés f) pontja alapján (nemzetközi szerződésbe ütközés vizsgálata) a jogszabályok vizsgálatát az indítványozók kezdeményezésére, illetve bármely eljárása során hivatalból végzi. Az eljárást az országgyűlési képviselők egynegyede, a Kormány, a Kúria elnöke, a legfőbb ügyész, valamint az alapvető jogok biztosa indítványozhatja. A bíró – a bírósági eljárás felfüggesztése mellett – az Alkotmánybíróság eljárását kezdeményezi, ha az előtte folyamatban levő egyedi ügy elbírálása során olyan jogszabályt kell alkalmaznia, amelynek nemzetközi szerződésbe ütközését észleli [Abtv. 32. § (2) bekezdés]. Az indítványozó nem tartozik a törvényi jogosultak körébe, így ezen indítványi elem arra nem jogosulttól származó. Ezáltal az indítvány ebben a tekintetében érdemben nem bírálható el.
- [31] 2.2. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítvány Abtv. 26. § (1) bekezdés szerinti része – az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése vonatkozásában – a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt feltételeinek – az alábbiak szerint – megfelel. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvény megsértett rendelkezését, illetve a sérelmezett bírói döntést, indokolja annak Alaptörvénybe ütközését és kifejezetten kéri a megsemmisítését.
- [32] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálybalépése után is fenntartotta korábbi értelmezését, mely szerint a jogbiztonság önmagában nem alapjog, így a B) cikk (1) bekezdésének a sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás tilalma és a felkészülési idő hiánya esetén lehet alapítani {3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [14]–[17]; 3323/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]}. Az indítványozó alkotmányjogi panasz a fentiek szerint megjelölt egyik kivételes eset, a visszaható hatályú jogalkotás

tekintetében tartalmaz indokolást, és fogalmaz meg sérelmeket. Erre tekintettel az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével összefüggésben nincs elvi akadály a támadott jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenessége vizsgálatának.

- [33] Az Alkotmánybíróság megállapította ugyanakkor, hogy az Abtv. 26. § (1) bekezdésén alapuló indítványrész az Alaptörvény XIII. cikk (1) és (2) bekezdésére, XV. cikk (1)–(2) bekezdésének, továbbá a XVI. cikk (1) és (4) bekezdésének, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése sérelmére vonatkozóan alkotmányjogi érvekkel alátámasztott indokolást nem tartalmazott. Az Alaptörvény felsorolt és sérelmesnek vélt cikkei vonatkozásában érdemi önálló indokolás valójában nincs, az indítványozó azok vonatkozásában lényegileg a B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság követelményéből levezethető visszaható hatályú jogalkalmazás tilalma körében előadottakat ismételte meg. Az Alaptörvény XIII. cikk (1) és (2) bekezdése vonatkozásában pedig az indítványozó a tulajdonhoz való jog sérelme a kártalanítás – Bv. tv. 436/A. § (1) bekezdésével nem változó – megítélhető összegére vonatkozó szabályozás kapcsán, az összegszerűség mértékének, valamint az összeg feletti rendelkezés kifogásolásán túlmutató – amely jelen bírósági végzéseknek nem tárgya – indokolást nem adott elő, ahogy a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz, valamint megfelelő jogorvoslathoz való jog tekintetében is csupán a számára kedvezőtlen szabályok alkalmazását és ezáltal a kedvezőtlen döntések tartalmát vitatta, alkotmányjogi érvekkel a vonatkozó indítványi elemeket nem támasztotta alá. Erre figyelemmel az alkotmányjogi panasz – az említett alaptörvényi rendelkezés tekintetében – érdemi elbírálásra nem alkalmas.
- [34] 3. Az Abtv. 29. §-ában meghatározottak szerint az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának feltétele, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így bármelyik kimerítése önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását. A panasz azt az egyedi ügyön túlmutató alkotmányjogi jelentőségű kérdést veti fel, hogy a Bv. tv. 436/A. § (1) bekezdése sérti-e a jogbiztonság elvét a visszaható hatályú jogalkotás vonatkozásában, miután a módosított rendelkezéseket a jogalkotó a folyamatban lévő ügyekre is alkalmazni rendeli.
- [35] 4. A fentiek alapján az Alkotmánybíróság a panasz ezen részét – a befogadási eljárás lefolytatásának mellőzésével – az Ügyrend 31. § (6) bekezdése alapján érdemben bírálta el.

IV.

- [36] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.
- [37] 1. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint a jogbiztonság elve megköveteli, hogy a jogalanyoknak meglegyen a tényleges lehetőségük arra, hogy magatartásukat a jog előírásaihoz tudják igazítani, ennek érdekében a jogszabályok a kihirdetésüket megelőző időre nézve ne állapítsanak meg kötelezettséget, illetőleg valamely magatartást visszamenőleges hatállyal ne minősítsenek jogellenesnek [34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [71]]. Ugyanakkor önmagában az, hogy a jogalanyok másként cselekedtek volna, ha előre láthatták volna, hogy egy jogszabály miként módosul, nem ad módot a jogbiztonság címén az alaptörvény-ellenesség megállapítására. A visszaható hatályú jogalkotás tilalmának ilyen kiterjesztő értelmezése alkotmányjogi alapokon nem indokolható [3061/2017. (III. 31.) AB határozat, Indokolás [12]].
- [38] A visszamenőleges hatály tilalmának kérdése a Bv. tv. 436/A. § (1) bekezdése tekintetében értelmezendő. Eszerint a börtönzsúfoltság miatti kártalanítási eljárással összefüggő visszaélések megszüntetése érdekében szükséges egyes törvények módosításáról szóló 2020. évi CL. törvény 17. §-ával megállapított III/A. fejezetét – a (2) bekezdésben meghatározott kivétellel – a Mód. tv. 17. §-ának a hatálybalépésekor folyamatban lévő eljárásokban is alkalmazni kell.
- [39] 2. A Bv. tv. 436/A. § (1) bekezdéséhez fűzött jogalkotói indokolás szerint a vonatkozó átmeneti szabályok eljárásjogi természetüknél fogva a visszaható hatályú jogalkotás tilalmába nem ütköznek. Kitér az indokolás emellett arra, hogy a szabályozás célja a folyamatban lévő ügyek jogalkalmazói elbírálásának egyszerűbbé válása mellett az is, hogy ezzel együtt ne váljon terhesebbé az eljárás a (már) benyújtott kérelmek tekintetében. A jogalkotói indokolás nem tér ki minden eshetőségre, hogy hogyan kell eljárni a jogalkalmazónak Bv. tv. egyes

módosított rendelkezéseinek hatálybalépésekor folyamatban lévő eljárásokkal kapcsolatban. Ilyen esetben a Jat. 2. § (2) bekezdésének rendelkezése általában alkalmazandó, amely szerint a jogszabály a hatálybalépését megelőző időre nem állapíthat meg kötelezettséget, kötelezettséget nem tehet terheesebbé, valamint nem vonhat el vagy korlátozhat jogot, és nem nyilváníthat valamely megatartást jogellenessé [lásd hasonlóan: 3326/2022. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [18]–[20]].

- [40] 3. Az Alkotmánybíróság korábban rögzítette – ahogy arra beadványában az indítványozó is utalt –, hogy az *ad malam partem* visszaható hatály tilalma elsősorban a normaalkotással szemben megfogalmazott elvárás, hiszen a jogbiztonság elvéből vezethető le a visszaható hatályú jogalkotás tilalma is, amelynek magját a jogalkotási törvényben is megfogalmazott azon tilalom adja, mely szerint a jogszabály a kihirdetését megelőző időre nem állapíthat meg kötelezettséget és nem nyilváníthat valamely magatartást jogellenessé {30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [106]; 3051/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [15], 3326/2022. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [21]}.
- [41] Az Alkotmánybíróság értelmezése szerint „[k]övetkezetes az alkotmánybírói gyakorlat a tekintetben, hogy valamely jogszabály nem csupán akkor minősülhet az említett tilalomba ütközőnek, ha a hatálybalépés nem visszamenőlegesen történt ugyan, de a jogszabály rendelkezéseit – erre irányuló kifejezett rendelkezés szerint – a jogszabály hatálybalépése előtt létrejött jogviszonyokra is alkalmazni kell” {3208/2013. (XI. 18.) AB határozat, Indokolás [58]; 16/2014. (V. 22.) AB határozat, Indokolás [32]}. „Ez utóbbi esetben a szabály a hatálybalépését megelőző eseményhez, tényhez fűz új, a korábban hatályos szabályhoz képest eltérő jogkövetkezményt, aminek következtében felmerülhet a visszaható hatály sérelme. Visszaható hatályról beszélünk továbbá akkor is, ha az új szabály a hatálybalépését megelőzően keletkezett, annak időpontjában fennálló tényállás jogkövetkezményét a régítől eltérően határozza meg” {10/2018. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [51]; 6/2019. (III. 20.) AB határozat, Indokolás [49]; 33/2019. (XI. 27.) AB határozat, Indokolás [39]; 8/2020. (V. 13.) AB határozat, Indokolás [54]}.
- [42] 3.1. Az Alkotmánybíróság az 1/2016. (I. 29.) AB határozatban áttekintette a visszaható hatállyal kapcsolatban konkrét ügyekben korábban kialakított gyakorlatát, és az alábbiakat állapította meg. „A 7/1992. (I. 30.) AB határozatban alkotmányellenesnek ítélte az Alkotmánybíróság az illeték mértékének akként történő felemelését, hogy a szigorító rendelkezést a jogalkotó alkalmazni rendelte az új jogszabály hatálybalépése előtt kötött, a hatóságokhoz határidőn belül, de már a szigorító rendelkezés hatálybalépése után benyújtott szerződésekre is (ABH 1992, 45, 48). Szintén alkotmányellenességet állapított meg a testület a 20/2001. (VI. 11.) AB határozatában, amikor is a vizsgált rendelkezéseket tartalmazó jogszabályt a folyamatban lévő hatósági eljárásokban rendelte alkalmazni a jogalkotó (ABH 2001, 612, 619). Nem állapította meg azonban a jogbiztonság sérelmét az Alkotmánybíróság a 349/B/2001. AB határozatban, melyben a vizsgált szabályozást a jogalkotó a jogerős államigazgatási határozattal le nem zárult ügyekre is alkalmazni rendelte (ABH 2002, 1241, 1255). A 3189/2013. (X. 22.) AB határozatában az Alkotmánybíróság nem találta alaptörvény-ellenesnek azt az építésügyi szabályozást, mely magasabb építésügyi bírság kiszabását tette lehetővé a hatálybalépése előtt keletkezett tényállások kapcsán, de csak a hatálybalépése után megindult eljárásokban. [...] A fenti esetek alapján megállapítható, hogy a tilalom egyfelől nem abszolút, másfelől, mivel az Alkotmánybíróság által vizsgált jogviszonyok szükségképpen különböznek egymástól – közjogi vagy magánjogi, folyamatban levő vagy már teljességbe ment vagy rövid-, hosszú távúak esetleg tartósak stb. – ezért az Alkotmánybíróság esetről esetre vizsgálja meg, hogy megvalósul-e a jogbiztonság sérelme” {8/2016. (IV. 6.) AB határozat, Indokolás [55]–[56]; 3326/2022. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [23]}.
- [43] Az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlatát összefoglaló 8/2020. (V. 13.) AB határozatban a testület megállapította, hogy az Alkotmánybíróság „kiterjedt gyakorlatot folytat a visszaható hatályú jogalkotás tilalmával kapcsolatban abból a szempontból is, hogy ez a tilalom mit jelent a folyamatban lévő eljárásokra nézve. Ennek az is a részét képezi, hogy nem egyeztethető össze a jogállamiság tartalmával egy új szabály oly módon történő hatályba léptetése, hogy az hátrányosan változtatja meg a hatálybalépés időpontjában már fennálló tényállás anyagi jogi jellegű jogkövetkezményét a folyamatban lévő eljárásokban. Azt kell tehát megítélni, hogy a tényállás már létrejött-e az újonnan alkalmazandó szabály hatálybalépése előtt, és ha igen, akkor az utóbbi egy új, a régítől eltérő jogkövetkezményt vezet-e be, amely hátrányt, jogvesztést okoz a folyamatban lévő ügyekben”

(Indokolás [61]). Az Alkotmánybíróság utal a 6/2020. (III. 3.) AB határozatára, amelyben a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) átmeneti rendelkezése [870. § (3) bekezdése] tekintetében alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként merült fel, hogy a visszaható hatályú jogalkotás tilalma milyen összefüggésben áll a már folyamatban lévő jogérvényesítéssel. A döntésben az Alkotmánybíróság hangsúlyozta, hogy „a visszaható hatály tilalma szempontjából az elvégzett eljárási cselekmény időpontja a meghatározó”. Ezt juttatja kifejezésre Jat. is, melyre az Alkotmánybíróság a 3151/2013. (VII. 24.) AB határozatában is hivatkozott. Eszerint: „A Jat. e körben kimondja, hogy jogszabály a hatálybalépését megelőző időre nem állapíthat meg kötelezettséget, kötelezettséget nem tehet terheesebbé, valamint nem vonhat el vagy korlátozhat jogot, és nem nyilváníthat valamely magatartást jogellenessé. [...] Ugyanakkor a Jat. 15. § (1) bekezdés b) pontja szerint a jogszabályi rendelkezést – ha jogszabály eltérően nem rendelkezik – a hatálybalépését követően megkezdett eljárási cselekményekre kell alkalmazni. Ebből következően a Jat. – jogszabály eltérő rendelkezése alapján – lehetővé teszi eljárási cselekmények esetén a módosítás szerinti rendelkezések folyamatban lévő ügyekre történő alkalmazásának kimondását.» (Indokolás [17])” {6/2020. (III. 3.) AB határozat, Indokolás [54]–[55]; 3326/2022. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [24]–[25]}

- [44] 3.2. Az Alkotmánybíróság azt is hangsúlyozta, hogy intézményvédelmi kötelezettsége körében az állam viszonylag tág mérlegelési szabadsággal rendelkezik a megfelelő eljárásjogi keretek meghatározására, azonban nem alkothat olyan szabályokat, amelyek valamely Alaptörvényben biztosított jogot alaptörvény-ellenes módon korlátoznak {hasonlóan: 3086/2016. (IV. 26.) AB határozat, Indokolás [45]}. Mindezek alapján pedig az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Be. támadott rendelkezése „a visszaható hatályú jogalkotás tilalma ütközik, mivel alanyi jogot von el” {6/2020. (III. 3.) AB határozat, Indokolás [78]}.
- [45] 4. A fentiek alapján az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy új szabályozás alkalmazásának elrendelése a folyamatban lévő ügyekben (azonnali hatály) akkor sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt visszaható hatályú jogalkotás tilalmát, amennyiben a jogalanyok helyzetét elnehezítő jogszabályi változtatásra, illetve Alaptörvényben biztosított jog alaptörvény-ellenes módon történő korlátozására vagy alanyi jog elvonására kerül sor.
- [46] Az indítványozó által sérelmezett, a Bv. tv. 436/A. § (1) bekezdése a Bv. tv. összes – módosított – rendelkezését alkalmazni rendeli a folyamatban lévő ügyekben, azaz azok azonnali hatályát mondja ki. Az Alkotmánybíróság felhívja a figyelmet azonban arra, hogy Bv. tv. 436/A. § (1) bekezdése csupán hatályba léptető szabály. Pusztán e rendelkezésnek az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt visszaható hatályú jogalkotás tilalmának megsértése nem állapítható meg.
- [47] Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy a Bv. tv. 436/A. § (1) bekezdésében írt szabály eljárásjogi szempontból módosítja az alapjogokat sértő elhelyezési körülmények miatti kártalanítás jogintézményét. Az anyagi jog érvényre jutásának lehetősége az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatti kártalanítás tekintetében változatlan marad. Mindez a jogalkotó indokolásából is egyértelműen kitűnik. A jogszabály a mérvadó változásoknál egyértelmű kivételeket tesz, nem hagyva a folyamatban lévő ügyek meghíúsulását és az igényérvényesítés megnehezülését. A Mód. tv. általános jogalkotói indokolása arra is rávilágít, hogy a megváltoztatott eljárási szabályok a kártalanítás kapcsán történt visszaéléseket hivatottak meggátolni az igényérvényesítés hatékonyságának növelése mellett.
- [48] Utal továbbá az Alkotmánybíróság arra, hogy jelen ügy tekintetében az is megállapítható, hogy az indítványozó a kérelme benyújtásakor és a bírósági döntések meghozatala alatt is fogvatartás alatt állt a Bv. intézet(ek)ben. A Bv. tv. módosult rendelkezései tehát – a folyamatos fogvatartására tekintettel – a szabadságvesztés tartama alatt egyértelműen alkalmazhatóak voltak vele szemben. Az indítványozónak ebből következően ismernie kellett a módosult szabályokat {lásd hasonlóan: 3027/2023. (I. 13.) AB végzés, Indokolás [34]}.
- [49] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Bv. tv. 436/A. § (1) bekezdése a kihirdetését megelőző időre nézve nem állapított meg kötelezettséget, illetőleg magatartást visszamenőleges hatállyal nem minősített jogellenesnek. A támadott jogszabályi rendelkezés visszamenőleges hatályúként nem értelmezhető, mivel a meglévő jogviszonyokat önmagában nem módosítja.

[50] 5. Az Alkotmánybíróság a kifejtett indokok alapján arra a következtetésre jutott, hogy az indítványozó által kifogásolt szabályozási megoldás nem sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiságból levezetett jogbiztonság követelményét. A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a rendelkező részben foglaltak szerint elutasította.

Budapest, 2023. június 6.

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1405/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3315/2023. (VI. 21.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság a földmérési és térképészeti tevékenységről szóló 2012. évi XLVI. törvény 17. § (1)–(3) bekezdései és (5) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.
2. Az Alkotmánybíróság a Veszprémi Törvényszék 10.K.700.478/2021/27/II. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.
3. Az Alkotmánybíróság a földmérési és térképészeti tevékenységről szóló 2012. évi XLVI. törvény 17. § (4) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. A jogi képviselővel (Kende, Molnár-Bíró, Katona Ügyvédi Társulás, eljáró ügyvéd: dr. Sonnevend Pál) eljáró természetes személy indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Az indítványozó elsődlegesen, az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján a földmérési és térképészeti tevékenységről szóló 2012. évi XLVI. törvény (a továbbiakban: Fttv.) 17. §-a alaptörvény-ellenessége megállapítását és megsemmisítését kérte, míg másodlagosan, az Abtv. 27. §-a alapján, a Veszprémi Törvényszék 10.K.700.478/2021/27/II. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését indítványozta, a Veszprém Megyei Kormányhivatal 630.055/8/2021. számú határozatára is kiterjedő hatállyal.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapját képező egyedi ügyben megállapított tényállás szerint egy kivett lakóház, udvar megnevezésű ingatlan az indítványozó, míg a vele szomszédos, ugyancsak kivett lakóház, udvar megnevezésű ingatlan az alperesi érdekelt tulajdonát képezi. A Veszprém Megyei Kormányhivatal Tapolcai Járási Hivatala mint elsőfokú hatóság egy földmérő jelzésére indította meg az alkotmányjogi panaszra okot adó ügyben az alapeljárást, aki egy földrészlet telekhatárainak kitűzésére irányuló terepi mérés során a megengedett eltérést meghaladó ellentmondást tapasztalt az ingatlan térképi ábrázolása és a helyszíni állapot között. Az elsőfokú hatóság az ügy kivizsgálása során összesen 27 ingatlanra vonatkozóan tapasztalt eltérést, és eljárásának eredményeként a 2018. december 15. napján kelt, 1332/16/2018. számú határozatával több ingatlan területét felmérési, térképezési és területszámítási hiba jogcímén megváltoztatta. A határozat az indítványozó tulajdonában álló ingatlan területét 598 m²-ről 539 m²-re csökkentette, míg az alperesi érdekelt tulajdonában álló ingatlan területét 515 m²-ről 530 m²-re növelte.
- [3] Az indítványozó fellebbezése folytán másodfokon eljáró Veszprém Megyei Kormányhivatal 2019. február 15. napján kelt 22/2/2019. ügyiratszámú határozatával az elsőfokú határozatot helybenhagyta. A határozattal szemben az indítványozó keresetet terjesztett elő, a Veszprémi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság azonban 10.K.27.354/2019/32. számú ítéletével az indítványozó keresetét elutasította. Az indítványozó felülvizsgálati kérelme alapján eljáró Kúria a Kfv.II.37.277/2020/9. számú ítéletével a Veszprémi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság ítéletét, továbbá a másodfokú és az elsőfokú határozatot a két ingatlant érintő részében megsemmisítette, és az elsőfokú hatóságot e körben új eljárás lefolytatására kötelezte.

- [4] 1.2. A Kúria ítélete nyomán megismételt (az időközben bekövetkezett jogszabálmódosítás miatt immáron egyfokúvá vált) eljárásban a Veszprém Megyei Kormányhivatal 2021. február 8. napján kelt 630.055/8/2021. ügyiratszámú határozatával ismételten az érintett ingatlanok térképi ábrázolását terhelő térképezési és területszámítási hiba kijavításáról döntött, oly módon, hogy az indítványozó tulajdonában álló ingatlan területét 598 m²-ről 562 m²-re csökkentette, míg az alperesi érdekelt tulajdonában álló ingatlan nyilvántartott területét 515 m²-ről 538 m² területnagyságra változtatta, a térképi határvonal kiigazítása mellett, a változási vázrajznak megfelelően. térképezési és területszámítási hiba kijavítása jogcímén.
- [5] A határozattal szemben az indítványozó keresetet terjesztett elő, melyben kérte a Veszprém Megyei Kormányhivatal határozatának megsemmisítését és a Kormányhivatal új eljárásra kötelezését, valamint az indítványozó tulajdonában álló ingatlan adatainak és térképi ábrázolásának visszaállítását a 2008-as tulajdonba kerülésekor érvényes eredeti állapotra. A Veszprémi Törvényszék 10.K.700.478/2021/27/II. számú, 2022. május 20. napján kelt ítéletével az indítványozó keresetét elutasította. Az ítélet szerint a Veszprém Megyei Kormányhivatal a megismételt eljárásban a Kúria ítéletében foglalt iránymutatásoknak eleget tett. Az Fttv. 17. § (1) bekezdése alapján a térképezési hiba bármikor hivatalból kijavítható, a kijavítás pedig az alperes hatóság jogszabályból fakadó kötelezettsége. Jelen esetben egyértelműen megállapításra került, hogy több ingatlant érintően is térképezési hiba terhelte a térképet, amely területszámítási hibával is járt, és az alperes Kormányhivatal azt is meghatározta, hogy ez mely ingatlanokat mekkora területnagyságban érintett (Veszprémi Törvényszék ítélete, Indokolás [26]). Az ítélet szerint az indítványozó helytelenül értelmezte a térképezési, területszámítási hiba kijavítására irányadó releváns jogszabályi rendelkezéseket, ezzel szemben az alperes Kormányhivatal határozata jogszerű (Veszprémi Törvényszék ítélete, Indokolás [33]). A bíróság ítéletében külön is kiemelte (az Fttv. rendelkezéseire történő utalással), hogy a térképezési hiba kijavítása kizárólag a térképi határvonalakat érinti, és nem változtatja meg a fennálló természetbeni határvonalat és a birtoklási viszonyokat, az ugyanis adott esetben polgári jogi útra tartozhat.
- [6] 2. Az indítványozó ezt követően terjesztette elő az Abtv. 26. § (1) bekezdése, illetőleg 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszát, az alábbiak szerint.
- [7] 2.1. Az indítványozó elsődleges, az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszában az Fttv. 17. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését indítványozta, az ugyanis álláspontja szerinti sérti az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése szerinti tulajdonhoz való jogot. Az alkotmányjogi panasz szerint az Fttv. 17. §-a alapján az ingatlanügyi hatóság felmérési, térképezési vagy területszámítási hiba esetén az állami ingatlan-nyilvántartási térképi adatbázist, illetve a hozzá tartozó területi adatokat hivatalból bármikor kijavíthatja. A jogszabály nem határozza meg a változtatás maximális mértékét, és nem tartalmaz időbeli korlátozást sem arra vonatkozóan, hogy a kijavítást megelőzően mennyi idővel történt hibát lehetséges javítani, és teljességgel figyelmen kívül hagyja azt is, hogy kinek tudható be a hiba bekövetkezése. Az indítvány szerint a kijavítás szükségképpen jogi változást eredményez a tulajdonos tulajdonának tárgyában, függetlenül attól, hogy az Fttv. rendelkezései alapján a birtoklás egyébként változatlan marad. Az alkotmányjogi panasz szerint kifejezett jogszabályi rendelkezés hiányában nem válaszolható meg az a kérdés, hogy milyen jogcímen jogosult a volt tulajdonos birtokolni a tulajdonából kikerült területrészt, e birtoklás tekintetében bekövetkezhet-e jogutódlás, illetőleg az ingatlan tulajdonjogának átruházásakor vagy öröklésekor az új tulajdonos az elvesztett telekrész birtoklásának jogát is megszerzi-e. Az alkotmányjogi panasz szerint az Fttv. 17. §-a által lehetővé tett, lényegében korlátlan tulajdonkorlátozást nem indokolja kellő súlyú közérdek, hiszen az ingatlan-nyilvántartás megbízhatóságának általános céljával nem mérhető össze, hogy a jóhiszeműen, ellenérték fejében tulajdont szerző tulajdonosok tulajdona lényegében korlátlanul csökkenthető olyan hiba miatt, amelyet az ingatlanügyi hatóság saját maga követett el a tulajdonos tulajdonszerzését akár évtizedekkel megelőzően. Az indítványozó azt is kiemeli, hogy az Fttv. még abban az esetben sem ír elő kártalanítási kötelezettséget, ha a változtatás adott esetben jelentősen csökkenti az érintett ingatlan használhatóságát és ezzel annak forgalmi értékét is. Az alkotmányjogi panasz szerint az állam intézményvédelmi kötelezettségéből fakad, hogy az államnak meg kell teremtenie a tulajdonosi jogok létezésének, gyakorlásának és védelmének központi kereteit, mely kötelezettségét azonban az állam az Fttv. 17. §-ának megalkotásával megsértette azáltal, hogy az ingatlanügyi hatóság a tulajdonjog tárgyát saját hibájára hivatkozással bármikor szabadon csökkentheti és átalakíthatja.

- [8] 2.2. Az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz megalapozatlansága esetére az indítványozó az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt is előterjesztett, melyben a Veszprémi Törvényszék 10.K.700.478/2021/27/II. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, a Veszprém Megyei Kormányhivatal 630.055/8/2021. számú határozatára is kiterjedő hatállyal.
- [9] Az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz szerint, amennyiben az Fttv. támadott rendelkezései nem alaptörvény-ellenesek, úgy az eljáró bíróság és hatóság hozott alaptörvény-ellenes döntést. Ennek oka, hogy az indítványozó az eredetileg két helyrajzi számon álló telkét 2009-ben egyesítette, és nem jelzett semmilyen térképezési vagy területszámítási hibát, majd utóbb, 2018-ban egy 1983-as megosztási dokumentációra hivatkozással mégis megváltoztatta az indítványozó tulajdonát képező ingatlan alapvető adatait. Az indítványozó a változtatáshoz nem járult hozzá, a területvesztés miatt kártalanításban nem részesült, és amennyiben a Veszprémi Törvényszék ítélete jogszerű, úgy jogellenesség hiányában közigazgatási jogkörben okozott kár miatt kártérítési igényt sem tud előterjeszteni. Azáltal, hogy a Veszprém Megyei Kormányhivatal, és végső soron a Veszprémi Törvényszék úgy döntött az indítványozó tulajdonjogának elvonásáról, hogy figyelmen kívül hagyta azt, hogy az indítványozó jóhiszeműen, ellenérték fejében szerzett tulajdont, továbbá figyelmen kívül hagyta azt, hogy az esetleges adminisztratív hibát maga az ingatlanügyi hatóság követte el, ráadásul ezt a hibát legkésőbb a két ingatlan egyesítésekor (2009-ben) észlelnie kellett volna, végső soron megsértette az indítványozó Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése szerinti tulajdonhoz való jogát.
- [10] Az indítványozó Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből fakadó visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmának sérelmét is állítja. A Veszprémi Törvényszék (és korábban a Veszprém Megyei Kormányhivatal) az indítványozó 2008-ban szerzett tulajdonára az Fttv. 17. § (2) bekezdése 2020. január 1. napjával hatályba lépett rendelkezését alkalmazta, az indítványozóra terhes jogkövetkezményekkel. Ugyancsak a visszaható hatályú jogalkalmazás tilalma sérelmének tekinti az indítványozó, hogy a Kúria ítélete alapján megismételt, 2018-ban indult közigazgatási eljárásban az eljáró hatóság annak ellenére alkalmazta az Fttv. 17. § (2) bekezdésének 2020. január 1. napjával hatályba lépett rendelkezését, hogy az az eljárás megindításakor még nem volt hatályos. Az alkotmányjogi panasz szerint a megismételt eljárás nem új ügy, hanem egy korábban megkezdett eljárás ismételt lefolytatása, ekként az alkalmazandó jogszabályokat nem a megismételt eljárás kezdetének időpontja, hanem az eredeti eljárás megindításának időpontja jelöli ki.
- [11] 3. Az Fttv. 17. §-a alaptörvény-ellenességét állító, Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz elbírálását megelőzően az Alkotmánybíróság az Abtv. 57. § (2) bekezdése alapján megkereste az igazságügyi minisztert.

II.

- [12] 1. Az Alaptörvény indítvánnyal érintett rendelkezései:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„XIII. cikk (1) Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.”

- [13] 2. Az Fttv. indítvánnyal érintett, 2020. január 1. napját követően hatályos rendelkezései:

„17. § (1) Felmérési, térképezési vagy területszámítási hiba megállapítása esetén az ingatlanügyi hatóság az állami ingatlan-nyilvántartási térképi adatbázist, illetve a hozzá tartozó területi adatokat hivatalból bármikor kijavíthatja.

(2) Az (1) bekezdés szerinti hiba kijavítása kizárólag a térképi határvonalakat érinti, és nem változtatja meg a fennálló természetbeni határvonalat és a birtoklási viszonyokat.

(3) Az (1) bekezdés szerinti hiba kijavítására irányuló eljárásban nincs szükség az eljárásba bevont ingatlanok jogosultjainak hozzájáruló nyilatkozatára.

(4) A 14. § (8) bekezdés szerinti eljárásban meghozott határozat térképi hibakiigazításnak minősül.

(5) A felmérési, térképezési vagy területszámítási hiba kijavításához nincs szükség előzetes hatósági engedélyre vagy bírósági határozatra.”

[14] 3. Az Fttv. indítvánnyal érintett, 2020. január 1. napját megelőzően hatályos rendelkezése:

„17. § (2) Az (1) bekezdés szerinti hiba kijavítása nem érinti és nem változtatja meg a fennálló természetbeni határvonalat és a birtoklási viszonyokat, kizárólag a térképi határvonalakat érintheti. Amennyiben a kijavítás ellentétes a fennálló birtoklási viszonyokkal, úgy a kijavítás a természetbeni határvonalat nem változtathatja meg, arra csak a kiigazítással érintett szomszédos földrészlet tulajdonosának hozzájárulása esetén, véglegessé vált közigazgatási határozat vagy jogerős bírósági ítélet alapján van lehetőség.”

III.

[15] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt.

[16] 1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az Abtv. 26. § (1) bekezdése és 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az indítványozó a Veszprémi Törvényszék ítéletét 2022. július 11. napján vette át, melyhez képest az alkotmányjogi panasz határidőben, 2022. szeptember 8. napján került előterjesztésre. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit ki-merítette. Az indítványozó jogosultnak és érintettnek tekinthető, ugyanis saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő alkotmányjogi panaszát. Az indítványozó jogi képviselővel jár el, a jogi képviselő a meghatalmazását csatolta.

[17] 2. Az Abtv. 26. § (1) bekezdésének megfogalmazásából következően az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz elengedhetetlen feltétele, hogy a kifogásolt jogszabályi rendelkezést a bíróság az indítványozó egyedi ügyében alkalmazza [lásd például: 3330/2022. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [20]]. Az Fttv. 17. § (4) bekezdése egy sajátos, az Fttv. 14. § (8) bekezdésére vonatkozó eljárásra utal vissza, mely eljárás nem azonos az indítványozó ügyében az ingatlanügyi hatóság által indított, az Fttv. 17. § (1) bekezdése szerinti eljárással. Az Alkotmánybíróság ennek megfelelően megállapítja, hogy az alkotmányjogi panaszra okot adó eljárásban az Fttv. 17. § (4) bekezdése nem tekinthető alkalmazott jogszabályi rendelkezésnek, ekként az alkotmányjogi panasz ebben az elemében nem teljesíti az Abtv. 26. § (1) bekezdése törvényi követelményét.

[18] Tekintettel arra, hogy az Fttv. 17. § (4) bekezdése önálló petitumot képez, ezért azt az Alkotmánybíróság az Abtv. 64. § d) pontja alapján visszautasította.

[19] 3. Mind az Abtv. 26. § (1) bekezdése, mind pedig az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz egyebekben a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdése törvényi követelményét teljesíti. Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésére, valamint a visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmával összefüggésben az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére alkotmányjogi panasz alapítható.

[20] 4. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség kételye vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetése esetén fogadható be. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja [3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]].

[21] Az Alkotmánybíróság megítélése szerint kizárólag érdemi vizsgálat keretében állapítható meg, hogy az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszban foglaltak alapján az Fttv. 17. § (1)–(3) és (5) bekezdései sértik-e az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése szerinti tulajdonhoz való jogot azáltal, hogy a tulajdonos hozzájárulása nélkül, mindennemű korlátozástól mentesen jogosult az ingatlanügyi hatóság a térképezési hiba ingatlan-nyilvántartási kijavítására. Az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése szerinti tulajdonhoz való jog sérelmét állító elemének elbírálhatósága pedig csak az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz érdemi elbírálását követően ítéltető meg.

[22] Érdemi alkotmányossági vizsgálatot igényel továbbá az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz keretében az a kérdés, hogy az eljáró hatóság, illetőleg bíróság megsértette-e az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerinti visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmát azáltal, hogy az eredetileg 2018-ban indult, a Kúria ítéletét követően megismételt eljárásban az Fttv. 17. § (2) bekezdésének 2020. január 1. napját követően hatályos (az indítványozó állítása szerint rá nézve hátrányosan megváltozott) rendelkezését alkalmazta.

[23] Az Alkotmánybíróság ezért az alkotmányjogi panasznak mind az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti elemét, mind pedig az Abtv. 27. §-a szerinti elemét az Ügyrend 31. § (6) bekezdését alkalmazva, külön befogadási eljárás mellőzésével, érdemben bírálta el.

IV.

[24] Az Abtv. 26. § (1) bekezdése és az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz sem megalapozott.

[25] 1. Az Alkotmánybíróság elsőként az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti, az Fttv. 17. § (1)–(3) és (5) bekezdései alaptörvény-ellenességét állító alkotmányjogi panaszt bírálta el. Az alkotmányjogi panasz szerint azáltal, hogy a támadott szabályozás mindenféle korlátozás nélkül lehetővé teszi az ingatlanügyi hatóság számára az ingatlan-nyilvántartási térképi adatbázis, illetőleg a hozzá tartozó területi adatok hivatalbóli kijavítását, sérti az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése szerinti tulajdonhoz való jogot.

[26] 2. A földmérési térképek készítésének kötelezettsége a földmérési és térképészeti tevékenységről szóló 12/1969. (III. 11.) Korm. rendelet 5. §-ára vezethető vissza Magyarországon. A Korm. rendelet végrehajtására kiadott 4/1980. (I. 25.) MÉM rendelet 3. § (6) bekezdése akként rendelkezett, hogy felmérési, térképezési vagy területszámítási hiba esetén a földhivatal a földmérési alaptérképet, illetve a hozzá tartozó területi adatokat bármikor, hivatalból is kijavíthatja. Ezen rendelkezés alkotmányosságát az Alkotmánybíróság a 1162/B/1991. AB határozatában vizsgálta, és arra a következtetésre jutott, hogy miután a jogszabály nem eredményez tulajdonváltást, ezért az nem hozható összefüggésbe a korábban hatályos Alkotmány 13. §-ával.

[27] Az Alaptörvény hatályba lépését megelőzően az Alkotmánybíróság a 446/B/2003. AB határozatában ugyancsak vizsgálta az utóbb hatályba lépett, a földmérési és térképészeti tevékenységről szóló 1996. évi LXXVI. törvény egyes rendelkezéseinek alkotmányosságát. A határozat (az indítvány elutasítása mellett) kiemelte, hogy „az alkotmányos tulajdonvédelem minden tulajdonosra kiterjed, egyaránt megilleti azt a tulajdonost, aki a felmérés, térképezés során elkövetett hiba miatt annak kijavításáig hátrányt szenvedett és azt is, aki a hiba következményeként gazdagodott. Az államnak a földmérési, térképezési tevékenység szabályozása – beleértve a felmérési, térképezési, területszámítási hiba kijavításának szabályozását is – során olyan eljárást kell kialakítania, amely a tevékenységgel érintett valamennyi tulajdonos érdekeinek figyelembe vételét, tulajdonhoz való jogának védelmét biztosítja.” (ABH 2011, 1409, 1416) Az Alkotmánybíróság ebben a határozatában arra a következtetésre jutott, hogy figyelemmel a felmérési, térképezési, területszámítási hiba kijavítására vonatkozó részlet-szabályozás tartalmára, nem állapítható meg a korábban hatályos Alkotmány 13. §-ána sérelme.

[28] 3. Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése értelmében „[m]indenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.”

[29] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése szerinti tulajdonhoz való jog korlátozásának alkotmányos mércéje – a jogkorlátozás alapját vizsgálva – enyhébb követelményt támaszt az alapjogok Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésébe foglalt szükségességi mércéjénél, mivel ez esetben elegendő a közérdek meglétét igazolni {lásd például: 3135/2023. (III. 27.) AB határozat, Indokolás [65]}.

[30] Az Alkotmánybíróságnak egy, az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése sérelmét állító indítvány alapján elsőként azt kell mindig vizsgálnia, hogy a támadott szabályozás (jelen esetben az Fttv. rendelkezései) közvetlenül korlátozza-e a tulajdonhoz való jog gyakorlását. Amennyiben igen, úgy azt Alkotmánybíróságnak ezt követően azt kell értékelnie, hogy a korlátozás közérdekűsége, illetőleg arányossága indokolható-e.

[31] 3.1. Az Fttv. 17. § (2) bekezdése értelmében a felmérési, térképezési vagy területszámítási hiba kijavítása kizárólag a térképi határvonalakat érinti, és nem változtatja meg a fennálló természetbeni határvonalat és a birtoklási viszonyokat. Azáltal azonban, hogy a felmérési, térképezési vagy területszámítási hiba a hibával érintett ingatlan(ok) határvonalát, illetőleg területnagyságát érinti, utóbb szükségképpen befolyásolja (növeli vagy csökkenti, illetőleg adott esetben a területnagyság változása nélkül, pusztán a határvonalak megváltozása miatt átalakítja) az érintett ingatlan(ok)ra vonatkozó tulajdonhoz való jogot és más jogosultságokat. Az egyes ingatlanokra vonatkozó, az ingatlan-nyilvántartás által közhitelesen tanúsított jogok ugyanis minden esetben értelemszerűen arra a konkrét ingatlanra vonatkoznak, amelynek az adatait ugyancsak az ingatlan-nyilvántartás tartalmazza.

- [32] 3.2. Az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvény (a továbbiakban: Inyvtv.) 5. § (4) és (5) bekezdése alapján az ingatlan-nyilvántartásban rögzített, az ingatlanra vonatkozó adatok nem megváltoztathatalan adatok. Éppen az szolgálja egyebek között az ingatlan-nyilvántartásba vetett bizalom megőrzését, hogy az igazoltan hibás ingatlanadatok korrekciójára adott esetben nem csupán a felek kérelmére, hanem (jogszabályban meghatározott feltételek teljesülése esetén) hivatalból is sor kerülhet. Ilyen esetben az ingatlanügyi hatóság nem csupán jogosult, hanem egyben köteles is a hiba kijavításáról intézkedni. Az ingatlan-nyilvántartási célú földmérési és térképészeti tevékenység részletes szabályairól szóló 8/2018. (VI. 29.) AM rendelet (a továbbiakban: AM rendelet) 56. § (5) bekezdése pedig azt is biztosítja, hogy a hatályos térképi ábrázolás és a földrészlet ingatlan-nyilvántartási adata felmérési, térképezési vagy területszámítási hiba jogcímén ingatlanügyi hatósági hatáskörben kizárólag akkor változtatható meg, ha a hiba bizonyíthatóan az alaptérkép vagy a változási munkarészek készítése, vagy annak átvezetése során elkövetett mulasztásból, vagy tévedésből származik. Mindez egyben azt is jelenti, hogy az AM rendelet 56. § (5) bekezdése kötött bizonyítást ír elő: egyértelműen meghatározza, hogy az ingatlanügyi hatóság mely bizonyítékok (nevezetesen, alaptérkép vagy változási vázrajz) megléte esetén javíthatja a nyilvánvaló, bizonyított, kétséget nem hagyó térképezési hibát.
- [33] Az AM rendelet 57. §-a pedig tételesen meghatározza a felmérési, térképezési vagy területszámítási hiba azon eseteit is, amelyek fennállása esetén az ingatlanügyi hatóság élhet az Fttv. 17. §-a szerinti hatáskörével. A vonatkozó jogszabályi környezet megkérdőjelezhetetlen célja a közhiteles ingatlan-nyilvántartás megbízhatóságának biztosítása. Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság arra is utal, hogy az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) 120. § (2) bekezdése értelmében törvény vagy kormányrendelet rendelkezése alapján valamely hatósági nyilvántartásba felvett téves bejegyzés javítására még abban az esetben is sor kerülhet, ha az jóhiszeműen szerzett és gyakorolt jogot sértene. Jelen esetben éppen az Fttv. indítvánnyal támadott rendelkezése teremti meg az ingatlan-nyilvántartás egyes adatainak térképezési hiba jogcímén történő javítását. E körben annak a jogszabályi előírásnak is garanciális jelentősége van, hogy a téves bejegyzés javításáról az érintett ingatlanok tulajdonosai az Ákr. előírásainak megfelelően értesülnek, az ingatlanügyi hatóság döntésével szemben pedig jogorvoslat is rendelkezésükre áll (ahogyan az egyébként az alkotmányjogi panaszra okot adó egyedi ügyben is történt).
- [34] A felmérési, térképészeti vagy területszámítási hiba esetében a hiba nagyságára vonatkozó, az indítványozó alkotmányjogi panaszában felhívott korlátozás kifejezetten ellentétes lenne az ingatlan-nyilvántartásban foglalt adatok helyességébe vetett közbizalom megőrzésével, és egy ilyen jellegű korlátozás hatását tekintve éppen azt eredményezné, hogy az ingatlan-nyilvántartásban a jelentősebb hibák javítására a hatóságnak egyáltalán nem lenne lehetősége. Hasonlóan nem értelmezhető a hiba keletkezése (feltételezett) időpontjának figyelembe vétele sem: önmagában az a tény, hogy egy adott térképészeti hiba milyen hosszú ideje áll fenn, nem hat ki a hiba objektív (az ingatlan-nyilvántartás szempontjából vizsgált) jelentőségére, legfeljebb az egyes tulajdonosok szubjektív véleményét befolyásolhatja. A már említett kötött bizonyítás elve, valamint az AM rendelet korábban már ugyancsak idézett rendelkezései ugyanakkor egyértelmű, objektív korlátokat állítanak az ingatlanügyi hatóság hivatalbóli eljárása elé, így az ingatlanügyi hatóság csak a jogszabályok által tételesen meghatározott esetekben jogosult a térképészeti hiba hivatalbóli kijavításának kezdeményezésére, mely eljárás során az érintett ingatlantulajdonosok ügyféli jogállással rendelkeznek, és az ingatlanügyi hatóság határozatával szemben a jogorvoslatihoz való alaptörvényi jogukat is gyakorolhatják.
- [35] 3.3. A térképészeti hibának az Fttv.-ben és az AM rendeletben egyértelműen meghatározott szabályok szerinti kijavítása ugyanakkor önmagában, az Fttv. rendelkezéseiből egyenesen következően (még) csak az ingatlan-nyilvántartás adatait érinti, a tulajdoni, illetőleg birtokviszonyok megváltozását majd egy, a hiba kijavítását követő polgári peres eljárás fogja adott esetben befolyásolni. Az Alkotmánybíróság e körben megjegyzi: a vonatkozó szabályozás (az ingatlanügyi hatóság eljárásának szigorú kötöttsége és az ingatlantulajdonosok eljárási jogainak garanciális védelme mellett) nem rendel egy automatikusan alkalmazandó polgári jogi jogkövetkezményt a hiba kijavításához, hanem annak megítélését az egyes ügyek egyedi körülményei alapján mindig az eljáró bíróságokra bízta. Az egyedi polgári jogi jogvitában eljáró bíróság feladata ekként, hogy az adott ügy egyedi körülményei (így a felek akarata, az ingatlan adatai és rendeltetészerű használatra való alkalmassága, a ténylegesen fennálló birtoklás időtartama stb.) alapján, a Polgári Törvénykönyv rendelkezéseinek alapulvételeivel olyan jogi megoldást válasszon, mely a kereseti kérelem korlátai között figyelemmel van az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdéséből fakadó követelményekre is. Nem az Fttv. támadott rendelkezése, hanem adott eset-

ben az ennek alkalmazásával született közigazgatási határozatot követő egyedi polgári peres eljárásban meghozatalra kerülő bírósági döntés vetheti fel adott esetben az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése sérelmét, akkor, ha az eljáró bíróság nem az Alaptörvényből fakadó követelményeknek megfelelően hozza meg döntését.

- [36] 3.4. Mindezen szempontokra figyelemmel az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az Fttv. támadott rendelkezései azáltal, hogy közvetlenül nem befolyásolják a térképészeti hiba kijavításával érintett ingatlanokon fennálló tulajdonhoz való jog terjedelmét, az indítványban megjelölt okból nem ellentétesek az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével, ezért az Alkotmánybíróság az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt a rendelkező részben foglaltak szerint elutasította.
- [37] 4. Az Alkotmánybíróság ezt követően az indítványozó Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszát vizsgálta meg. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában egyaránt állította az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése, valamint a B) cikk (1) bekezdése sérelmét.
- [38] 4.1. Az indítványozó az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése sérelmét azért állítja, mert a Veszprém Megyei Kormányhivatal, és végső soron a Veszprémi Törvényszék úgy döntött az indítványozó tulajdonjogának elvonásáról, hogy figyelmen kívül hagyta azt, hogy az indítványozó jóhiszeműen, ellenérték fejében szerzett tulajdont, valamint azt is figyelmen kívül hagyta, hogy az esetleges adminisztratív hibát maga az ingatlanügyi hatóság követte el, melyet legkésőbb 2009-ben a hatóságnak egyébként is észlelnie kellett volna.
- [39] Ahogyan arra az Alkotmánybíróság már utalt az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz elbírálása során, az Fttv. 17. § (2) bekezdéséből egyenesen következő módon a térképészeti hiba kijavítása „kizárólag a térképi határvonalakat érinti, és nem változtatja meg a fennálló természetbeni határvonalat és a birtoklási viszonyokat”. Az alkotmányjogi panaszra okot adó egyedi ügy tárgya annak vizsgálata volt, hogy fennállnak-e az Fttv. 17. §-ában foglalt speciális eljárás alkalmazásának szabályai, és amennyiben igen, úgy az eljáró hatóság a döntését jogszerűen hozta-e meg. Az indítványozó által az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése állított sérelme körében felhívott érveket nem a Veszprém Megyei Kormányhivatalnak, illetőleg a Veszprémi Törvényszéknek kellett vizsgálnia, hanem arról a térképezési hiba kijavítására irányuló eljárás jogerős lezárultát követően, a felek megegyezésének hiányában, polgári bíróságnak kell majd döntenie (ebben az értelemben lásd a Veszprémi Törvényszék ítélete indokolásának [30] bekezdését is). Ahogyan pedig arra az Alkotmánybíróság már maga is utalt az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz elbírálása során, az indítványozó által felhívott tulajdonjogi szempontokat ebben a következményperben kell az eljáró bíróságnak maradéktalanul érvényesítenie annak érdekében, hogy az ítélet kielégítse az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdéséből fakadó követelményeket.
- [40] 4.2. Az indítványozó az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből fakadó visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmának sérelmét is állította, tekintettel arra, hogy a Veszprém Megyei Kormányhivatal, illetőleg a Veszprémi Törvényszék a Kúria ítélete nyomán megismételt eljárásban az Fttv. 17. § (2) bekezdésének 2020. január 1. napjától hatályos rendelkezéseit alkalmazta, annak ellenére, hogy a térképészeti hiba kijavítása iránti eljárás 2018-ban indult.
- [41] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének a sérelme a visszaható hatályú szabályalkalmazással összefüggésben is felvethető, ha a jogviszony vagy a jogvita létrejöttékor még nem létező, vagy később hatályba léptetett előírás alapján bírálnak el ügyet a bíróságok. A visszaható hatályú jogalkalmazás tilalma esetében is követelmény azonban (a visszaható hatályú jogalkotás tilalmához hasonlóan), hogy az csak a jogalanyok helyzetét elnehezítő (*ad malam partem*) jogalkalmazásra vonatkozhat [3194/2022. (IV. 29.) AB határozat, Indokolás [48]]. Az Alkotmánybíróságnak ezért mindenképp azt kellett megvizsgálnia, hogy az Fttv. 17. § (2) bekezdésének 2020. január 1. napját követően hatályba lépett módosítása az indítványozó helyzetét elnehezítette-e, ugyanis csak ebben az esetben merülhet fel egyáltalán fogalmilag annak a lehetősége, hogy elviekben (az eljáró hatóság, illetőleg bíróság helytelen jogalkalmazásának következményeként) sérüljön az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése.
- [42] Az Fttv. 17. § (2) bekezdésének 2020. január 1. napját megelőzően hatályos rendelkezése még nem csupán azt írta elő, hogy az Fttv. 17. § (1) bekezdése szerinti hiba kijavítása kizárólag a térképi határvonalakat érintheti, és nem változtatja meg a fennálló természetbeni határvonalat és a birtoklási viszonyokat, hanem arról is rendelkezett, hogy „[a]mennyiben a kijavítás ellentétes a fennálló birtoklási viszonyokkal, úgy a kijavítás a természetbeni

- határvonalat nem változtathatja meg, arra csak a kiigazítással érintett szomszédos földrészlet tulajdonosának hozzájárulása esetén, véglegessé vált közigazgatási határozat vagy jogerős bírósági ítélet alapján van lehetőség.”
- [43] Az Fttv. 17. § (2) bekezdését az ingatlan-nyilvántartást, valamint egyes közigazgatási hatósági eljárásokat érintő egyes törvények módosításáról szóló 2019. évi LXXXII. törvény 10. §-a módosította. A módosítás jogalkotói indokolása szerint az Fttv. 17. § (2) bekezdése második mondatának törlésére azért került sor, mert ezt a „szövegrészt értelmezik úgy is, hogy a természetbeni határvonallal ellentétesen nem, vagy csak a tulajdonos hozzájárulása és hatósági, bírósági döntés alapján lehet térképezési hibát kijavítani, vagy ezektől függetlenül bármikor. A felmérési, térképezési, vagy területszámítási hiba kijavításának az a lényege, hogy az bármikor elvégezhető legyen. Az idézett – a módosítás szerint törölt – mondat arra utal, hogy a természetbeni állapottal ellentétes térképi hibajavítás esetén a természetbeni határvonal (például a kerítés) egyezséggel, vagy polgári jogi úton (például birtokvédelmi eljárás keretében) módosítható. Ez független a térképi hibajavítástól és félreértésre adhat okot, ezért a törlése indokolt.”
- [44] Az Fttv. 17. § (2) bekezdésének módosítása ennek megfelelően az indítványozó helyzetét a korábban hatályos szövegváltozathoz képest nem nehezítette el, csak egyértelművé tette a 17. § (2) bekezdése első mondatának helyes, a jogalkotó akaratával összhangban álló értelmezését. Ezt támasztja alá az is, hogy a 17. § (2) bekezdésének 2020. január 1. napjával törölt második mondatával tartalmilag azonos megállapítást tartalmaz az AM rendelet korábban már idézett 43. §-a, azaz az irányadó jogszabályi környezet tartalma összességében nem változott meg. Mindez pedig egyben azt is jelenti, hogy az Fttv. 17. § (2) bekezdését a jogalkotó szándéka szerint 2020. január 1. napját megelőzően sem akként kellett értelmezni, hogy felmérési, térképezési vagy területszámítási hiba esetén a térképi határvonal kijavításához szükséges lett volna az érintett hozzájárulása, ez az értelmezés pedig az Fttv. korábban hatályos 17. § (2) bekezdéséhez képest sem volt *contra legem* jellegű. Miközben az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdése értelmében a bíróságok jogalkalmazása egységének biztosítása a Kúria feladata, a jogalkotó maga is előmozdíthatja az adott esetben az ítélkezési gyakorlat alapján nem teljesen következetes gyakorlat egységesítését, a jogalkotói eredeti szándékainak megfelelően. Egy ilyen, valamely jogszabály korábban hatályos rendelkezésében eleve benne rejlő, és a jogalkotó akaratát tükröző jogi tartalom korábbiakhoz képest egyértelműbb megfogalmazása nem értékelhető akként, hogy a jogalkotó ezzel a jogalanyok helyzetét elnehezítette volna. Ez már csak azért is igaz, mert az Alaptörvény 28. cikkéből egyébként is egyenesen következik, hogy a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik, a jogszabályok céljának megállapítása során pedig elsősorban a jogszabály preambulumát, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venni.
- [45] Mindez pedig egyben azt is jelenti, hogy *ad malam partem* jogalkotás hiányában a visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmának egyik fogalmi eleme jelen esetben nem teljesült, függetlenül attól, hogy az eljáró hatóság és bíróság a megismételt eljárás keretében az Fttv. 17. § (2) bekezdésének 2020. január 1. napját megelőzően, vagy ezt követően hatályos szövegváltozatát alkalmazta-e. A jogalanyok (jelen esetben az indítványozó) helyzetének elnehezülése hiányában pedig az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz keretei között az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelme sem állapítható meg.
- [46] 5. Az Alkotmánybíróság ezért az indítványozó Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszát a rendelkező részben foglaltak szerint elutasította.

Budapest, 2023. június 6.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2132/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3316/2023. (VI. 21.) AB VÉGGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Bfv.II.1.230/2021/10. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Czudar Balázs ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, amelyben kérte a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Bfv.II.1.230/2021/10. számú végzése, a Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság 3.Bf.5/2021/43. számú ítélete, valamint a Balassagyarmati Törvényszék 19.B.77/2019/184. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [2] A Balassagyarmati Törvényszék 2020. október 7. napján kihirdetett 19.B.77/2019/184. számú ítéletével az indítványozót mint I. rendű terheltet bűnösnek mondta ki társtettesként elkövetett kábítószer-kereskedelem büntetésében [a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 176. § (1) bekezdés és (3) bekezdés] és ezért 8 év 6 hónap szabadságvesztésre és Magyarország területéről 10 év kitiltásra ítélte.
- [3] A Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság 2021. június 17. napján jogerős 3.Bf.5/2021/43. számú ítéletével mindkét vádlott tekintetében az elsőfokú ítéletet megváltoztatta, a kiszabott szabadságvesztés büntetés tartamát 5 év 6 hónapra enyhítette, az indítványozó tekintetében a bűncselekmény minősítésénél a Btk. 176. § (1) bekezdés IV. fordulatára is utalt és egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.
- [4] A Kúria 2022. szeptember 5. napján hozott Bfv.II.1.230/2021/10. számú végzésével az indítványozó által előterjesztett felülvizsgálati indítványt elbírálván az első- és a másodfokú ítéleteket hatályában fenntartotta.
- [5] Az indítványozó 2022. november 10. napján jogi képviselője útján az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Bfv.II.1.230/2021/10. számú végzése, a Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság 3.Bf.5/2021/43. számú ítélete, valamint a Balassagyarmati Törvényszék 19.B.77/2019/184. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése céljából.
- [6] Az indítványozó álláspontja szerint megsértették az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében foglalt jogait, mert a nyomozás részrehajló volt, továbbá a XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jogát, mert a bíróságok egyes bizonyítási indítványait nem vették figyelembe, illetve elutasították, továbbá terhére értékelték – álláspontja szerint – nem bizonyított tényeket, feltételezéseket, késedelmet. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jogának és a IV. cikk (1)–(3) bekezdésben foglalt személyi szabadsághoz való jogának sérelmét abban ragadta meg, hogy – számos panaszja ellenére – előzetes letartóztatásban volt a büntetőeljárás teljes tartama alatt. Az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésében rögzített egyenlő bánásmódhoz való jogát álláspontja szerint az sértette, hogy letartóztatása fenntartásának okául a bíróság azt jelölte meg, hogy nem rendelkezik magyar lakóhellyel, miközben a magyar lakóhellyel rendelkező más fogvatartottak esetében az enyhébb szabadságkorlátozással járó bűnügyi felügyeletet is alkalmazták. Az indítványozó az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdését is megjelölte, de indokolást nem fűzött hozzá.
- [7] 2. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e. A befogadás visszautasítása esetén az Alkotmánybíróság rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát [Abtv. 56. § (3) bekezdés].
- [8] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az Abtv. 27. § (1) bekezdés szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet benyújtani az ügyben első fokon eljáró bírósághoz

- címezve. Az indítványozó jogi képviselője 2022. szeptember 12. napján vette át a Kúria Bfv.II.1.230/2021/10. számú végzését és az alkotmányjogi panaszt 2022. november 10. napján nyújtotta be az elsőfokú bíróságnál. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az alkotmányjogi panasz határidőben érkezett.
- [9] Az Alkotmánybíróság azt vizsgálta, hogy az indítványozó panasa eleget tesz-e az Abtv. 52. § (1), illetve (1b) bekezdésben foglalt, a határozott kérelemre vonatkozó követelményeknek.
- [10] Az Abtv. 27. § (1) bekezdésén alapuló indítvány tartalmazza az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést (Abtv. 27. §), a támadott bírósági határozatok megjelölését [a Kúria Bfv.II.1.230/2021/10. számú végzését, a Fővárosi Ítéltábla 3.Bf.5/2021/43. számú ítéletét, a Balassagyarmati Törvényszék 19.B.77/2019/184. számú ítéletét]. A panasz tartalmazza az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [az Alaptörvény IV. cikk (1)–(3) bekezdést, a XV. cikk (1)–(2) bekezdést, a XXIV. cikk (1) bekezdést, a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdést]. Az indítvány kifejezett kérelmet tartalmaz továbbá abban a tekintetben, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg támadott bírósági határozatok alaptörvény-ellenességét és azokat semmisítse meg.
- [11] Az indítvány az alábbiak tekintetében nem tesz eleget az Abtv. 52. § (1), illetve (1b) bekezdésében foglalt, a határozott kérelemre vonatkozó követelményeknek.
- [12] Az indítvány nem tartalmaz alkotmányjogi szempontból értékelhető indokolást az Alaptörvény a IV. cikk (1)–(3) bekezdés, a XV. cikk (1)–(2) bekezdés, és XXVIII. cikk (7) cikk tekintetében. Az indítványozó alkotmányjogi panasa ezért ebben a vonatkozásban nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b*) pontjában foglaltaknak. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az ilyen indokolás hiánya az indítványi elem érdemi elbírálásának az akadálya {pl. 3149/2016. (VII. 22.) AB végzés, Indokolás [27]}.
- [13] Az Alkotmánybíróság szerint az indítványozó, mint az alkotmányjogi panasz alapul szolgáló büntetőeljárás terheltje, értelemszerűen jogosultnak és érintettnek minősül, és a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.
- [14] 3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [15] Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy a büntetőügyben eljáró bíróság döntése ellen az Abtv. 27. §-a alapján benyújtott, de a nyomozó hatóság eljárását is kifogásoló alkotmányjogi panasz vizsgálata nem az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése, hanem az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése alapján végezhető el összességében a büntetőeljárás egésze vonatkozásában. Így lehet biztosítani, hogy a büntetőeljárás egésze, mint olyan megfeleljen a tisztességesség követelményének {3046/2019. (III. 14.) AB határozat, Indokolás [44]}.
- [16] Az indítványozó tisztességes eljáráshoz fűződő jogának az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése alapján a nyomozó hatóság, míg a XXVIII. cikk (1) bekezdés alapján a bíróság által történő megsértését állította, de nem jelölte meg, hogy milyen részjogosítvány alapján. Indokként a nyomozati iratok hiányosságait hozta fel, az általa indítványozott bizonyítás elutasítását, illetve mellőzését, valamint egyes, álláspontja szerint nem bizonyított tényeknek, valamint egyéb körülményeknek a terhére történő értékelését.
- [17] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó kifogásai a számára kedvezőtlen bírósági döntés törvényességi kritikáját tartalmazzák. Az Alkotmánybíróság többször hangsúlyozta azon álláspontját, hogy az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belüli újabb jogorvoslati fórumnak, a jogorvoslattal már nem támadható bírósági határozatok által okozott jogsérelem orvoslása eszközének. A jogszabályokat ugyanis a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés; Indokolás [14]}. Az Alkotmánybíróság ezzel kapcsolatban utal arra, hogy az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésének értelmében az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének *d*) pontja alapján a bírói döntéseket az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, és jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálatára és kiküszöbölésére korlátozódik, ezért a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára nem rendelkezik hatáskörrel {elsőként lásd: 3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]; ezt követően megerősítette: 3392/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [6]; 3017/2013. (I. 28.) AB végzés, Indokolás [3]}.

- [18] Mindezek következtében az indítványozónak az alkotmányjogi panaszban foglalt kifogásai nem támasztják alá a bírói döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételyét, illetve nem vetnek fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem.
- [19] 4. A kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában írt befogadási kritériumoknak. Erre tekintettel az indítványt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2023. június 6.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2663/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3317/2023. (VI. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Bfv.III.696/2019/9. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Karsai Dániel András ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, amelyben a Kúria Bfv.III.696/2019/9. számú végzése, a Fővárosi Ítéltábla 16.Bf.283/2018/27. számú ítélete és a Fővárosi Törvényszék 14.B.1615/2017/98. számú ítélete alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] Az indítvány és a támadott bírósági határozatok alapján az ügy lényege és az alkotmányjogi panasz előzményei az alábbiak szerint foglalhatók össze.
- [3] A Fővárosi Törvényszék 14.B.1615/2017/98. számú elsőfokú ítéletével megállapította az indítványozó büntetőjogi felelősségét emberölés bűntettének kísérletében [a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 160. § (1), (2) bekezdés a), c), e), f), g) pontjai], robbanóanyaggal, robbanószerrel visszaélés bűntettében [Btk. 324. § (1) bekezdés a) pont] és terrorcselekmény bűntettének a kísérletében [Btk. 314. § (1) bekezdés a) pont]. A Törvényszék az indítványozót ezen cselekmények miatt életfogytig tartó szabadságvesztésre és 10 évi közügyektől eltiltásra ítélte, a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontját 25 évben állapította meg.
- [4] Az ügyészség és a védelem fellebbezéseit a Fővárosi Ítéltábla, mint másodfokú bíróság a 16.Bf.283/2018/27. számú ítéletében bírálta el. A másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet az alábbiak szerint megváltoztatta: a terrorcselekmény bűntettének kísérletét [Btk. 314. § (1) bekezdés a) pont] terrorcselekmény bűntettének [Btk. 315. § (1) bekezdése] minősítette és a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontját 30 évre súlyosította. Ezen felül a másodfokú bíróság a tárgyalások nyilvános megjelölését részben nyilvános megjelölésre cserélte, valamint pontosította a bűnjeleket, és mérsékelte az indítványozó által viselendő bűnügyi költséget. Egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.
- [5] A Kúria 2020. március 18. napján meghozott Bfv.III.696/2019/9. számú végzésével a Fővárosi Törvényszék 14.B.1615/2017/98. számú elsőfokú és a Fővárosi Ítéltábla 16.Bf.283/2018/27. számú másodfokú ítéletét hatályában fenntartotta.
- [6] Az indítványozó a támadott bírósági határozatok alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jog részjogosítványai köréből a fegyverek egyenlőségéhez való jog, az indokolt bírói döntéshez való jog és a pártatlanság követelménye kapcsán tartotta megállapíthatónak. Ezen felül az Alaptörvény XXVIII. cikk (2) bekezdésében rögzített ártatlanság vélelme és az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdése szerinti védelemhez való jog megsértését állította.
- [7] Az alaptörvény-ellenesség indokolása körében az indítványozó az alábbiakat adta elő. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jog alkotmányos tartalmának a kifejtését követően az indítványozó az alapjog részjogosítványai köréből a fegyverek egyenlőségével összefüggő követelmény megsértése mellett érvelt. Az Emberi Jogok Európai Bíróságának (a továbbiakban: EJEB) és az Alkotmánybíróságnak az esetjogát bemutatva és azok elveit a konkrét ügyre alkalmazva elsődlegesen azt kifogásolta, hogy a bíróságok a védelem bizonyítási indítványait az eljárásban rendre elutasították. Emellett részletesen felvázolta, miért tekinthető a bíróság által megállapított tényállás súlyosan hiányosnak és miért véli úgy, hogy abban nem egyenlő súllyal szerepelnek a javára és a terhére szóló bizonyítékok. Sérelmezte továbbá, hogy a bíróságok több bizonyítéknak is csak azon részleteit emelték a tényállásba, amelyek a terhére szóltak. Mindezek

következtében az indítványozó úgy vélte, a javára szóló érvek a bírósági eljárásban „becsatornázatlanul” (indítvány 33. oldal) maradtak.

- [8] A pártatlanság követelményének és ahhoz kapcsolódóan az *in dubio pro reo* büntetőjogi elvnek az ismertetését követően, az adott részjogosítvány sérelmét érintően az indítványozó az alábbiakat adta elő. Utalt rá, hogy a büntetőeljárás során az országos rendőr-főkapitány úgy nyilatkozott, az általa elkövetett bűncselekmény a teljes rendőrség ellen irányult. Ennek alapján az indítványozó szerint kétség támasztható a rendőrség eljárásának pártatlanságát érintően. Emellett az indítványozó szerint az elsőfokú bírósági tanács elnöke is tett olyan nyilatkozatokat még az elsőfokú ítélet meghozatala előtt, például az egyik sértett, valamint az egyik tanú kihallgatása alkalmával, amelyekkel az indítványozót az elkövetővel azonosította. Ezek a kijelentések az indítványozó szerint arra engednek következtetni, hogy a bíróság már az ítélethozatal előtt meg volt győződve a bűnösségről, és ez a meggyőződés a bizonyítási eljárást is befolyásolta. Így az eljáró bíróságok eljárásának a pártatlansága is megkérdőjelezhető. A pártatlansággal összefüggésben hívta fel az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény XXVIII. cikk (2) bekezdésében foglalt ártatlanság vélelmét is.
- [9] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdésében foglalt védelemhez való jog alkotmányos tartalmának ismertetését követően az indítványozó az alapjog megsértését indokolta. Azt érintően előadta, hogy közvetve sérült ezen joga, amikor a bíróságok a javára szóló bizonyítási indítványokat sorra elutasították. Az alapjog közvetlen megsértését pedig abban látta, hogy a bíróság saját végzésének ellentmondva nem adta ki a védők részére a tárgyalásokról és az egyéb eljárási cselekményekről készített hangfelvételeket, emiatt a védelemnek nem állt rendelkezésére elegendő idő a tárgyaláson történetekre adható válaszok megtételére.
- [10] A tisztességes eljáráshoz való jog részjogosítványai köréből az indítványozó az indokolt bírói döntéshez való jog megsértését is állította. A részjogosítvány tartalmi elemzését követően a konkrét ügyre vonatkozóan a jogsértést azért tartotta megállapíthatónak, mert a fegyverek egyenlőségére, a pártatlan bírósági eljárásra, az ártatlanság vélelmére és a védelemhez való jogra vonatkozó védői előadásokat a bíróságok álláspontja szerint indokolás nélkül utasították el. Emellett megítélése szerint feltáratlanul maradt a terrorcselekmény eszközcselekménye, és az ítéletekből számára nem derül ki, hogy a bíróságok a büntetőjogi felelősségét azzal összefüggésben milyen alapon tartották megállapíthatónak.
- [11] 2. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenképp azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e. A befogadás visszautasítása esetén az Alkotmánybíróság rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát [Abtv. 56. § (3) bekezdés].
- [12] A befogadhatóság feltételeit vizsgálva az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítvány az alábbiak szerint nem volt befogadható.
- [13] 3. Az Abtv. 27. § (1) bekezdése értelmében alkotmányjogi panaszt az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés ellen lehet előterjeszteni. A jelen indítvány alapjául szolgáló eljárásban a Kúria Bfv.III.696/2019/9. számú végzése az Abtv. 27. § (1) bekezdése értelmében a bírósági eljárást befejező, így alkotmányjogi panasszal támadható döntésnek minősült.
- [14] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül kell benyújtani az ügyben első fokon eljáró bírósághoz címezve. Az indítványozó jogi képviselője a Kúria Bfv.III.696/2019/9. számú végzését 2020. március 31-én vette kézhez. Így az alkotmányjogi panaszt 2020. május 29-én határidőben terjesztette elő.
- [15] Részben tesz eleget ugyanakkor az indítvány az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében a határozott kérelemmel összefüggésben rögzített feltételeknek. Az indítványozó ugyanis beadványában megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést (Abtv. 27. §) és az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [Alaptörvény XXVIII. cikk (1), (2) és (3) bekezdés]. Meghatározta az Alkotmánybíróság által vizsgálandó konkrét bírói határozatokat, valamint kifejezett kérelmet fogalmazott meg a megsemmisítésükre.
- [16] Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés értelmében az indítvány mindezek mellett abban az esetben tekinthető határozottnak és fogadható be, ha megjelöli az eljárás megindításának indokait és az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét [b) pont]; továbbá indokolást tartalmaz arra nézve is, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel [e) pont]. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint ilyen indokolás hiányában az indítvány nem alkalmas az érdemi elbírálásra {3075/2016. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [19]; 3231/2016. (XI. 18.) AB határozat, Indokolás [26]}.

- [17] Az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy ezen feltételeket a konkrét indítvány csak részben teljesítette. Az indítvány vizsgálata alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó nem adott elő értékelhető indokolást az Alaptörvény XXVIII. cikk (2) bekezdése szerinti ártatlanság vélelméből fakadó követelmények megsértését érintően. Ezért annak kapcsán nem volt helye az indítvány érdemi vizsgálatának.
- [18] 4. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja továbbá az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen az Abtv. 27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint az Abtv. 29–31. § szerinti tartalmi követelményeket. Ezeket a feltételeket vizsgálva az Alkotmánybíróság az alábbi következtetésekre jutott.
- [19] 4.1. Az indítvány eleget tesz az Abtv. 27. § (1) bekezdéséből fakadó kritériumoknak, mivel az indítványozó a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette. Az indítványozó továbbá az alkotmányjogi panasz előterjesztésére jogosultnak tekinthető, és figyelemmel arra, hogy a megsemmisíteni kért bírósági határozatok az indítványozó ellen folyt büntetőeljárásban születtek, nyilvánvalóan érintett is.
- [20] 4.2. Az Abtv. 29. §-a alapján az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának az is feltétele, hogy az indítvány a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {erről lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30], illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik. Az indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (3) bekezdését érintő kifogásait az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság a következőképpen értékelte.
- [21] 4.2.1. Az indítványozó elsődlegesen az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljárás-hoz való jog részjogosítványai köréből a fegyverek egyenlőségével összefüggésben adta elő a sérelmeit.
- [22] Ebben a körben az indítványozó azon kifogása kapcsán, hogy a védelem bizonyítási indítványait az eljárásban rendre elutasították, az Alkotmánybíróság megállapította: a másodfokú bíróság ítélete szerint az elsőfokú bíróság részben valóban nem adta indokát az előterjesztett bizonyítási indítványok elutasításának, a másodfokú bíróság ugyanakkor ezt pótolta (másodfokú ítélet 12., 17–24. oldal). Emellett a másodfokú ítélet tartalmazza azt is, hogy az elsőfokú bíróság a védelem nagyszámú bizonyítási indítványának adott helyet (másodfokú ítélet 11–12. oldal). Minderre figyelemmel az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy a bizonyítási indítványok bíróságok általi kezelését érintően kifejtett indítványozói sérelmek nem vetettek fel az Abtv. 29. § szerint értékelhető alkotmányos aggályt.
- [23] Az indítványozó azon további kifogásai, amelyeket a tényállás súlyos hiányosságát, valamint a javára és a terhére szóló bizonyítékok mérlegelését érintően adott elő, olyan, a bizonyítás körébe eső kérdések, amelyek vizsgálatára az Alkotmánybíróság nem rendelkezik hatáskörrel. Az indítvány ezen elemét érintően emlékeztet rá az Alkotmánybíróság, hogy az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján a kifogásolt bírósági ítéleteknek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálatára van jogköre. A bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének (annak, hogy a rendes bíróságok egy-egy tényt miként értékelték), valamint a bírósági eljárás teljes egészének az ismételt felülbírálatára nem rendelkezik felhatalmazással. Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben következetesen hangsúlyozza, hogy a tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó bíróságok számára fenntartott feladat {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]}. A bíróság konkrét ügyben folytatott értékelő tevékenysége ezért nem lehet alkotmányossági vizsgálat tárgya. „Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]; 3239/2015. (XII. 8.) AB végzés, Indokolás [16]; 3141/2016. (VI. 29.) AB végzés, Indokolás [31]; 2/2017. (II. 10.) AB határozat, Indokolás [63]} Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, illetve a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, valamint az abból levont következtetés megalapozott-e {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]}.

- [24] 4.2.2. A pártatlanság követelményének a megsértése körében az országos rendőr-főkapitánynak és az elsőfokú bírósági tanács elnökének a kijelentéseit és magatartását kifogásoló indítványozói állításokat az Alkotmánybíróság önmagukban szintén nem tekintette olyannak, amelyek felvetnék az Abtv. 29. § szerinti feltételek teljesülését. Az Alkotmánybíróság e körben jelentőséget tulajdonított az alábbiaknak. A bírósági eljárás alkalmas volt arra, hogy orvosolja, pótolja a rendőrségi eljárás objektivitásának az esetleges hiányát, hiányosságait. Ezen felül az elsőfokú bíróság elnökének a kijelentéseit az eljárásban maga az indítványozó sem tekintette a pártatlanság hiánya miatti kizárási indítványt megalapozónak (védői fellebbezés: 26-28. oldal). A másodfokú bíróság a védelem ezen kifogásai alapján megállapította, hogy a vitatott felismerésre bemutatás nem a törvény előírásainak megfelelően történt, ezért bizonyítékként nem vehető figyelembe. Minderre tekintettel a pártatlanság érvényesülése körében alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, vagy a bírói döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kétyele nem merült fel.
- [25] 4.2.3. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdésében foglalt védelemhez való jog megsértését érintően az indítványozó szintén a bizonyítási indítványai elutasítására hivatkozott. Ezen érvei kapcsán az Alkotmánybíróság visszaul a fegyverek egyenlőségéhez való jog sérelmét érintően kifejtettek. A másodfokú bíróság ítéletében foglalt – és a fenti 4.2.1. pontban (Indokolás [21] és köv.) utalt – megállapítások alapján az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy a védelemhez való jogot érintően sem teljesült az Abtv. 29. §-ában foglalt feltételek egyike sem, így alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, vagy a bírói döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kétyele sem merült fel. Ezért az Alkotmánybíróság érdemi vizsgálatot ezen indítványozói kifogások alapján sem folytatott.
- [26] Az alapjog közvetlen megsértését az indítványozó továbbá abban látta, hogy a bíróság nem adta ki a védők részére a tárgyalásokról és az egyéb eljárási cselekményekről készített hangfelvételeket, továbbá, hogy a védelemnek nem állt rendelkezésére elegendő idő a tárgyaláson történetekre adható válaszok megtételére. Utal rá az Alkotmánybíróság, hogy az indítványozó ezen kifogásait a másodfokú bíróság is vizsgálta. Ítéletében megállapította, hogy az elsőfokú bíróság súlyt helyezett a megalapozott védői munka feltételeinek a megteremtésére, figyelemmel arra is, hogy az eljárásban a védő személye több alkalommal változott. Kiemelte továbbá a másodfokú ítélet, hogy a perbeszéd megtartása előtt a védő kifejezetten úgy nyilatkozott, hogy az ügyben teljes mértékben felkészült (másodfokú ítélet: 9–10. oldal). Ezen felül tényként állapította meg a másodfokú bíróság, hogy az elsőfokú bíróság védői indítványra elrendelte a tárgyalás anyagának hangfelvételen történő rögzítését, ennek ellenére ilyen felvétel nem készült. Ugyanakkor a védelem rendelkezésére bocsátott jegyzőkönyveket a bíróság kellően részletesnek minősítette, amelyek közelítenek a szó szerinti rögzítéshez. Azok által tehát a védelem a szükséges információk birtokába juthatott (másodfokú ítélet: 10–11. oldal). Minderre tekintettel az Alkotmánybíróság az indítványozó előadását az Abtv. 29. §-a alapján nem értékelte olyannak, amely felvetett volna alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, vagy a bírói döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kétyelét támasztotta volna, így érdemi vizsgálatot ilyen összefüggésben sem folytatott.
- [27] 4.2.4. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jog részjogosítványai köréből az indítványozó az indokolt bírói döntéshez való jog megsértését is állította.
- [28] Azt részben azért tartotta megállapíthatónak, mert a fegyverek egyenlőségére, a pártatlan bírósági eljárásra, az ártatlanság védelmére és a védelemhez való jogra vonatkozó védői előadásokat a bíróságok álláspontja szerint indokolás nélkül utasították el. Önálló indokolást tehát ebben a vonatkozásban az indítványozó nem adott elő, ezért ezen kifogásai alapján érdemi alkotmányossági vizsgálat lefolytatásának nem volt helye.
- [29] Emellett az indítványozó sérelmezte, hogy feltáratlanul maradt a terrorcselekmény eszközcselekménye, és az ítéletekből számára nem derül ki, hogy a bíróságok a büntetőjogi felelősségét azzal összefüggésben milyen alapon tartották megállapíthatónak. Az indokolt bírói döntéshez való jog tekintetében az Alkotmánybíróság kiemeli, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást fogalmazza meg, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján „[a] bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása” {30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]}. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben megállapította, hogy az eljáró bíróságok az ügy lényegi részeit illetően kellően megindokolták álláspontjukat. A jogerős döntés megfelelő mélységű

levezetéssel támasztotta alá, hogy a másodfokú bíróság a védelem érvelését a II. tényállási pont tekintetében miért nem fogadta el (másodfokú ítélet 28–29. oldal). A Kúria továbbá a felülvizsgálati eljárásban a II. tényállási pont kapcsán is részletesen vizsgálta, hogy a jogerős döntés sérti-e a büntető anyagi jog szabályait, és annak eredményeként úgy foglalt állást, hogy ilyen sérelem nem áll fenn.

- [30] Így az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítvány az indokolt bírói döntéshez való jog megsértése kapcsán sem tartalmaz olyan indokot, ami alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetne fel, vagy a bírói döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételyét támasztaná.
- [31] 5. Az Alkotmánybíróság mindezek okán az indítvány vizsgálata alapján arra a megállapításra jutott, hogy az nem felel meg az alkotmányjogi panaszok befogadhatóságával szemben támasztott követelményeknek, és az alkotmányjogi panasz befogadását az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontjaira figyelemmel visszautasította.

Budapest, 2023. június 6.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1259/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3318/2023. (VI. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság 3.Bf.380/2021/28. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az 1. számú indítványozó és a 2. számú indítványozó jogi képviselőjük útján (dr. Tóth Attila Tas ügyvéd) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdés alapján a Budapest Környéki Törvényszék 16.B.44/2019/90. számú, valamint a Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság 3.Bf.380/2021/28. számú ítéletei alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt terjesztettek elő.
- [2] A Budapest Környéki Törvényszék 2016. december 8. napján kihirdetett 7.B.82/2014/178. számú ítéletével az 1. számú indítványozót, mint I. rendű terheltet a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 160. § (1) bekezdésbe ütköző és a (2) bekezdés a) pontja szerint minősülő, bűnsegédként elkövetett emberölés bűntette miatt 16 év szabadságvesztés büntetésre és 10 év közügyektől eltiltásra, valamint a 2. számú indítványozót mint II. rendű terheltet a Btk. 160. § (1) bekezdésbe ütköző és a (2) bekezdés a) pontja szerint minősülő emberölés bűntette miatt 16 év szabadságvesztés büntetésre és 10 év közügyektől eltiltásra ítélte.
- [3] A Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság 2017. június 6. napján kelt 4.Bf.50/2017/45. számú végzésével az elsőfokú ítéletet hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot új eljárásra utasította.
- [4] A megismételt eljárásban a Budapest Környéki Törvényszék 2018. október 12. napján kihirdetett 20.B.82/2017/74. számú ítéletében az 1. számú indítványozót mint I. rendű terheltet a Btk. 160. § (1) bekezdésbe ütköző és a (2) bekezdés a) és c) pontjai szerint minősülő társtettesként elkövetett emberölés bűntette miatt életfogytig tartó szabadságvesztés büntetésre és 10 év közügyektől eltiltásra ítélte. A 2. számú indítványozót, mint II. rendű terheltet a Btk. 160. § (1) bekezdésbe ütköző és a (2) bekezdés a) és c) pontjai szerint minősülő társtettesként elkövetett emberölés bűntette miatt életfogytig tartó szabadságvesztés büntetésre és 10 év közügyektől eltiltásra ítélte.
- [5] A Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság 2019. június 12. napján kelt 5.Bf.62/2019/19. számú végzésével az elsőfokú ítéletet hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot új eljárásra utasította.
- [6] A második alkalommal megismételt eljárásban a Budapest Környéki Törvényszék 2021. június 15. napján kihirdetett 16.B.44/2019/90. számú ítéletében az 1. számú indítványozót, mint I. rendű terheltet a Btk. 160. § (1) bekezdésbe ütköző és a (2) bekezdés a) pontja szerint minősülő társtettesként elkövetett emberölés bűntette miatt 15 év szabadságvesztés büntetésre és 10 év közügyektől eltiltásra ítélte. A 2. számú indítványozót, mint II. rendű terheltet a Btk. 160. § (1) bekezdésbe ütköző és a (2) bekezdés a) pontja szerint minősülő társtettesként elkövetett emberölés bűntette miatt 15 év szabadságvesztés büntetésre és 10 év közügyektől eltiltásra ítélte.
- [7] A Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság 2022. június 16. napján jogerőre emelkedett 3.Bf.380/2021/28. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet megváltoztatta. Mindkét indítványozó cselekményét a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Btk.) 166. § (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés a) pontja szerint minősülő emberölés bűntettének minősítette, szabadságvesztésük végrehajtási fokozatát fegyházban állapította meg és a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontjára utalást mellőzte, továbbá az előzetes fogvatartásban töltött idő beszámítására vonatkozó rendelkezést pontosította.
- [8] Az indítványozók jogi képviselőjük útján az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján a Budapest Környéki Törvényszék 16.B.44/2019/90. számú, valamint a Fővárosi Ítéltábla, mint másodfokú bíróság 3.Bf.380/2021/28. számú ítéletei alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése céljából 2022. szeptember 14. napján az elsőfokú bíróság útján alkotmányjogi panasszal fordultak az Alkotmánybírósághoz, majd 2023. január 5. napján érkezett beadványukban azt kiegészítették (a továbbiakban együtt: alkotmányjogi panasz). Álláspontjuk

szerint a támadott bírósági határozatok sértik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való joguknak az indokolt bírói döntéshez fűződő részjogosítványát. Az alkotmányjogi panaszban a bíróságoknak a tények megállapítására, a közvetett bizonyítékok értékelésére és elfogadására, a bűnösség megállapítására vonatkozó mérlegelését támadják és mindezeknek az ítéletek indokolásában történő még részletesebb alátámasztását hiányolják.

- [9] 2. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e. A befogadás visszautasítása esetén az Alkotmánybíróság rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát [Abtv. 56. § (3) bekezdés]. A befogadhatóság feltételeit vizsgálva az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítvány az alábbiak szerint nem volt befogadható.
- [10] Az Abtv. 27. § (1) bekezdése értelmében alkotmányjogi panaszt az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés ellen lehet előterjeszteni. Jelen esetben a Fővárosi Ítéltábla, mint másodfokú bíróság 3.Bf.380/2021/28. számú ítélete a bírósági eljárást befejező, így alkotmányjogi panasszal támadható döntés.
- [11] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az Abtv. 27. § (1) bekezdés szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet benyújtani az ügyben első fokon eljáró bírósághoz címezve. A Fővárosi Ítéltábla, mint másodfokú bíróság támadott ítéletét az indítványozók egyaránt 2022. július 18. napján vették át és az alkotmányjogi panaszt a jogi képviselőjük elektronikus úton 2022. szeptember 14. napján nyújtotta be. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a panasz határidőben érkezett.
- [12] Az Abtv. 27. § (1) bekezdésen alapuló indítvány megfelel az Abtv. 52. § (1), illetve (1b) bekezdésben foglalt, a határozott kérelemre vonatkozó követelményeknek.
- [13] Az indítvány tartalmazza az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést [Abtv. 27. § (1) bekezdés], a támadott bírósági határozatok megjelölését (a Budapest Környéki Törvényszék 16.B.44/2019/90. számú, valamint a Fővárosi Ítéltábla, mint másodfokú bíróság 3.Bf.380/2021/28. számú ítéleteit), az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezését [XXVIII. cikk (1) bekezdést]. Az indítvány indokolást tartalmaz arra vonatkozóan, hogy a támadott bírósági határozat miért ellentétes az Alaptörvény hivatkozott rendelkezésével; továbbá kifejezett kérelmet rögzít a bírósági határozatok alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére.
- [14] Az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja értelmében az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti. Az indítványozók az alkotmányjogi panaszuk alapul szolgáló büntető ügyben terheltek voltak, így az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint érintettnek tekinthetők {legutóbb pl. 3032/2022. (I. 31.) AB határozat, Indokolás [16], 3127/2019. (VI. 5.) AB határozat, Indokolás [21]; 3245/2018. (VII. 1.) AB határozat, Indokolás [14]}.
- [15] Az Ügyrend 32. § (1) bekezdése szerint az Abtv. 27. § (1) bekezdés b) pontjában foglalt jogorvoslati lehetőség kimerítésének kötelezettsége nem vonatkozik a felülvizsgálatra mint rendkívüli jogorvoslatra {pl. 3314/2017. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [22]}. Az Alkotmánybíróság ennek alapján megállapította, hogy az indítvány a befogadáshoz szükséges ezen feltételnek is eleget tett.
- [16] 3. Az Abtv. 29. §-a alapján az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltétele, hogy az a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [17] Az indítványozók az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jog indokolt bírói döntéshez fűződő részjogosítványa megsértését állítják.
- [18] Az indítványozók szerint az eljárásban nem érvényesült azon elv, hogy a kétséget kizáróan nem bizonyított tény nem értékelhető a terhelt terhére (*in dubio pro reo*). A bíróságok közvetett bizonyítékok alapján hozták meg döntésüket, a bűnösséget megalapozó tanúvallomás álláspontjuk szerint elfogult tanútól származott. A bíróságok által követett logikai láncolat erőltetett és véleményük szerint az ítéletek indokolása nem zárja ki a „másképpen történhetőség” lehetőségét.

- [19] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az elsőfokú bíróság 65 oldalas, a másodfokú bíróság 49 oldalas ítéletében részletesen indokolta a megállapított tényeket és értékelt bizonyítékokat. Az indítványozók azonban az ítéletben foglalt döntéssel nem értenek egyet és az ítéletek törvényességi kritikáját fogalmazzák meg.
- [20] Az Alkotmánybíróság többször hangsúlyozta azon álláspontját, hogy az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belüli újabb jogorvoslati fórumnak, a jogorvoslattal már nem támadható bírósági határozatok által okozott jogsérelem orvoslása eszközének. A jogszabályokat ugyanis a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}. Az Alkotmánybíróság utal arra is, hogy az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésének értelmében az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének *d)* pontja alapján a bírói döntéseket az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, és jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálatára és kiküszöbölésére korlátozódik, ezért a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára nem rendelkezik hatáskörrel {elsőként lásd: 3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]; ezt követően megerősítette: 3392/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [6]; 3017/2013. (I. 28.) AB végzés, Indokolás [3]}. A bíróságok indokolási kötelezettségéből pedig nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása {30/2014. (IX. 30.) AB határozatban, Indokolás [89]}.
- [21] Mindezen körülmények figyelembe vételével az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy jelen alkotmányjogi panaszban szereplő kifogások a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet nem vetnek fel, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem alapoznak meg.
- [22] 4. A kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában írt befogadási kritériumoknak. Erre tekintettel az indítványt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2023. június 6.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2367/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3319/2023. (VI. 21.) AB VÉGGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Bfv.II.976/2021/20. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője útján (dr. Szabó Antal ügyvéd) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján a Debreceni Törvényszék 24.B.137/2020/38. számú, valamint a Debreceni Ítéltábla, mint másodfokú bíróság Bf.II.533/2020/84. számú ítéletei és a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Bfv.II.976/2021/20. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybíróságnál.
- [2] A Debreceni Törvényszék 2020. szeptember 23. napján kihirdetett 24.B.137/2020/38. számú ítéletével az indítványozó mint V. rendű terhelt bűnösségét megállapította bünszervezetben, társtettesként elkövetett költségvetési csalás bűntettében [Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 396. § (1) bekezdés a) pont, (2) bekezdés b) pont, (5) bekezdés b) pont, (6) bekezdés], és ezért 5 év 10 hónap szabadságvesztés-büntetésre, valamint 6 év közügyektől eltiltásra ítélte. A szabadságvesztés végrehajtási fokozata fegyház és az indítványozó feltételes szabadságra nem bocsátható.
- [3] A Debreceni Ítéltábla mint másodfokú bíróság 2021. június 1. napján jogerős Bf.II.533/2020/84. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet megváltoztatta és az indítványozó bűncselekményének minősítéséből a bünszervezetben elkövetést mellőzte. Az indítványozó szabadságvesztés-büntetésének tartamát 4 év 6 hónapra csökkentette és végrehajtásának fokozatát börtönre változtatta, továbbá rögzítette, hogy a szabadságvesztésből a büntetés kétharmadának kitöltése után feltételes szabadságra bocsátható. Az indítványozó tekintetében az elsőfokú ítéletet egyebekben helybenhagyta.
- [4] A Kúria mint felülvizsgálati bíróság 2022. szeptember 7. napján kelt Bfv.II.976/2021/20. számú végzésével a másodfokú ítéletet hatályában fenntartotta.
- [5] 2. Az indítványozó jogi képviselője elektronikus úton 2022. november 7. napján az elsőfokú bíróság útján az Alkotmánybírósághoz fordult és az Abtv. 27. §-a alapján benyújtott alkotmányjogi panaszában a Debreceni Törvényszék 24.B.137/2020/38. számú, valamint a Debreceni Ítéltábla, mint másodfokú bíróság Bf.II.533/2020/84. számú ítéletei, valamint a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Bfv.II.976/2021/20. számú végzése alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését kérte. Az Alkotmánybíróság felhívására az alkotmányjogi panasz indokolását 2023. január 25. napján beérkezett beadványában egységes szerkezetbe foglalva kiegészítette (a továbbiakban együtt: alkotmányjogi panasz). Az indítványozó álláspontja szerint a Kúria támadott döntése az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdését, továbbá az Alaptörvény IV. cikk (2) bekezdésben, a XV. cikk (1)–(2) bekezdésben, a XXIV. cikk (1) bekezdésben, valamint a XXVIII. cikk (1) és (3) bekezdésben szereplő jogait sérti.
- [6] Az indítványozó szerint a bírósági határozatok sértik a tisztességes eljáráshoz való jogának a pártatlanságra vonatkozó részjogosítványát és a hatékony védelemhez való jogát, mert az eljárásban olyan védő, ügyész és bíró vett részt, akit a törvény erejénél fogva ki kellett volna zárni.
- [7] 3. Az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tett-e.
- [8] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az Abtv. 27. §-ára alapozott alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet benyújtani az ügyben első fokon eljáró bírósághoz címezve. A Kúria támadott végzése 2022. szeptember 7. napján kelt, de az átvételéről tértivevény nem áll rendelkezésre.

Az alkotmányjogi panaszt az indítványozó jogi képviselője 2022. november 7. napján nyújtotta be elektronikus úton. Az Alkotmánybíróság mindezekre tekintettel megállapította, hogy a panaszt határidőben benyújtottnak kell tekinteni.

- [9] Az alkotmányjogi panasz részben eleget tett az Abtv. 52. § (1), illetve (1b) bekezdésében foglalt, az indítványokkal szemben támasztott követelményeknek, mert megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést (az Abtv. 27. §); az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [R] cikk (2) bekezdés, IV. cikk (2), XV. cikk (1)–(2) bekezdés, XXIV. cikk (1) bekezdés, XXVIII. cikk (1) és (3) bekezdés]. Az indítvány tartalmazta a támadott bírósági határozatokat (Debreceni Törvényszék 24.B.137/2020/38. számú, valamint a Debreceni Ítéltábla mint másodfokú bíróság Bf.II.533/2020/84. számú ítéletei, a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Bfv.II.976/2021/20. számú végzése); az indokolást – az Alaptörvény IV. cikk (2) és a XV. cikk (1)–(2) bekezdés kivételével – arra nézve, hogy a sérelmezett bírósági határozatok miért ellentétesek az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel; továbbá a kifejezett kérelmet a bírósági határozatok alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére. Az Alkotmánybíróság rögzítette, hogy Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja alapján az indítványozó a panasz benyújtására jogosultnak és érintettnek tekinthető, mivel az alapul szolgáló büntető ügyben terhelt volt és a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.
- [10] Az alkotmányjogi panasz azonban nem tett eleget a következő követelményeknek:
- Az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdése nem tartalmaz az indítványozó számára Alaptörvényben biztosított jogot {lásd például: 3309/2019. (XI. 18.) AB végzés, Indokolás [10]}, így arra alkotmányjogi panaszt alapítani nincs lehetőség.
 - Az indítványozó az Alaptörvény IV. cikk (2) bekezdéséhez és XV. cikk (1)–(2) bekezdéshez alkotmányjogi szempontból értékelhető indokolást nem fűzött. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az ilyen indokolás hiánya az indítványi elem érdemi elbírálásának az akadálya {pl. 3149/2016. (VII. 22.) AB végzés, Indokolás [27]}.
 - Az indítványozó álláspontja szerint a támadott bírósági határozatok sértik az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdését. Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése azonban a közigazgatási hatósági eljárás vonatkozásában fogalmazza meg a tisztességes eljárás követelményét, tehát a panasszal támadott bírósági határozatok és ezen alaptörvényi rendelkezés között nincs alkotmányjogi összefüggés {pl. 3179/2013. (X. 9.) AB végzés, Indokolás [6]; 3122/2017. (V. 30.) AB végzés, Indokolás [12] és 3124/2017. (V. 30.) AB végzés, Indokolás [13]}. Az indítványozó valószínűleg az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jogra kívánta alapozni panaszának ezen elemét, ezért az Alkotmánybíróság azt tartalma szerint ennek keretében vette figyelembe.
- [11] 4. Az Alkotmánybíróság ezután az Abtv. 29. §-ában, az indítvány befogadásához szükséges további feltételek fennállását vizsgálta.
- [12] Az Abtv. 29. §-a alapján az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának feltétele, hogy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30], illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [13] Az indítványozó álláspontja szerint az ügyben eljáró egyik védőt az eljárásból ki kellett volna zárni, mert egymással ellentétes érdekű felek (sértett és terhelt) képviselőjét látta el. Ezáltal az indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésben foglalt hatékony védelemhez való jogának gyakorlását is megnehezítette.
- [14] Az indítványozó szerint a bíróságok az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jogának a pártatlanságra vonatkozó részjogosítványát is megsértették. Az ügyben szerinte elfogult ügyész vett részt, mert a nyomozás törvényessége feletti felügyeletet ellátó, illetve a letartóztatást és egyéb kényszerintézkedéseket indítványozó főügyésznek egyik vezetője a VI. rendű terhelt édesanyjának a testvére. Álláspontja szerint az elsőfokú és a másodfokú bíróság egyaránt elfogult volt, mert az azonos szintű kizárt ügyészesség járt el az ügyében, továbbá a bíróság erre irányuló indítvány nélkül rendelt ki igazságügyi adó- és könyvszakértőt, valamint az állítólag jogellenes titkos információ-gyűjtés által beszerzett bizonyítékokat nem rekesztette ki a bizonyítás köréből.
- [15] Az indítványozó a felülvizsgálati eljárásban ugyanezeket a törvényességi kifogásokat állította (Kúria támadott végzése, Indokolás [43]–[54]). A védő kizárására vonatkozó érveket a Kúria megvizsgálta és megállapította, hogy a megjelölt terhelteknek közös védője nem volt, és az indítványozó érdekeivel ellentétes magatartás tanúsítása

pedig nem volt megállapítható (támadott végzés, Indokolás [123]–[125]). Az ügyész elfogultságával kapcsolatban a Kúria rögzítette, hogy a megjelölt rokon kapcsolat egyrészt a hivatkozott abszolút kizárási okokon kívül esik, másrészt a megyei ügyészség kizárására elfogultság okából került sor és az ügyben már a nyomozás során a szomszédos megyei ügyészség járt el (támadott végzés, Indokolás [131]–[137]). Azon évrre, amely szerint az ügyészi kizárással tekintettel az azonos szintű bíróság is kizárt, a Kúria rögzítette, hogy a törvény nem tartalmaz ilyen rendelkezést (támadott végzés Indokolás [129]).

- [16] Az Alkotmánybíróság gyakorlata abban is következetes, hogy „az Alkotmánybíróság hatásköre az Abtv. 27. §-a alapján benyújtott alkotmányjogi panaszok elbírálása során a bírói döntésben foglalt jogértelmezés alaptörvényellenességének, alapjogokkal való összhangjának vizsgálatára korlátozódik, és nem terjed ki a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetőleg a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülvizsgálatára” {legutóbb például: 3516/2021. (XII. 13.) AB határozat, Indokolás [48]}. Az Alkotmánybíróság nem vizsgálhatja, hogy az indokolásban megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek, valamint a tényállás megalapozottak-e, illetőleg hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, ugyanis a tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]}. A tisztességes eljárás alkotmányos követelménye ugyanakkor a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást minden esetben megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alaposággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}. Az indokolt bírói döntéshez való jogból „nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem a szubjektív elvárásaikat is kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása” {3107/2016. (V. 24.) AB határozat, Indokolás [38]}, azonban az indokolásnak az ügy érdeme szempontjából releváns kérdésekre minden esetben ki kell terjednie {legutóbb például: 3557/2021. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [28]}.
- [17] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint mindezen elvekre és a Kúria által megvizsgált kifogásokra figyelemmel megállapítható, hogy az indítványozó az alkotmányjogi panaszban a számára kedvezőtlen bírósági döntés törvényességi kritikáját adta ismételten elő és nem jelölt meg olyan körülményt, amely a bírósági döntés érdemére kiható alaptörvényellenesség kételyét felvetné. Mindezek következtében az indítványozónak az alkotmányjogi panaszban foglalt kifogásai nem támasztják alá a bírói döntés érdemére kiható alaptörvényellenesség kételyét, illetve nem vetnek fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem. A kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában írt befogadási kritériumoknak.
- [18] 5. A fentiek alapján az alkotmányjogi panasz nem felel meg részben az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében, részben az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételeknek. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2023. június 6.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2601/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3320/2023. (VI. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kecskeméti Törvényszék 1.Pf.20.754/2022/14. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozók az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § szerinti alkotmányjogi panaszt terjesztettek az Alkotmánybíróság elé a Kecskeméti Törvényszék 1.Pf.20.754/2022/14. számú ítélete ellen, annak alaptörvény-ellenessége megállapítását és megsemmisítését kérve. Az indítványozók álláspontja szerint az ítélet ellentétes az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseivel, 26. cikk (1) és (2) bekezdéseivel és 28. cikkével.
- [2] 1.1. Az örökgyó, aki az egyik indítványozó (Indítványozó1) édesapja, a másik indítványozó (Indítványozó2) nagyapja volt, több végrendelet hátrahagyása mellett halálozott el 2017-ben. Az örökgyó hagyatékában ingatlanok, földhaszonbérleti és pénzintézeti számlakövetelések, szövetkezeti részarány és személygépkocsi szerepelt, amelyeket feleségére, gyermekeire és unokáira hagyott négy végrendeletében rögzítettek szerint. Az ügyben eljáró közjegyző a hagyatékot ideiglenes hatályú hagyatékátadó végzéssel végrendeleti és törvényes öröklés címén adta át az örökösöknek.
- [3] Indítványozó1 perbeli felperes kereseti kérelmében arra kérte kötelezni az alpereseket (köztük az Indítványozó2 mint III. rendű alperest), hogy kötelesrész címén meghatározott összeget egyetemlegesen fizessenek meg neki. Az Indítványozó2 az Indítványozó1 kereseti kérelmét elismerte, a többi alperes pedig előadta, hogy az Indítványozó1 által megszerzett vagyontárgyak és haszonélvezeti jog értékének betudását követően az Indítványozó1 kötelesrész iránti igénye teljes egészében kielégítést nyert. Az elsőfokú bíróság Indítványozó1 kereseti kérelmét mint alaptalant elutasította.
- [4] Az Indítványozó1 fellebbezéssel élt az elsőfokú bíróság döntésével szemben. Fellebbezési kérelmében elsődlegesen azt kérte, hogy a törvényszék helyezze hatályon kívül az elsőfokú ítéletet és az elsőfokú bíróságot utasítsa új eljárásra. Másodlagos fellebbezési kérelme arra irányult, hogy a törvényszék az elsőfokú ítéletet változtassa meg, a kereseti kérelmének adjon helyt, kötelezze az alpereseket arra, hogy a neki járó kötelesrész egyetemleges megfizetésére. Az Indítványozó1 szerint az elsőfokú bíróság ítéletének tényállása részben megalapozatlan, számítási hibában is szenved, a megállapított tényekből a bíróság nem helytálló jogi következtetést vont le, aminek okán helytelen érdemi döntést hozott. Nem helytállóan határozta meg a felperes törvényes örökrészét.
- [5] A törvényszék az Indítványozó1 kizárás tárgyában előterjesztett panaszát alaptalannak ítélte. A hatályon kívül helyezésre irányuló fellebbezés kapcsán a törvényszék álláspontja szerint olyan lényeges eljárási szabálysértés nem történt az elsőfokú bíróság részéről, mely ezt a kérelmet megalapozná. A törvényszék megítélése szerint is helyesen foglalt állást az elsőfokú bíróság akként, hogy mivel az örökség a Polgári törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) hatálybalépése után nyílt meg, függetlenül a végrendeletek keltezésétől, a Ptk. öröklési jogot szabályozó rendelkezéseit kell alkalmazni. A Ptk. hatálybalépése előtt kelt végrendeletek vonatkozásában az Indítványozó1-nek a hagyaték 1/3 részének az 1/2-e, míg a 2015-ben kelt végrendelet kapcsán az 1/3 törvényes örökrész 1/3 része a kötelesrésze. Ehhez képest helyesen határozta meg az elsőfokú bíróság az általa levezetettek szerint a hagyaték tiszta értékét, az Indítványozó1 törvényes örökrészét, ennek alapján kötelesrészét, az általa megszerzett értékeket a végrendeleti és törvényes öröklést is figyelembevéve, és végezte el a Ptk. 7:83. § (1) bekezdése szerinti betudást is. Ezen helyes számítás alapján helytállóan utasította el az elsőfokú bíróság az Indítványozó1 kötelesrész iránti igényét.
- [6] 1.2. Az indítványozók ezt követően fordultak az Alkotmánybírósághoz, és az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszukban előadták, hogy álláspontjuk szerint a törvényszék ítélete ellentétes az Alaptörvény

- I. cikk (3) bekezdésével, XIII. cikk (1) bekezdésével, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésével, 26. cikk (1) bekezdésével és 28. cikkével.
- [7] Az indítványozók alaptörvény-ellenesnek tartják a másodfokú ítéletet tekintettel arra, hogy az sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jogukat, különös tekintettel a pártatlanság követelményét. A törvényszék bírójától az eljárás tárgyilagossá megítélése az I. rendű alperessel ápoltszoros baráti és volt munkakapcsolat okán nem volt várható. A megyei ügyészségen szolgáltatott teljesítő I. rendű alperes az eljáró törvényszék több bírójával régi bensőséges baráti viszonyban áll, ami a szolgálati viszonyával együtt nem szűnt meg. Az indítványozók szerint ebben a helyzetben még a pártatlanság látszata sem valósult meg. Az ítélet közvetlen, aránytalanul súlyos érdeksérelmet, közvetlen jelentős anyagi és közvetett erkölcsi kárt okozott. A törvényszék ítéletének meghozatalakor önkényes módon, teljes egészében elfogultan, előítéletektől terheltén járt el, ezzel az Alaptörvény garanciáit és rendelkezéseit semmibe vette. A törvényszék az indítványozók által tett többszöri kizárási indítványokat érdemi vizsgálat nélkül elutasította.
- [8] Az indítványozók álláspontja szerint az Alaptörvény XIII. cikkének sérelme abban áll, hogy az eljárás során hozott bírói döntés anyagi hátrányt okozott számukra.
- [9] Az indítványozók pusztán állították, hogy a törvényszék ítélete sérti az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében, XXVIII. cikk (7) bekezdésében, 26. cikk (1) bekezdésében és 28. cikkében foglaltakat.
- [10] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági feltételeknek.
- [11] Az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panaszt indítványozók határidőben nyújtották be. Az indítványozók alkotmányjogi panaszukban megjelölték az Alkotmánybíróság hatáskörét és az indítványozók jogosultságát megalapozó törvényi rendelkezést, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [I. cikk (3) bekezdés, XIII. cikk (1) bekezdés, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdés, 26. cikk (1) bekezdés és 28. cikk], a támadott bírói döntést, a Kecskeméti Törvényszék 1.Pf.20.754/2022/14. számú ítéletét, továbbá kifejezett kérelmet a bírói döntés megsemmisítésére. Az Indítványozó1 jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, valamint jogosultsága és érintettsége egyértelmű, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő alkotmányjogi panaszát. Az Indítványozó2 jogorvoslati lehetőségeit nem merítette ki tekintettel arra, hogy az elsőfokú bíróság döntésével szemben fellebbezést nem nyújtott be.
- [12] Az alkotmányjogi panasz benyújtásának törvényi feltétele [Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pont], hogy az indítványozó Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozzon. Az indítvány e feltételnek csak részben tesz eleget.
- [13] Az indítványozók által megjelölt sérülni vélt alaptörvényi rendelkezések közül az I. cikk (3) bekezdésében foglalt szabály az alapvető jogok korlátozására általában vonatkozó előírásokat tartalmazza, olyan alapjogot nem, amelyre alkotmányjogi panasz alapítható lenne [lásd például: 3152/2019. (VI. 26.) AB végzés, Indokolás [19]]. Az indítványozók alkotmányjogi panaszukban hivatkoztak az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdésének és 28. cikkének sérelmére. Nem tartalmaz azonban Alaptörvényben biztosított jogot az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdése. A bírói függetlenség elve ugyanis elsősorban a hatalommegosztással összefüggésben álló alkotmányos alapelv, amely egyes elemeiben – a bírók javadalmazásával és szolgálati jogviszonyuk megszüntetésével összefüggésben – értelmezhető a bírók számára biztosított jogként. A bírói függetlenség elve azonban nem tekinthető a peres eljárásban résztvevő felek Alaptörvényben biztosított jogának [3173/2015. (IX. 23.) AB határozat, Indokolás [31]–[32]], ezért vélt sérelmére alkotmányjogi panasz nem alapítható. Az Alkotmánybíróság ugyancsak megjegyzi, hogy gyakorlata értelmében az Alaptörvény 28. cikkében foglalt, a bíróságoknak címzett jogértelmezési segéd szabály nem tekinthető olyan Alaptörvényben biztosított jognak, amelynek sérelmére hivatkozva alkotmányjogi panaszt lehetne benyújtani [3084/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [6]; 3176/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]].
- [14] Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének és a XXVIII. cikk (7) bekezdésének állított sérelme tekintetében az indítványozók alkotmányjogilag értékelhető indokolást nem adtak. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az indítvány érdemi elbírálásának akadálya, ha az indokolás hiányosságai miatt a kérelem nem felel meg a határozottság követelményének, illetve nem kapcsolja össze alkotmányjogilag értékelhető módon az Alaptörvény felhívott rendelkezését a sérelmezett döntéssel [3058/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11]].
- [15] 3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így fennállásukat az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja [3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]].

- [16] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének állított sérelmével kapcsolatban az Alkotmánybíróság felhívja a figyelmet arra a következetes gyakorlatára, hogy az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján az ítéleteknek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálata során van jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére, azonban nincs hatásköre a rendes bíróságok jogalkalmazásának felülbírálatára {3212/2015. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [11]}. Az Alkotmánybíróság ugyancsak hangsúlyozza, hogy a tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]}. Az alkotmányjogi panaszban az indítványozó valójában egyet nem értését fejezi ki az eljáró bíróságok döntésével, azok érvelésével, indokolásával, jogalkalmazásával, valamint a bizonyítékok mérlegelésével kapcsolatban. Önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és azok indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}. A törvényszék a kizárási kérelmekkel, az állított elfogultsággal szemben hozott döntésében annak megfelelő indokairól számot adott.
- [17] Az előbbiek mellett az Alkotmánybíróság a következőkre mutat rá. Az Alkotmánybíróság a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja {erről lásd elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. Vagyis az Alkotmánybíróság a bírói döntések felülvizsgálata során az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja. Jelen ügyben megállapítható, hogy a bíróság a döntés szempontjából releváns kérdéseket vizsgálat tárgyává tette, és követhetően számot adott döntése indokairól, valamint a bizonyítási eszközök értékeléséről is. A bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása {30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]}. Az indítványozó ezzel összefüggésben bírói mérlegelési, jogalkalmazási kérdéseket kifogásol. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint viszont nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelölt érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, illetve a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, valamint az abból levont következtetés megalapozott-e {lásd például: 3095/2021. (III. 12.) AB végzés, Indokolás [26]}. „Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga, sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]} Az alkotmányjogi panaszban felhívott érvek alapján a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog megsértésének kételye nem merül fel.
- [18] Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a XXVIII. cikk (1) bekezdésének állított sérelme vonatkozásában nem veti fel a támadott bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem, így az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételeknek.
- [19] 4. A fentiek alapján az alkotmányjogi panasz nem felel meg részben az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében, részben az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételeknek. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2023. június 6.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2933/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3321/2023. (VI. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.II.20.987/2021/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Pénzes Katalin ügyvéd) útján eljárva az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó – az Abtv. 27. § alapján – a Kúria Pfv.II.20.987/2021/9. számú ítélete és a Fővárosi Ítéletábrla 17.Pf.20.634/2020/20. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól.
- [3] 1.1. Az ügy előzményei szerint az indítványozó felperes és az I. rendű alperes 1994 tavaszán ismerkedtek meg, az I. rendű alperes 1995 márciusában az indítványozó által, korábbi házasságából származó gyermekei javára adásvétellel megszerzett ingatlanba költözött, ott együtt éltek. Életvitelük anyagi forrása kizárólag az I. rendű alperes végrehajtói irodájának bevételeiből származott, valamennyi kiadásukat abból fizették. Pénzügyeiket különülten kezelték, több önálló bankszámlával rendelkeztek, ahhoz a másik félnek nem biztosítottak közvetlen hozzáférést. A felek 2007. december 7-én házasságot kötöttek, házassági életközösségük 2009. január 2-án szűnt meg.
- [4] A felperes módosított keresetében a házastársi közös vagyonuk megosztását kérte. A vagyonmérleget úgy terjesztette elő, hogy az tartalmazta a házasságkötés előtt általa állítottan fennállt élettársi kapcsolatuk alatt szerzett vagyontárgyakat is.
- [5] Az elsőfokú bíróság – a keresetnek döntően helyt adva – a felek közös vagyonát megosztotta. Bizonyítottnak ítélte az indítványozónak a jogvita alapját képező azt az állítását, hogy az I. rendű alperessel 1995 tavasza óta a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 685/A. §-ban foglalt törvényi feltételeknek megfelelő élettársi kapcsolatban éltek. A felperes a rá rótt bizonyítási kötelezettségnek eleget tett: az érzelmi közösséget és az együttlakást az I. rendű alperes elismerte, a gazdasági közösséget – a közös gazdasági célok érdekében való hosszú távú együttműködést – pedig bizonyította.
- [6] Az I. rendű alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletében az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta. A másodfokú bíróság az I. rendű alperesnek a felülvizsgálati kérelemmel érintett körben előterjesztett, a felek élettársi kapcsolata fennállásának megállapítása elleni fellebbezését alaposnak ítélte. A jogvita érdemét tekintve az elsőfokú bíróság a szükséges bizonyítást lefolytatta, azonban a felek többszöri részletes személyes meghallgatása ellenére a perbeli nyilatkozataikat összességében nem mérlegelte és az egyéb bizonyítékokkal nem vetette egybe. A bizonyítékokat emiatt nagyobbrészt okszerűtlenül értékelte és a tényállást részben tévesen, részben hiányosan állapította meg. Ezért a másodfokú bíróság az elsőfokú eljárás további adataival kiegészítette a megállapított tényállást. A helyesbített és kiegészített tényállás alapján a peradatokat újraértékelte és az élettársi kapcsolat tényhelyzete megítélésében eltérő jogkövetkeztetést vont le, ezzel a megosztandó közös vagyon körét jelentősen módosította, a másodfokú bíróság kizárólag a házassági életközösség időtartama alatt szerzett vagyont osztotta meg.
- [7] A jogerős ítélet ellen az indítványozó terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelynek érvelése döntően arra irányult, hogy a másodfokú bíróság a tényállást iratellenesen egészítette ki, a bizonyítékokat kirívóan okszerűtlenül, egyoldalúan értékelte újra. Téves mérlegelése következményeként nem rendelkezett a házassági életközösség kezdetéig felhalmozott vagyon megosztásáról. A Kúria álláspontja szerint az érdemben elbírállható felül-

vizsgálatai kérelem megalapozatlan volt, elfogadta a másodfokú bíróság jogkövetkeztetését. Mivel a jogerős ítélet sem anyagi, sem eljárásjogi jogszabályhelyet nem sértett, a Kúria azt hatályában fenntartotta.

- [8] 1.2. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában előadta, hogy álláspontja szerint a támadott ítéletek ellentétesek az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, C) cikk (1) bekezdésével, Q) cikk (2) és (3) bekezdésével és T) cikk (3) bekezdésével, I. cikk (1) és (3) bekezdésével, II. cikkével, VI. cikk (1) bekezdésével, XIII. cikk (1) bekezdésével, XV. cikkével és XXVIII. cikk (1) bekezdésével, valamint 28. cikkével.
- [9] A támadott ítéletek sértik a tisztességes eljáráshoz való jogot, mert a bíróságok nem tisztázták a tényállást és önkényesen mérlegelték a bizonyítékokat, csak az alperes által hivatkozott bizonyítékokat fogadták el, az indítványozói tényállításokat nem vették figyelembe.
- [10] Az indítványozó álláspontja szerint az ítéletek ellentétesek a jogállamiság, jogbiztonság alkotmányos követelményével, mert a bíróságok jogalkalmazása korábbi időszakokra visszahatóan szűkítette az élettárs fogalmát; valamint a jogállamiság, jogbiztonság alkotmányos követelményével, valamint az Alaptörvény C) cikkével, a T) cikkével, az I. cikkével, a XXVIII. cikkével és a 28. cikkével, mert az élettársi kapcsolat során elvárt gazdasági közösséget a bírósági gyakorlat deklaráltan szűken értelmezi, amely nem összeegyeztethető a jogszabály szövegével, és így a bíróság jogalkotó szerepet vállal fel, amely alaptörvényellenes.
- [11] Az indítványozó szerint a támadott ítéletek sértik a jogállamiság, jogbiztonság alkotmányos követelményét, az Alaptörvény XXVIII. cikkét és 28. cikkét, mert a deklarált jogértelmezés ellenére nincsen egységes joggyakorlat, azaz az állampolgárok nem tudhatják, hogy mikor minősül vita esetén a kapcsolatuk élettársi kapcsolatnak; a jogállamiság, jogbiztonság alkotmányos követelményét, valamint az Alaptörvényben szabályozott tulajdonhoz való jogot, mert a deklarált jogértelmezési gyakorlatának eredménye az, hogy az élettársi kapcsolatban álló személyt megfosztja a tulajdonhoz való jogától azzal, hogy nem tekinti élettársnak; a jogállamiság, jogbiztonság alkotmányos követelményét, valamint az Alaptörvényben szabályozott magánszférához családhoz való jogot, az emberi méltósághoz való jogot, mert a deklarált jogértelmezési gyakorlat eredménye az, hogy az élettársi kapcsolatban álló személyt megfosztja az élettársi kapcsolatból fakadó minden jogától és a kapcsolatában betöltött szerepét „leminősíti”; a diszkrimináció tilalmát, mert a bíróság által elvárt joggyakorlat, amely elvárja a közös beruházás igazolását az élettársi kapcsolatban a kiszolgáltatottabb féllel szemben, amely általában a nő számára hátrányos, azaz diszkriminatív szabályozás; valamint az Alaptörvény Q) cikk (2) és (3) bekezdését.
- [12] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági feltételeknek.
- [13] Az alkotmányjogi panasz határidőben érkezett, mivel az indítványozó a Kúria Pfv.II.20.987/2021/9. számú ítéletét 2022. május 16-án vette át, az alkotmányjogi panaszát pedig 2022. július 14-én terjesztette elő az elsőfokú bíróságon.
- [14] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét és az indítványozó jogosultságát megalapozó törvényi rendelkezést, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [B) cikk (1) bekezdés, C) cikk (1) bekezdés, Q) cikk (2) és (3) bekezdés, T) cikk (3) bekezdés, I. cikk (1) és (3) bekezdés, II. cikk, VI. cikk (1) bekezdés, XIII. cikk (1) bekezdés, XV. cikk, XXVIII. cikk (1) bekezdés, 28. cikk], részben alaptörvény-elleneségre vonatkozó okfejtést, a támadott bírói döntéseket, a Kúria Pfv.II.20.987/2021/9. számú ítéletét és a Fővárosi Ítéletábró 17.Pf.20.634/2020/20. számú ítéletét, valamint kifejezett kérelmet a bírói döntések megsemmisítésére. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, valamint jogosultsága és érintettsége egyértelmű, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő alkotmányjogi panaszát.
- [15] Az alkotmányjogi panasz benyújtásának törvényi feltétele [Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pont], hogy az indítványozó Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozzon. Az indítvány e feltételnek csak részben tesz eleget.
- [16] Az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdése nem Alaptörvényben biztosított jog, hanem a hatalommegosztás elvét deklarálja [lásd például: 3458/2020. (XII. 14.) AB végzés, Indokolás [8]]. Az indítványozó hivatkozott az Alaptörvény Q) cikk (2)–(3) bekezdéseinek sérelmére is, amelyek a nemzetközi jog és a magyar jog összhangjának biztosítását mondják ki; azonban nem tekinthetők az indítványozók Alaptörvényben biztosított jogának, így azokra az Abtv. 27. §-a értelmében alkotmányjogi panasz nem alapozható [vö. 3171/2015. (VII. 24.) AB végzés, Indokolás [10]; 3256/2016. (XII. 6.) AB végzés, Indokolás [12]]. Az indítványban megjelölt T) cikk (3) bekezdése

- az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem minősül Alaptörvényben biztosított jognak (lásd például 3029/2021. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [18]). Önállóan nem szabályoz az indítványozó számára biztosított alapjogot az indítványban felhívott rendelkezések köréből az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdése sem. Az indítványozó által megjelölt sérülni vélt alaptörvényi rendelkezések közül az I. cikk (3) bekezdésében foglalt szabály az alapvető jogok korlátozására általában vonatkozó előírásokat tartalmazza, olyan alapjogot nem, amelyre alkotmányjogi panasz alapítható lenne (lásd például: 3152/2019. (VI. 26.) AB végzés, Indokolás [19]). Az indítványozó alkotmányjogi panaszában hivatkozott az Alaptörvény 28. cikkének sérelmére is. Ennek kapcsán az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy gyakorlata értelmében az Alaptörvény 28. cikkében foglalt, a bíróságoknak címzett jogértelmezési segédszabály nem tekinthető olyan Alaptörvényben biztosított jognak, amelynek sérelmére hivatkozva alkotmányjogi panaszt lehetne benyújtani (3084/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [6]; 3176/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]).
- [17] Abban is következetes az Alkotmánybíróság gyakorlata, hogy a B cikk (1) bekezdésének sérelmére alkotmányjogi panasz csak kivételesen, a visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás, valamint a felkészülési idő hiánya esetén alapítható (lásd például: 3371/2020. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [15]). Az indítványozó ugyanakkor az Alaptörvény B cikk (1) bekezdésének sérelmét nem a visszaható hatály tilalmával, illetőleg a kellő felkészülési idő követelményével összefüggésben állította. Az alkotmányjogi panasz ezért a fenti elemeiben nem teljesíti az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja szerinti feltételeket.
- [18] Az indítvány az Alaptörvény II. cikke és VI. cikk (1) bekezdése tekintetében nem tartalmaz alkotmányjogi szempontból értékelhető indokolást, ezért az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az ilyen indokolás hiánya az érdemi elbírálás akadályát képezi (pl. 3149/2016. (VII. 22.) AB végzés, Indokolás [27]).
- [19] 3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés vessen fel. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így fennállásukat az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja (3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]).
- [20] Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének, XV. cikkének és XXVIII. cikk (1) bekezdésének állított sérelmével kapcsolatban az Alkotmánybíróság felhívja a figyelmet arra a következetes gyakorlatára, hogy az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján az ítéleteknek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálata során van jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére, azonban nincs hatásköre a rendes bíróságok jogalkalmazásának felülbírálatára (3212/2015. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [11]). Az Alkotmánybíróság ugyancsak hangsúlyozza, hogy a tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat (7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]). Az alkotmányjogi panaszban az indítványozó valójában egyet nem értését fejezi ki az eljáró bíróságok döntésével, azok érvelésével, indokolásával, jogalkalmazásával, valamint a bizonyítékok mérlegelésével kapcsolatban. Önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és azok indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására (3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]).
- [21] Az előbbieket mellett az Alkotmánybíróság a következőkre mutat rá. Az Alkotmánybíróság a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja (erről lásd elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]). Vagyis az Alkotmánybíróság a bírói döntések felülvizsgálata során az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja. Jelen ügyben megállapítható, hogy a bíróság a döntés szempontjából releváns kérdéseket vizsgálat tárgyává tette, és követhetően számot adott döntése indokairól, valamint a bizonyítási eszközök értékeléséről is. A bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása (30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]). Az indítványozó ezzel összefüggésben tényállás-megállapítási, bizonyíték-értékelési és bírói mérlegelési, jogalkalmazási kérdéseket is kifogásol. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint viszont nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, illetve a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, valamint az abból levont következtetés megalapozott-e (lásd például: 3095/2021. (III. 12.) AB végzés, Indokolás [26]). „Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga,

sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}

- [22] Az alkotmányjogi panaszban felhívott érvek alapján a tulajdonhoz való jog, a törvény előtti egyenlőség vagy a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog megsértésének kételye nem merül fel.
- [23] Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a XIII. cikk, a XV. cikk (1) bekezdése és a XXVIII. cikk (1) bekezdésének állított sérelme vonatkozásában nem veti fel a támadott bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem, így az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételeknek.
- [24] 4. A fentiek alapján az alkotmányjogi panasz nem felel meg részben az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében, részben az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételeknek. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) és *h*) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2023. június 6.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1768/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3322/2023. (VI. 21.) AB VÉGZÉSE

bírói kezdeményezés visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló bírói kezdeményezés tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény 342. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és alkalmazásának kizárására irányuló bírói kezdeményezést visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A Budakörnyéki Járásbíróság bírója (a továbbiakban: indítványozó), az előtte folyamatban lévő peres eljárást a 12.P.20.275/2022/25. számú végzésével felfüggesztette és az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 25. § (1) bekezdése alapján indítványozta, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg, miszerint a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 342. § (1) bekezdésének a Pp. XXXVII. fejezete 132. alpontjának 490–492. §-aiban szabályozott, kiskorú gyermekek tartása iránt indított perekben történő alkalmazása az Alaptörvény XVI. cikkének (1) és (3) bekezdésébe, XIII. cikkének (1) bekezdésébe, valamint Q) cikkének (2) bekezdésébe ütközően alaptörvény-ellenes.
- [2] Az indítványozó ennek okán kezdeményezte, hogy az Alkotmánybíróság az Abtv. 25. § (1) bekezdése alapján zárja ki a Pp. 342. § (1) bekezdésének alkalmazását a Pp. XXXVII. fejezete 132. alpontjának 490–492. §-aiban szabályozott, kiskorú gyermekek tartása iránt indított perekben a jövőre nézve és a folyamatban lévő ügyben az Abtv. 45. § (2) bekezdésével összhangban.
- [3] A hiánypótlásra való felhívást követően kiegészített és egységes szerkezetbe foglalt bírói indítványban és az indítványozó által megküldött bírósági iratokban foglaltak alapján az ügy előzménye a következőképpen foglalható össze.
- [4] 1.1. A peres felek házasságából 2006-ban és 2010-ben született gyermekeket a felek 2012-ig együtt nevelték, azonban életközösségük végleges megszakadását követően a bíróság 2014-ben a házasságukat felbontotta és a gyermektartásdíjról – a felek perbeli egyezsége alapján – akként rendelkezett, hogy az alperes havonta összesen 11 000 Ft összegű tartásdíjat fizet a felperesnek, a gyermekek édesanyjának.
- [5] A felperes legmagasabb iskolai végzettsége nyolc általános iskola, hat órás takarítói munkakörben dolgozik, havi jövedelme a 2021-es évben 174 751 Ft volt.
- [6] A felperesnek jelenlegi férjével 2014 és 2018 között három közös gyermeke született, továbbá a felperes jelenlegi férjének korábbi házasságából 2007-ben született gyermekét is közösen, saját háztartásukban gondozzák. A felperes férjének legmagasabb iskolai végzettsége szakmunkásképző, havi jövedelme 2021-ben 276 988 Ft volt. A felperesnek önálló tulajdonban álló ingatlana, gépjárműve, értékpapírja, jelentősebb értékű vagyontárgya nincs.
- [7] 1.2. Az alperes 2014-ben dolgozott négy órában, az ezt követő nyolc évben nem állt sem önfoglalkoztatásban, sem más alkalmazásban, így jövedelme nincs, jelenleg édesanyjánál Siófokon lakik, édesanyja tartja el a nyugdíjából és fizeti helyette 2021 januárjától a 11 000 Ft tartásdíjat. Az alperes dohányzik, naponta két doboz cigarettát szív el, napjait internetes játékkal tölti, munkaképes, egészséges, ingatlana, gépjárműve, vagy egyéb jelentősebb értékű vagyona, illetve bankszámlája nincs, legmagasabb iskolai végzettsége nyolc általános iskola, meghatározatlan fokban diszlexiás és diszkalkuliás.
- [8] A bíróság által megkeresett hivatalos szervek közlése alapján a 35–40 év közötti 8 általános végzettségű férfiak átlagos nettó jövedelme Somogy vármegyében 2020-ban 149 630 Ft, míg 2021-ben 161 822 Ft volt.

- [9] 1.3. A felperes 2021. január hónapban benyújtott kereseti kérelme a felek közötti gyermektartásdíj gyermekenkénti 30 000 Ft-ra történő felemelésére irányult, míg az alperes ennek gyermekenként 10 000 Ft-ra történő felemelésén túl a kereset elutasítását kérte.
- [10] Az indítványozó – az Abtv. 25. § (1) bekezdése szerinti indítvány benyújtását megelőzően – a 12.P.20.275/2022/19. számú végzésbe foglalt ideiglenes intézkedéssel akként módosította a felek között a bíróság által korábban jóváhagyott egyezséget, hogy az abban meghatározott gyermektartásdíj összegét felemelte és kötelezte az alperest, hogy 2020. július hó 1-től kezdődően, havonta, minden hónap 10. napjáig előre esedékesen, gyermekenként 30 000 Ft (azaz összesen 60 000 Ft) gyermektartásdíjat fizessen meg folyamatosan a felperes részére.
- [11] 2. A bírói kezdeményezésében az indítványozó leszögezte, hogy a tárgyi ügyben a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 4:217. § (3) bekezdése alapján a gyermektartásdíjra vonatkozó egyezség megváltoztatása feltételeinek fennállta legalábbis valószínűsítésre került. Megállapította az indítványozó ugyanakkor azt is, hogy a Ptk. 4:218. § (2)–(4) bekezdései alapján, különösen a gyermekek szükségletei, a felperes vagyoni viszonyai, az alperesi elvárható jövedelem, és a felperes által más gyermekének tartása okán, a gyermekeknek a felperes által kérelmezettnél nagyobb összegű gyermektartásdíjra volna szükségük, amelynek a Ptk. rendelkezései – figyelembe véve az alperesi elvárható jövedelmet – korlátot nem támasztanak, azaz a Ptk. rendelkezéseibe nem ütközne, ha a bíróság a gyermektartásdíj összegét a felperesi keresetben megjelölnél nagyobb összegben határozná meg, azon túlterjeszkedne.
- [12] E túlterjeszkedésnek azonban – kizárólagos – perjogi akadálya van, jelesül az, hogy a Pp. 342. § (1) bekezdése szerinti kereseti kérelemhez kötöttség elve, az azon való túlterjeszkedés tilalma kizárja az eltérés lehetőségét a Pp. XXXVII. fejezete 132. alpontja szerinti, kiskorú gyermekek tartása iránt indított perek (a Pp. 490–492. §-ai) esetében, amely az indítvány szerint sérti az Alaptörvény XVI. cikkének (1) és (3) bekezdését, a XIII. cikk (1) bekezdését, valamint a Q) cikk (2) bekezdését.
- [13] 2.1. Az indítványozó bírő álláspontja szerint az Alaptörvény XVI. cikkének (1) és (3) bekezdése az állam számára kötelezettséget teremt annak biztosítására, hogy a gyermek megfelelő tartáshoz való alapjoga a magánjogban meghatározott keretek között akkor is érvényesüljön, ha a gyermek érdekében eljáró személy keresete valamely okból az anyagi jogi jogszabályok által megítélhetőnél alacsonyabb díjösszegre irányul, és az anyagi jogban meghatározott követelést nem meríti ki. A bíróság álláspontja szerint tehát az állam a XVI. cikk (1) és (3) bekezdésébe ütközően megsérti tevőleges kötelezettségét, ha a perben az államot illető közhatalmat gyakorló – hivatalból bizonyításra már nyilvánvalóan a gyermek érdekében kötelezett – bíróságot eltiltja attól, hogy kötelezze a különélő szülőt a gyermek megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges, de a kereseti kérelmet meghaladó tartásdíj megfizetésére.
- [14] Megjegyezte az indítványozó, hogy fentiekkel ellentétben a bíróságnak a házasságot érvénytelenítő, vagy felbontó ítéletében, az apaság megállapítása iránti perben hozott ítéletében, a szülői felügyelet gyakorlásának rendezése iránt indított perben hozott ítéletében, a gyermek harmadik személynél történő elhelyezése iránt indított perben hozott ítéletében – szükség esetén, erre irányuló kereseti kérelem hiányában is – határoznia kell a kiskorú gyermek tartása felől, sőt a Pp. 492. § (1) bekezdése alapján a bíróság – szükség esetén – bármely fél erre irányuló kérelme hiányában is határozhat ideiglenes intézkedéssel tartás megállapításáról.
- [15] 2.2. Az indítványozó szerint a kiskorú gyermek megfelelő tartáshoz való alapjogát alanyi joggá transzformáló magánjogi szabályok alapján a gyermeknek alanyi joga áll fenn a teljesítőképes különélő szülőjével szemben pénzbeli tartásra. A felperes kezéhez teljesített gyermektartásdíj a gyermek vagyonát képezi, így a megfelelő gyermektartásdíjra egyben tulajdonhoz való alapvető joga alapján is jogosult.
- [16] Azzal tehát – véli az indítványozó –, hogy a jogalkotó a túlterjeszkedés tilalmának tárgyi hatálya alól nem mentesíti a gyermektartásdíj iránti kereseteket, az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésébe ütközően a gyermek tulajdonhoz való alapjogát mindazon esetekben alárendeli a pénzbeli tartásra kötelezett szülő vagyona feletti tulajdonhoz való alapjognak, amikor a felperes az anyagi jogi követelést ki nem merítő kereseti összeget jelöl meg.
- [17] Hangsúlyozta e körben a bíróság egyebek mellett azt is, hogy a Ptk. vonatkozó rendelkezése kizárólag a gyámhatóság hozzájárulásával teszi lehetővé a gyermektartásdíjról való lemondást, ugyanakkor az anyagi jogi szabálynál alacsonyabb összegben előterjesztett felperesi kereseti követelés hatásában a részleges lemondással azonos eredményre vezet, azonban ezt hiába észleli a bíróság, mert nincs a gyámhatósághoz hasonló jogosultsága

a tartáshoz való jog ilyen módon való korlátozásának engedélyezésére, illetve elutasítására akkor sem, ha az a gyermek érdekében állna.

- [18] 2.3. Végül hivatkozott az indítványozó arra, hogy a Pp. támadott rendelkezése a már kifejtettek révén sérti az Alaptörvény Q) cikkének (2) bekezdését is. A Gyermekek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény (a továbbiakban: Egyezmény) kihirdetéséről szóló 1991. évi LXIV. törvényben foglalt Egyezmény 3. cikkének 1. pontja szerint a szociális védelem köz- és magánintézményei, a bíróságok, a közigazgatási hatóságok és a törvényhozó szervek minden, a gyermeket érintő döntésükben a gyermek mindenképp felett álló érdekét veszik figyelembe elsősorban.
- [19] A 27. cikk 1. pontja pedig akként fogalmaz, hogy az Egyezményben részes államok elismerik minden gyermeknek jogát olyan életszínvonalhoz, amely lehetővé teszi a testi, szellemi, lelki, erkölcsi és társadalmi fejlődését, míg ugyanezen cikk 2. pontja alapján elsősorban a szülők, vagy a gyermekért felelős más személyek alapvető feladata, hogy lehetőségeik és anyagi eszközeik határai között biztosítsák a gyermek fejlődéséhez szükséges életkörülményeket.
- [20] Az indítványozó szerint a bíróság a Pp. 342. §-ának (1) bekezdése első mondata miatt, az Egyezmény idézett rendelkezéseivel és a gyermek érdekeivel ellentétesen, a bizonyítás és az anyagi jogi szabályok alapján megítélhetőnél alacsonyabb összegben érvényesített gyermektartásdíj iránti keresetnek köteles helyt adni akkor is, ha a gyermek legfőbb érdekeinek megfelelő gyermektartásdíj megítélésének anyagi jogi feltételei fennállnak.
- [21] A fentiek alapján az indítvány megállapítja, hogy a Pp. 342. § (1) bekezdése első mondata rendelkezésének a Pp. 490–492. §-ai szerinti perekben való alkalmazása sérti az Egyezmény 3. cikk 1. pontjában, valamint a 27. cikk 1. és 2. pontjaiban foglalt kötelezettségvállalásokat és így az Alaptörvény Q) cikkének (2) bekezdését.
- [22] 3. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy a bírói kezdeményezés megfelel-e a törvényben előírt feltételeknek. Az Abtv. 25. §-ának (1) bekezdése szerint, ha a bírónak az előtte folyamatban levő egyedi ügy elbírálása során olyan jogszabályt kell alkalmazni, amelynek alaptörvény-ellenességét észleli, vagy alaptörvény-ellenességét az Alkotmánybíróság már megállapította – a bírósági eljárás felfüggesztése mellett – az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés b) pontja alapján az Alkotmánybíróságnál kezdeményezi a jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítását, illetve az alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazásának kizárását.
- [23] 3.1. Az indítványozó eredeti indítványában azt kezdeményezte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg, miszerint az Országgyűlés mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenességet idézett elő azzal, hogy a Pp. 490–492. §-aiban szabályozott, kiskorú gyermekek tartása iránt indított pereknél nem biztosította a bíróság számára a kereseti kérelemmel való túlterjeszkedés lehetőségét.
- [24] Az Alkotmánybíróság megállapítása szerint a főtítkári tájékoztatást követően átdolgozott indítvány – bár rendelkező része már nem tartalmazza a mulasztás megállapítása iránti kérelmet, továbbá formailag a Pp. 342. §-ának (1) bekezdését támadta – tartalmilag az eredeti indítvánnyal azonos célra irányul. Jelesül az indítvány nem a Pp. 342. § (1) bekezdésének alaptörvény-ellenességét indokolta, hanem azt állítja, hogy e rendelkezésnek a Pp. 490–492. §-aiban szabályozott pereknél történő alkalmazása – meghatározott feltételek fennállása esetén – alaptörvény-ellenes helyzetet eredményezhet annak következtében, hogy a jogalkotó nem tette lehetővé a bíróság számára a kereseti kérelemmel való túlterjeszkedés tilalmának figyelmen kívül hagyását.
- [25] Lényegét tekintve tehát az indítvány nem a Pp. 342. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését célozza, hanem a jelenleg hatályos rendelkezések módosítását, kivételszabály megalkotásával.
- [26] 3.2. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a jogalkotó által mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállásának megállapítását, mint az Alkotmánybíróság által hatáskörei gyakorlása során alkalmazható jogkövetkezményt szabályozza, nem önálló eljárásként. Amint arra az Alkotmánybíróság több korábbi döntésében is utalt „a bírói kezdeményezés csak jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányulhat, bíró a folyamatban lévő ügyben alaptörvény-ellenes mulasztás kimondását nem indítványozhatja” {lásd például: 3136/2018. (IV. 19.) AB végzés, Indokolás [15]; 3212/2019. (VII. 16.) AB végzés, Indokolás [15]}.

- [27] A fentiekből következően mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállásának megállapítására irányuló indítvány előterjesztésére az Abtv. hatálybalépése óta nincs jogszabályi lehetőség, így annak kezdeményezésére az indítványozó sem jogosult.
- [28] 4. Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság a bírói kezdeményezést az indítványozó jogosultságának hiánya miatt, az Abtv. 64. § b) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2023. június 6.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: III/465/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3323/2023. (VI. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.V.20.058/2021/4. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A gazdasági társaság indítványozó jogi képviselője (dr. Barabás Zoltán ügyvéd) útján terjesztett elő alkotmányjogi panaszt az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja és az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján, amelyben kérte a Kúria Pfv.V.20.058/2021/4. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Az indítvány szerint a végzés – az Alaptörvény R) cikkének (2) bekezdésére és a 28. cikkére figyelemmel – sérti az indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz, valamint a (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jogát.
- [2] Az indítványozót mint egy polgári per alperesét kártérítés megfizetésére kötelezte a Veszprémi Törvényszék, majd a fellebbezése alapján eljáró Győri Ítéltábla ítéletével az elsőfokú bíróság döntését helybenhagyta.
- [3] Ezt követően az indítványozó felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő, mellyel egyidejűleg 700 000 Ft felülvizsgálati eljárás illetékét fizetett be az elsőfokon eljáró Törvényszék számlájára. A Kúria 2021. március 8-án hozott Pfv.V.20.058/2021/2. számú végzésével tájékoztatta az indítványozót, hogy a felülvizsgálati eljárás lefolytatásához a felülvizsgálat engedélyezése a konkrét ügyben nem szükséges, egyúttal felhívta, hogy – az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 39. § (1) bekezdése és az 50. § (1) bekezdése alapján – fizessen meg további 2 800 000 Ft illetéket. A Kúria végzésének indokolásában felhívta az indítványozó figyelmét továbbá arra, hogy a megfizetés részletes szabályait az eljárási illetékek megfizetésének és a megfizetés ellenőrzésének részletes szabályairól szóló 44/2004. (XII. 20.) PM rendelet (a továbbiakban: PM rendelet) 6/A. § (3) bekezdése tartalmazza.
- [4] A tájékoztatás alapján az indítványozó 2021. március 9-én átutalással megfizette a fennmaradó 2 800 000 Ft illetéket a Törvényszék számlájára.
- [5] A Kúria a 2021. április 1-én hozott Pfv.V.20.058/2021/4. számú végzésével az indítványozó felülvizsgálati kérelmét visszautasította és egyben rendelkezett a felülvizsgálati illeték visszaigénylési jogosultságról. Végzésének indokolásában a Kúria kifejtette, hogy a PM rendelet 6/A. § (3) bekezdése szerint átutalás esetén az illetéket annak a bíróságnak az illetékbevételei számlájára kell megfizetni, amely bíróság előtti eljárásban az illetékfizetési kötelezettség keletkezik, márpedig jelen esetben ez a Kúria. Mivel az indítványozó az illetéket a Veszprémi Törvényszék illetékbevételei számlájára fizette meg, a Kúria álláspontja szerint nem tett eleget a hiánypótlási felhívásban foglaltaknak ezért a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény 405. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó 366. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelmet visszautasította.
- [6] 2. Az indítványozó ezt követően terjesztette elő az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panaszát, amelyet a főtítkárról felhívására határidőben kiegészített, és egységes szerkezetbe foglalt. Panaszában a Kúria támadott végzésének megsemmisítését arra tekintettel kérte, hogy az megítélése szerint sérti az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdését, 28. cikkét, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését. Indítványozói álláspont szerint a Kúriának az ügyben eljáró tanácsa megsértette a PM rendelet 6/A. § (4) bekezdés *c*) pontját, amely kogens szabályként rögzíti, hogy a felülvizsgálati eljárás illetékét az első fokú eljárás helye szerint illetékes törvényszék számlájára kell befizetni. A Kúria által felhívott jogszabályhely, a PM rendelet 6/A. § (3) bekezdése *a lex generalis*, míg az általa alkalmazott (4) bekezdés *c*) pont szerinti rendelkezés a felülvizsgálat esetén alkalmazandó *lex specialis*. Mindebből az indítványozó szerint egyértelműen következik, hogy a felülvizsgálati eljárás illetékét a PM rendelet 6/A. § (4) bekezdés *c*) pontja alapján a törvényszék számlájára kellett megfizetni, ennek ő eleget

tett. A Kúria figyelmen kívül hagyta, hogy a jogszabályok mindenkire kötelezőek [Alaptörvény R) cikk (2) bekezdése], illetve nem a józan észnek megfelelően [Alaptörvény 28. cikk] értelmezte a PM rendelet szabályait, amely egyúttal tisztességtelenné is tette a bírósági eljárást [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése]. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában – fentiekre tekintettel – az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való joga sérelmét állította.

- [7] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) és (2) bekezdésében meghatározottak alapján tanácsban eljárva vizsgálat tárgyává tette, hogy az Abtv. 27. § (1) bekezdés szerinti indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadására vonatkozó, törvényben meghatározott követelményeknek.
- [8] 3.1. Az indítványozó a Kúria végzését 2021. május 7-én vette át, az alkotmányjogi panaszt 2021. július 5-én – az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőn belül – nyújtotta be. Az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó alaptörvényi és törvényi rendelkezéseket, a sérelmezett bírói döntést, az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezéseit, és az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, valamint az alkotmányjogi panasz kifejezett kérelmet tartalmaz a végzés megsemmisítésére. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszban támadott bírói döntés alapjául szolgáló polgári peres eljárásban alperes volt, így érintettsége megállapítható, úgyszintén az is, hogy jogorvoslati lehetőségét kimerítette.
- [9] 3.2. Az alkotmányjogi panasz benyújtásának törvényi feltétele [Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pont], hogy az indítványozó Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozzon. Az indítvány e feltételnek csak részben tesz eleget. Az Alkotmánybíróság gyakorlata következetes abban, hogy az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdése nem tartalmaz az indítványozók számára Alaptörvényben biztosított jogot, így arra alkotmányjogi panaszt alapítani az indítványozóknak nincs lehetősége {3079/2021. (III. 4.) AB végzés, Indokolás [21]; 3258/2020. (VII. 3.) AB végzés, Indokolás [6]; 3248/2020. (VII. 1.) AB végzés, Indokolás [9]; 3349/2021. (VII. 23.) AB végzés, Indokolás [34]}.
- [10] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában hivatkozott az Alaptörvény 28. cikkének sérelmére is. Ennek kapcsán az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy az Alaptörvény 28. cikkében foglalt, a bíróságoknak címzett jogértelmezési segédszabály nem tekinthető olyan Alaptörvényben biztosított jognak, amelynek sérelmére hivatkozva alkotmányjogi panaszt lehetne benyújtani {3084/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [6]; 3176/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]}.
- [11] 3.3. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja alapján a kérelem – egyéb feltételek mellett – akkor tekinthető határozottnak, ha tartalmazza annak indokolását, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel.
- [12] Az indítvány vizsgálata során az Alkotmánybíróság észlelte, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének kapcsán az indítvány nem tartalmaz önálló indokolást, az indítványozó e körben is csak a jogorvoslathoz való jogának sérelmét állította.
- [13] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésével kapcsolatos indítványi elem vizsgálata során pedig az alábbiakat állapította meg az Alkotmánybíróság.
- [14] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában arra hivatkozva állította a jogorvoslathoz való joga sérelmét, hogy a Kúria az illetékfizetés kapcsán a PM rendelet 6/A. § (3) bekezdésének alkalmazását kérte rajta számon, erre hivatkozva utasította vissza a felülvizsgálati kérelmét, holott – indítványozói álláspont szerint –, a felülvizsgálati eljárás illetékét jelen esetben a PM rendelet 6/A. § (4) bekezdés c) pontja szerint kellett megfizetni a Veszprémi Törvényszék illetékbevételi számlájára, amelyet az indítványozó egyébként meg is tett.
- [15] Ugyanakkor az Alkotmánybíróság – a 3464/2021. (XI. 3.) AB végzésben összefoglalt – következetes gyakorlata szerint „[a]z Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jog olyan alkotmányos alapjog, amely tárgyát tekintve a bírói, illetőleg a hatósági (más közigazgatási) döntésekre terjed ki, tartalmát tekintve pedig azt kívánja meg, hogy valamennyi, az érintett jogát vagy jogos érdekét (helyzetét) érdemben befolyásoló érdemi határozat felülvizsgálata érdekében legyen lehetőség más szervhez, vagy azonos szerv magasabb fórumához fordulni» {3064/2014. (III. 26.) AB határozat, Indokolás [15]}. Az egyes eljárási törvényekben biztosított rendkívüli jogorvoslatok azonban, mint amilyen a felülvizsgálati kérelem is, kívül esnek az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésének védelmi körén [lásd pl. 3120/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [22]]. A jogorvoslathoz való alkotmányos követelmény kizárólag a rendes jogorvoslatra terjed ki, ebből következően

- a felülvizsgálat az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jog tartalmával nem áll alkotmányjogi összefüggésben {lásd: 3242/2015. (XII. 8.) AB végzés, Indokolás [24]}. (Indokolás [39])
- [16] Megjegyzi egyebekben az Alkotmánybíróság, hogy kizárólag jogszabálysértésre hivatkozással az alkotmányjogi panaszban foglaltaktól eltérő alapjogi hivatkozás esetén sincs lehetősége – törvényességi, szakjogi kérdésben – a bíróságok jogértelmezését felülbírálni. Ahogyan arra már számos alkalommal rámutatott, „[a] bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi – vélt, vagy valós – jogsérelem orvoslása eszközének, ellenkező esetben az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb eszközzel már nem orvosolható.” {Lásd például: 3145/2015. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [55]}
- [17] 4. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz befogadására nincs lehetőség, mivel az nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdésének *b)* és *e)* pontjában foglalt feltételeknek. Az Alkotmánybíróság ezért az alkotmányjogi panaszt – az Abtv. 56. § (1)-(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének *h)* pontja alapján – visszautasította.

Budapest, 2023. június 6.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2808/2021.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3324/2023. (VI. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Szegedi Ítéltábla Pf.II.20.161/2022/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Karácsonyi Lóránd ügyvéd) útján terjesztett elő alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján, amelyben kérte a Szegedi Ítéltábla Pf.II.20.161/2022/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és – a Kecskeméti Törvényszék 8.P.20.760/2021/28. számú ítéletére is kiterjedő hatállyal történő – megsemmisítését. Az indítvány szerint az ítéletek sértik az indítványozónak az Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdése szerinti testi és lelki egészséghez való jogát, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes és nyilvános bírósági tárgyaláshoz való jogát.
- [2] Megállapítja az Alkotmánybíróság, hogy az alkotmányjogi panaszban és annak kiegészítésében az indítványozó mindvégig következetesen az Alaptörvény XIX. cikkére, annak (1) bekezdésére hivatkozott, azonban a panaszban szereplő szószerinti és tartalmi hivatkozások okán egyértelmű, hogy a XX. cikk (1) bekezdéséről van szó, ezért az Alkotmánybíróság ennek figyelembevételével bírálta el az indítványt.
- [3] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában kezdeményezte, hogy az Alkotmánybíróság hívja fel a jogerős ítélet végrehajtásának felfüggesztésére a Kecskeméti Törvényszéket.
- [4] A támadott bírósági ítéletek alapján az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzménye a következőképpen foglalható össze.
- [5] 1.1. Az indítványozó mint felperes tulajdonjog megállapítása iránt indított perében a Kecskeméti Törvényszék 2022. március hó 24-én hozott ítéletével a keresetet elutasította és az indítványozót perköltség és eljárási illeték megfizetésére kötelezte.
- [6] A kereset arra irányult, hogy a bíróság – az indítványozónak az alperessel 1984 és 1996 között fennállt élettársi kapcsolata alapján – élettársi közszerzemény címén állapítsa meg az indítványozó tulajdonjogát egy kiskunhalasi, egy lajosmizsei és egy ceglédi ingatlan 1/2-ed tulajdoni illetőségére, keresse meg az ingatlan-nyilvántartási hatóságot ennek átvezetése végett és kötelezze az alperest annak tűrésére, hogy ezen ingatlanok 1/2-ed tulajdonjogi illetősége az indítványozó nevére bejegyzésre kerüljön.
- [7] Az elsőfokú bíróság – a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 578/G. § (1) bekezdéséhez és a 685/A. §-ához kapcsolódó ítélkezési gyakorlatra hivatkozással – ítéletében kifejtette, hogy az élettársi kapcsolat közvélekedés szerinti értelmezése nem azonos az élettársi jogviszony jogszabály szerinti értelmezésével, tehát nem elegendő az, hogy „a két személy sokat volt együtt és a mindennapi életben segítették egymást, a jogviszony elengedhetetlen feltétele a gazdasági közösség fennállta.”
- [8] Az ítélet megállapítása szerint az élettársi kapcsolat megállapításához a felek közötti gazdasági kapcsolatnak a mindennapi életvitelen túl kell mutatnia, az indítványozó azonban ilyen együttműködést bizonyítani nem tudott, a bíróság szerint nem volt megállapítható a felek között olyan gazdasági közösség és együttműködés, amely magában foglalta volna jövedelmeik közös gazdasági cél érdekében történő felhasználását.
- [9] 1.2. A Szegedi Ítéltábla mint másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. Indokolásában az ítéltábla rámutatott arra, hogy az elsőfokú bíróság helyesen értékelte a régi Ptk. 578/G. §-ához kapcsolódó bírói gyakorlatot, helytállóan értékelte a bizonyítékokat és azok bizonyító erejét, a megállapított tényállással és az abból levont jogi következtetésekkel a másodfokú bíróság egyetértett.

- [10] Az indítványozó érvelésével szemben a másodfokú bíróság szerint nem követett el jogszabálysértést az elsőfokú bíróság O. Sz. és Sz. P. tanúkenti meghallgatásának mellőzésével, mert vallomásuk egyfelől az alperes viszontkereseti kérelmével összefüggésben lett volna releváns, amelynek érdemi tárgyalása szükségtelen volt, másfelől az alperes utóbb elállt e bizonyítási indítványától, az indítványozó pedig nem kérte, és a perfelvétel lezárását követően – a Pp. 220. §-ában foglalt feltételek hiányában – már nem is kérhette a meghallgatásukat, tehát az elsőfokú bíróságnak – azon túl, hogy a jogalap szempontjából szükségtelen lett volna – eljárásjogi okokból módja sem volt e tanúmeghallgatások foganatosítására.
- [11] Összegzésében a másodfokú bíróság rámutatott arra, hogy a felek tevékenységei, együttműködésük tartalma, vagyoni eszközeik forrása, gazdálkodásuk módja és a vagyonukkal való rendelkezés alapján nem vonható le megalapozott következtetés a közös tulajdonszerzésre, közös gazdálkodásra irányuló – legalább hallgatólagos – megállapodásuk létre, ezért olyan vagyonszaporulatuk sem keletkezett, amely az élettársi közös gazdálkodás eredményeként állt elő, s amelyre az indítványozó a tulajdonjogának megállapítását alappal kérhetné.
- [12] Az ítéletábra ítéletének indokolásában kitért arra az általa jelentősnek minősített körülményre is, miszerint az indítványozó az élettársi kapcsolat megszűnésének időpontjához képest 24 évvel később kívánta a vagyoni jogi igényét érvényesíteni, amely perindítási inaktivitásra a bíróság szerint nem szolgált elfogadható magyarázattal.
- [13] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában és annak kiegészítésében elsődlegesen az Alaptörvény XIX. cikkének (1) bekezdésére [helyesen: a XX. cikk (1) bekezdése] hivatkozott, miszerint mindenkinek joga van a testi és lelki egészsége megőrzéséhez. A panaszban foglalt állítás szerint a jogerős ítéletben foglaltak miatt az indítványozónál kevert szorongásos depresszív zavar alakult ki, melynek alátámasztására az alkotmányjogi panasz kiegészítéshez – egyéb orvosi dokumentumok másolata mellett – csatolta a Bács-Kiskun Megyei Kórház által kiállított, a 2023. március 19. és 2023. március 23. közötti időszakban történt ellátásáról szóló kórházi zárójelentést, valamint a Dr. K. Zs. neurológus és pszichiáter szakorvos által 2023. március 27.-én adott – a panaszkiegészítésben többször hivatkozott – szakvéleményt. E szakvéleményben foglaltak szerint az indítványozó „peres ügyei által kialakult állandó feszültség, szorongás, hangulati ingadozás a magas vérnyomás labilitását, vérnyomás kiugrásokat hozott, mely agyi keringési zavarának alapját képezte. [...] Ez az állapot 2022. november 9., azaz a másodfokú ítélete óta áll fenn.”
- [14] Az indítványozó szerint depresszív zavaraihoz vezetett az is, hogy az alperes 1996 nyarán – az indítványozó akkor 16 éves leányát illetően – azt a nyilatkozatot tette, hogy „[a]dd hozzám feleségül a leányodat. Én már olyan gazdag vagyok, hogy nekem kijár a húsz év alatti. Tejben-vajban füröszténem, te meg lehetnél házvezetőnő, mert itt is nagyon jól vezeted a háztartást.” Az indítványozó szerint az ügyében eljáró bíróságok semmilyen formában nem foglalkoztak ezen alperesi nyilatkozattal.
- [15] Mindezek alapján az indítványozó állította, hogy az, hogy mennyiben sérti az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát az ítélet, az jelen esetben alapvetően orvosi kérdés, de hogy sérti, azt az bizonyítja, hogy rendszeres orvosi kezelésre kell járnia, ami hosszabb időt is igénybe vehet.
- [16] Hivatkozott az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes és nyilvános bírósági tárgyaláshoz való joga sérelmére is. E körben előadta, hogy az alperes jogi képviselője útján bejelentett két – indítványozói állítás szerint „ügydöntő” – tanú idézését az elsőfokú bíróság elmulasztotta, annak ellenére, hogy azt a felperesi jogi képviselő is kérelmezte. Ugyancsak alapjogsértő volt az indítványozó szerint a másodfokú bíróság jogerős ítéletének az, az iratellenes állítása, miszerint a felperesi jogi képviselő nem indítványozta e két tanú meghallgatását.
- [17] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) és (2) bekezdésében meghatározottak alapján tanácsban eljárva vizsgálat tárgyává tette, hogy az Abtv. 27. § (1) bekezdés szerinti indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadására vonatkozó, törvényben meghatározott követelményeknek.
- [18] 3.1. Az indítványozó a Szegedi Ítéletábra ítéletét 2022. december 16-án vette át, az alkotmányjogi panaszt 2023. január 21-én – az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőn belül – nyújtotta be. Az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó törvényi rendelkezést, a sérelmezett bírói döntéseket, az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezéseit, és az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, továbbá az alkotmányjogi panasz kifejezett kérelmet tartalmaz az ítéletek megsemmisítésére. Az indítványozó

az alkotmányjogi panaszban támadott bírói döntés alapjául szolgáló peres eljárásban felperes volt, így érintettsége megállapítható, úgyszintén az is, hogy jogorvoslati lehetőségét kimerítette.

- [19] 3.2. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja alapján a kérelem – egyéb feltételek mellett – akkor tekinthető határozottnak, ha tartalmazza annak indokolását, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel.
- [20] Az indítványozó állítása szerint a Szegedi Ítéltábla jogerős döntésének következménye az egészségének romlása, amely álláspontja szerint alapvetően orvosi kérdés, és amelyet a neurológus pszichiáter szakorvos véleménye is alátámaszt. Sérelmezte az indítványozó továbbá azt is, hogy az alperes által a leányára vonatkozóan 1996-ban tett nyilatkozattal a bíróságok nem foglalkoztak, pedig az indítványozóban már ennek hatására kezdett kialakulni az a pszichés jelenség, ami most, a jogerős ítéletet követően csúcspontig fejlődött ki.
- [21] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint: „az Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdése a testi és lelki egészséghez való jog alanyi oldalát, a (2) bekezdése pedig az objektív, intézményvédelmi oldalát tartalmazza. A testi és lelki egészséghez való alapjog tartalma, terjedelme – a harmadik generációs jogok sorsát osztva – az orvostudomány elért szintje, műszaki, technikai szempontok mellett szükségképpen a nemzetgazdaság teherbíró képességéhez, az állam és a társadalom lehetőségeihez igazodik. Olyan gazdasági és jogi környezet kialakítására irányul, amely a legkedvezőbb feltételeket biztosítja a polgárok egészséges életmódjához, amely tehát az ember egészségének megőrzését szolgálja.” {Lásd például: 3292/2017. (XI. 20.) AB határozat, Indokolás [19]}
- [22] A fentiek alapján az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy – az állam pozitív intézményvédelmi kötelezettségét is figyelembe véve – az indítványozó által idézett alapjog tartalma és az indítványozó által a jogerős ítélet kapcsán hivatkozott, állítólagos alapjogsérelem között alkotmányos összefüggés nem áll fenn.
- [23] Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz e részét illetően indokoltan látja megjegyezni, hogy az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének d) pontja alapján a bírói döntés Alaptörvénnyel való összhangjával kapcsolatos döntéshozatal az Alkotmánybíróság kizárólagos hatáskörébe tartozó kérdés.
- [24] Felvetette az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés szerinti tisztességes és nyilvános bírósági tárgyaláshoz való joga sérelmét is két tanú idézésének mellőzése kapcsán. Az Alkotmánybíróság megállapítása szerint azonban az indítványozó által már a fellebbezés során is sérelmezett tanúmeghallgatással (annak mellőzésével) kapcsolatos indokolást a Szegedi Ítéltábla jogerős döntése egyértelműen tartalmazza, azaz döntése indokáról a bíróság számot adott. Az indítványozó ezt illetően további – alkotmányosan értékelhető – indokolást nem terjesztett elő.
- [25] 4. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz befogadására nincs lehetőség, mivel az nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdésének e) pontjában, foglalt feltételeknek. Az Alkotmánybíróság ezért a kérelmet az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének h) pontja alapján visszautasította.
- [26] Mivel az alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadását visszautasította, a jogerős ítélet végrehajtásának felfüggesztése tárgyában döntenie nem kellett.

Budapest, 2023. június 6.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/417/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3325/2023. (VI. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.III.20.976/2022/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (Réti, Várszegi és Társai Ügyvédi Iroda; képviseli: dr. Réti László ügyvéd) útján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján – a Fővárosi Törvényszék 22.P.20.552/2021/21. számú ítéletére és a Fővárosi Ítéletábla 7.Pf.20.144/2022/6/II. számú ítéletére is kiterjedően – a Kúria Pfv.III.20.976/2022/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapját képező ügy lényege, valamint az indítvány a következőképpen foglalható össze.
- [3] 2.1. Az indítványozó (az előzményi per felperese) brit állampolgár, aki 2019. január 7-én magyar állampolgárságot is szerzett. Az általa képviselt zártkörűen működő részvénytársaság (a továbbiakban: társaság) 2014. július 25-ig bérelt egy szántó művelésű ágú külterületi ingatlant (a továbbiakban: ingatlan) a Magyar Államtól (az előzményi per alperese, a továbbiakban: alperes). Ezt követően az alperes nevében eljáró Nemzeti Földalapkezelő Szervezet (a továbbiakban: NFA) az ingatlanra a 2014. október 16-tól 2034. október 15-ig terjedő időszakra haszonbérleti szerződést kötött egy másik haszonbérelővel. A társaság ezen szerződés relatív hatálytalanságának megállapítása iránt pert indított, keresetét a bíróság jogerősen elutasította.
- [4] Az NFA 2016. március 16-ára az ingatlan értékesítésére árverést tűzött ki, amelynek nyertese az indítványozó lett. Az adásvételi szerződés megkötésére 2018. január 18-án került sor, azt követően, hogy az indítványozó a szerződéskötés elmaradása okán keresetet terjesztett elő a szerződés létrehozása iránt. Az adásvételi szerződés kifüggesztése alatt az ingatlan új haszonbérelője bejelentette, hogy elővásárlási jogával élni kíván. Elővásárlási joga ranghelyeként a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló CXXII. törvény (a továbbiakban: Földforgalmi tv.) 18. § (1) bekezdés e) pontjára és b), c) pontjára, valamint a 18. § (4) bekezdésére hivatkozott, amely alapján vele az NFA „elővásárló adásvételi szerződésbe belépését tanúsító okirat” megnevezésű szerződést kötött.
- [5] Az indítványozó ezt követően keresetet terjesztett elő az alperessel és az ingatlan új haszonbérelőjével szemben, kérve az elővásárlási nyilatkozat és az annak alapján kötött adásvételi szerződés érvénytelenségének megállapítását. A keresetet a bíróság jogerősen elutasította. A másodfokon eljáró Fővárosi Ítéletábla 7.Pf.20.690/2019/6. számú ítéletének indokolása szerint az új haszonbérelő a törvényben biztosított lehetőséggel élve gyakorolta az elővásárlási jogát, nyilatkozatának tartalma a jogszabályi előírásoknak megfelelt. Az NFA az indítványozó és az elővásárlásra jogosultat megillető ranghely összevetésével döntött arról, hogy az árverési vevővel kötött szerződést nem tekinti hatályosnak, helyébe az elővásárlásra jogosult lépett be a szerződésbe. Ez az alanyváltozás az indítványozóval kötött adásvételi szerződés relatív hatálytalanságát vonja maga után, más következménye ennek a jogszabályi rendelkezések alapján nincs, ezért az indítványozónak azt kellett volna kérnie, hogy az alperes és az új haszonbérelő közti adásvételi szerződés vele szemben hatálytalan. Ennek eredményessége után lehetett volna vizsgálni, hogy az állam kötelezhető-e az indítványozóval kötött szerződés teljesítésére, ilyen kereseti kérelmet azonban nem terjesztett elő, ezért a bíróság az új haszonbérelő elővásárlási ranghelyét sem vizsgálhatta.
- [6] Az indítványozó ezek után ismét bírósághoz fordult. Keresetében annak megállapítását kérte, hogy az alperes megsértette az egyenlő bánásmóddhoz fűződő személyiségi jogát, mert hátrányos megkülönböztetésben

részesült, amikor brit állampolgársága miatt az árverésen tulajdonjogot szerzett magyar állampolgársággal rendelkező többi személyhez képest jóval később – csak per kilátásba helyezése és a magyar állampolgárság megszerzéséhez szükséges alkotmányos alapismeretek vizsga letételét követően – kötötte meg vele az adásvételi szerződést. Az alperes nem tett eleget továbbá az elővásárlási nyilatkozatok megfelelő értékelésére vonatkozó jogszabályi kötelezettségeinek sem, és olyan személlyel kötött adásvételi szerződést, aki az elővásárlásra jogosultak sorában mögötte állt. Emellett az NFA többszöri kérelme ellenére sem tájékoztatta az ingatlan árverésével kapcsolatos információkról, és nem biztosította az eljárás átláthatóságát. Keresetében kérte továbbá az alperes kötelezését személyiségi jogai megsértése miatt sérelemdíj, valamint a hátrányos megkülönböztetéssel, a jóhiszeműség és tisztesség elvének, valamint a joggal való visszaélés tilalmának megsértésével okozott vagyoni kára megfizetésére.

- [7] A Fővárosi Törvényszék a 2021. december 14-én kelt, 22.P.20.552/2021/21. számú ítéletével a keresetet elutasította. A bíróság szerint az indítványozó nem valószínűsítette, hogy brit állampolgársága miatt az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (a továbbiakban: Ebktv.) 19. § (1) bekezdésében írtak szerint hátrány érte. A per tárgyára figyelemmel a bíróság álláspontja szerint annak volt döntő jelentősége, hogy az indítványozó külföldi állampolgárságára volt-e visszavezethető, hogy végül az alperes az új haszonbérlettel kötötte meg az adásvételi szerződést, és ez az indítványozó szempontjából olyan hátránnyá értékelhető-e, amelyre sérelemdíj iránti, illetve kártérítési igényt alapíthat. A bíróság álláspontja szerint nem volt megállapítható, hogy a szerződéskötés elhúzódásának oka az indítványozó külföldi állampolgársága lett volna, ahogyan az sem, hogy a magyar állampolgárokhoz képest hátrányos elbírálásban részesült volna.
- [8] A Fővárosi Ítéletábró 2022. május 11-én kelt, 7.Pf.20.144/2022/6/II. számú ítéletével az elsőfokú döntést helybenhagyta. A másodfokú bíróság kimondta, hogy a Magyar Állam az új haszonbérlettel érvényes, az indítványozóval szemben hatályos adásvételi szerződést kötött, ezért az eljárása nem sérti a jóhiszeműség és a tisztesség követelményét, és a joggal való visszaélés tilalmába sem ütközik. Rámutatott: az indítványozó a tájékoztatási kötelezettség NFA általi megszegésére anélkül hivatkozott, hogy jogszabályban előírt adatokat, és azok közlésére vonatkozó határidőket megjelölt volna, így konkrét mulasztást nem igazolt, emiatt a hátrányos megkülönböztetésre való hivatkozás nem megalapozott. Hasonlóan alkalmatlan az indítványozó által állított diszkrimináció alátámasztására önmagában a más árverési vevőkkel történő korábbi szerződéskötés ténye, mivel a perben az alperes meg nem cáfolt adatai szerint más magyar állampolgárokkal is jelentős idő elteltével vagy még nem is került sor a szerződéskötésre. A késedelmes szerződéskötésre az indítványozó azért sem hivatkozhat, mert a vele létesített jogviszony az új haszonbérlet és az NFA közti szerződéskötés folytán joghatás kiváltására alkalmatlanná vált, hatálytalan szerződés késedelmes megkötése pedig alappal nem kifogásolható.
- [9] A korábbi, érvénytelenség megállapítása iránti per kapcsán a másodfokú bíróság hangsúlyozta, az anyagi jogerő miatt a korábban már hivatkozott érvénytelenségi okra (arra, hogy az új haszonbérlet jogszabályba ütköző módon gyakorolta az elővásárlási jogát) alapítva ismételen nem vitatható az elővásárlási jognyilatkozat és az annak alapján megkötött adásvételi szerződés érvényessége. Az elővásárlási jog ranghelyének téves megjelölése nem teszi érvénytelenné az elővásárlási joggyakorlást, ahogyan a ranghelyek nem helytálló rangsorolása sem teszi érvénytelenné a szerződést, ezek vizsgálatára csak a relatív hatálytalanság megállapítása iránti perben lett volna lehetőség. Ilyen per megindításának hiányában, illetőleg az érvényesség tekintetében fennálló *res iudicata* folytán az új haszonbérlet elővásárlási joggyakorlását és a vele megkötött szerződést érvényesnek, az indítványozóval szemben hatályosnak kell tekinteni. Rámutatott arra is az ítéletábró, hogy bár az indítványozó követelése a korábbi perben előterjesztett igényétől jogcímében eltér, ugyanakkor az elbírálása a relatív hatálytalanság iránti perben tartozó kérdések érdemi vizsgálatát tette volna szükségessé, amelyre személyiségi jogi perben nincs lehetőség. Idézte a Kúria több határozatában is kifejezésre juttatott azon gyakorlatot, amely szerint a személyiségi jogi per nem lehet más eljárások „árnyékperé”, nem alkalmas más jogterületre tartozó jogvita eldöntésére, de még a véleményezésére sem.
- [10] A jogerős ítélet ellen az indítványozó terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet. Álláspontja szerint a joggyakorlat egységének biztosítása, valamint a felvetett jogkérdés társadalmi jelentősége miatt van helye a felülvizsgálat engedélyezésének. A Kúriának abban a kérdésben kell állást foglalnia, hogy a szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perben hozott jogerős ítélet kihat-e ugyanannak a szerződésnek a megkötés körülményei jogellenességére alapított kártérítési perre annak hiányában, hogy abban a perben a károkozó jogellenes magatartását a bíróságok nem vizsgálták. A jogbiztonság elvének a sérelmét is állította, mert a jogerős ítélet

nem vonta le az alperesnek az NFA együttműködési kötelezettséget sértő eljárásának következményeit, és nem orvosolta az őt ért hátrányos megkülönböztetést.

- [11] A Kúria a 2022. október 5-én meghozott, Pfv.III.20.976/2022/3. számú végzésével a felülvizsgálatot megtagadta. Döntésében kiemelte; az indítványozó kérelmében nem adott elő indokolást arra nézve, hogy a bírói gyakorlatot miért tartja széttartónak, és azt sem igazolta, hogy az általa felvetett jogkérdésnek az ügyön túlmutató társadalmi jelentősége lenne, az a körülmény pedig, hogy álláspontja szerint a jogerős ítélet jogszabálysértő, nem adhat alapot a felülvizsgálat engedélyezésére.
- [12] 2.2. Az indítványozó a Kúria végzésével szemben – az elsőfokú és a jogerős ítéletre is kiterjedő hatállyal – az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt nyújtott be annak alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérve.
- [13] Az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdésének állított sérelme kapcsán az indítványozó kifejtette, kirívóan jogszabálysértő annak megállapítása a bíróság részéről, hogy az új haszonbérlóval történt szerződéskötés nem alkalmas az egyenlő bánásmód sérelmét jelentő hátrány okozására. A jogsérelmet brit állampolgársága miatt szenvedte el, amelyet szerinte alátámaszt az a tény, hogy a vele együtt árverésen nyertes magyar állampolgárokkal az adásvételi szerződés megkötésére indokolatlan késedelem nélkül sor került, így ő közvetlen hátrányos megkülönböztetés áldozatává vált a vele összehasonlítható helyzetben lévő, árverésen nyertes magyar állampolgárokhoz képest. Amennyiben az NFA a többi ingatlan magyar állampolgárságú vevőjéhez hasonlóan vele is időben – legkésőbb 2017. február 9-ig – megkötötte volna az adásvételi szerződést, akkor az új haszonbérló az elővásárlási jogát nem gyakorolhatta volna, mivel nem teljesültek volna a Földforgalmi tv. 18. § (1) bekezdés b) pontjában és a 19. § (2) bekezdésében előírt feltételek.
- [14] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét az indítványozó abban látja, hogy a szerződés érvénytelenségének megállapítása iránti perben a bíróságok nem értékelték az ingatlan tulajdonjogát megszerző új haszonbérló nyilatkozatát és a szerződés érvénytelensége körében előadottakat annak okán, hogy azok csak egy más típusú (relatív hatálytalanság megállapítása iránti) perben vizsgálhatók, így érdemben elbírált jogról nem lehet szó, és ez *contra legem* jogalkalmazást jelent. A tisztességes eljáráshoz való jog részét képező törvényes bíróhoz való joga azért sérült, mert a bíróságok az anyagi jogerő restriktív értelmezése következtében nem bírálták el a keresetét, ezzel megsértették a tisztességes eljáráshoz való jog részelemét képező törvényes bíróhoz való jogát. Ez egyben az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében rögzített jogorvoslati jogát is sérti, mert az anyagi jogerő korlátozó értelmezését a másodfokú bíróság nem korrigálta, és azt a Kúria sem találta felülvizsgálatra alkalmas jogi problémának. A *res iudicata* ilyen kiterjesztő értelmezése túlmutat a szakjogi felülvizsgálat keretein, és alapvető, akár a teljes jogrendszerre és joggyakorlatra kiható alkotmányossági problémát keletkeztethet.
- [15] Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében rögzített joga azért sérült, mert az NFA diszkriminatív eljárása következtében az árverésre bocsátott ingatlan tulajdonjogát nem szerezhette meg, elesett a jogos várományától. Sérelmeinek reparációja nem történt meg, ezért a tulajdonhoz való jogának sérelme továbbra is fennáll.
- [16] Az indítványozó a fentiekben említett alaptörvényi rendelkezések mellett utalt az Alaptörvény 39. cikkére, valamint az Emberi Jogok Európai Egyezményének több cikkére is, ezekkel összefüggésben azonban kérelmet nem fogalmazott meg, és indokolást sem adott elő arra nézve, hogy milyen módon hozhatók kapcsolatba az üggyel.
- [17] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [18] 3.1. Az indítványozó meghatalmazással eljáró jogi képviselője az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint megállapított határidőn belül nyújtotta be. Az indítványozó az alkotmányjogi panasz benyújtására jogosult, mivel az alapügyben felperes volt, ami érintettségét megalapozza, jogorvoslati lehetőségét kimerítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek.
- [19] Az Abtv. 27. § (1) bekezdése értelmében alkotmányjogi panasz előterjesztésére kizárólag az ügy érdemében hozott döntéssel vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntéssel szemben van lehetőség. Az Alkotmánybíróság korábbi határozataiban is rámutatott arra, hogy a bírósági eljárást befejező végzésnek azok a végzések minősülnek, amelyeknek joghatásaként a bírósági eljárás (vagy annak valamely szakasza) befejeződik [lásd pl. 3152/2018. (V. 7.) AB végzés, Indokolás [21]; 3346/2022. (VII. 21.) AB végzés (a továbbiakban: Abv1.), Indokolás [46]]. Az Alkotmánybíróság gyakorlata állandó a Kúria felülvizsgálatot megtagadó végzésével szemben

előterjesztett alkotmányjogi panaszok kapcsán, a felülvizsgálatot megtagadó végzés a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek minősül, és alkotmányjogi panasszal támadható [lásd pl. 3355/2022. (VII. 25.) AB végzés, Indokolás [6]; 3504/2021. (XI. 30.) AB végzés (a továbbiakban: Abv2.), Indokolás [21]]. Minderre tekintettel a Kúria mint felülvizsgáló bíróság támadott végzése e követelménynek megfelel.

- [20] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az alapügyben hozott elsőfokú és másodfokú ítélet alaptörvényellenességének megállapítását és megsemmisítését is kérte. Tekintettel arra, hogy a Kúria a felülvizsgálatot megtagadta, a jelen alkotmányjogi panasz megítélése szempontjából az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerint az alapügy érdemében hozott döntésnek a másodfokú jogerős ítélet tekinthető. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint, „ha a Kúria azt állapítja meg, hogy a felülvizsgáló eljárás lefolytatására nincs lehetőség, az Alkotmánybíróság a Kúriának ezen nem érdemi döntésén keresztül az ügy érdemében hozott jogerős döntést csak két esetben vizsgálhatja. Akkor *i)* ha az indítványozó a jogerős döntést a felülvizsgáló indítvánnyal egyidejűleg – az Abtv. szerinti határidőben – alkotmányjogi panasszal is megtámadta, vagy *ii)* ha a Kúria végzését mérlegelési jogkörben hozta meg, amely mérlegelés eredményére az indítványozónak bizonyosan nincs ráhatása [Ügyrend 32. § (4) bekezdés, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 26. § (1) bekezdésének és 27. §-ának, valamint az Alkotmánybíróság Ügyrendje 32. §-ának egységes értelmezéséről szóló 1/2019. (XI. 25.) AB Tü. állásfoglalás I/5. pont].” [3221/2021. (V. 28.) AB végzés, Indokolás [13]; megerősítette: Abv2., Indokolás [28]]
- [21] Az indítványozó jelen ügyben a jogerős döntést alkotmányjogi panasszal határidőben nem támadta meg, ugyanakkor a Kúria a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény 411. § (1) bekezdésére alapított döntése mérlegelési jogkörben hozott döntésnek minősül. Erre tekintettel a Kúria végzésén keresztül a jogerős döntés állított alaptörvényellenessége vizsgálható jelen eljárásban.
- [22] Az Abtv. 27. § (1) bekezdés *a)* pontja szerint alkotmányjogi panasz az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának megsértése esetén nyújtható be. Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése, a XV. cikk (1) és (2) bekezdése, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése az alkotmányjogi panaszok elbírálása szempontjából Alaptörvényben biztosított jogot tartalmaz, így az indítvány e körben teljesítette a törvényi feltételt.
- [23] 3.2. A továbbiakban vizsgálta az Alkotmánybíróság, hogy az indítvány megfelel-e a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeinek. Az indítvány tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozói jogosultságot megalapozza; az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírósági döntést; az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit; kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott bírósági döntés alaptörvényellenességét, és semmisítse meg azt.
- [24] 3.3. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványban keverednek az előzményi, érvénytelenségi perrel és az NFA eljárásával kapcsolatos kifogások a személyiségi jogi és sérelemdíj megfizetése iránti eljárással összefüggésben előadott indokokkal. Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével és a XV. cikk (1) és (2) bekezdésével kapcsolatos indítványozói érvek alapvetően az NFA eljárásához és az érvénytelenségi perhez kapcsolhatók, ezért utal arra az Alkotmánybíróság, hogy a személyiségi jogi, sérelemdíj megfizetése iránti per – bár kapcsolódik az előzményi érvénytelenségi perhez – nem újabb jogorvoslati eszköz, így ezen panaszelemek érdemben nem vizsgálhatók. Az Alkotmánybíróság konzekvens gyakorlata alapján ugyanis nem felel meg a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében említett követelményeinek és „elégletes indokolás miatt akadályozza az érdemi elbírálást az is, ha a támadott bírói döntés és az Alaptörvény megjelölt rendelkezése között nem állapítható meg összefüggés, vagy az alkotmányjogi értelemben nem releváns [3063/2018. (II. 20.) AB végzés, Indokolás [27]]” [3224/2020. (VI. 19.) AB végzés, Indokolás [11]].
- [25] 4. Az Abtv. 29. §-a alapján az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz akkor fogadható be, ha a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség lehetőségét támasztja alá vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vet fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását [pl. 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]]. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [26] 4.1. A tisztességes bírósági eljáráshoz való jog állított sérelme kapcsán az Alkotmánybíróság megállapította, hogy mind a *contra legem* jogalkalmazás, mind a törvényes bíróhoz való jog sérelmét állítja az indítványozó

a bírói törvényértelmezés helyességét, a bíróságok jogértelmezését, a bizonyítékok értékelését és a megállapított tényállást vitatja. Az Alkotmánybíróság gyakorlata azonban e vonatkozásban kiforrott: „az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor.” (Abv1., Indokolás [71])

- [27] 4.2. A jogorvoslathoz való jog megsértését az indítványozó két relációban állítja. Egyrészt a másodfokú bíróság döntésével kapcsolatban kifogásolja, hogy az nem korrigálta az elsőfokú bíróság tévedését az anyagi jogerő restriktív értelmezését illetően. Ezen érveléssel kapcsolatban az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a jogorvoslati jog állított sérelmén keresztül az indítványozó valójában a számára kedvezőtlen bírói döntések tartalmi, törvényességi szempontú kritikáját fogalmazza meg, amelyekkel a bírói mérlegelést támadja.
- [28] Másrészt az indítványozó azt is sérelmezi, hogy a Kúria megtagadta a felülvizsgálati kérelme érdemi vizsgálatát. Ezen állított sérelmet illetően az Alkotmánybíróság hangsúlyozza: „»Annak megítélése, hogy a felülvizsgálati kérelem befogadásának feltételei fennállnak-e vagy sem, nem alkotmányossági, hanem szakjogi-törvényértelmezési kérdés, melyben az Alkotmánybíróság – következetes gyakorlatának megfelelően – a Kúria döntését nem bírálhatja felül.« {3365/2019. (XII. 16.) AB végzés, Indokolás [21]; 3308/2019. (XI. 18.) AB végzés, Indokolás [20]}” {3188/2020. (V. 27.) AB végzés, Indokolás [22]}
- [29] 5. Az Alkotmánybíróság a kifejtettek alapján arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz nem tartalmaz olyan indokot, ami alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetne fel, vagy a bírói döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételyét alátámasztaná, ezért azt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésében foglaltakra is, visszautasította.

Budapest, 2023. június 6.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/186/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3326/2023. (VI. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

1. Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.V.21.334/2021/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránti alkotmányjogi panaszt visszautasítja.
2. Az Alkotmánybíróság a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló 1996. évi LV. törvény 108. § (1) bekezdés alaptörvény-ellenességének megállapítására és az ezzel kapcsolatos alkalmazási tilalom kimondására irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó vadásztársaság jogi képviselője (dr. Kiss Szilárd egyéni ügyvéd) útján alkotmányjogi panaszában az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján a Kúria Pfv.V.21.334/20221/8. számú ítélete, a Győri Ítéltábla Pf.III.20.053./2021/8. számú ítélete és a Tatabányai Törvényszék 16.P.20.040/2019/82. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte. Az indítványozó az Abtv. 26. § (1) bekezdésére alapítottan kérte továbbá a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló 1996. évi LV. törvény (továbbiakban: Vtv.) 108. § (1) bekezdés alaptörvény-ellenességének megállapítását és a támadott rendelkezéssel kapcsolatos alkalmazási tilalom kimondását.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzményei és a panasz az alábbiak szerint foglalható össze.
- [3] 2.1. Az indítványozó (az alapügy felperese) a 2007–2017. vadgazdálkodási üzemtervi ciklusban a jogvitával érintett vadászterület vadászatra jogosultja, haszonbélője volt. A vadászterület földtulajdonosi közössége a 2016. augusztus 26-án tartott tulajdonosi gyűlésen hozott 7/2016. (VIII. 26.) számú határozatával (a továbbiakban: határozat) kizárta az indítványozó előhaszonbérleti jogát, 10/2016. (VIII. 26.) számú határozatával pedig felhatalmazta a közös képviselőt, hogy kössön haszonbérleti szerződést az alapügy II. rendű alperesével. A vadászati hatóság az így létrejött haszonbérleti szerződés alapján a II. rendű alperest vadászatra jogosultként a 2017. március 1-től kezdődő vadgazdálkodási üzemtervi ciklusra nyilvántartásba vette.
- [4] Az indítványozó keresetében elsődlegesen és másodlagosan annak megállapítását kérte, hogy az alperesek között létrejött haszonbérleti szerződés vele szemben hatálytalan, illetve érvénytelen, a szerződés közte és az I. rendű alperes között jött létre; további kereseteiben kérte a szerződés létrehozását közte és az I. rendű alperes között, illetve az I. rendű alperes kötelezését a társult vadászati jog versenyeztetés útján történő hasznosítására. Érvelésének az volt a lényege, hogy a földtulajdonosi gyűlés összehívására és megtartására, továbbá a határozat meghozatalára szabálytalanul került sor, s ekként az előhaszonbérleti jogát kizáró határozat érvénytelen. Ebből pedig az következik, hogy előhaszonbérleti jogát gyakorolhatja. Kérte annak megállapítását is, hogy az I. rendű alperes a jó hírnevét megsértette az előhaszonbérleti joga kizárásával, ezért kötelezze őt a bíróság elégtétel adására és sérelemdíj megfizetésére.
- [5] Az elsőfokú bíróság 2021. február 23. napján kelt, 16.P.20.040/2019/82. számú ítéletével elutasította a keresetet; megállapította, hogy a földtulajdonosi gyűlés összehívása közigazgatási eljárásban, a földtulajdonosi közösség határozata a Vtv. 14. § (3) bekezdése alapján indított perben vizsgálható, a nem földtulajdonos indítványozó a határozat megtámadására azonban nem jogosult. Az elsőfokú bíróság rögzítette továbbá, hogy a szerződés érvénytelenségének a megállapítását csak a szerződő felek kérhetik, s kimondta, hogy az előhaszonbérleti jog kizárása személyiségi jogot nem sért.
- [6] A másodfokú bíróság 2021. június 16. napján kelt, Pf.III.20.053./2021/8. számú döntésével – az indokolás módosítása és kiegészítése mellett – helybenhagyta az elsőfokú ítéletet. Az elsődleges, előhaszonbérleti jog

megsértésére alapított hatálytalansági kereset kapcsán rögzítette, hogy az indítványozó korábban már kérte az előhaszonbérleti jogát kizáró határozat érvénytelenségének a megállapítását. A keresetet a Tatabányai Járásbíróság 13.P.20.583/2017/17. számú ítéletével (a továbbiakban: előzményi ügy) elutasította, a döntést a Tatabányai Törvényszék 2.Pf.20.015/2018/6. számú határozatával helybenhagyta, mert álláspontja szerint a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (továbbiakban: Pp.) 123. §-ban írt megállapítási kereset feltételei nem állnak fenn. Utalt arra a másodfokú bíróság, hogy az előzményi ügyben született döntéshez a Pp. 229. §-a alapján a felek jogviszonyában anyagi jogerő fűződik. A másodfokú bíróság álláspontja szerint az indítványozó, miután nem tagja a földtulajdonosok közösségének, perindítására sem a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 3:35. §, sem a Vtv. 14. § (3) bekezdése alapján nem jogosult. A határozat érvénytelenségének alátámasztására felhozott érvei ezért érdemben nem vizsgálhatók. Az alperesek között létrejött haszonbérleti szerződés érvénytelenségét pedig közvetlen jogi érdek, aktív perbeli legitimáció hiányában az indítványozó nem kérheti.

- [7] A Kúria az indítványozó felülvizsgálati kérelme nyomán a jogerős ítéletet a 2022. szeptember 27. napján kelt, Pfv.V.21.334/2021/8. számú döntésével hatályában fenntartotta; indokolásában rámutatott, hogy valamennyi kereseti kérelem eredményességének feltétele az előhaszonbérleti jogot kizáró határozat sikeres megtámadása. Az indítványozó – nem lévén a földtulajdonosi közösség tagja – az előhaszonbérleti joga megsértéséből, az alperesek által kötött haszonbérleti szerződés hatálytalanságával kapcsolatos igényét, amint arra a jogerős döntés is utalt, a Vtv. 14. § (2) és (3) bekezdésére hivatkozva nem érvényesíthette, mert az anyagi jogerő ezt kizárja.
- [8] Mindemellett a Vtv. 16. § (4) bekezdésének utaló rendelkezésére figyelemmel az indítványozó a Ptk. 6:223. §-ra alapítva érvényesíthette igényét. A Kúria azonban a felülvizsgálati kérelem tartalmi hiányossága okán az elsődleges, hatálytalansági keresetet elutasító jogerős ítéleti rendelkezést nem vizsgálta felül. Az indítványozó megsértett jogszabályként nem jelölte meg egyrészt az érvényesített alanyi jogát megalapozó anyagi jogszabályt [Ptk. 6:223. § (2) bekezdés], másrészt úgy hivatkozott a jogerős döntés megalapozatlanságára, hogy az adekvát jogszabályi rendelkezést (Pp. 206. §) nem hívta fel.
- [9] Az indítványozó érvénytelenségi keresetével kapcsolatban a Kúria utalt arra, hogy a szerződés semmisségével kapcsolatos peres eljárás indításához fűződő jogi érdek akkor állapítható meg, ha a felperes jogvédelme más jogi eszköz igénybevételével nem biztosítható. Ahogyan arra a Kúria egy másik határozatában rámutatott, az elővásárlási jog a szerződés érvényességét nem érintő jog, az elővásárlási jog megsértésével kötött szerződés relatív – az elővásárlásra jogosulttal szembeni – hatálytalanságát eredményezheti. Ebből következően a felperes jogi érdekeltsége az elővásárlási joga gyakorlására korlátozódott. Az elővásárlási jog jogosultjának sérelmét a szerződés relatív hatálytalanságának megállapítása teljes mértékben orvosolja, ezért a szerződés érvénytelenségének a megállapítása nem kérhető.
- [10] 2.2. Az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján benyújtott panaszában az indítványozó az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének, XXVIII. cikk (1) bekezdésének, a 25. cikk (1), (2) bekezdésének, és a 28. cikkének sérelmét állítja. Nézete szerint az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését a támadott döntések azért sértik, mert az előhaszonbérleti jog kizárása „sem a kisebbségben maradt földtulajdonos, sem az előhaszonbérleti jog gyakorlására jogosult” által nem támadható. Álláspontja szerint egy demokratikus jogállamban elképzelhetetlen, hogy valamely személy önkényesen megvonja joga egyetlen bíróság előtt se lenne megtámadható.
- [11] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét egyrészt az elsődleges, hatálytalansági keresetét elutasító döntés érdemi felülvizsgálatának mellőzésében jelölte meg. Az indítványozó szerint, noha a Kúria a felülvizsgálati kérelmének a tartalmi hiányosságára mutatott rá, miszerint a megsértett jogszabályokat (részben) nem jelölte meg, ennek ellenére a felülvizsgálati kérelmét érdemben elbírált. A hivatalból történő elutasítás hiányában a Kúriának – az általa tartalmilag hiányosnak minősített – elsődleges keresetét elutasító jogerős ítéleti rendelkezést felül kellett volna vizsgálnia. Ezen indítványi elem a tartalma szerint ugyan az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésének sérelmére is utal, de az indítványozó a jogorvoslati jog megsértését az indítványában nem állította.
- [12] Az indítványozó sérelmezi továbbá, hogy az eljáró bíróságok az előhaszonbérleti joga jogellenes kizárására alapított és perbe vitt jogát azért nem bírálták el, mert azon az állásponton voltak, hogy a határozat eredményes megtámadása hiányában arra nincs lehetőség. Ez nézete szerint ellentétes az Alaptörvény 25. cikk (1) és (2) bekezdésében írtakkal is, mert a bíróságok az igazságszolgáltatási tevékenységükből eredő kötelezettségüket nem teljesítették. Az indítvány az Alaptörvény 28. cikke kapcsán abban határozza meg alapjogi sérelmét, hogy az eljáró bíróságok az alkalmazott jogszabályokat nem az Alaptörvénnyel összhangban értelmezték.

- [13] Az indítványozó alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek tekinti, hogy sem közigazgatási, sem polgári úton nincs lehetőség jogorvoslással élni egy olyan földtulajdonosi határozattal szemben, amely kizárja az előhaszonbérleti jog gyakorlását, és sértheti a kisebbségben maradt földtulajdonosok és az előhaszonbérelő érdekeit. Ennek alátámasztására hivatkozik az Alkotmánybíróság 3081/2021. (III. 4.) számú végzésére, továbbá a Kúria Pfv.V.21.003/2021/6. számú döntésére is.
- [14] 2.3. Az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján benyújtott panaszában az indítványozó a Vtv. 108. § (1) bekezdés alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére, az M) cikk (2) bekezdésére, valamint a 38. cikk (1) bekezdésére hivatkozva állítja. A támadott jogszabály nézete szerint azért ellentétes a tisztességes verseny követelményével, mert a félévszázada haszonbérlet területet, amelyet az előző vadászati ciklusban 6000 Ft/ha díj ellenében bérelt, 800 Ft/ha haszonbérleti díj ellenében adták haszonbérbe az új haszonbérelő részére. Az eljárás nem szolgálja a földtulajdonosi közösség gazdasági érdekeit, melynek 80%-ban a Magyar Állam a tulajdonosa. A támadott norma erőfölényt biztosít a földtulajdonosi közösség, és azon keresztül a Magyar Állam részére, mert a Vtv. által biztosított előhaszonbérleti jogot, egy ebből a célból beiktatott, majd – miután a „feladatát” elvégezte – hatályon kívül helyezett jogszabályon alapuló döntéssel kizárhattak. Maga a kizárás, a kizárhatóság, jogállami kereteket feltételezve nem szolgálhatja senki érdekét, s a Magyar Állam 323 967 225 Ft vagyoni hátrányt szenved el.
- [15] A panasz benyújtásakor a támadott norma már nem volt hatályos, de az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján „amennyiben egy jogszabályi rendelkezés alkalmazásra került (hatályosult) és ez a panaszos szerint alapjogi sérelmet okozott, a vizsgálat – határidőben érkezett kérelem esetében – akkor is lefolytatható, ha a támadott jogszabályt (jogszabályi rendelkezést) a jogalkotó időközben módosította – esetleg hatályon kívül is helyezte –, ugyanakkor ezzel az állított alapjogi sérelmet nem szüntette meg” {3208/2013. (XI. 18.) AB határozat, Indokolás [42]; 20/2014. (VII. 3.) AB határozat, Indokolás [227]}. Erre tekintettel az alkotmányjogi panasszal támadott jogszabályi rendelkezés a hatályvesztése ellenére is vizsgálható.
- [16] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(2) bekezdései alapján megvizsgálta, hogy megfelel-e az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek.
- [17] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az Abtv. 26. § (1) és 27. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az indítványozó panaszát határidőben belül nyújtotta be.
- [18] 3.2. A támadott határozat bírósági eljárást befejező döntés, rendes jogorvoslással nem támadható bírósági határozat. Az indítványozó a jogorvoslati lehetőségét kimerítette. Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel a bírósági eljárásban felperesként vett részt, saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő alkotmányjogi panaszát.
- [19] 3.3. Az Abtv. 26. § (1) bekezdés, valamint a 27. § (1) bekezdés szerinti alkotmányjogi panasz az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának megsértése esetén nyújtható be. Az Abtv. 26. § (1) bekezdés szerinti indítvány nem, az Abtv. 27. § (1) bekezdés szerinti indítvány pedig e feltételnek csak részben felel meg. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint ugyanis nem hordoz az indítványozó Alaptörvényben foglalt jogosultságának minősülő tartalmat az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdése, a 25. cikke, a 28. cikke, valamint a nemzeti vagyonra vonatkozó 38. cikke {3135/2022. (IV. 1.) AB végzés (a továbbiakban: Abv.), Indokolás [21]; 3108/2017. (V. 8.) AB végzés, Indokolás [8]; 3387/2019. (XII. 19.) AB végzés, Indokolás [15]}. Az indítványozó beadványában az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében rögzített jogbiztonság elvének sérelmét is állította. Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére alapított alkotmányjogi panasz csak kivételesen, a visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetében van helye. Ezen eseteken kívül az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére alapított további indítványi elemek alkotmányossági vizsgálatára nincs mód {Abv., Indokolás [21]; 3024/2015. (II. 9.) AB határozat, Indokolás [21]}.
- [20] 3.4. Az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerinti panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése tekintetében egyekben megfelel a határozott kérelem feltételeinek [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pont]. Az indítvány megjelölte az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezéseit, az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó törvényi

rendelkezéseket, a támadott bírói döntéseket, továbbá kifejezett és indokolt kérelmet terjesztett elő annak megsemmisítésére.

- [21] A fentiek miatt az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz érdemben nem, míg az Abtv. 27. § (1) bekezdésére alapított panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésére alapított részében vizsgálható.
- [22] 4. Az Abtv. 29. §-a alapján az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz akkor fogadható be, ha a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét támasztja alá vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vet fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását [pl. 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]]. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [23] 4.1. Az indítvány tartalma szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jog részét képező bírósághoz fordulás jogának sérelmét jelenti. Az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján „a bírósághoz fordulás jogát [...] mely nem egyszerűen azt jelenti, hogy valaki kérelemmel fordulhat a bírósághoz és ezzel megindíthatja a bírósági eljárást, ha valamely joga vagy kötelezettsége vitássá válik, hanem hogy a jogvitát a bíróság érdemben bírálja el és arról érdemben, végrehajtható határozatával, végérvényesen dönt [30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [78]; 22/2013. (VII. 19.) AB határozat, Indokolás [16]]” [3124/2015. (VII. 9.) AB határozat, Indokolás [35]].
- [24] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az eljáró bíróságok érdemben foglalkoztak az indítványozó által előadott jogi érveléssel, értelmezték a hivatkozott és döntésekben alkalmazott jogszabályokat. A bíróságok az előzményi ügyben hozott ítélet anyagi jogereje, a Kúria pedig a felülvizsgálati kérelem tartalmi hiánya miatt nem vizsgálta az elsődleges hatálytalansági keresetet elutasító jogerős ítéleti rendelkezést. Ezek alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy a bírósághoz fordulás jogának sérelme a jelen ügyben nem merülhet fel, mert az indítványozó a bírósági eljárástól, és a kereseti igény érvényesítésétől nem volt elzárva. A keresetet a rendes bíróságok érdemben elbírálták, a perben ítélettel döntöttek, a hiányos tartalmú felülvizsgálati kérelem elbírálását pedig a perjogi szabályok zárják ki [lásd hasonlóan: 3033/2020. (II. 24.) AB végzés, Indokolás [33]; 3185/2021. (IV. 30.) AB végzés, Indokolás [12]].
- [25] 4.2. Az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvényt, az abban biztosított jogokat védi. Az Alkotmánybíróság rámutat, hogy jogértelmezés a rendes bíróságok feladata: „A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el. [...] A bíró bármely ténybeli vagy jogi tévedése nem teszi automatikusan tisztességtelenné az egész eljárást, mivel az ilyen tévedések teljesen soha nem küszöbölhető ki, azokat az igazságszolgáltatás ma ismert rendszere magában hordozza.” [3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]] Az Alkotmánybíróság „következetes gyakorlata szerint nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállón értékelt-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, valamint az abból levont következtetés megalapozott-e, mint ahogy azt sem vizsgálja az Alkotmánybíróság, hogy a bíróságok jogértelmezése helyesen illeszkedik-e a jogági dogmatika általánosan elfogadott szabályaihoz” [3266/2020. (VII. 3.) AB végzés, Indokolás [12]].
- [26] 5. Az Alkotmánybíróság értékelése szerint az indítványozó alkotmányjogi panaszában a bírói döntésekben kifejtett jogértelmezést, valamint a bíróságok által megállapított tényállást támadja; lényegében az indítvány az ítéletek törvényességi kritikáját foglalja magában. Az Alkotmánybíróság gyakorlata e tekintetben következetes, a bíróságok határozatainak törvényességi felülvizsgálata nem tartozik az Alkotmánybíróság hatáskörébe [3427/2020. (XI. 26.) AB végzés, Indokolás [12]]. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre

jutott, hogy az indítvány nem tartalmaz olyan indokot, ami alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetne fel, vagy a bírói döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételyét támasztaná alá, ezért az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) és *h*) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdéseire azt visszautasította.

Budapest, 2023. június 6.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/103/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3327/2023. (VI. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Veszprémi Törvényszék 1.K.700.234/2022/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában a Veszprémi Törvényszék 1.K.700.234/2022/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, kiterjesztve a megsemmisítés iránti kérelmet a Budapest Főváros Kormányhivatala BP/L 155/495-13/2019 számú és az első fokon eljáró hatóság, a Zala Megyei Kormányhivatal Nagykanizsa Járási Hivatala ZA-04/L100/2751-23/2017 számú határozatára, az Abtv. 43. §-a alapján.
- [2] 1.1. Az Alkotmánybíróság főtítkárnak felhívása nyomán kiegészített alkotmányjogi panaszban az indítványozó előadta, hogy a járási hivatal szolgálati idő kimutatása tárgyában kelt határozata szerint 17 év és 2 nap figyelembe vehető szolgálati idővel rendelkezik az öregségi nyugdíja tekintetében. Mivel az indítványozó nem értett egyet a határozattal, fellebbezést nyújtott be. Fellebbezésében arra hivatkozott, hogy szakközépiskolai tanuló jogviszonya alatt iskolaidőben szakmai gyakorlaton vett részt minden héten egy nap, nyári szünetben dolgozott a szakmai gyakorlaton három hetet, valamint diákmunkásként 1975-ben és 1976-ban nyáron 1-1 hónapot; 1975-ben a Zala erdő telephelyén is, a csemetekertben. A kormányhivatal, mint másodfokú közigazgatási hatóság helyben hagyta az elsőfokú közigazgatási hatóság határozatát. Az indítványozó bírósághoz fordult. Keresetlevele arra irányult a panasz szerint, hogy a bíróság bírálja felül a másodfokú közigazgatási hatóság határozatát, hozzon helyes döntést az ügyében úgy, hogy eltörli az alperes határozatát és szolgálati időbe beleszámítják a szakközépiskolában 1975-1979. között töltött tanulóéveit, mivel a szakmunkásképzést folytató szakközépiskolák tanulóinak társadalombiztosítási jogállása megegyezik a szakmunkástanulókéval. Ezzel kapcsolatban hivatkozott a panaszban a Legfelsőbb Bíróságnak a fegyveres szervek hivatásos állományú tagjának szolgálati idejébe a szakmunkásképzést folytató szakközépiskolákban töltött tanulmányi idő beszámításáról szóló 4/2007. Közigazgatási-polgári jogegységi határozata alapján módosított, a szakközépiskolákban folyó szakmunkásképzésről szóló 14/1976. (XII. 1.) MÜM-OM együttes rendeletre, amely szerinte érthető úgy, hogy az abban szereplő szakmákat oktató szakközépiskolákban töltött tanulmányi idő beleszámít a szolgálati időbe (az adott ügyben 3 év szolgálati idő elismerése az öregségi nyugdíj esetén). Kérte független igazságügyi szakértő kirendelését a bíróságtól. A bíróság a keresetet elutasította.
- [3] 1.2. Az alkotmányjogi panasz lényeges tartalma szerint az első és másodfokú közigazgatási hatóságok és a közigazgatási bíróság, az ügy elbírálása kapcsán nem vette figyelembe és nem tartotta tiszteletben az indítványozó jogait, az adott időben a tényeket és bizonyítékokat, valamint a törvény szerint az indítványozót megillető jogszabályt, ezért jogot és jogszabályt is sértettek. A panasz szerint az indítványozó hátrányos megkülönböztetésben részesült [az Alaptörvény XV. cikk (1)–(2) bekezdései], sérült a tisztességes hatósági eljáráshoz való alapjoga [Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése], sérült a tisztességes bírósági eljáráshoz való alapjoga [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése]. Sérült a tulajdonhoz való joga [Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése], mert nem ismerték el szolgálati időnek az 1975-1979 között szakmunkásképző szakközépiskolában töltött időt, az ott szerzett szakmát.
- [4] A panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés körében azt adja elő, hogy szolgálati időt szerzett a szakközépiskolában 1975 szeptembere és 1979 júniusa között, ami a tulajdona. Hátrányos megkülönböztetésben részesült a szakmunkás iskola szakmunkás-

tanulóival szemben azért, mert szakmunkásképzést folytató szakközépiskolába szerzett szakmát, ezért nem ismerik el szolgálati időnek ezt az időtartamot ugyanúgy, mint a szakmunkás iskolában végzett szakmunkás-tanulóknak. Sérült a tisztességes hatósági eljáráshoz való joga azért, mert a másodfokú hatóság érdemben nem vizsgálta felül az elsőfokú hatóság határozatát, a helybenhagyó határozatával nem volt pártatlan és független. Mindkét hatóság határozata jogot és jogszabályt is sértett, ezzel az indítványozónak súlyos gazdasági kárt okoz az öregségi nyugdíja megállapításakor. A közigazgatási bíróság ítélete azért alaptörvény-ellenes, mert sérti az indítványozónak a tisztességes bírósági eljáráshoz való alapjogát. A panasz szerint az indítványozónak a tisztességes bírósági eljáráshoz való alapjoga sérült „azért, mert az ügyem megoldása nem haladt előre az elsőfokú közigazgatási hatóság határozatától, és nem tett semmit [a bíróság] azért, hogy haladjunk, nem volt pártatlan és független, nem mert vagy nem akart állást foglalni (passzív volt) az ügyem elbírálása kapcsán, az ellentmondásokat nem oldotta fel, továbbgörgette az ügyem az Alkotmánybíróságra.” Hivatkozott arra, hogy a vonatkozó jogszabályok szerint szolgálati időnek számít a szakmunkástanulói jogviszony, valamint a tanulószerveződés alapján szakképző iskolai tanulóként biztosításban töltött idő.

- [5] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(2) bekezdései alapján elsőként azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a befogadhatóság törvényi feltételeinek.
- [6] 2.1. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint megállapított határidőn belül – 2023. január 2-án – nyújtotta be, az ítéletet 2022. november 7-én kézbesítették.
- [7] Az indítványozó az alkotmányjogi panaszban támadott bírói döntés alapjául szolgáló eljárásban felperes volt, így érintettsége megállapítható, úgyszintén az is, hogy jogorvoslati lehetőségét kimerítette.
- [8] Alkotmányjogi panasz az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja alapján Alaptörvényben biztosított jog sérelmére alapítható. E feltételnek a panasz formálisan megfelel.
- [9] Arról, hogy a határozott kérelem egyik eleme az alkotmányjogi panasznál, az indokolás [52. § (1b) bekezdés e) pont], alkalmas-e a konkrét esetben a panasz befogadására, az Abtv. 29. §-a alapján kell dönten.
- [10] 2.2. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be.
- [11] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a hatalommegosztás rendszerében a többi állami szervnek a bíróságok jogértelmezését – különösen, ha az értelmezés a Kúria határozatában jelenik meg – el kell ismernie [lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]].
- [12] Az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy alkotmányjogi panasz alapján eljárva csak az alkotmányossági szempontokat vizsgálja, tartózkodik attól, hogy a jogszabályok értelmezésére és azok alkalmazására hivatott bíróságok tevékenységét törvényességi-jogalkalmazási kérdésekben felülbírálja. „Az a tény, hogy az eljáró bíróságok az indítványozó által irányadónak tartott értelmezéstől eltérően értelmezték az alkalmazott jogi normát, önmagában nem veti fel a támadott bírói döntéseket érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem.” [3060/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [41]]
- [13] 3. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a jelen esetben az alkotmányjogi panaszban említett, Alaptörvényben biztosított egyes jogok sérelmével kapcsolatosan a panasz nem alkotmányossági, hanem szakjogi törvényességi kérdésekre vonatkozik. Az indítványozó valójában a támadott ítéletben foglalt döntést, azok rá hátrányos voltát tekinti alapjogi sérelemnek, a döntések Alkotmánybíróság általi felülbírlata érdekében.
- [14] 3.1. Az Alkotmánybíróság 23/2009. (III. 6.) AB határozata vizsgálta a panaszban hivatkozott 4/2007. Közigazgatási-polgári jogegységi határozatot (KPJE) és azt alkotmányellenesnek találta, és megsemmisítette. A határozat szerint a KPJE az önálló – jogszabályi háttérrel nélküli – normatartalom kialakításával túllépte a bíróságok jogalkalmazásának egységét biztosítani hivatott jogértelmezés kereteit. Habár az Alkotmánybíróságnak ez a határozata az Alaptörvény negyedik módosításával hatályát veszítette (negyedik módosítás 19. cikke), ez nem érintette az ezen határozatok által kifejtett joghatásokat (Alaptörvény Záró és egyes rendelkezések 5.).
- [15] 3.2. Az Alkotmánybíróság több határozata szerint az Alaptörvényben biztosított tulajdonhoz való jog a korábban tulajdonként megszerzett (és így az alkotmányos tulajdonvédelem alatt álló) vagyoni jogi igényeket védi.

Ezt erősítette meg a 3048/2013. (II. 28.) AB határozat (Indokolás [39]) is, amely rámutatott, hogy a társadalombiztosítási jogviszonyokkal összefüggő szolgáltatások esetében továbbra is fennáll az alkotmányos tulajdonvédelem. A jelen esetben az egyik kérdés a bírói eljárásban éppen az volt, hogy az indítványra okot adó ügyben korábban tulajdonként megszerzett vagyoni értékű jogról van-e szó a jogszabályok szerint. Erről a bíróság indokolt döntésével a konkrét esetben állást foglalt (indokolás [18]–[33]) és a jogszabályi környezet részletes bemutatása után vonta le következtetéseit arról, hogy a szakközépiskolai szakmai gyakorlat milyen feltételek fennállása mellett minősülhet keresőtevékenységnek, szolgálati időnek (pl. ha a szakmai gyakorlat teljesítésére szolgálati időként elismerhető jogviszony keretében került sor, Indokolás [24]). A bírói döntés szerint ezeknek a feltételeknek a fennállását az indítványozó nem bizonyította a konkrét esetben. Az alkotmányjogi panaszban foglalt érvek alapján ezért nem állapítható meg, hogy a bírói ítélettel kapcsolatban az Abtv. 29. §-ában szereplő feltételek fennállnak az Alaptörvény XIII. cikke (1) bekezdése, vagy a XXIV. cikk (1) bekezdése és XXVIII. cikk (1) bekezdését illetően.

- [16] 3.3. Az Alaptörvény XV. cikk (1)–(2) bekezdése sérelme akkor merülhet fel, ha a jogszabály a szabályozás szempontjából azonos csoportba tartozó (egymással összehasonlítható) jogalanyok között tesz különbséget anélkül, hogy annak alkotmányos indoka lenne {lásd: 3073/2021. (III. 4.) AB határozat, Indokolás [19]}. Amennyiben tehát különböző helyzetben lévő személyeket, csoportokat kezel eltérően a jogalkotó, a támadott szabályozás diszkriminatív jellege nem merülhet fel az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése alapján.
- [17] A jelen esetben az alkotmányjogi panaszra okot adó ügyben a jogszabályok előírásai a szabályozás szempontjából nem azonos csoportba tartozó (egymással összehasonlítható) jogalanyokra vonatkoznak. Az indítványra okot adó ügyben szakközépiskolában töltött tanulmányi időről van szó, a panaszban összehasonlítva a szakmunkástanulók képzésével. A szakmunkástanulók jogviszonya, és a szakmunkásképzést is nyújtó szakközépiskolák tanulóinak a jogviszonya, és ezzel a társadalombiztosítási jogállásuk nem azonos a bíróság által felhívott jogszabályok szerint; ennek ellenkezőjét az alkotmányjogi panasz csak állítja, de nem igazolja meggyőzően.
- [18] Az alkotmányjogi panaszban foglalt érvek alapján ezért nem állapítható meg, hogy a bírói ítélettel kapcsolatban az Abtv. 29. §-ában szereplő feltételek fennállnak az Alaptörvény XV. cikk (1)–(2) bekezdését illetően.
- [19] 4. Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdése alkalmazásával, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2023. június 6.

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/99/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3328/2023. (VI. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Mfv.VIII.10.103/2022/7. számú részítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozók a jogi képviselőjük (Nagyné dr. Lukács Anna ügyvéd) útján, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtottak be.
- [2] Az indítványozók a bírói döntés elleni alkotmányjogi panaszban a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Mfv.VIII.10.103/2022/7. számú részítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérték. Álláspontjuk szerint a támadott ítélet ellentétes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, a T) cikk (2) bekezdésével, a XIII. cikk (1) bekezdésével, a XXVIII. cikk (1) bekezdésével, valamint 28. cikkével.
- [3] 1.1. A 2023. február 2-án benyújtott alkotmányjogi panasz szerint mindhárom indítványozó takarékszövetkezet munkaviszonyban álló vezető tisztségviselője volt. A takarékszövetkezet 2019. október 31. napjával beolvadt a Takarékbán Zrt. (alperes) szervezetébe. Munkaviszonyuk a takarékszövetkezet igazgatósága 2019. október 25. napján hozott döntése alapján közös megegyezéssel megszűnt, emellett sor került a belső javadalmazási szabályoknak megfelelő juttatásuk megállapítására. A jogutód a juttatást nem fizette meg, ezért az indítványozók (felperesek) pert indítottak munkabér, illetmény és egyéb anyagi juttatások megfizetése iránt. A Szekszárdi Törvényszék a keresetnek helyt adott (31.M.70.024/2020/60.), a Pécsi Ítéltábla az ítéletet helyben hagyta (Mf.I.30.022/2022/6/I.). A Kúria – az alperes felülvizsgálati kérelme alapján – a Pécsi Ítéltábla Mf.I.30.022/2022/6/I. számú ítéletének azon rendelkezését, amellyel a Szekszárdi Törvényszék kiegészített 31.M.70.024/2020/60. számú ítéletének az érvényes megállapodásokra alapított kereseti kérelmeknek helytadó döntését helyben hagyta, az elsőfokú bíróság ítéletére kiterjedően – a perköltséget és illetékfizetési kötelezettséget is érintően – hatályon kívül helyezte, és megállapította, hogy a peres felek között 2019. október 25-én kötött munkaviszonyt megszüntető megállapodások érvénytelenek. Egyebekben, az elsőfokú bíróságot az érvénytelen megállapodáshoz kapcsolódó kereseti kérelem és a viszontkereset tekintetében a perfelvételi szaktól kezdődően új eljárásra és új határozat hozatalára utasította.
- [4] A Kúria részítéletét az indítványozóknak 2023. január 20-án kézbesítették.
- [5] 1.2. Ezt követően fordultak az indítványozók az Alkotmánybírósághoz. Az alkotmányjogi panasz a következőképpen tartalmazza szövegszerűen az Abtv. 29. §-ában előírt, a panasz befogadásához szükséges, a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés megjelölését.
- [6] A panasz (a második oldalán) az Abtv. 29. §-ával kapcsolatban ezt írja: „a leglényegesebb kérdés – az alaptörvény-ellenesség kapcsán – az, hogy a Kúria a felülvizsgálati eljárásban figyelmen kívül hagyhatja-e az Mt. [a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény] 20. §-a eddig nagyon is egységes, kétségeket fel nem vető értelmezését és alkalmazását; alaptörvény-ellenesen figyelmen kívül hagyhatja-e a joghierarchiát és az ebből adódó szabályozási követelményeket; sem az Alaptörvényben, sem munkaügyi törvényben jogszabálynak el nem ismert, jogszabályi felhatalmazás nélküli tárgykörben hozott ún. Irányelvvel döntésében felülírhatja-e a törvényi, elsősorban a Munka Törvénykönyve és a Ptk. rendelkezését. Amennyiben így lenne, ez olyan jogszabályi felhatalmazás és keretrendszer nélküli bírói döntéshez vezetne, amely az Alaptörvény 28. cikkének nem felel meg, mert ilyen jogértelmezés és alkalmazás határozottan eltér a vonatkozó törvényi szintű jogszabályoktól és jogalkalmazástól.”

- [7] A panasz a 10. oldalán – a pertörténet, a tényállás, a kereset és az ellenkérelem, a felperesek egyes, perbeli előadásai, a jogszabályok, belső szabályzatok törvényi háttere, az Integrációs Szervezet tagjaira irányadó irányelvek, a Kúria részítélete rövid ismertetése és bírálata után – összefoglalásként azzal érvel, hogy a Kúria részítélete önkényesen eltért az anyagi jogi szabályok alkalmazásától, a jogértelmezése egyedi és kétséges, az ítéleti döntés jogi alapja és indokolása anyagi jogszabályokkal nem alátámasztott. Önkényessé és ezáltal tisztességtelenné válik a bírói döntés, ha valamely, az adott kötelezően alkalmazandó jogszabályi rendelkezést hagy figyelmen kívül, vagy ad neki törvényi alapok nélkül más értelmezést, és helyette a jogvitát olyan rendelkezés alapján dönti el, mely az adott ügyre nyilvánvalóan nem alkalmazható. A bírósági jogértelmezés a rá vonatkozó, az Alaptörvény 28. cikkében foglalt jogértelmezési szabályokat kifejezetten figyelmen kívül hagyta, emiatt *contra constitutionem* vált önkényessé, és a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét okozta az indítványozóknál.
- [8] A panasz idézi az Alkotmánybíróság 20/2017. (VII. 18.) AB határozatát. A panasz szerint a konkrét esetben a megsértett jogszabályok – különösen az Mt. 20. § (1) és (2) bekezdése – egyértelműek és pontosak. A megsértett jogszabályok tekintetében mérlegelésre sem indok, sem lehetőség nincs, a kérdéses jogszabályhelyek vonatkozásában a Kúria értelmezésének nem lehet helye. A részítélet indokolása nem tényszerű, és fontos körülmény tekintetében hiányos. A Kúria olyan irányelv szintű feltételt határozott meg a munkáltatói jogkör gyakorlója törvényben biztosított önálló eljárása tekintetében, mely a jogszabályok egybevetése és az Alaptörvény figyelembe vételével arra jogi alapot nem adott, és példa nélküli.
- [9] Az Mt. 20. § (1) bekezdése szerint a munkáltató képviselőjében jognyilatkozat tételére a munkáltatói jogkör gyakorlója jogosult. A (2) bekezdés kimondja, hogy a munkáltatói joggyakorlás rendjét – a jogszabályok keretei között – a munkáltató határozza meg.
- [10] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban jár el az ügyben. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek, különösen a 27. § szerinti érintettség, a jogorvoslat kimerítése, valamint a 29–31. § szerinti követelményeknek.
- [11] 2.1. Az Abtv. 27. § (1) bekezdése értelmében alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó – Alaptörvényben biztosított – jogát sérti. Az indítványozókra, mint felperesekre a bíróság támadott határozata kiterjed, így érintettnek minősülnek, a támadott határozat alkotmánybírósági vizsgálat tárgyát képezheti. Az indítvány a határozott kérelem tekintetében tartalmaz hivatkozást az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozók jogosultságára, megjelöli az Alaptörvény megsértett rendelkezését, a sérelmezett bírói döntést, indokolja Alaptörvénybe ütközését és kifejezetten kéri a bírói döntések megsemmisítését.
- [12] 2.2. Az Ügyrend 32. § (3) bekezdése értelmében az Abtv. 27. §-a alapján alkotmányjogi panasz benyújtásának nincs helye, ha a Kúria a felülvizsgálati kérelmet, illetve indítványt még nem bírálta el, továbbá – arra tekintettel, hogy az eljárás még folyamatban van – a Kúria hatályon kívül helyező és új eljárásra utasító határozatával szemben. Ezen esetekben a benyújtott alkotmányjogi panasz soron kívül, az egyéb feltételek vizsgálata nélkül is visszautasítható. Az Alkotmánybíróság 23/2018. (XII. 28.) AB határozatában kimondta, hogy az Ügyrend 32. § (3) bekezdése alapján általában nincs helye alkotmányjogi panasz benyújtásának a Kúria hatályon kívül helyező és új eljárásra utasító határozatával szemben, mert az eljárás ebben az esetben még folyamatban van, azonban kivételesen nem támasztható az indítványozóval szemben az az elvárás, hogy csak az új eljárás követő rendes jogorvoslati lehetőségek kimerítése után nyújthassa be alkotmányjogi panaszát, mert az alkotmányjogi panaszában kifejtett alaptörvény-ellenes sérelem tekintetében az eljárás lényegében már lezárult, továbbá a Kúria iránymutatásának megfelelően lebonyolított új eljárásban már kizárt az alaptörvény-ellenesség orvoslása. A Kúria ítéletének megfelelően megismételt eljárásban hozott döntés szükségképpen alaptörvény-ellenes lenne [23/2018. (XII. 28.) AB határozat, Indokolás [16]]. Mindezt megerősítette az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 26. § (1) bekezdésének és 27. §-ának, valamint az Alkotmánybíróság Ügyrendje 32. §-ának egységes értelmezéséről szóló 1/2019. (XI. 25.) AB Tü. állásfoglalása is.

- [13] A jelen esetben a panasz olyan részítélet ellen irányul, amely az ügyben felmerült egyik jogkérdésről érdemben döntés mellett utasította az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára. Ezért a Kúria részítélete elleni panasz nem utasítható vissza abból az okból, hogy az eljárás más kérdésekben még folyamatban van.
- [14] A hivatkozott döntés, illetve teljes ülési állásfoglalás értelmében tehát – noha az alapul fekvő eljárás végérvényesen nem zárult le a támadott bírósági döntéssel – vizsgálható a kúriai részítélet.
- [15] 2.3. Az indítványban foglaltakkal összefüggésben nem tartalmaz ugyanakkor Alaptörvényben biztosított jogot és ekként alkotmányjogi panasz alapját sem képezheti a jelen esetben előadott indítványozói érvelés alapján az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése, valamint a T) cikk (2) bekezdése és 28. cikke; e rendelkezéseket az indítványozók kérelmük további alátámasztásaként jelölték meg, így ezeket a hivatkozásokat nem lehet önálló indítványi elemnek tekinteni {22/2021. (VII. 13.) AB határozat, Indokolás [22]–[23]; 3252/2019. (X. 30.) AB határozat, Indokolás [21]; 3068/2022. (II. 25.) AB határozat, Indokolás [13]}.
- [16] 2.4. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a továbbiakban azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz az Abtv. 29. §-ában foglalt tartalmi feltételeket kimeríti-e. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30], illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [17] A tisztességes bírósági tárgyaláshoz való jog panaszban hivatkozott alaptörvényi szabálya [az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése] olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet csupán megítélni. Egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás „méltánytalan” vagy „igazságtalan”, avagy „nem tisztességes” {2/2017. (II. 10.) AB határozat, Indokolás [50]}. Az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlatában a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog érvényesülésének megítélését minden esetben tartalmi vizsgálathoz kötötte: elemezte az alapjog állított sérelmére vezető jogszabályi környezetet és bírói döntést, a szabályozás célját és a konkrét ügy tényállását, majd pedig – mérlegelés eredményeként – mindezekből vont le következtetéseket az adott esetre nézve megállapítható alapjogsérelemre nézve {20/2017. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [17]}.
- [18] Mindemellett az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése és a 28. cikk szerinti – bíróságoknak címzett – értelmezési szabály természetes fogalmi egységet alkotnak. Utóbbi ugyan önmagában nem tekinthető olyan, Alaptörvényben biztosított jognak, amelynek sérelmére hivatkozva alkotmányjogi panaszt lehetne benyújtani {3084/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [6]; 3176/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]}, azonban a jogértelmezés Alaptörvényben rögzített elveinek betartása minden kétséget kizáróan részét képezi a tisztességes bírósági eljárásban megvalósuló jogértelmezéssel szemben állított minimális alkotmányos követelményeknek.
- [19] Mivel az Alkotmánybíróság nem vonhatja el a rendes bíróságok jogértelmezési hatáskörét, csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki – ellenkező esetben egyfajta „szuperbíróságként”, a meglévők mellett újabb hagyományos jogorvoslati fórumként járna el {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]; 3204/2021. (V. 19.) AB végzés, Indokolás [27]} –, és mivel nem tekinti az Abtv. 29. § szerinti alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek, illetve a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességnek azt, ha az indítványozó az eljáró bíróság téves jogértelmezését sérelmezve a számára kedvezőtlen döntés megváltoztatását kívánja elérni {3241/2016. (XI. 18.) AB végzés, Indokolás [15]}, továbbá mivel több határozatában is kimondta már, hogy az, hogy „a jogerős határozatot hozó bíróság nem osztotta [jogi] álláspontját egy konkrét kérdésben, nem teszi az eljárást tisztességtelenné, emiatt nem válik az eljárás és a döntés önkényessé sem” {148/D/2011. AB határozat, ABH 2011, 2347, 2352; 3172/2015. (VII. 24.) AB végzés, Indokolás [20]; 3063/2018. (II. 20.) AB végzés, Indokolás [28]; 3290/2018. (VII. 20.) AB végzés, Indokolás [20]}; ezért az Alkotmánybíróság különbséget tesz *contra legem* és *contra constitutionem* jogértelmezés között, és csak az utóbbit tekinti az alkotmányossági jogsérelem szintjére felérőnek.
- [20] A 20/2017. (VII. 18.) AB határozatban, amelyre az indítvány utal, az Alkotmánybíróság három, egymást erősítő feltétel együttes fennállását követelte meg annak megállapításához, hogy a bíróság *contra legem* jogalkalmazása felérjen az alkotmányossági sérelem szintjére, és megállapítható legyen az indítványozó tisztességes bírósági eljáráshoz való jogának sérelme. Ezek: a bíróság a jogkérdésre nyilvánvalóan vonatkozó jogi normákat

nem vette figyelembe, döntésének ezt a mozzanatát nem indokolta meg, s döntését ehelyett egy olyan bírósági joggyakorlatra alapította, amelynek alapjául szolgáló jogi normákat a jogalkotó kifejezetten hatályon kívül helyezte {20/2017. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [29]; legutóbb megerősítette: 3044/2022. (I. 31.) AB végzés, Indokolás [28]}.

- [21] A jelen ügyben a panaszban foglaltak alapján nincs kellő következtetési alap annak megállapítására, hogy eme együttes feltételek a panaszra okot adó esetben a Kúria ítéletével összefüggésben fennállnak. A panasz a tartalma szerint a Szövetkezeti Hitelintézetek Integrációs Szervezete (SZHISZ) jogosultságát vitatja irányelvek alkotására, különösen a 22/2017. és 4/2018. számú irányelvet, a szövetkezeti hitelintézetek integrációjáról és egyes gazdasági tárgyú jogszabályok módosításáról szóló az 2013. évi CXXXV. törvény egyes szabályai tükrében, és ezeknek a kúriai részítélet szerinti (Indokolás [91]–[92]) figyelembe vételét kifogásolja az Mt. 20. §-a alkalmazásában. Ezek olyan, szakjogi, törvényértelmezési kérdések, amelyek kívül esnek az alkotmánybíróági felülvizsgálat körén.
- [22] Az indítványozók által felhívott indokolási kötelezettség alkotmányjogi értelemben vett sérelme pedig akkor merülhet fel, ha a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alaposítással nem vizsgálja meg, és ennek értékeléséről határozatában nem ad számot. Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróság vizsgálja a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket {pl. 3003/2017. (II. 1.) AB határozat, Indokolás [30]; 3070/2015. (IV. 10.) AB végzés, Indokolás [21]; 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}. A Kúria indokolta a részítéletet (Indokolás [89]–[100]), kitért arra is, hogy a peres felek között 2019. október 25-én kötött munkaviszonyt megszüntető megállapodások miatt érvénytelenek (Indokolás [88], [96]–[99]).
- [23] 3. Ekként az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) és *h*) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésében foglaltakra is, visszautasította.

Budapest, 2023. június 6.

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírószáma: IV/358/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3329/2023. (VI. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Gfv.V.30.433/2022/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránti alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó, csatolt meghatalmazással igazolt jogi képviselője dr. Kollarics Flóra ügyvéd útján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő.
- [2] Az indítványozó az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, és az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal élt, melyben kérte a Kúria Gfv.V.30.433/2022/2. számú végzésének; valamint a Debreceni Törvényszék 5.Gf.41.008/2022/7. számú ítéletének és a Debreceni Járásbíróság 6.G.40.028/2020/31. számú ítéletének mint alaptörvény-ellenes bírói döntéseknek az Abtv. 43. § alapján történő megsemmisítését.
- [3] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy felperese (a továbbiakban: indítványozó) fizetési meghagyás kibocsátása iránti eljárást kezdeményezett, az alperes és a közte pályázati anyag elkészítése tárgyában létrejött megbízással összefüggésben, megbízási díj követelés érvényesítése érdekében. Az alperes ellentmondása folytán perré alakult eljárásban az elsőfokú bíróság elutasította az indítványozó keresetét; az indítványozó fellebbezése nyomán a másodfokú bíróság helyben hagyta az elsőfokú döntést. Megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a bizonyítási eljárást a szükséges mértékben, a perrendtartás szabályainak megfelelően, okszerűen, a per adataival alátámasztottan mérlegelte, így a megállapított tényállás és az abból levont jogi következtetések is megalapozottak voltak. Az indítványozó ezt követően felülvizsgálati kérelemmel élt a jogerős ítélet ellen. A Kúria a felülvizsgálati kérelmet visszautasította, megállapítva, hogy az ügyben – a Pp. 408. § (2) bekezdésére tekintettel, miszerint nincs helye felülvizsgálatnak vagyoni jogi perben, ha az elsőfokú bíróság határozatát a másodfokú bíróság azonos jogszabályi rendelkezésre és jogi indoklásra utalással hagyta helyben – kizárt a felülvizsgálat.
- [4] A Kúria végzésében kitért arra, hogy mivel az indítványozó a Pp. 412. § (2) bekezdése alapján nem terjesztett elő felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet, így a Pp. 415. § (1) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem érdemben nem volt vizsgálható, ezért azt visszautasította. Végzésében leszögezte, hogy a Kúria hatáskörébe tartozik annak megítélése, hogy a Pp. 408. § (2) bekezdése szerinti kizárási ok fennáll-e, azaz, hogy a másodfokú bíróság azonos jogszabályhelyre, azonos jogi indoklásra utalással hagyta-e helyben az elsőfokú határozatot [Kúria Pfv.VII.21.048/2020/2., 1/2021. (VII. 12.) PK vélemény 11. pont.]. Hangsúlyozta, hogy a Kúria minden esetben a határozatok indokolása alapján, hivatalból vizsgálja a 408. § (2) bekezdése szerinti feltételek fennállását. Rámutatott arra is, hogy a Pp. 383. § (2) bekezdésén alapuló helyben hagyó ítélet akkor is megfelel a 408. § (2) bekezdés szerinti döntés kritériumainak, ha a másodfokú bíróság az ítélet indokolásában értékeli a fél másodfokú eljárásban megtett perbeli cselekményeit, illetve ha az elsőfokú bíróság által is helyesnek tartott és a döntést megalapozó érveket további érvekkel kiegészíti, vagy a fellebbezés további hivatkozásaival kapcsolatban kifejti az álláspontját, amennyiben egyébként a másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet azonos jogszabályi rendelkezésekre és a döntés indokait illetően azonos jogi indoklással hagyta helyben. Hozzátette, a fellebbezésben előadottakra tekintettel a másodfokú ítélet indokolásában tett megjegyzések, további érvek, hivatkozások önmagukban nem jelentik az elsőfokú bíróság ítéletétől eltérő indokolást, amelyre nézve a Kúria következetes gyakorlattal rendelkezik [Pfv.I.20.624/2020/2. (közzé téve: BH 2021.10.), Kúria Pfv.I.20.272/2020/2., (közzé téve: BH 2020.325.)].
- [5] Az adott ügyet illetően a jogerős ítélet indokolásának, valamint annak az elsőfokú bíróság ítéletével való összevetésének eredményeként a Kúria megállapította, hogy a Pp. 408. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálat kizárt, tekintettel arra, hogy a másodfokú bíróság a felperes fellebbezésében foglaltakra reflektálva az elsőfokú bíróság érvrendszerét további hivatkozásokkal kiegészítve, de tartalmát illetően azonos jogszabályi rendelkezésekre

és jogi indokolásra utalással hagyta helyben. Miután a felperes a Pp. 412. § (2) bekezdése alapján fennálló kötelezettsége ellenére felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet nem terjesztett elő, a Kúria a Pp. 415. § (1) bekezdés e) pontja alapján a felülvizsgálati kérelmet visszautasította. A határozat elvi tartalmaként kiemelte, hogy a Kúria a felülvizsgálati kérelmet az eljárás bármely szakaszában visszautasítja, ha a felülvizsgálati kérelemnek nincs helye a Pp. 408. § alapján, és a felülvizsgálati kérelem előterjesztője a felülvizsgálati kérelemmel együtt nem nyújtott be engedélyezés iránti kérelmet.

- [6] 2. Az indítványozó ezt követően az Alkotmánybírósághoz fordult, alkotmányjogi panaszában a Kúria végzése, illetve az azt megelőző eljárás alaptörvény-ellenességét a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésének sérelmére tekintettel állította. Sérelmezte, hogy az első fokon eljáró bíróság nem ismerte el a megbízási jogviszony létrejöttét, nem a számára kedvező tanúvallomást fogadta el, és ezt fellebbezésében úgy értékelte, hogy „az elsőfokú ítéletben a bíróság a tényállást túlnyomó részben helytelenül állapította meg, a bizonyítékok jelentős részét nem értékelte, így a tényállási elemek rögzítésével a felhívott jogszabályhelyek egybevetésével mind ténybelileg, mind jogilag helytelen következtetésekre jutott, így az elsőfokú ítélet jogszabályba ütköző és megalapozatlan.” Miután a másodfokon eljáró bíróság az elsőfokú ítéletet helybenhagyta, felülvizsgálati kérelmében az indítványozó állította, hogy jogszabályellenesen került megállapításra, miszerint nem jött létre a megbízási jogviszony, valamint hivatkozott arra is, „hogy ezt a Ptk. hivatkozott szakaszai szerint minként kellett volna értékelnie az eljáró fórumnak.” A Kúria felülvizsgálati kérelmet visszautasító végzésével szemben előterjesztett alkotmányjogi panasz beadványában az indítványozó előadta, hogy a jelen ügy tárgyát képező alkotmányossági kérdés szerinte azért alapvető alkotmányjogi jelentőségű, mert „az alkotmányjogi panasszal támadott bírósági eljárásban az azt érdemben lezáró kúriai végzés *contra legem* jogalkalmazással elvágta a jogorvoslati lehetőségem érdemi gyakorlását. A jogszabállyal alapjogot sértő módon szembehelyezkedő jogalkalmazás a tisztességes eljáráshoz való jog jogorvoslati részjogosítványa kapcsán teljességgel kiüresítette az alapjogot. Ezen felül az alsóbb bírói fórumok az indokolt döntéshez való jogomat sértették, ezáltal a fellebbezésben is el voltam zárva attól, hogy teljességgel élhessek a jogorvoslathoz való jogommal.”
- [7] Érvelése alátámasztásául hivatkozott a korábbi alkotmánybírósági gyakorlat alkalmazhatóságára, az Emberi Jogok Európai Bírósága gyakorlatának alkalmazhatóságára, az Alkotmánybíróság jelen ügyben releváns gyakorlatára, külön kitérve a *contra legem* jogalkalmazás alkotmányossági megítélése kapcsán hozott alkotmánybírósági döntésekre, valamint a jogorvoslathoz való jog alkotmánybírósági megítélésének gyakorlatára.
- [8] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. §-a értelmében, tanácsban eljárva megvizsgálta az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényi feltételeit.
- [9] Az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírósági döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [10] Az indítványozó a sérelmezett végzéssel zárult ügyben felperes volt, így érintettsége fennáll, az alkotmányjogi panasz tekintetében indítványozói jogosultsággal rendelkezik, jogorvoslati lehetőségeit kimerítette.
- [11] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz benyújtására a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül van lehetőség. Az indítványozó tájékoztatása szerint a Kúria sérelmezett végzését 2022. november 7. napján jogi képviselője vette át. Az alkotmányjogi panaszt 2023. január 6. napján, határidőben terjesztette elő – elektronikus úton – az első fokon eljáró bíróságon. Az ügyben rendkívüli jogorvoslati eljárás nincs folyamatban. Az indítványozó a jogerős ítéletet is támadta a Kúria végzésén kívül, amely utóbbi esetében az indítványozó „önhibájára” vezethető vissza az érdemi felülvizsgálat hiánya. Ezért a jogerős ítélet vonatkozásában külön vizsgálni kell a határidő megtartottságát. Az Ügyrend 32. § (5) bekezdése szerint ugyanis az Alkotmánybíróság a Kúriának a felülvizsgálati eljárásban hozott nem érdemi döntésén keresztül csak akkor vizsgálja az alapügyben hozott bírói döntést, ha a Kúria az alkotmányjogi panaszban sérelmezett, nem érdemi döntését mérlegelési jogkörben hozta meg, ezért a jogerős ítélet tekintetében az alkotmányjogi panasz elkésettnek tekintendő.
- [12] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírósági döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be, míg az Abtv. 52. §-a szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában megjelölte

az Abtv. 27. §-át, amely alapján az alkotmányjogi panasz eljárást kezdeményezte, és a sérelmezett határozatot, valamint az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit, így a határozott kérelem követelményének a beadvány megfelel.

- [13] A beadványban szereplő – az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése tekintetében – állított alapjogi sérelmet illetően az Alkotmánybíróság a rendelkezésre álló iratokból (alkotmányjogi panasz beadvány, bírósági ítéletek) megállapította, hogy az indítványozó valójában nem alkotmányossági problémát tárt fel, hanem azt sérelmezte, hogy az eljáró bíróságok nem a kereseti kérelmében foglaltak szerint döntöttek; nem ismerték el a megbízási jogviszony létrejöttét, így a felmerült költségek elszámolásán túl megbízási díjra való jogosultságát sem látták bizonyítottnak. Míg a felülvizsgálati kérelmet visszautasító végzés vonatkozásában az indítványozó a Kúria azon jogi álláspontját kifogásolja, miszerint a Pp. 408. § (2) bekezdésének alkalmazandósága áll fenn, és szerinte ezért nem is kellett a felülvizsgálati kérelemmel együtt engedélyezés iránti kérelmet benyújtani.
- [14] Az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja, valamint az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján az alkotmányjogi panasz eljárás keretében az alkotmányossági szempontú felülvizsgálatra van hatásköre. A hatalmi ágak megosztásának garanciális elvéből eredően azonban az Alkotmánybíróság nem vonhatja el a rendes bíróságok jogértelmezési hatáskörét, csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]; 3204/2021. (V. 19.) AB végzés, Indokolás [27]}. Önmagában az, ha az indítványozó az eljáró bíróság téves jogértelmezését sérelmezve a számára kedvezőtlen döntés megváltoztatását kívánja elérni nem tekinthető az Abtv. 29. § szerinti alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek, illetve a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességnek {3241/2016. (XI. 18.) AB végzés, Indokolás [15]}, továbbá azt is több határozatában kimondta az Alkotmánybíróság: az, hogy „a jogerős határozatot hozó bíróság nem osztotta [jogi] álláspontját egy konkrét kérdésben, nem teszi az eljárást tisztességtelenné, emiatt nem válik az eljárás és a döntés önkényessé sem” {148/D/2011. AB határozat, ABH 2011, 2347, 2352; 3172/2015. (VII. 24.) AB végzés, Indokolás [20]; 3063/2018. (II. 20.) AB végzés, Indokolás [28]; 3290/2018. (VII. 20.) AB végzés, Indokolás [20]}; ezért az Alkotmánybíróság különbséget tesz *contra legem* és *contra constitutionem* jogértelmezés között, és csak az utóbbit tekinti az alkotmányossági jogsérelem szintjére felérőnek.
- [15] A 20/2017. (VII. 18.) AB határozatban, amelyre az indítványozó is utal beadványában, az Alkotmánybíróság három, egymást erősítő feltétel együttes fennállását követelte meg annak megállapításához, hogy a bíróság *contra legem* jogalkalmazása felérjen az alkotmányossági sérelem szintjére, és megállapítható legyen az indítványozó tisztességes bírósági eljáráshoz való jogának sérelme. Ezek: a bíróság a jogkérdésre nyilvánvalóan vonatkozó jogi normákat nem vette figyelembe, döntésének ezt a mozzanatát nem indokolta meg, s döntését ehelyett egy olyan bírósági joggyakorlatra alapította, amelynek alapjául szolgáló jogi normákat a jogalkotó kifejezetten hatályon kívül helyezte {20/2017. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [29]; legutóbb megerősítette: 3044/2022. (I. 31.) AB végzés, Indokolás [28]}. A jelen ügyet illetően a panaszban foglaltak alapján nincs kellő következtetési alap annak megállapítására, hogy ezek a feltételek a panaszra okot adó esetben a Kúria végzésével zárult ügygel összefüggésben együttesen fennállnának. Az alkotmányjogi panasz viszont a tartalma szerint olyan, szakjogi, törvényértelmezési kérdéseket vet fel, amelyek kívül esnek az alkotmánybírósági felülvizsgálat körén.
- [16] Ezen túlmenően az indítványozó által felhívott indokolási kötelezettség alkotmányjogi értelemben vett sérelme akkor merülhet fel, ha a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alaposággal nem vizsgálja meg, és ennek értékeléséről határozatában nem ad számot. Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróság vizsgálja a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket {pl. 3003/2017. (II. 1.) AB határozat, Indokolás [30]; 3070/2015. (IV. 10.) AB végzés, Indokolás [21]; 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}. Annak megítélése, hogy az eljáró bíróságok az ellentmondó tanúvallomások közül melyeket fogadják el döntésük kialakításakor, és melyeket nem, a bizonyítási eljárás keretében az ítélező tevékenység részét képezi, és végső soron az ítéletbe foglalt jogi álláspontban jelenik meg; ez szintén nem tartozik az Alkotmánybíróság által vizsgálható körbe.
- [17] A bírósági döntések, és az alkalmazott jogszabályi rendelkezések ellen benyújtott alkotmányjogi panasz ugyanis nem tekinthető a további jogorvoslással nem támadható bírósági döntések általános felülvizsgálati eszközének, mivel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvény és az abban biztosított jogok védelmére hivatott {3111/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [3]}. Ebből következően az Alkotmánybíróság a döntés irányának, a bizonyítékok körének, bírói mérlegelésének és értékelésének felül bírálatára

nem rendelkezik hatáskörrel {3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]; 3300/2018. (X. 1.) AB végzés, Indokolás [13]; 3369/2018. (XI. 28.) AB végzés, Indokolás [11]; 3448/2021. (X. 25.) AB végzés, Indokolás [12]; 3367/2022. (VII. 25.) AB végzés, Indokolás [22]}. A rendelkezésre álló iratokból megállapíthatóan az eljáró bíróságok részletesen foglalkoztak a tényállást képező körülmények feltárásával, annak jogi megítélésével. A Kúria pedig visszautasító végzése indokolásban külön kitért annak a ténynek a jelentőségére, hogy az indítványozó a felülvizsgálati kérelemmel együtt nem nyújtott be engedélyezés iránti kérelmet.

- [18] Beadványában az indítványozó önállóan is sérelmezte a jogorvoslathoz való joga elvonását. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése értelmében mindenkinek jogában áll jogorvoslattal élni az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntéssel szemben, amely jogát vagy jogos érdekét sérti. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata meghatározza a jogorvoslati rendszerrel szemben támasztott követelményeket. Az Alkotmánybíróság a 14/2018. (IX. 27.) AB határozatban átfogóan áttekintette a jogorvoslathoz való joggal kapcsolatos gyakorlatát, amely során utalt arra, hogy a jogalkotó a különböző eljárásokra irányadó szabályozásokban határozza meg az igénybe vehető jogorvoslati lehetőségeket, azok igénybevételének módját, az Alaptörvény azonban nem tartalmaz előírást azzal kapcsolatban hogyan épüljön fel a jogorvoslat rendszere {3097/2022. (III. 10.) AB végzés, Indokolás [15]; 3016/2023. (I. 13.) AB végzés, Indokolás [15]}. Ugyanakkor szükségesnek tartja megjegyezni az Alkotmánybíróság, hogy a jogorvoslathoz való jogból, mint alapjogból az adott hatósági, illetve bírósági döntés ellen biztosított rendes jogorvoslati eszközök igénye következik {9/2013. (III. 6.) AB határozat, Indokolás [28]; 3106/2023. (III. 14.) AB határozat, Indokolás [44]}. A Kúria előtti felülvizsgálati eljárás viszont nem tartozik ebbe a körbe. A jelen ügyet illetően az indítványozó számára biztosítva volt a rendes jogorvoslat, azaz az első fokú ítélet elleni fellebbezés, mellyel az indítványozó élt is, és amelyet a másodfokon eljáró bíróság érdemben megvizsgált, az abban foglaltakra a másodfokú ítélet indokolásában ki is tért.
- [19] 4. Tekintettel arra, hogy az alkotmányjogi panasz részben elkésett, részben a jelen ügyben nem merült fel olyan, a bírósági döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, mely az alkotmányjogi panasz befogadását indokolta volna, az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadását az Abtv. 56. § (2) bekezdése értelmében, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és d) pontjára figyelemmel, az Abtv. 56. § (3) bekezdése alapján rövidített indokolással ellátott végzésben visszautasította.

Budapest, 2023. június 6.

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/123/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3330/2023. (VI. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsának Jpe.II.60.027/2021/8. számú jogegységi hatályú határozata alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság jogi képviselője útján (dr. Varga István ügyvéd) a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsának Jpe.II.60.027/2021/8. számú jogegységi hatályú határozata (a továbbiakban: JPE határozat) alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján. Az indítványozó szerint a támadott határozat sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését.
- [2] 2. Az ügy előzménye, hogy az indítványozó a Közbeszerzési Döntőbizottság (a továbbiakban: KDB) D.556/22/2006. számú határozata ellen keresetet nyújtott be, amelyet elsőfokon a Fővárosi Bíróság 19.K.33.315/2009/8. számú ítéletével elutasított. Az indítványozó fellebbezése folytán másodfokon a Fővárosi Ítéltábla járt el, amely az eljárását felfüggesztette, és előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményezett. Az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) a 2012. október 18-i C-218/11. számú *Édukövízig és Hochtief Construction AG kontra KDB* ítéletében (ECLI:EU:C:2012:643) foglalt állást az elé terjesztett kérdésekben. Ez alapján a másodfokon – az időközben bekövetkezett jogszabályi változások miatt a Fővárosi Ítéltábla helyett – eljáró Fővárosi Törvényszék 3.Kf.649.954/2013/3. számú ítélete a KDB és a Fővárosi Bíróság ítéletét részben megváltoztatta. Az indítványozó a másodfokú döntéssel szemben felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő. A Kúria Kfv.II.37.667/2013/15. számú ítélete a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. Az indítványozó a Kúria ítéletével szemben alkotmányjogi panaszt terjesztett elő, amelyet az Alkotmánybíróság 3037/2015. (II. 20.) AB végzése visszautasított.
- [3] 3. Az indítványozó a Fővárosi Törvényszék 3.Kf.649.954/2013/3. számú ítélete ellen perújítási kérelmet terjesztett elő a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 260. § (1) bekezdés a) pontja alapján. Álláspontja szerint az EUB ítéletét az alapügyben nem vette figyelembe döntésében az eljáró bíróság. Az ügyben első fokon eljáró Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezést mellőzte és a perújítási kérelmet 28.K.34.465/2014/4. számú végzésével elutasította. Az indítványozó fellebbezése alapján eljáró Fővárosi Törvényszék 1.Kpkf.670.333/2015/7. számú végzése az elsőfokú bíróság végzését helybenhagyta.
- [4] 4. Az indítványozó ezt követően a Fővárosi Törvényszékkel szemben előterjesztett keresetében 277.171,84 euró megfizetésére kérte kötelezni az alperes bíróságot. Követelését elsődlegesen a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény 6:519. §-ára, 6:549. § (1) bekezdésére, valamint 6:548. § (1) és (2) bekezdéseire alapította. Az indítványozó érvelése szerint az EUB gyakorlata alapján a tagállam kártérítési felelősséggel tartozik a magánfeleknek okozott uniós jogsértésért, ha azt valamely állami szerv – így a végső fokon ítélező tagállami bíróság – idézte elő. Az első fokon eljáró Székesfehérvári Törvényszék 4.P.20.236/2019/16. számú közbenső ítéletével megállapította, hogy az alperes Fővárosi Törvényszék teljes kártérítési felelősséggel tartozik az indítványozónak okozott kárért.
- [5] 5. Az indítványozó fellebbezése folytán másodfokon eljáró Győri Ítéltábla Pf.IV.20.060/2020/13. számú ítélete az elsőfokú bíróság közbenső ítéletét megváltoztatta és az indítványozó keresetét elutasította. A másodfokú bíróság ítélete szerint az EUB 2019. július 29-i C-620/17. számú *Hochtief Solutions AG Magyarországi Fióktelepe kontra Fővárosi Törvényszék* ítéletéből (ECLI:EU:C:2019:630) (a továbbiakban: C-620/17. számú ítélet) alapján is egyértelmű, hogy az uniós joggal nem ellentétes az a tagállami jog, amely nem teszi lehetővé a perújítást a tagállam

bíróságának korábban jogerőre emelkedett azon határozatával szemben, amely valamely ajánlatkérő határozatának megsemmisítése iránti kérelem tárgyában anélkül döntött, hogy kitért volna az EUB korábbi ítéletére. Hangsúlyozta, hogy a jogszabálysértések kiküszöbölésének eszköze a felülvizsgálat, míg a perújítás a tények megállapításával kapcsolatos jogsérelem orvoslását szolgáló rendkívüli perorvoslat. A per tárgyaként elbírált jogkérdés vonatkozásában nincs helye perújításnak, így nem vehető figyelembe még az azonos tényállású másik ügyben hozott, eltérő bírói álláspontot tükröző jogerős döntés vagy az utóbb megszületett jogegységi határozat sem.

- [6] Az indítványozó a másodfokú bíróság döntésével szemben felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő. Az ez alapján eljáró Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.III.21.211/2020/6. számú végzése a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte és a másodfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította. A Kúria végzése szerint az EUB ítélete a régi Pp. 260. § (1) bekezdés a) pontja alkalmazása szempontjából olyan, el nem bírált jogerős bírói határozatnak minősül, amely lehetővé teszi a perújítást. Értelmezése szerint a C-620/17. számú ítéletből az következik, hogy a régi Pp. 260. § (1) bekezdés a) pontjában meghatározott, perújításra okot adó jogerős bírói határozatok körébe beleértendő az EUB ítélete is.
- [7] A Kúria végzésével szemben a Fővárosi Törvényszék mint alperes jogegységi panaszt nyújtott be a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 41/B. § (2) bekezdésére alapján. Álláspontja szerint a Kúria végzése jogkérdésben eltért a Kúria korábban közzétett határozataitól. Ennek alátámasztásaként a Bszi. 41/B. § (2) bekezdésnek megfelelően a Kúria Pfv.V.20.357/2017/7., a Kfv. IV.35.544/2015/4. és a Kfv.IV.37.425/2012/8. számú ítéleteire hivatkozott, valamint arra, hogy a bírói gyakorlat egységesen úgy értelmezi, hogy a perben elbírált jogkérdés vonatkozásában nincs helye perújításnak. Hivatkozott továbbá a Kúria a Pfv.II.21.528/2018/12. számú, a Pfv.II.21.893/2018/5. számú és a Pfv.II.20.921/2019/10. számú határozataira is, ugyanis szerinte a jogegységi panasszal támadott határozat eltért ezektől a határozatoktól. Az indítványozó azzal érvelt, hogy a C-620/17. számú ítéletből és a 2019. december 18-i C-362/18. számú *Hochtief AG kontra Fővárosi Törvényszék* ügyben (ECLI:EU:C:2019:1100) született végzéséből az következik, hogy ha a magyar jog lehetővé teszi az Alkotmánybíróság határozata alapján a jogerőre emelkedett határozattal szemben a perújítást, akkor – összhangban az egyenértékűség és a tényleges érvényesülés elvével – az EUB valamely korábbi ítélete is perújítás alapja lehet. Kezdeményezte továbbá az EUB ismételt megkeresését.
- [8] Az indítvánnyal támadott JPE határozat megállapította, hogy a jogegységi panasszal támadott Pfv.III.21.211/2020/6. számú végzés jogkérdésben eltért a Bírósági Határozatok Gyűjteményében is közzétett Kfv.IV.37.425/2012/8. számú határozattól, s az eltérés nem volt indokolt. A támadott végzést hatályon kívül helyezte és az eljáró tanácsot új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasította. A JPE határozat megállapította, hogy az EUB előzetes döntéshozatali eljárásban hozott határozatára hivatkozással perújításnak nincs helye. A JPE határozat alapján a Kúria felülvizsgálati tanácsa 2023. március 1-jén hozta meg Pfv.VI.20.636/2022/18. számú ítéletét.
- [9] 3. Az indítványozó a JPE határozat meghozatalát követően fordult Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában a JPE határozat alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kezdeményezte az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése alapján. Kérte továbbá a JPE határozat alkalmazhatóságának felfüggesztését is. Az indítványozó szerint a jogegységi panasz előterjesztésének nem álltak fenn a törvényi feltételei, ezzel megfosztotta az indítványozót törvényes bírójától. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése egyik részjogosítványa a bírósági eljáráshoz való jog, aminek része az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezéséhez való jog is. A Bszi. kógens szabályaival ellentétesen megindított jogegységi eljárás miatt a JPE határozat *contra legem*, illetve az eljárási szabályok megsértésével hozott JPE határozat a törvényes bíróhoz való jogot sérti. Az indítványozó szerint a jogegységi panasszal támadott végzés nem ment szembe az egységes joggyakorlattal, mivel szerinte a kérdésben nincs egységes joggyakorlat. Álláspontja szerint az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének nem lenne értelme, ha az annak eredményeképpen meghozott döntést a tagállami bíróságok figyelmen kívül hagyhatják. Az indítványozó szerint a JPE határozat szelektíven értelmezte a C-620/17. számú ítéletet, ezért sérti a jogorvoslathoz való jogot. Az indítványozó szükségesnek véli, hogy az eljáró bíróság az EUB ítéletének nemzeti jogba történő átültetése során az EUB döntésének minden aspektusával foglalkozzon. Egyúttal kérdéseket fogalmazott meg az EUB felé, s kérte azok előterjesztését előzetes döntéshozatali eljárásban részben az Alkotmánybíróságtól részben a Székesfehérvári Törvényszéktől.
- [10] 4. Az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálja, hogy az indítványi kérelem megfelel-e az Abtv. és az Ügyrend szerinti befogadási feltételeknek.

- [11] 4.1. Az indítványozó jogi képviselője a JPE határozatot 2022. július 1-jén elektronikus úton terjesztette elő – a letöltési igazolás szerint – 2022. május 3-án vette kézhez, a panaszt a Székesfehérvári Törvényszék 2022. július 1-jén érkezett, vagyis az indítvány határidőben benyújtottnak minősül. Az indítványozó a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségek kimerítése után terjesztette elő alkotmányjogi panaszát. Az indítványozó az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló eljárásban felperes volt, így érintettsége megállapítható.
- [12] 4.2. Az indítvány az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében foglalt egyes követelményeknek nem felel meg. Bár az indítvány pontosan megjelölte a támadott bírósági döntést és az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit, az általa vélt alaptörvény-ellenességet, azonban az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésével összefüggésben nem adott elő indokolást. Etekintetben utal arra az Alkotmánybíróság, hogy a perújítás, mint rendkívüli jogorvoslat kapcsán a jogorvoslati jog sérelme nem vetődik fel, ha jogorvoslati jogát az alapperben, illetve a perújítás megengedhetőségéről rendelkező elsőfokú bírósági döntéssel szemben az indítványozónak lehetősége volt gyakorolni. Megjegyzi az Alkotmánybíróság az Alkotmánybíróság, hogy vonatkozó gyakorlata értelmében „az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslati jog kizárólag a rendes jogorvoslatok tekintetében értelmezhető. [...] »Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata alapján a felülvizsgálat – mint rendkívüli jogorvoslat – az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt rendelkezéssel nem hozható összefüggésbe«” {3071/2017. (IV. 19.) AB végzés, Indokolás [14]}.
- [13] 4.3. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét illetően a JPE határozat jogértelmezését vitatta az indítványozó, nevezetesen, hogy a perújítási okok törvényben meghatározott kógens szabályait ki kellett volna terjesztenie az EUB döntéseire, illetve, hogy a JPE határozattal elbírált végzés és a JPE határozatban hivatkozott korábbi Kúriai döntés vonatkozásában a Kúria által vizsgált jogegység hiánya nem vethető fel.
- [14] Az Alkotmánybíróság ezzel kapcsolatban utal korábbi döntéseiben tett megállapítására, miszerint a perújítás lehetséges okainak kibővítésére a jogalkalmazónak nincs felhatalmazása {ld. 3257/2020. (VII. 3.) AB határozat, Indokolás [29]}. Ebből következően a bíróság kötve van a jogalkotó által meghatározott perújítási feltételekhez, s analógia útján nem jogosult kiterjeszteni annak szabályozási körét az EUB döntésére, mivel az *contra legem* jogalkalmazáshoz vezetne {lásd például: 3543/2021. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [19]}.
- [15] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy „[ö]nmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására” {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [16] 5. Az Ügyrend 2023. május 11-én hatályba lépett módosítása alapján „32/B. § (3) Ha a Kúria a jogegységi panasz eljárásban hozott döntésében a jogegységi panasszal támadott határozatot hatályon kívül helyezi, és a bíróságot új eljárásra, illetve új határozat hozatalára utasítja, a Kúria e döntése ellen – mivel az eljárás még folyamatban van – alkotmányjogi panasz benyújtására nincs lehetőség.” Az Alkotmánybíróság ezért az indítványt az Ügyrend 32/B. § (3) bekezdése és 30. § (2) bekezdés *h*) pontja alapján visszautasította.
- [17] Az indítványozó alkotmányjogi panasz beadványában kérte a támadott határozat végrehajtásának felfüggesztését is. Tekintettel arra, hogy az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz visszautasításáról döntött, az Abtv. 61. § (1) bekezdése szerinti, végrehajtás felfüggesztése iránti kérelemről nem kellett határoznia.

Budapest, 2023. június 6.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1781/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3331/2023. (VI. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.VI.37.049/2022/6. számú ítélete, valamint az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény 57. § (2a) bekezdése, 58. § (3) bekezdése, 58. § (3a) bekezdése, valamint a fertőző betegségek és a járványok megelőzése érdekében szükséges járványügyi intézkedésekről szóló 18/1998. (VI. 3.) NM rendelet 5. § (1) bekezdés *d*) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselő nélkül eljáró természetes személy indítványozók alkotmányjogi panaszt terjesztettek elő, amelyben kérték egyrészt az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.VI.37.049/2022/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, az indítványozók ügyében született előzmény-döntésekre (Szegedi Törvényszék 10.K.701.066/2021/6. számú ítélete; Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Kiskunhalasi Járási Hivatal Népegészségügyi Osztály BK-08/NEO/5722-15/2021. számú határozat; Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv. II.37-367/2019/10. számú ítélete; Kecskeméti Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 4.K.27.623/2015/116. számú ítélete; Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal BKR/001/02194-2/2015. számú és BKR/001/02194-3/2015. számú határozatai; Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Kiskunhalasi Járási Hivatala BK-08R/005/00274-26/2015. és BK-08R/005/00274-27/2015. számú határozatai) is kiterjedő hatállyal. Az indítványozók az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (a továbbiakban: Eütv.) 57. § (2a) bekezdése, 58. § (3) bekezdése, 58. § (3a) bekezdése, valamint a fertőző betegségek és a járványok megelőzése érdekében szükséges járványügyi intézkedésekről szóló 18/1998. (VI. 3.) NM rendelet (a továbbiakban: R.) 5. § (1) bekezdés *d*) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését is kérték.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló jogvita lényege az alábbiak szerint foglalható össze.
- [3] A II. rendű indítványozó 15 hónapos korban esedékes MMR védőoltásának 2012. augusztus 16-ai beadását követően rövid időn belül juvenilis idiopathiás arthritisz megbetegedést diagnosztizáltak. Az I. rendű indítványozó 2015. január 19. napján és 2015. augusztus 6-án a gyermeke kötelező védőoltások alóli végleges mentesítése iránti kérelmeket terjesztett elő. Az elsőfokú hatóság határozataival a kérelmeket elutasította, amelyeket a másodfokon eljáró Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal (a továbbiakban: alperes) a 2015. október 14. napján kelt, BKR/001/02194-2/2015. számú és 2015. október 15. napján kelt, BKR/001/02194-3/2015. számú határozataival helybenhagyott. Az alperesi határozatokkal szemben az I. rendű indítványozó keresetet terjesztett elő. A közigazgatási perben (a továbbiakban: alapper) a Kecskeméti Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a 4.K.27.623/2015/116. számú ítéletével – szakértői bizonyítás lefolytatását követően – a keresetet elutasította. Az indítványozó felülvizsgálati kérelme folytán eljáró Kúria a Kfv.II.37.367/2019/10. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet és az alperes határozatait – az elsőfokú határozatokra is kiterjedően – hatályon kívül helyezte és az elsőfokú hatóságot új eljárásra kötelezte. Indokolásában rámutatott arra, hogy az I. rendű indítványozó kérelme valamennyi kötelező védőoltás alóli végleges mentesítésre irányult, azonban a többre a kevesebb beleértendő, és az I. rendű indítványozó kérelmének részbeni alaposságát a perben beszerzett szakértői vélemény alátámasztja. A megismételt eljárásra előírta az elsőfokú hatóságnak, hogy amennyiben az I. rendű indítványozó nem csatol olyan szakvéleményt, amely a kérelmét megfelelően alátámasztja, akkor a hatóságnak hiánypótlási felhívást kell kibocsátania, amelyben fel kell hívni a kezelőorvos által kiállított szakvélemény csatolására. Az elsőfokú hatóságnak kérelmeket egy eljárásban kell elbírálnia és a szakvéleményben foglaltaknak megfelelően kell eljárnia, amelynek során nyilatkoztatnia kell az I. rendű indítványozót, hogy kérelmét a teljesíthető

részben fenntartja-e, amennyiben igen, úgy a hatóságnak a módosított kérelemről kell döntenie. Ha az indítványozó megfelelő kezelőorvosi szakvéleménnyel tudja alátámasztani kérelme további részeit, úgy arra nézve új kérelmet nyújthat be.

- [4] A megismételt eljárásban eljáró Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Kiskunhalasi Járási Hivatal Népegészségügyi Osztálya nyilatkozattételi felhívására az I. rendű indítványozó a gyermek MMR és Hepatitis B és a DTPa+IPV és a DTPa védőoltások alóli soron kívüli mentesítését kérte. Kérelme alátámasztására csatolt két orvosi szakvéleményt, valamint az eljárás során benyújtotta a kezelőorvos 2021. március 25. napján kelt szakorvosi véleményét is. Az eljáró hatóság 2021. június 11. napján kelt BK-08/NEO/5722-15/2021. számú határozatával a DTPa+IPV és a DTPa védőoltások alóli mentesítési kérelmet elutasította; az MMR és Hepatitis B elleni védőoltások alóli mentesítés iránti kérelemnek helyt adott. Döntését az Eütv. 57. § (1) bekezdése, valamint a (2) bekezdés a) pontjára, 58. §-ára, továbbá az R. 5. § (1)–(2) bekezdéseire alapította. Indokai szerint a kezelőorvos 2021. március 25. napján kelt szakorvosi véleménye az IPV, DTPa, dTap oltással kapcsolatban a mentesítés feltételének fennállását nem támasztja alá, tekintettel arra, hogy az nem tér ki arra, hogy az alapperben kirendelt igazságügyi orvosszakértő által javasolt további vizsgálatok megtörténtek volna a kiskorú esetleges immunhiányos állapotának, illetve rheumatoid arthritisre való hajlamának felderítése érdekében. Mivel a megismételt eljárás során a II. rendű indítványozó egészségi állapotára, betegségére vonatkozóan újabb vizsgálati eredményt, szakorvosi véleményt, laboratóriumi leletet nem került benyújtásra, és a kezelőorvos szakorvosi véleménye sem tartalmazott erre vonatkozó tény, adatot, ezért a hatóság a döntését az alapperben beszerzett igazságügyi orvosszakértő szakvéleményére alapozta. Rámutatott arra, hogy a kérelemhez csatolt kezelőorvosi vélemény 2016-2020 közötti időszakra vonatkozóan tartalmaz információt, megállapításokat. Az alapperben beszerzett kiegészített igazságügyi orvosszakértői véleménynél újabb adatok nem támasztják alá a gyermek életkorhoz kötötten kötelező, elmaradt 6 éves kori, továbbá a betöltött 11 éves korban esedékes védőoltása alóli mentesség indokoltságát.
- [5] 1.2. Ezt követően fordult bírósághoz az I. rendű indítványozó és kérte elsődlegesen az alperesi határozat hatályon kívül helyezését és az alperes új eljárás lefolytatására kötelezését; másodlagosan annak megváltoztatását és a mentesítési kérelmének helyt adást a DTPa+IPV és a DTPa oltások tekintetében is. Az elsőfokon eljáró Szegedi Törvényszék 2021. november 23. napján kelt 10.K.701.066/2021/6. számú ítéletével a keresetet elutasította. Megállapította, hogy az alperes eljárása megfelelt a Kúria határozatában előírt követelményeknek. Kiemelte, hogy a perben eldöntendő kérdést az képezte, hogy az Eütv. 58. § (3a) bekezdésében foglaltak alapján csatolt kezelőorvosi vélemény a mentesítés indokoltságát alátámasztotta-e az alperesi határozat alapjául szolgáló igazságügyi orvosszakértői véleményben foglaltakra tekintettel. Rögzítette, hogy I. rendű indítványozó a bizonyítási teherre vonatkozó külön – szóbeli – tájékoztatás ellenére sem kérte igazságügyi orvosszakértő kirendelését, hanem arra hivatkozott, hogy az olthatóság kérdésében a kezelőorvos jogosult döntenie, a kezelőorvosi vélemény megalapozott.
- [6] 1.3. A jogerős ítélettel szemben az I. rendű indítványozó terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, kérve annak hatályon kívül helyezését és az ügyben eljáró bíróság új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasítását, másodlagosan annak megváltoztatását, az alperesi határozat megsemmisítését és az alperes új eljárásra kötelezését. A Kúria 2022. május 11. napján meghozott Kfv.VI.37.049/2022/6. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet hatályában fenntartotta. A Kúria szerint az ügyben eljáró bíróság pontosan és törvényesen állapította meg a tényállást és abból helytálló következtetést vont le az alperesi határozat törvényessége kérdésében. A döntés elvi tartalma szerint a kötelező védőoltás alóli mentesítési eljárásban, mint kérelemre induló eljárásban a bizonyítási teher a felperesre esik, a felperes kötelezettsége a megfelelő orvosi szakvélemény benyújtása, vagyis annak bizonyítása, hogy a mentesítés Eütv. 58. § (3) bekezdés a) és b) pontjaiban meghatározott feltételei fennállnak. Ha a közigazgatási határozat alapjául igazságügyi orvosszakértői vélemény szolgál, annak megdöntésére igazságügyi orvosszakértői vélemény alkalmas.
- [7] 1.4. Az indítványozók (a perben felperesként résztvevő I. rendű indítványozó, és az oltási kötelezettséggel érintett kiskorú II. rendű indítványozó) a Kúria jogerős ítéleteivel, valamint az Eütv. és a R. egyes rendelkezéseivel szemben terjesztettek elő alkotmányjogi panaszt az Abtv. 27. §-a és 26. § (1) bekezdése alapján 2022. szeptember 8. napján.

- [8] Az indítványozók szerint a támadott bírói és hatósági döntések az alábbiak szerint ellentétesek az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésével, II. cikkével, III. cikk (2) bekezdésével, VII. cikk (1) bekezdésével, XVI. cikk (1) és (2) bekezdésével, XX. cikk (1) bekezdésével, XXIV. cikk (1) bekezdésével, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdésével.
- [9] Az indítványozók álláspontja szerint sérült a II. rendű indítványozó emberi élethez, illetve egészséghez való joga, valamint az I. rendű és II. rendű indítványozók emberi méltósághoz való joga amiatt, hogy a II. rendű indítványozó DTPa oltások alóli mentesítésének a jogi feltételét annak ellenére nem állapították meg, hogy az oltást a kezelőorvos és egy igazságügyi orvos szakértő is ellenjavallotta, egy szakértő pedig nem tudta ki-zárni, hogy II. rendű indítványozó egészsége az oltás következtében nem sérül, vagy abba nem hal bele. Álláspontjuk szerint továbbá a bizonyítási teher megfordításával az orvostudomány bizonytalanságait oltásra kötelezhetőséget jelent, ami a fentiekén felül az Alaptörvényből fakadó tudományos kísérletezés tilalmát is sérti. Az I. rendű indítványozó tisztességes eljáráshoz való joga az indítvány szerint amiatt sérül, hogy az alperes a kereset benyújtását követően „szelektálva” küldte meg az iratokat a bíróságnak, amit a bíróság „hallgatólagosan elfogadott”. A bírósági ítéletben elmaradt továbbá mindkét fél álláspontjának a részletes ismertetése, továbbá sérült a kereseti kérelemhez kötöttség elve, valamint az indokolási kötelezettség is.
- [10] Az I. rendű indítványozó tisztességes eljáráshoz való jogát sértette az a körülmény is, hogy őt a közigazgatási perben pervesztességére tekintettel az alperes állami szerv olyan költség megfizetésére kötelezte, amely költség valójában a közigazgatási perrel összefüggésben nem is keletkezett, tekintettel arra, hogy a költségként felszámolt iratok szerkesztését olyan személy végezte, aki egyébként is rendszeres munkaviszonyban áll az alperessel, s akinek a munkaköri feladata éppen az ilyen iratok szerkesztése. Az I. rendű indítványozó lelkiismereti szabadsága sérült az indítvány szerint amiatt, hogy nem dönthet úgy, hogy gyermekét egyáltalán nem oltatja be, végül a tudományos kutatás szabadsága pedig azért, hogy az olthatóság kérdésében a végső döntést nem a tudomány képviselői, hanem az állam hozza meg.
- [11] Az indítványozók az Abtv. 26. § (1) bekezdés szerinti panaszukban az Eütv. 58. § (3) bekezdésének, valamint az Eütv. 58. § (3a) bekezdésének sérelmét az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésével, II. cikkével, III. cikk (2) bekezdésével, VII. cikk (1) bekezdésével, X. cikk (2) bekezdésével, XVI. cikk (2) bekezdésével, XXIV. cikk (1) bekezdésével, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésében állították. Meglátásuk szerint azon rendelkezések, melyek szerint a kezelőorvosnak a kötelező oltások alóli mentesítés kérdésében nincs döntési, csak kezdeményezési joga [Eütv. 58. § (3) bekezdés], valamint a kötelező, életkorhoz kötött védőoltás alóli mentesítési eljárásban a mentesítési feltétel bizonyítása a kérelmezőt terheli [Eütv. 58. § (3a) bekezdés], nincs összhangban sem a vonatkozó jogszabályokkal, sem az Alaptörvénnyel.
- [12] Az I. rendű indítványozó kifejti, benne az a lelkiismereti meggyőződés alakult ki, hogy a gyermekét a kötelező oltások alól mentesítenie kell. Meglátása szerint az államnak az Alaptörvény X. cikke és VII. cikke alapján is semlegesnek kellett volna maradnia, azonban a bíróságok a bizonyítási teher megfordításával mindent megtettek annak érdekében, hogy ezen meggyőződése mellett ne tudjon kiállni, amivel – tekintettel arra, hogy emberi méltóság érvényesülésének a feltétele a lelkiismereti meggyőződéshez való jog biztosítása – súlyosan sértették az emberi méltóságát, lelkiismereti szabadságát, valamint az Alaptörvény XVI. cikk (2) bekezdésben megfogalmazott azon jogát, miszerint szülőként jogában áll a gyermekének adandó nevelést megválasztani. Álláspontja szerint a II. rendű indítványozó oltásra kötelezése nem más, mint orvosi kísérletre való kényszerítés, illetve a gyógyszergyártói érdekeknek az emberi élet, emberi méltóság elé helyezése.
- [13] Konkrét jogszabályi rendelkezés megjelölése nélkül az I. rendű indítványozó aggályosnak tartja azt is, hogy mind az alapeljárásban, mind a megismételt eljárásban köteles volt a bizonyítás költségeit megelőlegezni, valamint az illetéket és egyéb perköltséget megfizetni azért, mert gyermeke élete és egészsége védelme, valamint az oltásokkal kapcsolatos lelkiismereti meggyőződése biztosítása érdekében kezdeményezte a gyermek kötelező oltások alóli mentesítését. Mindez meglátása szerint sértette az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében, II. cikkében, III. cikk (2) bekezdésében, VII. cikk (1) bekezdésében, X. cikk (2) bekezdésében, XVI. cikk (2) bekezdésében, XXIV. cikk (1) bekezdésében, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt jogait.
- [14] Az indítványozók szerint továbbá nincs összhangban a vonatkozó jogszabályokkal és az Alaptörvénnyel az Eütv. 57. § (2) bekezdés a) pontja sem, amely szerint a miniszter rendeletben határozza meg azokat a fertőző betegségeket, amelyek esetében életkorhoz kötötten kötelező védőoltás elrendelésének van helye, mindez pedig szintén sérti az indítványozók Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében, II. cikkében, III. cikk (2) bekezdésében, VII. cikk (1) bekezdésében, X. cikk (2) bekezdésében, XVI. cikk (2) bekezdésében, XXIV. cikk (1) bekezdésében, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt jogait. Kifejtik, álláspontjuk szerint az alapvető jogok mellett az alapvető kötelezettségekre vonatkozó szabályokat, így a részletszabályokat is csak törvény állapíthatja meg.

- [15] Az indítványozók álláspontja szerint végül az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésével, II. cikkével, III. cikk (2) bekezdésével, VII. cikk (1) bekezdésével, X. cikk (2) bekezdésével, XVI. cikk (2) bekezdésével, XXIV. cikk (1) bekezdésével, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdésével ellentétes az R. életkorhoz kötötten merevgörcs (tetanusz) elleni védőoltás felvételére kötelező 5. §. (1) bekezdés *d)* pontja is, mivel a fertőzés nem okoz járványt.
- [16] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [17] 2.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.II.37.367/2019/10. számú ítéletével összefüggésben megállapítja, hogy azt az Alkotmánybíróság IV/680/2020. számon már vizsgálta és az indítványt – tekintettel arra, hogy a Kúria döntése az eljárás megisméltése folytán nem minősült az ügy érdemében hozott döntésnek, az eljárás pedig az alkotmányjogi panasz előterjesztésének idején változatlanul folyamatban volt – az Alkotmánybíróság egyesbíróként eljárva visszautasította.
- [18] A Kúria Kfv.VI.37.049/2022/6. számú ítéletét az I. rendű indítványozó 2022. július 12. napján vette át, az indítványozók pedig beadványukat 2022. szeptember 8. napján, határidőben adták postára.
- [19] 2.2. A Kúria Kfv.VI.37.049/2022/6. számú ítéletével összefüggésben az I. rendű indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek. Az I. rendű indítványozó, mint az alkotmányjogi panaszra okot adó per felperese, jogosultnak és érintettnek tekinthető. Tekintettel arra, hogy az alkotmányjogi panaszra okot adó eljárás tárgya a II. rendű indítványozó kötelező védőoltásának beadása volt, ezért az Abtv. 27. § (2) bekezdésének megfelelően a II. rendű indítványozó indítványozói jogosultsága és érintettsége is megállapítható. Az I. rendű indítványozó a II. rendű indítványozó törvényes képviselőjében is eljárva terjesztette elő alkotmányjogi panaszát.
- [20] 3. Az Alkotmánybíróság elsőként az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszszöveget vizsgálta meg.
- [21] 3.1. Az Alaptörvény II. cikke, III. cikk (2) bekezdése, VII. cikk (1) bekezdése, XVI. cikk (1) és (2) bekezdései, XX. cikk (1) bekezdése, XXIV. cikk (1) bekezdése, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdése az alkotmányjogi panasz szempontjából Alaptörvényben biztosított jogoknak tekinthetőek, ekként azokra (az egyéb feltételek teljesülése esetén) alapozható alkotmányjogi panasz.
- [22] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint azonban az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése nem tartalmaz az alkotmányjogi panaszok elbírálása szempontjából Alaptörvényben biztosított jogot {lásd például: 3349/2021. (VII. 23.) AB végzés, Indokolás [34]}, ekként az alkotmányjogi panasz ezen elemében nem teljesíti az Abtv. 27. § (1) bekezdés *a)* pontja szerinti követelményt.
- [23] Az Alkotmánybíróság rögzíti továbbá, hogy gyakorlata következetes a tekintetben, hogy az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre a közigazgatási aktusok közvetlen vizsgálatára, ha azokkal szemben biztosított a bírósági jogorvoslat lehetősége {3090/2015. (V. 19.) AB határozat, Indokolás [22]}. Nincs akadálya ugyanakkor annak, hogy az Alkotmánybíróság egy bírói döntés alaptörvény-ellenességét állapítsa meg az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének sérelme miatt, ha a bíróság helybenhagy egy jogszabálysértő közigazgatási határozatot, ezzel mintegy „elfogadva” az alaptörvény-ellenességet {3071/2017. (IV. 19.) AB végzés, Indokolás [12]}. Ebből ugyanakkor az is következik, hogy az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének sérelmét csak áttételesen, az alkotmányjogi panasszal támadott bírói döntésen keresztül állapíthatja meg. Figyelemmel az alkotmányjogi panasz tartalmára, mely alapvetően a bíróságok alaptörvény-sértését állítja, valamint figyelemmel a támadott bírói döntések megállapításaira, az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése és XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmét állító panaszszöveget az Alkotmánybíróság tartalma szerint bírálta el és az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése keretei között értékelte.
- [24] 3.2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. § szerinti követelményeknek megfelelő alkotmányjogi panaszt – egyéb feltételek megléte mellett – abban az esetben fogadja be, amennyiben az határozott kérelmet tartalmaz. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b)* pontja értelmében a kérelem akkor határozott, ha megjelöli az Alaptörvényben biztosított

- jog sérelmének lényegét, az e) pont értelmében pedig a kérelemnek egyértelmű indokolást kell tartalmaznia arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel.
- [25] Az indítvány Alaptörvény II. cikke, III. cikk (2) bekezdése, VII. cikk (1) bekezdése, XVI. cikk (1) és (2) bekezdései, XX. cikk (1) bekezdése sérelmét állító elemei tekintetében az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozók alkotmányjogilag értékelhető érveléssel nem fejtették ki, hogy meglátásuk szerint mi és mennyiben okozza a fenti alapjogok vélt sérelmét. A megsérteni vélt alaptörvényi rendelkezések sérelmének állítása önmagában (adott esetben a támadott bírói döntés, illetőleg az annak alapjául szolgáló tényállás pusztán megisméltélésével, annak az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével való érdemi, tartalmi összekapcsolás nélkül) nem alapozza meg az alkotmányossági vizsgálatot, ehhez az is szükséges, hogy az indítványozók bemutassák a támadott bírói döntés és a megjelölt alaptörvényi rendelkezések tartalma közötti ellentétet, azaz a támadott ítélet által okozott alapjogi sérelmet.
- [26] Alkotmányossági összefüggéseket bemutató, érdemi vizsgálatot megalapozó indokolást a hivatkozott alapjogok tekintetében az indítvány ugyanakkor nem tartalmaz, az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint pedig alkotmányjogilag értékelhető indokolás hiányában ezen indítványi elemek nem felelnek meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja szerinti követelménynek, és ekként nem alkalmasak érdemi elbírálásra {lásd például: 3022/2022. (I. 13.) AB végzés, Indokolás [20]}.
- [27] Az indítvány a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerinti követelményének ugyanakkor a XXVIII. cikk (1) bekezdése állított sérelmével összefüggésben eleget tesz.
- [28] 3.3. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség kételye, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetése esetén fogadható be. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [29] Az I. rendű indítványozó tisztességes bírósági eljáráshoz való joga az indítvány szerint amiatt sérül, hogy az alperes a kereset benyújtását követően „szelektálva” küldte meg az iratokat a bíróságnak, amit a bíróság „hallgatólagosan elfogadott”. A bírósági ítéletben elmaradt továbbá mindkét fél álláspontjának a részletes ismertetése, továbbá sérült a kereseti kötöttség elve, valamint az indokolási kötelezettség is. Az I. rendű indítványozó tisztességes eljáráshoz való jogát sértette az a körülmény is, hogy őt a közigazgatási perben pervesztességére tekintettel az alperes állami szerv olyan költség megfizetésére kötelezte, amely költség valójában a közigazgatási perrel összefüggésben álláspontja szerint nem is keletkezett.
- [30] Az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem vet fel, tekintettel az Alkotmánybíróság tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal kapcsolatos, kimunkált gyakorlatára. Az Alkotmánybíróságnak ezért az Abtv. 29. §-ának megfelelően azt kellett a továbbiakban vizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panaszban foglaltak alapján megállapítható-e a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség kételye.
- [31] Az Alkotmánybíróság rögzíti, hogy az indítványozók olyan tényállás-megállapítási, bizonyíték-értékelési, törvényességi, illetve jogszabály-értelmezési kérdéseket kifogásolnak, amelyek vizsgálata törvényességi és nem alkotmányossági kérdés, ekként az Abtv. 29. §-a alapján nem tartoznak az Alkotmánybíróság hatáskörébe. Mindezekkel összefüggésben az Alkotmánybíróság az alábbiakat tartja fontosnak külön is kiemelni.
- [32] „Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírósági határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogorvoslat nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna.” {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]} Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, amely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható {3352/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}. Önmagában az a tény, hogy az indítványozók valamely kérdésben nem osztják az ügyben eljáró hatóságok, illetőleg bíróságok jogi álláspontját, még nem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség kételyét, függetlenül az indítványozók érveinek helytállóságától vagy azok esetleges helytelenségétől.

- [33] Az Alkotmánybíróság a Kúria a döntését megvizsgálva arra az álláspontra jutott, hogy a bíróság a felek állapotját kellő részletességgel ismertette és a döntést megfelelően meg is indokolta. A Kúria döntésében azt is kiemelte, hogy a megismételt alperesi eljárás és az alperesi határozat jogszerűtlenségét állító kifogások – a kezelőorvos ügyfélkenti bevonásának elmaradása, a szakértő kirendelésének mellőzése, az Eütv. rendelkezéseinek téves alperesi értelmezése – a felülvizsgálati eljárásban nem vizsgálhatók. A felülvizsgálati eljárásban ugyanis az elsőfokú ítélet jogszerűségét, illetőleg a kúriai joggyakorlatnak való megfelelését kell vizsgálni. Nem lehet a felülvizsgálat tárgya olyan jogkérdés, amire az elsőfokú eljárásban nem hivatkoztak, ezáltal arról az elsőfokú bíróság állást sem foglalt (Kúriai ítélet, Indokolás [34]).
- [34] A Kúria hangsúlyozta továbbá, hogy az I. rendű indítványozó állításával szemben az elsőfokú bíróság nem orvosszakmai kérdésben foglalt állást, amikor azt állapította meg, hogy a kezelőorvosi vélemény az alapperben kirendelt igazságügyi szakértő kiegészített szakvéleménye tükrében aggályos, azt ugyanis arra tekintettel rögzítette az ügyben eljáró bíróság, hogy az alperes szakmai alapokon álló közigazgatási határozatának jogszerűsége szakértő által készített szakvéleménnyel dönthető meg. A kezelőorvosi véleményt jellegénél fogva nem tartotta ugyanis alkalmasnak a Szegedi Tudomány Egyetem Általános Orvosi Kar Szent-Györgyi Albert Klinikai Központ Igazságügyi Orvostani Intézetigazságügyi orvosszakértői által kiadott kiegészített szakvéleményben foglaltak megdöntésére. Ezzel lényegében – összhangban az irányadó és az elsőfokú ítéletben hivatkozott kúriai joggyakorlattal – azt mondta ki, hogy az igazságügyi orvosszakértői vélemény csak egy, a vele tudományos megalapozottságában összemérhető szakértői véleménnyel lett volna megdönthető. Az I. rendű indítványozó azonban szakértő kirendelését külön felhívásra sem indítványozta. Ennek hiányában a kereseti állítás bizonyíthatatlansága állt fenn, amelynek egyenes következménye a kereset elutasítása (Kúriai ítélet, Indokolás [52]). Az eljáró bíróságok ennek megfelelően az indítványozó álláspontjával szemben nem a tudományos bizonytalanság terhét telepítették az indítványozóra, hanem azt állapították meg, hogy az indítványozó a számára egyébként az eljárásjogi szabályok keretei között rendelkezésre álló bizonyítási eszközök segítségével (és nem pedig az indítványozó által állítottak szerint a tudományos bizonyosság mércéje szerint) nem tudta a kereseti kérelmében foglaltakat bizonyítani. Annak vizsgálata pedig, hogy az igazságügyi orvosszakértői vélemény tartalmából pontosan milyen jogi következtetéseket lehet levonni, olyan tényállás-megállapítási és bizonyíték-értékelési kérdés, melyet az Alkotmánybíróság (nem lévén negyedfokú bíróság) nem vonhat magához.
- [35] Az Alkotmánybíróság e körben végezetül arra is utal, hogy az indítványozók alkotmányjogi panaszukban olyan további eljárási szabálytalanságokat is sérelmeztek, melyek az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmét el nem érő, kirívóan súlyos, nyilvánvalóan önkényes, a bírói döntést érdemben befolyásoló jogalkalmazási hiba hiányában még az indítványozók érveinek helytállósága esetén is legfeljebb törvénysértésként, és nem alaptörvény-sértésként értékelhetőek. Az indítványozók ugyanakkor alkotmányjogi panaszukban nem jelöltek meg olyan elemet, amelyre tekintettel az indítványozó állításainak (egyébként ugyancsak nem igazolt) helytállósága esetén az adott esetben fennálló törvénysértés elérte volna az alaptörvény-ellenesség kételyének szintjét {hasonlóan például: 3125/2023. (III. 14.) AB végzés, Indokolás [19]}. Az Alkotmánybíróság pedig e körben azt is megjegyzi, hogy a Kúria alkotmányjogi értelemben véve kellő részletességgel támasztotta alá döntésének jogi indokait, beleértve azt is, hogy a felülvizsgálati eljárás keretében egyes elemek vizsgálatát a Kúria eljárási okokból miért nem végezhetette el (Kúria ítélete, Indokolás [34]).
- [36] A fentiek alapján az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítvány a XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmét állító elemei sem a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, sem pedig alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem vetnek fel, ezért az indítvány ebben a vonatkozásban nem felel meg az Abtv. 29. §-a szerinti vagylagos követelmények egyikének sem.
- [37] 4. Az Alkotmánybíróság ezt követően az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti panaszszemet vizsgálta meg. Az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz esetén feltétel, hogy az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet Alaptörvényben biztosított jogának sérelme az ügyben folytatott bírósági eljárásban alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása folytán következett be.
- [38] Az Eütv. 57. § (2a) bekezdésének, valamint az R. 5. § (1) bekezdés d) pontjának alkalmazására a Kúria ítéletének meghozatala során nem került sor, azokat az elsőfokon eljáró Szegedi Törvényszék sem alkalmazta, az indítványozók a bizonyítás költségeit megelőlegezésével, valamint az illeték és egyéb perköltségek megfizetésével kapcsolatos panaszukkal összefüggésben pedig konkrét jogszabályi rendelkezést nem jelöltek meg, ekként az Alkotmánybíróság a fenti indítványi elemeket jelen eljárásában nem vizsgálhatta {hasonlóan: 3369/2020. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}. Az Eütv. 58. § (3) és (3a) bekezdései a Kúria előtti felülvizsgálati eljárásban

alkalmazásra kerültek, ekként az alkotmányjogi panasz ebben az elemében teljesíti az Abtv. 26. § (1) bekezdése törvényi követelményét.

- [39] Az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszok benyújtásának további törvényi feltétele [Abtv. 26. § (1) bekezdés *a*) pont, 52. § (1b) bekezdés *b*) pont], hogy az indítványozó valamely Alaptörvényben biztosított joga sérelmére hivatkozzon. Az indítványozók az Eütv. 58. § (3) bekezdésének, valamint az Eütv. 58. § (3a) bekezdésének sérelmét az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésével, II. cikkével, III. cikk (2) bekezdésével, VII. cikk (1) bekezdésével, X. cikk (2) bekezdésével, XVI. cikk (2) bekezdésével, XXIV. cikk (1) bekezdésével, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésében állították.
- [40] Ahogy fentebb, az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz elbírálása körében az Alkotmánybíróság már megállapította, az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése nem tartalmaz az alkotmányjogi panaszok elbírálása szempontjából Alaptörvényben biztosított jogot, ekként önmagában nem lehet alapja alkotmányjogi panasznak {lásd például: 3349/2021. (VII. 23.) AB végzés, Indokolás [34]}. Az indítvány tehát ezen elemében nem teljesíti az Abtv. 26. § (1) bekezdés *a*) pontja szerinti követelményt.
- [41] Az I. rendű indítványozó kifejti, benne az a lelkiismereti meggyőződés alakult ki, hogy a gyermekét a kötelező oltások alól mentesítenie kell. Meglátása szerint az államnak az Alaptörvény X. cikke és VII. cikke alapján is semlegesnek kellett volna maradnia, azonban a bíróságok a bizonyítási teher megfordításával mindent megtettek annak érdekében, hogy ezen meggyőződése mellett ne tudjon kiállni, amivel – tekintettel arra, hogy emberi méltóság érvényesülésének a feltétele a lelkiismereti meggyőződéshez való jog biztosítása – súlyosan sértették az emberi méltóságát, lelkiismereti szabadságát, valamint az Alaptörvény XVI. cikk (2) bekezdésben megfogalmazott azon jogát, miszerint szülőként jogában áll a gyermekének adandó nevelést megválasztani. Álláspontja szerint a II. rendű indítványozó oltásra kötelezése nem más, mint orvosi kísérletre való kényszerítés, illetve a gyógyszergyártói érdekeknek az emberi élet, emberi méltóság elé helyezése.
- [42] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozók sérelmének lényege az életkorhoz kötött védőoltások kötelező jellege. Az Alkotmánybíróság a kötelező védőoltások alkotmányjogi vetületével először a 39/2007. (VI. 20.) AB határozatban foglalkozott részletesen. A határozat rögzítette, hogy „[t]ekintettel a természettudományos előfeltevésekre, az [...] előírt, életkorhoz kötött védőoltások alkalmas és szükséges eszköznek minősülnek egyfelől a gyermekek megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődésének biztosításához, másfelől az egész társadalom fertőző betegségekkel, járványokkal szembeni védelméhez” [39/2007. (VI. 20.) AB határozat, ABH 2007, 464, 487]. Az Alkotmánybíróság határozatában megállapította, hogy „az alkotmánybírósági eljárás során nem kérdőjelezhető meg, hogy a védőoltások (köztük az életkorhoz kötött védőoltások) az emberi szervezet fertőző betegségekkel szembeni ellenálló képességének fokozását és a fertőző megbetegedések elterjedésének megelőzését szolgálják. Tehát egyfelől az egyént (a gyermeket) védik a fertőzéstől, másfelől az egész társadalmat a járványok megjelenésétől” [39/2007. (VI. 20.) AB határozat, ABH 2007, 464, 485]. Kimondta továbbá, hogy „jelen ügyben nem az a kérdés, hogy döntésképes felnőttek visszautasíthatják-e a saját és mások egészségét védő oltásokat, hanem az, hogy megtehetik-e ezt gyermekeik nevében. A különbség azért alapvető, mert – az Alkotmány 67. § (1) bekezdése alapján nemcsak a családnak, hanem az államnak is biztosítania kell a gyermekek számára azt a védelmet és gondoskodást, amely a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődésükhöz szükséges. Ezért az államnak akár a szülőkkel szemben is védelmeznie kell a gyermekek önálló érdekeit. Mivel a védőoltások az érintett egyén és a társadalom többi tagjának egészségét védik, a gyermekeknek érdekük fűződik ahhoz, hogy megkapják az életkorhoz kötött védőoltásokat. Továbbá a gyermekközösségek tagjainak érdekük fűződik ahhoz, hogy a közösség tagjai minél nagyobb számban legyenek immunizáltak.” [39/2007. (VI. 20.) AB határozat, ABH 2007, 464, 493]
- [43] Az Alkotmánybíróság ezen megállapításait az Alaptörvény hatálybalépését követően a 3080/2019. (IV. 17.) AB határozatában is irányadónak tekintettel (lásd különösen az Indokolás [41]–[43] bekezdéseit). Az Alkotmánybíróság jelen alkotmányjogi panasz alapján nem látott okot a korábban tett elvi jellegű megállapításainak felülvizsgálatára; ellenkezőleg, kifejezetten megerősíti, hogy az alkotmánybírósági eljárás során nem kérdőjelezhető meg, hogy a védőoltások (köztük az életkorhoz kötött védőoltások) az emberi szervezet fertőző betegségekkel szembeni ellenálló képességének fokozását és a fertőző megbetegedések elterjedésének megelőzését szolgálják. Tehát egyfelől az egyént (a gyermeket) védik a fertőzéstől, másfelől a gyermeket körülvevő kisebb közösséget, valamint az egész társadalmat a járványok megjelenésétől [3080/2019. (IV. 17.) AB határozat, Indokolás [43]].

- [44] Jelen ügyben az indítványozók a lelkiismereti szabadság korlátozásán túlmenően nem fejtették ki, hogy a megjelölt Alaptörvényben biztosított jogok sérelme álláspontjuk szerint miben áll az Eütv. 58. § (3) és (3a) bekezdéseit érintően. Ezért az indítvány kapcsán azt kellett megállapítani, hogy az indítványozó nem hivatkozott olyan pontosan körülírt, releváns alkotmányjogi érvekkel alátámasztott alaptörvény-ellenességre az Alaptörvény II. cikkével, III. cikk (2) bekezdésével, VII. cikk (1) bekezdésével, X. cikk (2) bekezdésével, XVI. cikk (2) bekezdésével, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdésével kapcsolatban, amelyet az Alkotmánybíróság érdemi vizsgálat tárgyává tudott volna tenni. Mivel tehát az indítványozók nem támasztották alá alapjogi érvekkel, hogy az Eütv. 58. § (3) és (3a) bekezdései miatt járnak az általuk hivatkozott Alaptörvényben biztosított jogok sérelmével, megállapítható, hogy az indítvány nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjának.
- [45] 5. Az Alkotmánybíróság a fentiek alapulvételével az alkotmányjogi panaszt – az Ügyrend 5. §-a alapján eljárva – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésében foglaltakra is, visszautasította.

Budapest, 2023. június 6.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2145/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3332/2023. (VI. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének a településkép védelméről szóló 30/2017. (IX. 29.) önkormányzati rendelete 4. melléklet 11.1.106. sorának alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi személy indítványozók jogi képviselőjük útján (dr. Kéri Marianna ügyvéd) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdése alapján alkotmányjogi panasszal fordultak az Alkotmánybírósághoz, melyben Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének a településkép védelméről szóló 30/2017. (IX. 29.) önkormányzati rendelete (a továbbiakban: Rendelet) 4. melléklet 11.1.106. sorának [melyet a támadott rendelkezés vonatkozásában Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének 10/2022. (IV. 26.) önkormányzati rendelete módosított] alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését indítványozták.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz lényege az alábbiak szerint foglalható össze.
- [3] A Rendelet alkotmányjogi panasszal támadott módosítása értelmében az indítványozók tulajdonában álló, a Budapest, Fehérvári út 108-112. szám alatt található, 3835/2 helyrajzi számú ingatlan (ún. VERTESZ irodaház) felkerült Budapest helyi védettségű építészeti örökségének jegyzékére, azaz az épületet a közgyűlés helyi védelem alá helyezte.
- [4] 1.2. Az indítványozók a hiánypótlás során kiegészített alkotmányjogi panaszukban az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének, XIII. cikk (1) bekezdésének és XXIV. cikk (1) bekezdésének sérelmét állították. Arra hivatkoztak, hogy a védelem alá helyezési eljárásba a jogalkotó sem az indítványozókat, sem pedig a kerületi önkormányzatot nem vonta be, arról hivatalos úton a mai napig nem tájékoztatták őket, a védelemben helyezésről csak véletlenül szereztek tudomást a támadott jogszabály kihirdetését és hatályba lépését követően.
- [5] A helyi védettség alá kerülés szerintük a tulajdonjog jelentős korlátozását eredményezi, csökkenti az ingatlan forgalmi értékét, következésképpen kárt okoz az indítványozók számára. A rendelkezések korlátozzák az ingatlan hasznosítását és használatát, többletkövetelményeket határoznak meg az építmények bontásához, átalakításához, általában az építészeti munkálatokhoz. Az indítványozók álláspontja szerint a közérdek hiányzik, vagyis maga az irodaház nem képvisel olyan építészeti értékeket, amely a helyi védettséget indokoltá tenné. Ha a közérdek igazolható is lenne, szerintük az arányosság akkor is vizsgálendő lenne, ráadásul a korlátozások érintik az ingatlanon található többi épületet is.
- [6] Az eljárásba való bevonás elmaradása sérti szerintük a tisztességes hatósági eljáráshoz való jogukat, továbbá megkérdőjelezi a döntés megalapozottságát is. Észrevételeiket így nem teheték meg, a döntéshozó nem mérlegelte a jogszabály módosítás hátrányos következményeit, illetve azt, hogy az arányban áll-e az elérni kívánt előnnyel. Megkeresés hiányában a helyi védettség alá helyezett ingatlan bejárása sem történt meg, így a döntést előkészítő dokumentáció nyilvánvalóan hiányos, az építészeti megítélés során figyelmen kívül hagyták az építmény belső adottságait és állapotát.
- [7] Ebből következik álláspontjuk értelmében, hogy az indítványozóknak nem volt módjuk felkészülni, alkalmazkodni az új jogi státuszhoz (pl. egyes beruházások megelőző elvégzésével). Ez esetlegesen csökkenthette volna a negatív hatásokat, az indítványozók kárát. Ehelyett a támadott jogszabályi rendelkezés a kihirdetését követő napon hatályba lépett, ezzel az ingatlant terhelő korlátozások érvényesültek. Az indítványozók álláspontja szerint a hatástanulmány hiánya azt is jelenti, hogy a jogalkotó azt sem mérte fel, hogy a tulajdonosoknak milyen felkészülési időre lenne szüksége az alkalmazkodáshoz.

- [8] 2. Az Alkotmánybíróságnak mindenekelőtt arról kellett döntenie, hogy az alkotmányjogi panasz befogadható-e. Ennek során vizsgálnia kellett a befogadhatóság mind formai, mind tartalmi feltételeinek érvényesülését. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság a következő megállapításokra jutott.
- [9] 2.1. Az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett rendelkezések hatálybalépését követő száznyolcvan napon belül nyújtották be [Abtv. 30. § (1) bekezdés]. Az indítvány tartalmazza azokat a törvényi rendelkezéseket, amelyek megállapítják az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozók jogosultságát megalapozza [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pont]. Az indítvány tartalmazza az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont]. Az indítvány tartalmazza az Alkotmánybíróság által az indítványozók szerint vizsgálendő jogszabályi rendelkezést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont]. Az indítvány tartalmazza az Alaptörvény megsértett rendelkezését [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont], továbbá a XXIV. cikk (1) bekezdésének állított sérelmét leszámítva tartalmaz alkotmányjogilag értékelhető indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont].
- [10] Az indítványozók a XXIV. cikk (1) bekezdésének sérelmét általuk vélt eljárás jogszabálysértésekre alapozták. Az Alkotmánybíróság ezzel kapcsolatban felhívja a figyelmet, hogy az Alaptörvény hivatkozott rendelkezése a hatósági eljárásokkal kapcsolatos eljárási szabályokra terjed ki, ami alapvetően a jogalkotási eljárás során nem értelmezhető. Habár az Alkotmánybíróság eljárásában nem ismeretlen a XXIV. cikk (1) bekezdésének jogalkotási eljárásban való alkalmazása [ld. például 6/2013. (III. 1.) AB határozat], azonban ennek alapja a normatív forma ellenére a döntés egyedi jellegének igazolása lehetne. A jogi képviselővel eljáró indítványozók azonban erre nem tértek ki, meg sem kísérelték megindokolni, hogy a döntés a rendeleti forma ellenére egyedi döntésnek számítana, hanem a XXIV. cikk (1) bekezdés állított sérelme körében mindösszesen a jogalkotási eljárás egyes vélt hiányosságaira mutattak rá. Ezek olyan körülmények, amelyek adott esetben a jogszabály közjogi érvénytelenségét eredményezhetnék, azonban ehhez pedig a jogalkotási eljárásra vonatkozó szabályok megsértésének mibenlétét kellett volna megindokolniuk, ami azonban a XXIV. cikk (1) bekezdésének védelmi körén kívül helyezkedik el. Az indítványozók ehelyett a XXIV. cikk egyedi ügyben alkalmazandó elvárásait közvetlenül vetítették rá a jogalkotási eljárásra. Ennélfogva nem indokolták meg alkotmányjogilag értékelhető módon azt, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont].
- [11] Az indítvány tartalmaz kifejezett kérelmet a jogszabályi rendelkezés megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].
- [12] Az indítvány megfelel annak a tartalmi feltételnek, mely szerint – az indítványozók állítása alapján – az indítványozók Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következett be [Abtv. 26. § (2) bekezdés a) pont]. Az indítványozók jogosultnak tekinthetők [Abtv. 51. § (1) bekezdés]. Az indítvány továbbá megfelel annak a tartalmi feltételnek, mely szerint az indítványozók a jogorvoslati lehetőségeiket már kimerítették, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számukra biztosítva [Abtv. 26. § (2) bekezdés b) pont].
- [13] Az indítványozók érintettségével kapcsolatban [Abtv. 26. § (1) bekezdés] az Alkotmánybíróság a következőkre mutat rá. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában az Abtv. 26. § (2) bekezdésén alapuló alkotmányjogi panasz kivételes jellegű. Ennek értelmében „a panasz befogadhatóságának feltétele az érintettség, nevezetesen az, hogy a panaszos által alaptörvény-ellenesnek ítélt jogszabály a panaszos személyét, konkrét jogviszonyát közvetlenül és ténylegesen, aktuálisan érintő rendelkezést állapít meg, s ennek következtében a panaszos alapjogai sérülnek” {33/2012. (VII. 17.) AB határozat, Indokolás [61]}. „[A] panaszos alapjogában való személyes, közvetlen és aktuális sérelme különbözteti meg a kivételes panaszt az *actio popularis*-tól. A személyes érintettség az érintett saját alapjogában való sérelmét jelenti. [...] Ha a norma címzettje harmadik személy [...], a személyes érintettség követelménye akkor teljesül, ha az indítványozó alapjogi pozíciója és a norma között szoros kapcsolat áll fenn. [...] Az Abtv. 26. § (2) bekezdése által kifejezetten nevesített közvetlenség követelménye szempontjából az a meghatározó, hogy a kifogásolt jogszabály maga érinti-e az indítványozó alapjogát. Ha a jogszabály érvényesüléséhez konstitutív hatályú végrehajtási aktus szükséges, az indítványozónak először a megsértést közvetlenül megvalósító államhatalmi aktust kell megtámadnia, amelyet követően lehetővé válik a norma közvetlen vizsgálata is. [...] Az aktuális érintettség követelménye azt jelenti, hogy az érintettségnek az alkotmányjogi panasz benyújtásakor fenn kellett állnia.” {3110/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [27]–[31]}
- [14] Az Alkotmánybíróság az érintettség vizsgálatánál figyelemmel volt arra, hogy az indítványozók egy olyan ingatlan tulajdonosai, amely közvetlenül az indítvánnyal támadott jogszabályi rendelkezés folytán került helyi

védettség alá. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság jelen esetben arra a következtetésre jutott, hogy az indítványozók érintettsége megállapítható.

- [15] 2.2. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség kételye, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetése esetén fogadható be. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}. Az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján előterjesztett alkotmányjogi panasz esetén azonban az Abtv. 29. §-a kapcsán természetesen csak az alapvető alkotmányjogi jelentőség megléte vagy éppen hiánya merülhet fel.
- [16] Az indítványozók azt állították, hogy a támadott jogszabályi rendelkezés sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, méghozzá a kellő felkészülési időre vonatkozó szabályok megsértése által. Ebben a körben lényegében arra hivatkoztak, hogy kellő felkészülési idő esetén lehetőségük lett volna az általuk tervezett beruházások megvalósítására. Az Alkotmánybíróság ezzel kapcsolatban megjegyzi, hogy az indítványozók ezen érve nem arra ad magyarázatot, hogy miért lett volna szükség hosszabb felkészülési időre, mindösszesen a helyi védettséggel együtt járó terhek alóli mentesülés lehetőségét kívánták volna biztosítani a saját részükre. Éppen a helyi védettség értelmét kérdőjelezné meg, ha a jogszabály a védetté nyilvánítást csak azt követően rendelné el, hogy az érintett ingatlanra vonatkozóan a védendő építészeti értékek megváltoztatására vagy elpusztítására előbb lehetőséget adna. Azt is megjegyzi az Alkotmánybíróság, hogy amennyiben az indítványozók által tervezett beruházások összeegyeztethetőek a helyi védettség céljaival, akkor azok elvégzése a felkészülési időtől függetlenül (éppen az indítványozók által idézett jogszabályi rendelkezések nyomán) továbbra is biztosítva van. Mindezekről függetlenül az indítványozóknak természetesen lehetőségük van kellő felkészülési időre vonatkozó előírások megsértésére hivatkozniuk, azonban az indítványban szereplő konkrét indokolás a fentiek fényében az Alkotmánybíróság álláspontja szerint önmagában nem vetett fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést.
- [17] Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése szerinti tulajdonhoz való jog sérelmét a korlátozás közérdekűségének hiányában, illetve aránytalan jellegében ragadták meg az indítványozók. Kétségtelen, hogy a helyi védetté nyilvánítás együtt jár a tulajdonhoz való jog korlátozásával. Ez azonban nem vezet szükségképpen a vonatkozó rendelkezések alaptörvényellenességéhez. A jelen ügyben is hangsúlyozza az Alkotmánybíróság, hogy „a tulajdonhoz való jog nem minősül korlátozhatatlan alapjognak: az Alaptörvényben foglalt megfelelő alapjogi garanciák tiszteletben tartása esetében az állami beavatkozás nem kizárt. Különös jelentőséggel bír e körben az a tény, hogy amint azt az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének második mondata is deklarálja, »a tulajdon társadalmi felelősséggel jár«” {ld. pl. 5/2021. (VIII. 11.) AB határozat, Indokolás [99]}.
- [18] Kiemeli az Alkotmánybíróság, hogy a támadott rendelkezés mindösszesen az indítványozók tulajdonában álló épület védetté nyilvánításáról döntött, a helyi védettséggel együtt járó feltételeket viszont nem ez a jogszabályi rendelkezés szabályozza. Az indítványozók kétségtelenül a támadott rendelkezés által váltak közvetlenül is a vonatkozó korlátozó szabályok címzettjévé, de az alkotmányjogi panaszban nem ezeket az alkalmazandó rendelkezéseket támadták, hanem magának a védetté nyilvánításnak a tényét. Eközben a támadott Rendelet 21–32. §-ai részletesen tartalmazzák a helyi védelemmel kapcsolatos jogokat és kötelezettségeket. Ellenkező indítványozói hivatkozás hiányában abból kell kiindulni, hogy a Fővárosi Önkormányzat törvényben kapott felhatalmazás alapján alkotta meg a Rendeletet, az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (a továbbiakban: Étv.) által meghatározott közérdek keretein belül és különösen az 56–57. §-ok alapján eljárva minősíti a helyi építészeti örökség részének az ingatlanokat.
- [19] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az „Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében előírt rendelkezés alapvető jogi oltalomban részesíti tulajdont. Az Alkotmánybíróság felfogása szerint a tulajdon alkotmányjogi oltalma az értékgarancia és a közérdekű korlátozás ismérvei mentén elsősorban az állam közhatalmi beavatkozásaival szemben nyújt védelmet.” {Ld. 3076/2017. (IV. 28.) AB határozat, Indokolás [50]} Az épített örökség védelmének közérdekűségét az indítványozók általánosságban nem vonták kétségbe, holott a tulajdonhoz fűződő magánérdek korlátozhatósága elsősorban ebből ered. A konkrét ügyben pedig az indítványozók hivatkoztak ugyan a közérdekűség hiányára, olyan jogszabályi támpontokat azonban nem hívtak fel, amelyek egyértelműen azt támasztanák alá, hogy a jogalkotó visszaélészerűen döntött volna a helyi védettség alá helyezéséről. Ebben a körben a jogi képviselővel eljáró indítványozóknak azt kellett volna megindokolniuk, ha a jogalkotó a vonatkozó jogszabályi kereteket megsértve döntött volna a védettség alá helyezéséről, ehelyett

azonban mindössze egyet nem értésüket fejezték ki közgyűlés döntésével kapcsolatban, illetve kritikai észrevételeiket a fentiek szerint nem a jogalkotási szabályok megsértéséből vezették le.

- [20] Az indítványozók többletköltségeikre és a forgalmi érték csökkenésére hivatkoztak ugyan, de nem fejtették ki, hogy álláspontjuk szerint szükségszerűen kellene-e kártalanításban részesülniük, ebben a körben az indítványozók csak a felújításra fordítható pályázati források állítólagos kimerülésére hivatkoztak.
- [21] Mindezek fényében az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével kapcsolatban megfogalmazott indítványozói érvek nem vetettek fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést.
- [22] Tekintve, hogy az Alkotmánybíróság a fentiek alapján arra a következtetésre jutott, hogy az indítványozók panasza a sérelmezett jogszabályi rendelkezéssel kapcsolatban alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem vetett fel, ennek megfelelően az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételnek.
- [23] 3. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az indítványt – az Abtv. 56. § (3) bekezdésére figyelemmel – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2023. június 6.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2375/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3333/2023. (VI. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.III.37.533/2022/2. számú végzése és a Pécsi Törvényszék 6.K.237/2021/25. számú ítélete alaptörvény-ellenességének a megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (Bogádi és Harci-Kovács Ügyvédi Iroda, dr. Bogádi Péter ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Indítványában – „elsődlegesen” – a Kúria Kfv.III.37.533/2022/2. számú végzése, és – „másodlagosan” – a Pécsi Törvényszék 6.K.237/2021/25. számú ítélete alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését kérte, mivel – meglátása szerint – a kúriai végzés az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseibe, valamint a 28. cikk utolsó fordulatába, míg a törvényszéki ítélet az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdéseibe, a XXVIII. cikk (1) bekezdésébe, továbbá az R) cikk (2) bekezdésébe ütközik.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege az ügyben eljáró bíróságok által megállapított tényállás, az általuk hozott döntések és az indítványozó beadványában előadottak alapján az alábbiak szerint fogalható össze.
- [3] Az indítványozó – az alkotmányjogi panasz benyújtására okot adó bírósági peres eljárás felperese, illetve a felülvizsgálati eljárás kezdeményezője –, mint vevő 2021 májusában adásvételi szerződést kötött több, külterületen fekvő szántó, rét és nádas művelési ágú ingatlanra vonatkozóan. Az adásvételi szerződésben a szerződő felek – egyebek mellett – rögzítették, hogy az indítványozót, mint helyben lakó szomszédot és családi gazdálkodót a vonatkozó jogszabály alapján elővásárlási jog illeti meg, illetve az adásvétel tárgyát képező ingatlanokra a földhasználati nyilvántartásban regisztrált földhasználó van bejegyezve, aki 2031. november végéig jogosult az ingatlanokat használni, ezért az indítványozó részére a szerződés megkötését követően nem történik meg a perbeli ingatlanok birtokba adása. Ennek kapcsán az indítványozó a szerződésben kötelezettséget vállalt arra, hogy a fennálló használati jogviszony időtartamát nem hosszabbítja meg, az annak megszűnését követő időre nézve pedig vállalta, hogy a föld használati jogát másnak nem engedi át, azt maga használja, ennek során eleget tesz földhasznosítási kötelezettségének, továbbá a „földet a tulajdonszerzés időpontjától számított 5 évig – a jogszabályban meghatározott esetek kivételével – más célra nem hasznosítja”.
- [4] A szerződés megfelelő közszemlére tételét követően egy harmadik személy (a továbbiakban: alperesi érdekelt) a törvényes határidőn belül elfogadó jognyilatkozatot terjesztett elő, amiben elővásárlási jogát a törvényes feltételek meglétére alapította, azaz olyan földműves, akinek a mezőgazdasági üzemközpontja több mint 3 éve azon a településen van, amelynek közigazgatási határa az adásvétel tárgyát képező föld fekvése szerinti település közigazgatási határától 20 kilométer távolságon belül van, és őstermelők családi gazdaságának a tagja. Nyilatkozatában vállalta továbbá a törvény által megkívánt, a föld hasznosítására vonatkozó kötelezettséget is a földhasználati jogviszony megszűnését követő időre. Ezt követően a mezőgazdasági igazgatási jogkörében eljáró közigazgatási szerv az adásvételi szerződés jóváhagyására irányuló eljárásában megkereste a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara területileg illetékes szervét kizárólag az alperesi érdekeltre vonatkozóan, mivel álláspontja szerint az indítványozó „adásvételi szerződésben foglalt nyilatkozata nem felel meg tartalmilag a jogalkotó és a jogszabály által előírtaknak, mivel a más célú hasznosítás tilalmára vonatkozó 5 éves vállalás nem a földhasználati jogviszony megszűnését követő időre vonatkozott, hanem a felperes [azaz az indítványozó] a tulajdonszerzéstől számított 5 évig vállalta csupán, hogy a megszerzett földet más célra nem hasznosítja. Mivel a perbeli ingatlanok 2031. november 31. napjáig harmadik személy használatában állnak, ezért a más célú hasznosításra vonatkozó tilalom a felperes számára nem a tulajdonszerzéstől számítottan áll fenn,

hanem 2031. december 1. napjától, mely jelen esetben megközelítőleg 10 év különbséget jelent a nyilatkozatban foglaltakhoz képest”. Ezt követően az indítványozó kezdeményezte a hatóságnál a rá vonatkozó kamarai állásfoglalás beszerzését is, mivel szerinte az ő, és az alperesi érdekelt jognyilatkozatai teljes mértékben meg egyeznek. Az illetékes agrárkamarai szerv a hatóság megkeresésére adott állásfoglalásában az alperesi érdekelt tulajdonszerzését támogatta, mert az megfelel a vonatkozó törvényben foglalt „általános agrárpolitikai és földbirtok-politikai érdekeknek”, a tulajdonszerzést kizáró körülményt pedig nem állapított meg.

- [5] A vonatkozó állásfoglalás ismeretében a kormányhivatal határozatával az adásvételi szerződés jóváhagyását az indítványozóval megtagadta, és ezzel egyidejűleg az alperesi érdekelttel jóváhagyta. A határozat indokolásában egyebek mellett megállapította, hogy „[j]elen esetben nem vitatottan harmadik személy használatában álló haszonbérlet terheli a perbeli ingatlanokat, a felperesi nyilatkozat azonban eltér e jogszabályi rendelkezéstől, mert az adásvételi szerződésben a felperes azt vállalta, hogy a földet a tulajdonszerzés időpontjától számított 5 évig más célra nem hasznosítja, vagyis az 5 éves vállalás nem a földhasználati jogviszony megszűnését követő időre vonatkozott”. Az alperesi érdekeltre nézve pedig a határozat megállapította, hogy tulajdonszerzése valamennyi törvényi feltételnek megfelel.
- [6] A fenti döntéssel szemben az indítványozó keresetében kérte a bíróságtól, hogy a közigazgatási határozatot helyezze hatályon kívül és kötelezze a hatóságot új eljárás lefolytatására. A törvényszék a 2022. április 5-én kelt ítéletében az indítványozó keresetét elutasította. Osztotta a közigazgatási szerv azon álláspontját, hogy a „felperesi nyilatkozat pontatlan és önmagának ellentmondó, vagyis a jelen esetben nem elfogadható” volt. A bíróság álláspontja szerint az indítványozó vonatkozásában a törvényben írt követelmény azért nem érvényesült teljes egészében, mert a nyilatkozat nem kizárólag a földhasználati jogosultságra vonatkozó vállalásokat, elemeket tartalmazott, hanem azok a más célú hasznosításra vonatkozó kötelezettségvállalási résznél a tulajdonszerzéssel vegyülnek. A törvényszék kiemelte indokolásában, hogy „[a] felperes a földhasználat megszűnése kapcsán nem a földhasználat megszűnésétől számítva vállalta a más célú hasznosítás tilalmára vonatkozó 5 éves kötelezettséget, hanem a tulajdonszerzéstől számítva”, ezzel szemben az alperesi érdekelt nyilatkozata kizárólag és egyértelműen a földhasználat megszűnését követő időtartamra vonatkozott. Az indítványozó érvelésével szemben a bíróság a közigazgatási szerv döntését és joggyakorlatát nem ítélte meg olyanként, amely hátrányosan megkülönböztető vagy az egyenlő bánásmód követelményébe ütköző lett volna. A törvényszéki ítélet indokolásában végezetül megállapította, hogy „[a] bíróság álláspontja szerint az alperes [a közigazgatási szerv] az ügyre vonatkozó és az irányadó tényeket helyesen vizsgálta, azokból helyes következtetést vont le. A keresetlevélben írt jogsérelmek nem megalapozottak, és a bíróság olyan jogszabálysértést, amelyet hivatalból vizsgálnia kell, nem észlelt”.
- [7] Az ügyben az indítványozó felülvizsgálati kérelme folytán eljáró Kúria végzésében az indítványozó felülvizsgálati kérelmét – amelyben a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 118. § (1) bekezdése szerinti befogadási okot a Kp. 117. § (4) bekezdésében foglaltak ellenére nem jelölt meg – visszautasította, és megállapította, hogy a kérelem érdemi elbírálására nincs lehetőség. A kúriai végzés indokolása részletesen ismertette a felülvizsgálati kérelem érdemi elbírálásához szükséges feltételeket tartalmazó jogszabályi rendelkezéseket. Ennek keretében a Kúria kiemelte, hogy a Kp. 117. § (4) bekezdése szerint a felülvizsgálati kérelemben a kérelem befogadhatóságának okát meg kell jelölni. A Kp. 118. § (1) bekezdése tartalmazza azokat a befogadási okokat, azaz a kérelemben megjelölendő indokokat, amelyek valamelyikére való hivatkozás esetén a Kúria a kérelmet érdemi vizsgálatnak veti alá. A végzés rámutat arra is, hogy az egyes, a törvényben szabályozott befogadási okokat bizonyítani és – egy kivételével – indokolni nem kell és a fél által megjelölt befogadhatósági okhoz a bíróság nincs kötve. A fentiek szerint – folytatta érvelését a Kúria – „a felülvizsgálati kérelem érdemi elbírálására kizárólag akkor van lehetőség, ha a fél a jogorvoslati kérelmében – az ítélet vonatkozásában megjelölt jogszabálysértésen túl – valamely, a Kp. 118. § (1) bekezdésében nevesített befogadási okra is hivatkozik. Önmagában az ítélet jogszabálysértő voltának a bemutatása a felülvizsgálati kérelem befogadhatóságának vizsgálatát nem teszi lehetővé. A Kp. 117. § (4) bekezdésében foglalt kógens szabály okán a befogadhatóság okának megjelölése nem mellőzhető. A felperes ezen kötelezettségének azonban nem tett eleget, felülvizsgálati kérelme nem felel meg a Kp. 117. § (4) bekezdésében foglaltaknak, így annak érdemi vizsgálatára sem kerülhet sor”.
- [8] Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz alkotmányjogi panaszával. Az indítványozó álláspontja szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jogát a felülvizsgálati döntés mindenekelőtt azért sérti, mert végzésében a Kúria „érdemi indokolás és alátámasztás nélkül, a felülvizsgálati kérelem tartalmi értelmezésének mellőzésével” jutott alaptörvény-ellenes álláspontra. A végzés

tartalmazza ugyan, hogy a felülvizsgálati kérelem a befogadhatósági ok megjelölésének elmaradása miatt nem vizsgálható érdemben, de a Kúria azt nem vette figyelembe, hogy mind a törvényszéki ítélet, mind pedig a kormányhivatal határozata jogszabálysértő, „amely olyan súlyú, hogy annak a jogbiztonságra és ezáltal a társadalomra gyakorolt hatása olyan nagy, hogy a Kúria nem bújhatott volna ki meglehetősen kitekert értelmezéssel a döntés felelőssége alól”. Az indítványozó véleménye szerint amennyiben a Kúria az elvárható figyelemmel vizsgálta volna a felülvizsgálati kérelemben írtakat, akkor egyértelművé vált volna számára, hogy „a per alapjául szolgáló ügy és a jogegység valójában milyen kapcsolatban áll egymással”, hiszen a kérelemben az indítványozó kifejtette, hogy „miképp veszélyezteti a jogegységet és a jogbiztonságot, továbbá milyen egyéb veszélyeket hordoz magában” a kormányhivatali határozat és a törvényszéki ítélet. Meglátása szerint a Kúria a befogadhatósági ok megjelölése vonatkozásában tehát nem a tartalmi, hanem „a formai követelményeket vette figyelembe”, miközben a Kúriát is terheli az a kötelezettség, hogy a kérelmeket a „maga egészében, teljességében, tartalmának értelmezése körében vizsgálja”. Az indítványozó jogorvoslatához való joga sérelmét abban látja megvalósulni, hogy a támadott döntés eredményeként egy jogszabálysértő bírósági ítélet maradhat hatályban amiatt, mert a Kúria nézete szerint a befogadhatósági ok nem került megjelölésre a felülvizsgálati kérelemben, ekként az ítélettel „okozott alapjogsérelem feltáratlan és orvosolatlan maradt”. Az indítványozó az Alaptörvény 28. cikke sérelmeként a Kúria „túlságosan megszorító értelmezését” jelöli meg. Megítélése szerint esetében olyan mértékben került leszűkítésre a befogadhatósági okok köre és megjelölési kötelezettsége, ami a „közjónak és a józan észnek semmilyen szinten nem felel meg”, és ezzel „egy sokkal magasabb szintű szemponthoz hagyott figyelmen kívül, mégpedig azt, hogy jogos érdekét mindenki, minden lehetséges eszközt igénybe véve érvényesíteni tudja, ezáltal jogos vagy jogosnak vélt igényének érvényt szerezzen”.

- [9] A törvényszék ítélete az indítványozó szerint azért sérti az egyenlő bánásmód követelményét és ütközik a hátrányos megkülönböztetés tilalmába, mert elfogadta a közigazgatási szerv és az alperesi érdekelt érvelését arra nézve, hogy az indítványozó és az alperesi érdekelt nyilatkozata között eltérés észlelhető azok tartalmát illetően, továbbá a közigazgatási szerv több, az indítványozó nyilatkozatával megegyező tartalmú adásvételi szerződést hagyott jóvá, ami jogbizonytalansághoz vezet. Ezt követően az indítványozó részletes elemzéssel és „levezetéssel” érvel amellett, hogy a közigazgatási szerv és a törvényszék a hasznosítási kötelezettségre és a más célú földhasználatra vonatkozó nyilatkozatát miért érti véleménye szerint helytelenül. Az indítványozó sérelmezi azt is, hogy a törvényszék „úgy jutott kvázi kategorikus megállapításra a kormányhivatal határozatával összefüggésben, hogy szinte kizárólagosan formális jogszabályokra alapította döntését, nem vizsgálva a tényleges és mögöttes tartalmi elemeit a határozatnak”. Meglátása szerint súlyosan sérti a tisztességes eljáráshoz való jogát a törvényszéki ítélet azon indokolása, hogy a bíróság a közigazgatási határozat törvényessége kérdésében való döntése meghozatalakor kizárólag a határozatot és a vonatkozó jogszabályokat értékeli.
- [10] 2. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [11] 2.1. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a kereseti kérelmét elbíráló Pécsi Törvényszék ítéletét és a felülvizsgálati kérelme alapján született kúriai végzést is támadta. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. A panaszos saját nyilatkozata szerint is a törvényszék jogerős ítéletét 2022. május 9. napján vette kézhez, az ezt a döntést is sérelmező alkotmányjogi panasz pedig 2022. szeptember 16. napján – annak kézhezvételétől számított több mint 120 nap elteltével – kelt, így az alkotmányjogi panasz törvényszéki ítéletre vonatkozó része nyilvánvalóan elkésettnek minősül, ezért azt az Alkotmánybíróság emiatt nem vizsgálhatta. Az indítványozó a Kúria támadott végzését 2022. július 20. napján vette át, ezért a 2022. szeptember 16-i keltezésű alkotmányjogi panasz a törvényes határidőn belül benyújtottnak minősül. Az alkotmányjogi panaszhoz a jogi képviselő a meghatalmazását csatolta. A rendes jogorvoslattal nem támadható kúriai végzés az eljárást lezáró döntésnek minősül, ezért vele szemben alkotmányjogi panasz benyújtható. A kérelmező alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, érintettsége az ügyben az általa támadott végzéssel befejezett eljárás felpereseként fennáll.
- [12] 2.2. A kérelem a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében foglalt kritériumoknak ugyanakkor csak részben tesz eleget. Tartalmazza ugyanis a) azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét

az indítvány elbírálására továbbá azt, amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza (Abtv. 27. §); *b*) az eljárás kezdeményezésének indokait (a bíróság döntése alapvető joga sérelmét okozta); *c*) az Alkotmánybíróság által vizsgálendő bírósági döntést; *d*) az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései, 28. cikk]; *e*) indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés az indítványozó meglátása szerint miért ellentétes az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével; *f*) kifejezett kérelmet arra nézve, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott végzés alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azt.

- [13] Mindazonáltal az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozónak az Alaptörvény 28. cikkének állított sérelme vizsgálatára nincs lehetősége, mert az a bíróságok számára tartalmaz rendelkezéseket a jogszabályok értelmezésére nézve, ekként nem minősül az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának. Az indítványozó jogorvoslathoz való – az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében deklarált és védett – alapjogának sérelmére vonatkozó indítvány-elemet pedig azért nem vizsgálhatta az Alkotmánybíróság, mert az indítványozó ezen állított alapjogi sérelmének alátámasztásaként nem adott elő olyan, alkotmányjogilag értékelhető, releváns érveket és indokokat, amelyek az érdemi vizsgálatot lehetővé tették volna.
- [14] 3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az egyéb törvényi feltételeknek megfelelő alkotmányjogi panasz alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel, vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre utaljon. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [15] 3.1. Az Alkotmánybíróság fentiekkel összefüggésben egyrészt emlékeztet arra, hogy a testületnek részletesen kimunkált és következetesen alkalmazott gyakorlata van az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése tartalmát illetően. Jelen ügy – az indítványozó alkotmányjogi panaszában állított sérelmét és érvelését tekintve – ehhez képest nem vet fel olyan új, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, amely a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokolná.
- [16] Az Alkotmánybíróság jelen ügy kapcsán emlékeztet továbbá arra a korábbi álláspontjára is, miszerint a „bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközeként” {3107/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [35]}. Az Alkotmánybíróság a bírói döntésekkel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. Vagyis az Alkotmánybíróság a bírói döntések felülvizsgálata során is az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja. A testület rögzítette továbbá azt is, hogy „[a] jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon, a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, amely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírói szervezet feletti szuperbírói szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el. [...] A bírő bármely ténybeli vagy jogi tévedése nem teszi automatikusan tisztességtelenné az egész eljárást, mivel az ilyen tévedések teljesen soha nem küszöbölhetők ki, azokat az igazságszolgáltatás ma ismert rendszere magában hordozza.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]–[15]}
- [17] 3.2. Az indítványozó álláspontja szerint a kúriai végzés az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát azért sérti, mert felülvizsgálati kérelmének vizsgálatát „érdemi indokolás és alátámasztás nélkül” utasította vissza, holott – nézete szerint – a kérelem figyelmes és körültekintő megismerése alapján a Kúria számára egyértelművé válhatott volna, hogy a törvény által megkívánt befogadhatósági okot lényegében tartalmazza a beadványa, az kiolvasható belőle egy megfelelő, nem formalista megközelítés mellett. Az indítványozó ezen álláspontjával összefüggésben az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó által vitatott döntést hozó Kúria végzésében részletesen bemutatta és levezette, hogy a felülvizsgálati kérelem miért nem tesz eleget a törvényi kívánalmaknak. Ennek keretében pontosan – helyenként szó szerint idézve – ismertette a felülvizsgálati kérelmek befogadhatóságára vonatkozó jogszabályi rendelkezéseket. A vonatkozó normák tartalma alapján és abból következően a Kúria döntésének indokolásában egyértelművé tette, hogy a felülvizsgálati kérelemben egy konkrét, a bemutatott jogszabályi rendelkezésekben pontosan megjelölt, „nevesített befogadási okra” kell hivatkozni. Rámutatott arra is, hogy „[ö]nmagában az ítélet

jogsértő voltának állítása, illetve bemutatása a felülvizsgálati kérelem befogadhatóságát nem teszi lehetővé”, hangsúlyozta továbbá, hogy a vonatkozó szabályok kógens természete miatt a befogadhatóság konkrét okának megjelölése a kérelemben nem mellőzhető. Az indokolási láncolatot lezárva, végezetül a Kúria megállapította, hogy az indítványozó a törvény által támasztott ezen feltételnek nem tett eleget, aminek eredményeként a felülvizsgálati kérelem nem felel meg a törvényi előírásnak, ezért annak érdemi vizsgálatára nincs lehetőség.

- [18] A Kúria az indítványozó által sérelmezett döntését az Alkotmánybíróság megítélése szerint minden kétséget kizáróan érthetően, világosan, a kellő alaposággal és részletezettséggel alátámasztotta, a Kúria a szükséges terjedelemben és a döntést megalapozó tartalmú érveléssel indokolta meg álláspontját. Az Alkotmánybíróság vonatkozó gyakorlata értelmében „[a] bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érrendszer bemutatása” {30/2014/ (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]}.
- [19] Az Alkotmánybíróság fentiek alapján megállapította, hogy önmagában az, hogy az indítványozó a rá nézve hátrányos, de az egyébként megfelelő, a szükséges és elégséges mélységű indokolással ellátott bírósági döntés érvelését tévesnek, hiányosnak vagy vitathatónak tartja, illetve számára az elfogadhatatlan, nem alkotmányos-sági kérdés, és nem ad alapot a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyének a megállapítására sem.
- [20] 4. Tekintettel arra, hogy az indítvány nem vetett fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, illetve nem mutatott rá a vitatott bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre sem, a törvényszéki ítélet vonatkozásában pedig elkésettnek minősül, ezért az alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróság – figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésére – az Ügyrend 30. § (2) bekezdése a) és d) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2023. június 6.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2197/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3334/2023. (VI. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Gfv.VI.30.081/2021/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselővel (dr. Babits András ügyvéd) eljáró indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz a Kúria Gfv.VI.30.081/2021/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt.
- [2] Kérelmét az indítványozó az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdése, valamint XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésének sérelmére alapította.
- [3] 2. Az Alkotmánybíróság eljárásának megindítására okot adó későbbi per I. rendű alperese, az indítványozó mint adós és a II. rendű alperes pénzintézet jogelődje mint hitelező, valamint a perben nem álló egyik autókereskedés között 2007. november 12-én létrejött „Hitel és opciós szerződés magánszemélyek és egyéni vállalkozók részére” megnevezésű kölcsönszerződés alapján a pénzintézet 2 151 000 Ft kölcsönt nyújtott az indítványozó részére a szerződésben megnevezett személygépkocsi vételárának finanszírozására, amelyet közvetlenül a kereskedő részére teljesített. A szerződés futamidejét 120 hónapban, az ügyleti kamatlábat 10,60%-ban, az induló THM-et 12,21%-ban, az induló törlesztőrészlet összegét 29 153 Ft-ban, a késedelmi kamat mértékét a mindenkori jegybanki alapkamat kétszeres mértékében rögzítették. A hitel devizanemeként svájci frankot jelöltek meg. A szerződés értelmében a törlesztő részletek, a hitel ügyleti kamatlába, az árfolyamkülönbözetek ügyleti kamatlába és az induló teljes hiteldíj-mutató a hitelező Általános Szerződési Feltételeiben (a továbbiakban: ÁSZF) meghatározott módon változhat, amit az indítványozó a szerződés aláírásával az árfolyamkockázattal kapcsolatos tájékoztatásként tudomásul vett. A kölcsönszerződésben az indítványozó a fizetési kötelezettségei teljesítésének biztosítékaul mint eladó vételi jogot (opció) engedett a tulajdonába kerülő gépjárműre, 5 éves időtartamra a hitelező pénzintézet mint vevő javára azzal, hogy a vételi jogra vonatkozó további rendelkezéseket a szerződés elválaszthatatlan részét képező ÁSZF tartalmazza. A szerződés aláírásakor az indítványozó az Üzletszabályzatot és az ÁSZF-et nem, csak később kapta kézhez, az árfolyamkockázatról mindössze általános tájékoztatást kapott az autókereskedő ügyintézőjétől.
- [4] A „Kérvény Okmányiroda részére hitelszerződéshez” megnevezésű nyomtatványon a szerződő felek az indítványozó tulajdonosként történő bejegyzését, míg a pénzintézet javára a vételi jog, valamint elidegenítési és terhelési tilalom bejegyzésére kérték a gépjármű törzskönyvébe. Ezt követően a gépjárművet az indítványozó birtokba vette. Az indítványozó a havi törlesztő részleteket 2007 decemberétől 2008 novemberéig teljesítette, ezt követően részéről befizetés nem történt. A pénzintézet az indítványozó által 2009. április 30-án átvett nyilatkozatával a kölcsönszerződést felmondta, és felszólította a gépjármű átadására. Az indítványozó részére 2009. június 4-én megküldött levelében pontosan megjelölte a gépjármű visszaszolgáltatásának a helyszínét. A felszólításnak, majd az ismételt felszólításnak az indítványozó nem tett eleget, a pénzintézet pedig az indítványozóval szemben fennálló követelését a felperes faktoring cég jogelődjére engedményezte. Mivel a jármű nem került a tulajdonába, az indítványozóval – és II. rendű alperesként a pénzintézettel – szemben a felperes keresetet terjesztett elő a Dunaújvárosi Járásbíróságon.
- [5] A felperes az eredeti kölcsönszerződésből fakadó fizetési kötelezettség teljesítése érdekében előterjesztett vagylagos kereseti kérelmei közül a harmadlagos (később a felülvizsgálati eljárás tárgyát képező) kereseti kérelmében – arra az esetre, ha a bíróság azt állapítaná meg, hogy a szerződés érvényesen létrejött ugyan, de az ÁSZF nem vált a annak részévé – az egyedi kölcsönszerződés paramétereinek figyelembevételével kérte

indítványozó 2 031 419 Ft tőke és járulékaiban való marasztalását a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 523. §-a alapján, kölcsöntartozás jogcímén. Keresete összepszerúségét a beszerzett igazságügyi szakvéleményre alapította.

- [6] Az indítványozó ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Többek között arra hivatkozott, hogy a kölcsön-szerződés semmis, mert a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Hpt.) 213. § (1) bekezdésébe ütközik, az egyebek mellett nem tartalmazza a szerződéssel kapcsolatos összes költséget, ideértve a kamatokat, járulékokat, valamint ezek éves, százalékban kifejezett értékét, tekintettel arra, hogy az ÁSZF rendelkezései nem vehetők figyelembe, mivel azt csak a szerződéskötést követően bocsátotta a pénzügyintézet a rendelkezésére. Hivatkozott még az árfolyamkockázatról adott tájékoztatás elégtelenségére, arra, hogy emiatt nem kötelezhető az árfolyamkockázat viselésére. Állította, hogy a szándéka forint alapú kölcsön megkötésére irányult, nem vitatva azt a tényt, hogy a kölcsönszerződésben svájci frank devizanemet jelöltek meg. Az indítványozó viszontkeresetet is előterjesztett, igényét arra alapítva, hogy a vételi jog gyakorlásával a II. rendű alperes pénzügyintézet vált a gépjármű tulajdonosává, annak átadására pedig álláspontja szerint a pénzügyintézet hibájából nem került sor. Az indítványozó ezért a vételi jog gyakorlásától számítva a gépkocsinak csak felelős őrzője, jóhiszemű jogcím nélküli birtokosként. Viszonkeresetében ezért a gépkocsival kapcsolatos költségei megtérítését igényelte, összesen 1 246 769 Ft összegben, továbbá 500 000 Ft nem vagyoni kártérítés megfizetését is kérte arra hivatkozással, hogy a pénzügyintézet alaptalanul tüntette fel őt a KHR-rendszerben, mert a felmondáskor nem állt fenn tartozása. A felperes a viszontkereset elutasítását kérte.
- [7] Az elsőfokú bíróság ítéletében – a harmadlagos keresetnek helyt adva – kötelezte az indítványozót, hogy fizessen meg a felperesnek 30 nap alatt 2 031 419 Ft tőkét és kamatait. Az ezt meghaladó keresetet, valamint a viszontkeresetet elutasította. Határozata indokolásában megállapította, hogy a felperesi jogelőd és az indítványozó között deviza alapú kölcsönszerződés jött létre, amelynek nem vált a részévé az Üzletszabályzat és az ÁSZF. Ebből következik, hogy kizárólagosan az egyedi szerződésben kikötött feltételek és paraméterek alapján történhet a felek szerződéses jogviszonyának elbírálása. Alaptalannak ítélte az indítványozó jogszabályba ütközésen alapuló semmiségre vonatkozó kifogását, ugyanakkor megalapozottnak találta az indítványozó azon védekezését, hogy az árfolyamkockázattal kapcsolatos tájékoztatás – az ÁSZF rendelkezéseinek figyelmen kívül hagyásával – nem volt megfelelő. Ez az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a kölcsönszerződés részleges érvénytelenségét eredményezte, aminek következtében az elszámolást az árfolyamváltozás kihagyásával kell értékelni. Ítéleti döntése alapjául elfogadta a beszerzett igazságügyi szakvéleményt, amely az egyedi kölcsön-szerződésben kikötött feltételekkel számolta el a felmondás időpontjában fennálló tartozást. A viszontkereset kapcsán az elsőfokú bíróság rögzítette, iratellenesen állította az indítványozó, hogy a pénzügyintézet nem jelölte meg a gépjármű átadásának a helyszínét, és emiatt hiúsult meg annak átadása, ezért az indítványozó nem tekinthető jóhiszemű birtokosnak. A felperes a perbeli nyilatkozata szerint a gépjárműre nem tartott igényt.
- [8] Az indítványozó fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletet helyben hagyta. Rögzítette, hogy a fellebbezés nem érintette az elsőfokú ítéletnek az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás elégtelenségével, valamint az annak megállapításával kapcsolatos indokolást, hogy az ÁSZF nem vált a perbeli kölcsönszerződés részévé, így ezen kérdésekre nem terjed ki a felülbírálati jogköre. A fellebbezés alapján ezért csak abban foglалhatott állást, hogy megalapozottan adott-e helyt az elsőfokú bíróság a harmadlagos kereseti kérelemnek. A másodfokú bíróság megállapította, hogy mivel az ÁSZF nem vált a szerződés részévé, az árfolyamváltozás törlesztőrészletekre gyakorolt hatása és ezáltal a jövőbeni törlesztőrészletek deviza alapú meghatározása pedig az ÁSZF-ben került rögzítésre, így kizárólag fix kamatozású forintkölcsönnek minősül az egyedi szerződésben foglalt feltételek szerint a perbeli kölcsönszerződés. A kölcsönszerződésnek az árfolyamkockázattal kapcsolatos rendelkezései tisztességtelenek az elsőfokú ítélet nem vitatott megállapítása szerint, ezért a tisztességtelen szerződéses kikötések mellőzésével kell elszámolni, ami egyúttal azt is jelenti, hogy az egyedi kölcsönszerződésben feltüntetett 2 151 000 Ft folyósítandó kölcsönösszeget és az ott írt 29 153 Ft havi törlesztőrészleteket kell a számítás során figyelembe venni azzal, hogy az éves ügyleti kamatláb 10,6%. A másodfokú bíróság kifejtette, a másodfokú eljárásban pontosított szakértői vélemény rámutatott, hogy miért téves az indítványozó elszámolása, aminek tükrében az indítványozó vitatása nem volt alkalmas a szakértő által változatlanul fenntartott, a harmadlagos kereset szerinti elszámolás helyességének cáfolására.
- [9] A viszontkeresettel összefüggésben a másodfokú bíróság hangsúlyozta, a perbeli gépjármű tulajdonjogát a kölcsönszerződés alapján az indítványozó szerezte meg. A felperes nem vált a gépjármű tulajdonosává azáltal, hogy a gépjármű törzskönyvét a jogelődje az engedményezési szerződés létrejöttékor a felperes birtokába adta. Önmagában a törzskönyv birtokban tartása nem eredményezi a gépjármű birtokba vételét, ingó dolog tulajdon-

jogának átruházásához ugyanakkor szükséges dolog átadása, birtokba adása is, a tulajdonátruházó nyilatkozaton túl, enélkül a tulajdonjog nem száll át, a gépjármű nem vitásan továbbra is az indítványozó birtokában volt. A másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú ítéletben kifejtettekkel, miszerint a gépjármű átadására nem a felperes, illetve jogelődje hibájából nem került sor, az átadás helyszínét bizonyítottan közölték az indítványozóval. Az indítványozó a gépjárművet nem más, azaz nem a felperes, illetve a felperesi jogelőd érdekében tartotta magánál, hanem mint a gépjármű tulajdonosa. Erre tekintettel a felelős őrzésből eredő követelése alaptalan. A másodfokú bíróság megalapozatlannak találta a nem vagyoni kártérítés tekintetében előterjesztett fellebbezési kérelmet is.

- [10] A jogerős ítélet ellen az indítványozó terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben – tartalma szerint – a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, és az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatásával a harmadlagos kereseti kérelem elutasítását és a viszontkeresetének helyadó döntés hozatalát, másodlagosan a jogerős ítélet elsőfokú ítéletre is kiterjedő hatályon kívül helyezését, és az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására való utasítását kérte. Állította, hogy a jogerős ítélet sérti a Ptk. 4. § (4) bekezdésének utolsó fordulatát, 117. § (2) bekezdését, 196. §-át, 231. §-át, 239. §-át, 277. § (4) bekezdését, 301. §-át, 361. §-át, 375. §-át, 329. § (3) bekezdését, továbbá a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 206. § (1) bekezdését, végül a Hpt. 213. § (1) bekezdés *b)* és *d)* pontját is. Az indítványozó kifejtette, mivel a gépjárművet felajánlotta a felperesi jogelődnek, ezzel a vételi jogot gyakorló személy hatalmába utalta, így a vételi jog gyakorlója a gépjárművön adásvétel jogcímén tulajdonjogot szerzett. Ezt igazolja az is, hogy a gépkocsi törzskönyve a felperes részére átadásra került. Ezen felül még abban az esetben sem lehetne az indítványozó terhére értékelni a birtok tényleges átadásának elmaradását, ha a gépjármű elvitelét, azaz a birtok kiadását nem ajánlja fel. A felperesi jogelődől elvárható lett volna ugyanis a Ptk. 277. § (4) bekezdése alapján, hogy a teljesítését a tőle elvárható módon elősegítse, így vele együttműködve nála a gépjármű elvitele érdekében megjelenjen, saját felróható magatartására pedig előnyök szerzése végett nem hivatkozhat. Ennek eredményeként a gépkocsi értékét be kellett volna számítani a saját követelésébe. Mivel ezt nem tette, a gépjármű értékével jogalap nélkül gazdagodott. Az indítványozó álláspontja szerint – tekintettel arra, hogy a hiteldíj változását is tartalmazó ÁSZF nem vált a perbeli kölcsönszerződés részévé – ugyanakkor az egyedi szerződés tartalmazza, hogy a THM változhat, a Hpt. 213. § (1) bekezdés *d)* pontja alapján teljes szerződés érvénytelen, és a szerződés ez okból való nyilvánvaló semmisségét a Kúriának hivatalból is észlelnie kell. Ebből következik, hogy nem a rendelkezésre álló szakértői vélemény szerinti levezetések valamelyikének választásával kellett volna elszámolni, hanem a jogalap nélküli gazdagodás szabályi szerint. Az indítványozó hangsúlyozta, az ÁSZF-beli rendelkezések nélkül nem kötötte volna meg a perbeli szerződést. A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte.
- [11] A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. Az alkotmányjogi panasszal támadott ítéletben rögzítette, hogy tekintettel a felülvizsgálati eljárás törvényi korlátaira az indítványozó felülvizsgálati kérelmei közül melyek és miért nem vizsgálhatóak érdemben. Ezek közül a Hpt. 213. § (1) bekezdés *b)* pontjának sérelmével kapcsolatos indítványozói hivatkozások tekintetében megállapította, hogy az indítványozó ezen érvelését már az elsőfokú bíróság előtt előadta és az alaptalannak találta. Mivel az indítványozó az elsőfokú ítélet ellen benyújtott fellebbezésében e körben az elsőfokú bíróság ítéletét nem támadta, az elsőfokú ítélet e tekintetben jogerőre emelkedett. A Pp. 271. § (1) bekezdés *a)* pontja értelmében nincs helye felülvizsgálatnak az első fokon jogerőre emelkedett határozat ellen, ami értelemszerűen vonatkozik az elsőfokú határozat fellebbezéssel nem érintett rendelkezésére is, így az indítványozó ezen érvelését álláspontja szerint érdemben nem bírálhatta el. Az általa egyedülként érdemben vizsgálhatónak tartott, a gépjármű átadása és tulajdonjoga átszállása alsóbb fokú bíróságok által ezzel összefüggésben megállapított meghíúsulásának az indítványozó viszontkeresete mikénti megítélése szempontjából lényeges kérdése tekintetében pedig – szakjogi álláspontját az indítványozói érvek kapcsán részletesen kifejtve – megállapította, hogy az első- és másodfokú bíróságok nem jártak el iratellenesen, amikor a felek közötti levelezés alapján úgy foglaltak állást, hogy a gépkocsi átadására nem a felperesi jogelőd hibájából nem került sor. Mivel pedig a jármű tulajdonjoga – a törzskönyv felperes részére történő átadásának tényétől függetlenül, a gépkocsi tényleges birtokba adásának hiányában – nem szállt át a felperesi jogelődre, illetve a felperesre, annak értékét (és tárolásának költségeit) az elszámolás során nem lehetett figyelembe venni. Mindezekre tekintettel tartotta fenn hatályában a jogerős ítéletet a viszontkeresetre is kiterjedően.
- [12] A Kúria felülvizsgálati döntésével szemben az indítványozó alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybíróságon. Indítványában, illetve annak kiegészítésében foglaltak szerint sérült az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való joga, valamint ugyanezen cikk (7) bekezdésében

rögzített jogorvoslathoz való joga annak következtében, hogy álláspontja szerint a Kúria a Hpt. 213. § (1) bekezdése sérelmével kapcsolatos érvei tekintetében a támadott döntésében nem merítette ki a felülvizsgálati kérelmében foglaltakat. Előadta, hogy az általa előadott érvénytelenségi kifogások tárgyában a Kúria arra tekintettel mellőzte az érdemi vizsgálatot, hogy az említett rendelkezés *b)* pontja szerinti semmisségi ok tárgyában az elsőfokú bíróság állást foglalt és az elsőfokú döntés ezen részében – fellebbezés hiányában – jogerőre is emelkedett. Ugyanakkor hangsúlyozta, hogy a Hpt. 213. § (1) bekezdése *d)* pontja szerinti érvénytelenségi kifogást kizárólag a Kúria előtt, a felülvizsgálat során terjesztette elő, ezért erre a Kúria által hivatkozott Pp. 271. § (1) bekezdés *a)* pontja nem alkalmazható; ezen érvénytelenségi hivatkozása tekintetében ráadásul a támadott ítélet indokolása semmilyen érvelést nem tartalmaz.

- [13] Kifejtette, hogy jogi álláspontja szerint a szerződések nyilvánvaló érvénytelenségét az eljáró bíróságoknak, így az ügyében eljáró első- és másodfokú bíróságok mellett a Kúriának is hivatalból észlelnie kell(ett volna); így valójában sem annak nincs jelentősége, hogy Hpt. 213. § (1) bekezdése *b)* pontja szerinti kifogása tekintetében az elsőfokú döntés jogerőre emelkedett, sem annak, hogy a *d)* pont sérelmére csak a felülvizsgálat során hivatkozott, ezen pontok alapján a Kúriának meg kellett volna állapítania a kölcsönszerződés egésze érvénytelenségét. Ez azt eredményezte volna, hogy nem a bíróságok által alapul vett szakértői vélemény alapján, hanem az általa előterjesztettek szerint kellett volna sor kerüljön az elszámolásra. Ennek elmaradása nézete szerint kihatott az alapvető eljárási jogai gyakorlására és a XXVIII. cikk említett rendelkezéseinek sérelmét okozta. Vitatta továbbá az eljáró bíróságok azon jogértelmezést, amely a gépjármű birtokba adásával (annak hiányával) összefüggésben a peres felek együttműködési kötelezettsége teljesítésének mikénti értékelésével volt kapcsolatos. Mivel az eljáró bíróságok, így a Kúria is figyelmen kívül hagyták, hogy a perbeli szerződést fogyasztóként kötötte, amely szükségképpen úgy információs, mint érdekérvényesítési aszimmetriát eredményező helyzetet jelent, a gépjármű birtokba adásával kapcsolatos, számára kedvezőtlen eredményre vezető döntés az M) cikk (2) bekezdésének sérelmét is eredményezte.
- [14] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-a szerint folytatott eljárásában mindenekelőtt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának formai és tartalmi feltételeit vizsgálja. Ennek során megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság formai feltételeinek [Abtv. 30. § (1) bekezdés, valamint 52. § (1b) bekezdés *a)–f)* pont] az alábbiak szerint csak részben felel meg.
- [15] 3.1. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszt a támadott kúriai ítélet kézbesítésének időpontjához képest az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőben terjesztette elő.
- [16] Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *a)–f)* pontjaiban foglalt formai követelményeknek részben tesz eleget. Az indítvány megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést (Abtv. 27. §-a); és az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [M) cikk (2) bekezdés, valamint XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdés]; és kifejezett kérelmet fogalmaz meg a támadott bírói döntés(ek) alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére is.
- [17] Tekintettel azonban arra, hogy az alkotmányjogi panasz benyújtásának törvényi feltétele [Abtv. 27. § (1) bekezdés *a)* pont], hogy az indítványozó Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozzon, az indítvány e feltételnek csak részben [a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése tekintetében] tesz eleget. Az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdése ugyanis nem tartalmaz az Abtv. 27. §-a szerinti Alaptörvényben biztosított jogot. Az Alkotmánybíróság ezzel kapcsolatban emlékeztet az M) cikk (2) bekezdésének megítélésével összefüggő töretlen gyakorlatára. Az „Alkotmánybíróság következetes gyakorlata {például: 3265/2017. (X. 19.) AB határozat, Indokolás [29]; 33/2015. (XII. 3.) AB határozat, Indokolás [20]; 20/2014. (VII. 3.) AB határozat, Indokolás [53]} alapján nem biztosít jogot az M) cikk (2) bekezdése [...], ezért erre a rendelkezésre sem alapítható alkotmányjogi panasz” {3305/2018. (X. 1.) AB végzés, Indokolás [10]}. Az említett rendelkezésből Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz benyújtását megalapozó Alaptörvényben biztosított jog nem vezethető le, „[a]z M) cikk (2) bekezdése második mondatából általánosságban az államnak az a kötelezettsége következik, amely – az Alaptörvényben szereplő alkotmányos értékek figyelembevételével – a fogyasztók érdekeit védő, az erőfölénnyel való visszaéléssel szemben fellépő intézményrendszer létrehozására és fenntartására, továbbá a fogyasztók jogait biztosító jogszabályok megalkotására vonatkozik” {8/2014. (III. 20.) AB határozat, Indokolás [61], lásd még például: 3305/2018. (X. 1.) AB végzés, Indokolás [10]}. „Ezért a fogyasztóvédelemre hivatkozással az M) cikk (2) bekezdésére alkotmányjogi panasz nem alapítható.” {Lásd pl. 3125/2019. (V. 29.) AB végzés, Indokolás [7]} Erre tekintettel, a törvényi feltétel hiánya okán

az M) cikk (2) bekezdésével összefüggő panaszelemek tekintetében érdemi vizsgálat lefolytatására az Alkotmánybíróságnak nem volt lehetősége.

- [18] A XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jog sérelmével kapcsolatos indítványozói hivatkozás tekintetében pedig az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy ezen alapjog sérelmét az indítványozó valójában kizárólag a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog szerinte fennálló sérelmével összefüggésben, annak alapján tartja megállapíthatónak. A tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmére vonatkozó indoklás túlmenően nem is hoz fel ezen alaptörvényben rögzített jog sérelmével összefüggő (további) érveket; azaz önállóan a jogorvoslati jog sérelme tekintetében alkotmányjogilag értékelhető indoklást sem az alapindítványában, sem annak kiegészítésében nem adott elő. Mindezek alapján – utalva a jogorvoslathoz való jog kapcsán következetesen érvényesített gyakorlatára is, miszerint az a rendes jogorvoslati eszközök igénybevételenek lehetőségére vonatkozik és mint ilyen, a rendkívüli jogorvoslatok körébe tartozó felülvizsgálattal alapvetően nem hozható összefüggésbe – az Alkotmánybíróságnak a XXVIII. cikk (7) bekezdésének sérelmére vonatkozó panaszelem tekintetében sem volt lehetősége érdemi vizsgálat lefolytatására. Ennek megfelelően az indítványozó által előadott érvek értékelésére kizárólag a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog állított sérelmével összefüggésben volt lehetőség.
- [19] 3.2. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Az Alkotmánybíróság erre tekintettel a befogadhatóság (vagylagos) tartalmi feltételeivel összefüggésben az indítvánnyal kapcsolatban a következőket állapította meg.
- [20] Az Abtv. említett rendelkezésében írt alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést illetően az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy részletesen kimunkált és következetesen alkalmazott gyakorlata van az indítvány kapcsán elméletileg vizsgálható alaptörvényi rendelkezés – az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése – tartalmát érintően {lásd például: 7/2013. (III. 1.) AB határozat; 30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indoklás [89]; 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés}. Ennek lényeges tartalmára a beadvány is utal; a jelen alkotmányjogi panasz mindezekhez képest nem vet fel olyan új, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, amely a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokolná.
- [21] A másik – a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre vonatkozó – feltételt érintően az Alkotmánybíróság a következőkre mutat rá. Az Alkotmánybíróság a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja {erről lásd elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indoklás [13]}. Vagyis az Alkotmánybíróság a bírói döntések felülvizsgálata során az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja, ugyanakkor – hatáskör hiányában – nem bocsátkozik szakjogi kérdések ismételt felülbírlatába.
- [22] A rendelkezésre álló iratok alapján azonban megállapítható volt, hogy az indítványban foglaltak teljesítése valójában erre irányul. Az indítványozó által a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelme kapcsán előadott érvek ugyanis kívül esnek az alkotmányjogi szempontú mérlegelés tartományán. Így nem tartozik ebbe a körbe, és ezért a szakjogi szempontú felülmérlegelés tilalmával ellentétes lenne azon kérdés Alkotmánybíróság általi vizsgálata, hogy az alapügyben vizsgált kölcsönszerződés vonatkozásában (az eljáró bíróságok által megállapítottakon kívül) feltárhatóak voltak-e olyan további, a bíróságok által hivatalból is figyelembe veendő hiányosságok, amelyek a Hpt. alapján a szerződés egészének – a bírósági döntésekkel orvosolt részleges érvénytelenségen túlmenően – érvénytelenné nyilvánítását megalapozhatták volna. Tekintettel arra, hogy az ÁSZF és az Üzletszabályzat szerződéskötés kori megismerhetőségével kapcsolatos hiányosságok okán – az indítványozó érvelésének e tekintetben egyébként helyt adva – az eljáró bíróságok az indítványozó deviza alapú kölcsönszerződését fix kamatozású forint kölcsönként nyilvánították érvényesnek és ez alapján folytatták le az elszámolást, a kölcsönszerződés hiteldíja a megkötéskor (forinthitelekre) irányadó mértékhez képest nem változott (illetve az indítványozóra nézve ekkor már nyilvánvalóan kedvezőtlenebb devizahitel- költségekről változott utólag erre a mértékre). Erre tekintettel az Alkotmánybíróság megítélése szerint az, hogy a Kúria a Hpt. 213. § (1) bekezdésének a hiteldíjmutató számítása és annak a szerződés futamideje alatti megváltozását lehetővé tevő körülmények szerződéses rögzítésének kötelezettségére vonatkozó *b)* és *d)* pontjának előírásai alapján eljuthatott-e az indítványozó érvei alapján a szerződés érvénytelensége tekintetében a támadott döntésében foglaltaktól eltérő álláspontra, szintén nem alkotmányjogi, hanem a rendes bíróságok hatáskörébe tartozó szakjogi kérdésnek tekinthető. Ugyanígy szakjogi kérdésnek minősül, hogy a bíróságok a felek által a konkrét ügyben a gépkocsi birtokba adásával összefüggő egyes magatartásokat az együttműködési kötelezettség körében,

továbbá a jármű törzskönyvének a gépkocsi tényleges birtokba adása nélkül történt átadását a tulajdonjog átruházásának megtörténte szempontjából miként értékelik.

- [23] Mindezek miatt az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is fontosnak tartotta hangsúlyozni, hogy töretlen gyakorlata szerint a „bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslat (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének” {3107/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [35]}. „A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga, sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}.
- [24] Az Alkotmánybíróság megítélése szerint továbbá a jelen ügyben vizsgált bírósági döntések kapcsán nem volt feltárható olyan, az alkotmányosság szintjére felérő indokolási hiányosság sem, amely az Alkotmánybíróság beavatkozását, és a támadott döntés(ek) alaptörvény-ellenessége megállapításának és megsemmisítésének szükségességét megalapozottan felvethették volna. A bíróságok indokolási kötelezettségéből ugyanis nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása {30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]; 3107/2016. (V. 24.) AB határozat, Indokolás [38]}. „Az indokolási kötelezettség azt az elvárást támasztja a bírósággal szemben, hogy a döntés indokolásának nem minden egyes részletre, hanem az ügy érdeme szempontjából releváns kérdésekre kell kiterjednie.” {Lásd: 3159/2018. (V. 16.) AB határozat, Indokolás [31], megerősítette pl. 18/2018. (VI. 12.) AB határozat} Önmagában az, hogy az indítványozó az egyébként megindokolt bírósági döntést megalapozatlannak, tévesnek, vagy éppen hiányosnak és ezekből kifolyólag magára nézve sérelmesnek tartja, a fentebb idézett állandó gyakorlat szerint nem tekinthető az eljárás tisztességessége [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés] követelményrendszerén belül értékelhető alkotmányossági kérdésnek.
- [25] Összefoglalva: az Alkotmánybíróság nem talált olyan körülményt, amelyet az Alaptörvény felhívott rendelkezésével összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességként lehetne értékelni, és amely ezért az indítvány érdemi vizsgálatát megalapozhatná.
- [26] 4. Az alkotmányjogi panasz befogadására, mivel az Abtv. 29. §-ában – és részben az 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontjaiban – írott feltételeknek nem felel meg, nincs lehetőség. Az Alkotmánybíróság ezért a kérelmet az Abtv. 47. § (1) bekezdése, 50. §-a és az 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2023. június 6.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/677/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3335/2023. (VI. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság az Országgyűlésről szóló 2012. évi XXXVI. törvény 45–50. §-ai alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panasz tárgyában az eljárást megszünteti.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó országgyűlési képviselő az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdése alapján az Országgyűlésről szóló 2012. évi XXXVI. törvény (a továbbiakban: Ogytv.) 2020. február 1. napjától hatályos 45–50. §-ai alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól.
- [2] A sérelmezett jogszabályi rendelkezések a tárgyalási rend Országgyűlés ülésein történő fenntartásával és a házelnök (illetve az ülésvezető elnök) fegyelmi jogkörével; ennek keretein belül pedig a képviselőkkel szemben alkalmazható jogkövetkezményekkel és azok lehetséges mértékével kapcsolatos szabályokat tartalmaznak. Az indítványozó ezek körében – azok álláspontja szerinti aránytalansága okán – alapvetően az országgyűlési képviselőkkel szemben az Ogytv. fegyelmi szabályainak megsértése miatt alkalmazható tiszteletdíj-csökkentésre és kitiltásra vonatkozó rendelkezéseket kifogásolta (utóbbiak körébe beleértve az azonnali hatályú kitiltást is).
- [3] Az indítványozó álláspontja szerint az Ogytv. sérelmezett rendelkezései sértik az indítványozónak az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése által biztosított szabad véleménynyilvánításhoz való jogát azzal, hogy vele szemben aránytalanul súlyos szankciók alkalmazását helyezi kilátásba, ezzel pedig szükségtelen és aránytalan módon beavatkozik abba, hogy egy országgyűlési képviselő mindenképpen részt vehessen a demokratikus közéleti vitákban, és megakadályozza őt a jogállásából fakadó parlamenti feladatok ellátásában. Nézete szerint a fentiek nem összeegyeztethetőek a hatékony politikai demokrácia és a jogállamiság követelményeivel, és sértik az Alaptörvény 4. cikk (3) bekezdésének és C) cikk (1) bekezdésének rendelkezéseit is.
- [4] 2. Az Abtv. 26. § (2) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróság eljárása kivételesen akkor is kezdeményezhető az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontja alapján, ha a jogsérelem – szemben az (1) bekezdésben szabályozott esettel – az alaptörvény-ellenes jogszabály rendelkezésének alkalmazása vagy hatályosulása folytán közvetlenül, bírói döntés nélkül következett be [26. § (2) bekezdés a) pont], és nincs a jogsérelem orvoslására szolgáló jogorvoslati eljárás vagy az esetlegesen mégis rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségeket az indítványozó már kimerítette [26. § (2) bekezdés b) pont].
- [5] 2.1. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint „[a] kivételes panasz esetében – mivel az közvetlenül a norma ellen irányul – különös jelentősége van az érintettség vizsgálatának, mert az indítványozó alapjogában való személyes, közvetlen és aktuális sérelme különbözteti meg a kivételes panaszt az *actio popularis*tól. A személyes érintettség az indítványozó alapjogát érintő sérelmét jelenti, ám az indítványozó nem csak akkor személyesen érintett, ha ő a norma címzettje. Ha a norma címzettje harmadik személy, a személyes érintettség követelménye akkor teljesül, ha az indítványozó alapjogi pozíciója és a norma között szoros kapcsolat áll fenn. Az Abtv. 26. § (2) bekezdése által kifejezetten nevesített közvetlenség követelménye szempontjából az a meghatározó, hogy a kifogásolt jogszabályi rendelkezés maga érinti-e az indítványozó alapjogát; végül az aktuális érintettség követelménye azt jelenti, hogy az érintettségnek az alkotmányjogi panasz benyújtásakor fenn kellett állnia. Azt, hogy az indítványozó aktuális sérelme fennáll-e, csak a konkrét esetben lehet eldönteni {vö. 3110/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [27]–[31]}” {lásd pl. 3537/2021. (XII. 22.) AB határozat; v. ö. legutóbb: 3135/2023. (III. 27.) AB határozat, Indokolás [40]}.
- [6] Az Ogytv. fegyelmi jogra vonatkozó rendelkezései, az ezek megsértése esetén alkalmazható jogkövetkezmények és ezek mértéke az országgyűlési képviselőkre – így az alkotmányjogi panasz előterjesztése időpontjában

az indítványozóra nézve is – alkalmazandó előírásoknak minősülnek. Érinthetnek (alkalmazásuk esetén pedig szükségszerűen érintenek) olyan Alaptörvényben rögzített jogokat, amelyek az országgyűlési képviselőket – részben éppen e jogállásukból fakadóan – megilletnek, vagyis az országgyűlési képviselők alapjogi pozíciója és a norma között szoros kapcsolat áll fenn. Az érintettség pedig abban az esetben aktuális, ha az adott jogszabályi rendelkezés az indítványozóval szemben alkalmazásra került (vagy közvetlenül, a törvény erejénél fogva hatályosult); továbbá abban az esetben is megállapítható, ha jogszabály alkalmazására, érvényesítésére szolgáló cselekmények még nem történtek, de jogszabály erejénél fogva olyan jogi helyzet keletkezett vagy keletkezhet, amelyből egyértelműen következik, hogy a panaszolt jogsérelem közvetlenül belátható időn belül kényszerítően bekövetkezik {vö. 4/2018. (IV. 27.) AB határozat, Indokolás [28]}. Egyaránt aktuálisnak tekinthető tehát az érintettség, ha az állított alapjogi sérelem már bekövetkezett, vagy, ha az várhatóan (feltehetően, potenciálisan) bekövetkezik.

- [7] Az alkotmányjogi panaszban érintett szabályozás egy olyan összetett rendszert alkot, amelynek egyes részei a képviselők számára az ülésteremben tilalmazott magatartásokra vonatkozó (és mint ilyen az indítványozó által nem támadott) előírásokat egymástól különválaszthatatlan egységben tartalmazza a megsértésük esetén alkalmazandó jogkövetkezményekre, valamint ez utóbbiak – az indítványozó által a képviselői-, illetve Alaptörvényben rögzített jogait aránytalanság okán alaptörvény-ellenesen korlátozónak tartott – mértékére vonatkozó rendelkezésekkel.
- [8] Az Alkotmánybíróság mindezeket szem előtt tartva megállapította, hogy az indítványozónak az alkotmányjogi panasz befogadásához és érdemi vizsgálatához szükséges közvetlen, személyes és aktuális érintettsége képviselői jogállása folytán – tekintettel arra, hogy az alaptörvény-ellenesnek tartott jogkövetkezmények vele szemben az Ogytv. alapján a házelnök vagy az ülést vezető elnök mérlegelése alapján az Országgyűlés rendjét, tekintélyét, méltóságát sértőnek vagy más képviselők képviselői jogainak gyakorlását akadályozónak, zavarónak minősülő magatartás tanúsítása vagy szóhasználata esetén alkalmazhatóak voltak (lettek volna) – az indítvány benyújtásakor fennállt.
- [9] Ugyanakkor az Alkotmánybíróság köztudomású tényként hivatalból tudomással bír arról, hogy az indítványozó képviselői jogállása, mivel a 2022. évi országgyűlési választásokon nem szerzett újabb mandátumot, időközben megszűnt. Így az indítványozó személyes közvetlen és aktuális érintettségének megállapíthatóságát megalapozó körülményekben alapvető változás állt be.
- [10] Tekintettel arra, hogy az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján benyújtott alkotmányjogi panasz célja a fent kifejtettek szerint az utólagos normakontroll korábbi, bárki által kezdeményezhető változatával [lásd az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 20. § (2) bekezdés] szemben az egyéni, szubjektív jogvédelem {vö. 32/2015. (XI. 19.) AB határozat, Indokolás [41]}, az Alkotmánybíróság megítélése szerint a kivételes (vagy ún. közvetlen) alkotmányjogi panasz érdemi vizsgálatának lefolytatása szempontjából jelentősége lehet annak is, hogy az ehhez szükséges törvényi feltételek az eljárás lefolytatása alatt mindvégig fennálljanak.
- [11] Amennyiben ezen feltételek fennállta az indítvány benyújtásának időpontjára nézve megállapítható és a támadott jogszabályi rendelkezés(ek) az indítványozóval szemben ténylegesen is alkalmazásra kerülnek, úgy az eljárás lefolytatható, annak tárgyában érdemi döntés is hozható. Más lehet viszont a helyzet, ha az érintettséget az alaptörvény-ellenesnek tartott jogsérelem várhatóan (potenciálisan) vagy akár kényszerítően, de az indítvány előterjesztése időpontjához képest mindenképpen csak a jövőben, az alkotmányjogi panasz benyújtását követően történő bekövetkezése alapozza meg. Ilyen esetben ugyanis egy, magában az érintettséget megalapozó jogviszonyban bekövetkező esetleges változásnak az Abtv. 26. § (2) bekezdésében foglaltak szempontjából az eljárás egészére is kiható következménye lehet, tekintettel arra, hogy az Abtv. az 59. §-ában és az Alkotmánybíróság ügyrendjéről szóló 1001/2013. (II. 27.) AB Tü. határozat (a továbbiakban: Ügyrend) 67. §-ában írtak szerint amennyiben eljárás lefolytatása nyilvánvalóan okafogyottá vált, az eljárás megszüntetésének van helye.
- [12] Az Alkotmánybíróság az eljárása során a parlament honlapjáról elérhető nyilvános iromány-nyilvántartó rendszer adatai alapján megállapította, hogy a támadott rendelkezéseknek a sérelmesnek tartott szöveggel – 2020. február 1. napjával – történő hatálybalépése és az indítványozó képviselői mandátumának 2022. évi megszűnése között az indítványozó által alaptörvény-ellenesnek állított szankciók egyike sem került alkalmazásra vele szemben. (Az Alkotmánybíróság észlelte ugyan, hogy 2019 márciusában az Országgyűlés a H/5176. irományszámon előterjesztett országgyűlési határozati javaslat elfogadásával hatályában fenntartotta az indítványozóval szemben az országgyűlés elnöke által OE-41/186-1/2019. számon a tiszteletíja csökkentése tárgyában hozott döntést; minderre azonban még nem az indítványban támadott, hanem az azokkal módosított, korábban hatályos rendelkezések alapján került sor.)

- [13] A jelen indítványban sérelmezett – kizárólag országgyűlési képviselőkkel szemben alkalmazható és ezért szükségképpen potenciálisan is kizárólag az ilyen megbízással rendelkező személyek Alaptörvényben rögzített jogait érintő – rendelkezések az indítványozó képviselői megbízatásának megszűnése következtében annak időpontját követően vele szemben már fogalmilag sem kerülhetnek alkalmazásra.
- [14] Az Alkotmánybíróságnak mindezekre tekintettel vizsgálnia kellett, hogy az indítványozó közvetlen, személyes és aktuális érintettségében bekövetkezett említett változásnak van-e, és ha igen, milyen következménye van az általa előterjesztett indítvány alapján indult alkotmánybíróági eljárás lefolytathatóságára.
- [15] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 59. §-a alapján – az Ügyrendjében meghatározottak szerint, kivételesen – a nyilvánvalóan okafigyottá váló ügyek esetében az előtte már folyamatban lévő eljárás megszüntetheti. Az Ügyrend 67. § (2) bekezdése – általánosságban, valamennyi alkotmánybíróági eljárásra, nem csak az alkotmányjogi panaszokra vonatkozóan – egy nyílt, nem pedig taxatív felsorolásban példálózó jelleggel tartalmazza azon kivételes eseteket, amikor okafigyottság megállapításának lehet helye {„[o]kafigyottá válik az indítvány különösen, ha [...]”}. Ezek közül a d) pontban rögzített esetkör a megtámadott bírói döntések időközbeni hatályon kívül helyezéséhez kapcsolódik, így az alkotmányjogi panasz eljárások közül szükségképpen csak az Abtv. 26. § (1) bekezdése, illetve a 27. § (1) bekezdése alapján indult eljárásokra vonatkoztatható; azonban az említett rendelkezés a) pontja valamennyi alkotmányjogi panasz eljárásra, így a kivételes panaszra is; a c) és e) pontok pedig az Alkotmánybíróság minden típusú eljárására megfelelően értelmezendők, így az ezekben írtak szintén támpontul szolgálnak a kivételes panasz eljárások tekintetében is.
- [16] Az indítványozó személyéhez kapcsolódóan bekövetkező változások közül az Ügyrend 67. § (2) bekezdés a) pontja külön is nevesít néhányat, úgymint a természetes személy indítványozó halála vagy a jogi személy indítványozó megszűnése (kivéve ha az eljárásban érvényesítendő jog tekintetében jogutódlásnak van helye); ugyanakkor nyilvánvalóan nem tér ki külön a jelen üggyhöz hasonló egyedi helyzetekre, amikor egy speciális, az indítványozó érintettségének megállapítását a kivételes panasz eljárás tekintetében önmagában is megalapozó jogállás szűnik meg az indítvány benyújtását követően.
- [17] Ennek ellenére az Alkotmánybíróság megítélése szerint az Ügyrend 67. § (2) bekezdése e) pontjában írtakkal – ami alapján szintén okafigyott az indítvány, ha az eljárás folytatására okot adó körülmény már nem áll fenn, illetve az indítvány egyéb okból tárgytalanná vált – történő együttes értelmezés alapján megállapítható, hogy az indítványozó személyével kapcsolatos egyes, az a) pontban külön nem nevesített változások is szükségessé tehetik az okafigyottság megállapítását és az eljárás megszüntetését.
- [18] Az Alkotmánybíróság megítélése szerint a jelen ügyben is ez a helyzet állt elő. Amint az a korábbiakban már rögzítésre került, az Abtv. 26. § (2) bekezdése célját és alkalmazhatóságát tekintve alapjaiban tér el a korábbi *actio popularis* lehetőségétől; személyes alapjogvédelemre szolgál és ezért az indítványozó személyes, közvetlen és aktuális érintettsége különös jelentőséggel bír. Az a jogi tény, hogy az indítványozó képviselői jogállása az eljárás folyamatban léte alatt megszűnt, ezen érintettség megszűnését is eredményezte, mivel a támadott jogszabályi rendelkezések vele szemben a jövőben már nem kerülhetnek alkalmazásra (a mandátuma megszűnését megelőzően pedig nem kerültek alkalmazásra). Az Alkotmánybíróság mérlegelése szerint ez olyan körülmény, amely a jelen ügyben megvalósítja az Ügyrend 67. § (2) bekezdésének – az Alkotmánybíróság gyakorlatában leggyakrabban a támadott jogszabályi rendelkezések hatályon kívül helyezésével vagy átfogó módosításával összefüggésben alkalmazott – e) pontjában írtakat, mivel annak következtében az eljárás folytatására okot adó körülmény már nem áll fenn, illetve az indítvány egyéb okból tárgytalanná vált; ezért az indítvány alapján indult eljárás folytatása nyilvánvalóan okafigyottá vált.
- [19] 2.2. Mindezekkel összefüggésben ugyanakkor az Alkotmánybíróság szükségesnek látta felhívni a figyelmet az alábbiakra is.
- [20] Az indítványozó a kivételes panaszban alapvetően ugyanazokat az (az országgyűlési képviselőkkel szemben alkalmazható fegyelmi jogkövetkezményekre és azok mértékére vonatkozó) Ogytv. rendelkezéseket, mégpedig javarészt hasonló érvek alapján sérelmezte, mint a 4/2023. (V. 16.) AB határozat (a továbbiakban: Abh.) meghozatalát eredményező (képviselői) utólagos normakontroll indítvány indítványozói. Ezek a rendelkezések a képviselőkkel szemben megállapítható tiszteletdíj-csökkentés és kitiltás fegyelmi jogkövetkezményével, illetve azok mértékével kapcsolatosak. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság emlékeztet az Abh.-ban a jelen ügy indítványozója által is sérelmezett egyes Ogytv. rendelkezések alaptörvény-ellenessége tárgyában már meghozott döntéseire.

- [21] Egyfelől az Alkotmánybíróság az Abh.-ban a tiszteletdíj-csökkentés és a kitiltás fegyelmi jogkövetkezmények sérelmezett mértéke illetve időtartama tekintetében megállapította, hogy azoknem sértik az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdését. Tekintettel ugyanis arra, hogy a – önmagukban egyébként egyik beadványban sem sérelmezett – parlamenti fegyelmi jog előírásaival ellentétesnek tekinthető képviselői magatartások mind lehetséges megvalósítási módjukat, mind pedig súlyukat tekintve olyan sokrétűek, hogy – általánosságban, a jogi szabályozás szintjén – az nem jelenti az említett alapvető jog sérelmét, hogy a jogalkotó az alkalmazható jogkövetkezmények mértéke tekintetében egy olyan (többlepcsős) rendszert alkotott, amely lehetővé teszi, hogy a ténylegesen is alkalmazandó jogkövetkezmény(ek) az egyes, konkrétan is megvalósuló fegyelmi jogsértések esetén a tanúsított magatartás súlyához igazodóan, eltérő mértékben kerülhessenek meghatározásra. Mindaddig, amíg maga a jogi szabályozás nem tekinthető öncélúnak, vagy a lehetséges magatartások eltérő súlyához képest nyilvánvalóan aránytalannak, indokolatlannak, illetve a védendő alkotmányos érték és elismert alkotmányos cél [tárgyalási rend fenntartása, az országgyűlés méltósága megőrzésének, a többi országgyűlési képviselő joggyakorlásának biztosítása] elérése érdekében nyilvánvalóan szükségtelennek vagy arra alkalmatlannak, addig az esetleges alkotmányellenesség a kifogásolt jogi szabályozás tekintetében nem, legfeljebb csak azok hibás alkalmazása tekintetében merülhet fel; jóllehet az utóbbit esetlegesen megvalósító egyedi országgyűlési aktusok alkotmányossági felülvizsgálatára pedig az Alkotmánybíróság nem rendelkezik hatáskörrel (bővebben lásd: Abh., Indokolás [45]–[112], [119]–[144]). Mindezekre tekintettel a kifogásolt jogkövetkezmény-mértékek tekintetében az Abh. az utólagos normakontroll indítványt elutasította.
- [22] Másfelől azonban az Alkotmánybíróság az Abh.-ban megállapította azt is, hogy az Ogytv.-nek a kitiltásra vonatkozó szabályai amiatt, hogy a kitiltás területi hatálya az Országgyűlés üléstermén és az Országház épületén kívül az Országgyűlés Hivatalának elhelyezésére szolgáló más épületek, így különösen a Képviselői Irodaház teljes területére is kiterjed, az ott kifejtett indokok alapján sérti az Alaptörvény 4. cikk (1) bekezdésében rögzített képviselői egyenlőség elvét és a képviselői tevékenység ellátásának jogát, erre tekintettel az Ogytv. 49. § (1) bekezdésének *pro futuro* – 2023. június 30-i – hatállyal törtrénő mozaikos megsemmisítéséről határozott [lásd: az Abh. rendelkező részének 1. pontját, valamint az Indokolás 4. pontját]. [Ehhez hasonlóan, 2023. június 30-i hatállyal történő megsemmisítésről döntött az Alkotmánybíróság az Ogytv.-nek a megbízott útján történő szavazásra vonatkozó, a kitiltás jogkövetkezményével összefüggésben szintén vizsgálni kért 49/A. §-ának (1)–(6) bekezdései tekintetében.]
- [23] Mindezek alapján megjegyzi az Alkotmánybíróság, hogy az Abh.-ban foglaltakra tekintettel az Ogytv. jelen indítványban támadott rendelkezései közül egyesek [49. § (1) bekezdés, 49/A. § (1)–(6) bekezdés] vonatkozásában az okafogyottság az indítványozó jogállásában történt változás mellett egyéb okból is bekövetkezett, míg a többi sérelmezett rendelkezés tekintetében visszautasításnak lenne helye.
- [24] 3. A fentiekre történő utalás mellett az Alkotmánybíróság – mivel a korábban kifejtettek szerint megállapította, hogy az indítvány nyilvánvalóan okafogyottá vált – az Abtv. 59. §-a és az Ügyrend 67. § (1) bekezdése szerint, az Ügyrend 67. § (2) bekezdés e) pontjában foglaltak alapján az alkotmányjogi panasz tárgyában az eljárást megszüntette.

Budapest, 2023. június 6.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1317/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3336/2023. (VI. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Budapest Környéki Törvényszék 6.Pf.20.978/2021/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselővel (Krizsa Ügyvédi iroda) eljáró indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz a Budapest Környéki Törvényszék 6.Pf.20.978/2021/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt.
- [2] Kérelmét az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmére alapította.
- [3] 2. Az Alkotmánybíróság a rendelkezésre álló iratok alapján az alkotmányjogi panasz benyújtásának alapjául szolgáló előzményi ügy lényegét az alábbiak szerint foglalta össze.
- [4] Az indítványozó deviza alapú kölcsönszerződést kötött személygépkocsi megvásárlása céljából. A hitelező a megállapított tartozásra tekintettel a kölcsönszerződést azonnali hatállyal felmondta, és a tőketartozás és kamatai megfizetését követelte. A követelés engedményezését követően az engedményes keresettel élt a bíróság előtt az indítványozó mint alperes ellen, melyben a teljes lejárt tartozás tőkésítése útján kérte az indítványozó marasztalását. A Gödöllői Járásbíróság 8.P.20.306/2021/7. számú ítéletével a keresetnek helyt adott, és az indítványozót a tőketartozás, a szerződéses kamat, a késedelmi kamat, valamint perköltség megfizetésére kötelezte.
- [5] Az elsőfokú bíróság régi Ptk. 523. § (1) bekezdése alkalmazásával elsődlegesen azt vizsgálta, hogy a felek között létrejött-e a kölcsönszerződés, ha igen milyen tartalommal, illetve az deviza alapú szerződés volt-e. E körben hivatkozott a régi Ptk. 205. § (1) bekezdése alapján arra, hogy a szerződés a felek akaratának kölcsönös és egybehangzó kifejezésével jön létre. A régi Ptk. 205. § (2) és (3) bekezdés rendelkezéseit is alkalmazva rámutatott arra, hogy a teljes bizonyító erejű magánokiratnak minősülő kölcsönszerződés 6. pontjában feltüntetésre került, miszerint a kölcsönszerződés CHF alapú, továbbá az indítványozó a személyes meghallgatása során is előadta, hogy a gépjárműkereskedő svájci frank alapú hitel felvételét ajánlotta. Az indítványozó ezt követően a szerződés írott formájában nyilatkozott arról, hogy deviza alapú szerződést szeretne kötni. Az a körülmény, hogy a deviza alapúsággal kapcsolatban az indítványozó megfelelő tájékoztatást kapott-e, nem a szerződés létrejötte, hanem az érvényessége körében vizsgálendő. Mindezek alapján megállapította, hogy a felek között deviza alapú kölcsönszerződés jött létre. Hivatkozott arra is, hogy az Üzletszabályzat 18.3.3. pontjában biztosított jogával élve az indítványozó kérhette a devizában nyilvántartott tartozásának forintkölcsönre történő átváltását az árfolyamváltozásból eredő hátrányokat megszüntetve.
- [6] A kölcsönszerződés 12. pontja egyértelműen, vastagon szedve kiemelten rögzíti, hogy az indítványozó az Üzletszabályzatot átvette, megismerte, az abban foglaltakat magára nézve kötelezőnek ismerte el. Az Üzletszabályzat többek között a 17. pontjában utal a mindenkor érvényes hirdetményre, ily módon az szintén a felek szerződésének részévé vált.
- [7] Ezt követően a kölcsönszerződés árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatásának a tisztességtelenségét vizsgálta, előjáróban rögzítve, hogy a Kúria által hozott jogegységi határozatok a bíróságokra nézve kötelezőek. Az árfolyamkockázati tájékoztató vizsgálata során hivatkozott a Kúria 2/2014. polgári jogegységi határozat 1. pontjában foglaltakra, az Európai Unió Bíróságának C-51/17-es számú ügyben hozott határozatára, a Kúria 6/2013. polgári jogegységi határozatának 3. pontjában foglaltakra, valamint a régi Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdés rendelkezéseire.
- [8] Mindezek alapján úgy foglalt állást, hogy a felperes jogelődje az írásbeli tájékoztatási kötelezettségének a perbeli kölcsönszerződés során eleget tett, a kölcsönszerződés 7. pontjában közvetlenül a kölcsön összegének

meghatározása után jólátható módon szerepel az árfolyamkockázati tájékoztatás. Mind a jogegységi határozatok, mind a 93/13/EGK irányelv, az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó mércéjével méri a pénzügyi tájékoztatás megfelelőségét, mely körülményt minden ügyben egyedi leg kell vizsgálni és mérlegelni.

- [9] A kölcsönszerződés 7. pontja tekintetében a bíróságnak az volt az álláspontja, hogy annak figyelmes elolvasása esetén, kellő körültekintéssel eljárva egyértelmű kellett, hogy legyen, hogy az árfolyamváltozás hatására a havi fizetési kötelezettség korlátozás nélkül meg emelkedhet, az árfolyamváltozás iránya és mértéke előre nem állapítható meg, annak nincs felső határa, valós, vagyis a hitel futamideje alatt bekövetkezhet. Amennyiben az indítványozó a lényegében egyoldalú kölcsönszerződést figyelmesen elolvassa, fel kellett mérnie, hogy megszövegezésében jelentős kockázat, fokozott kockázat megfogalmazások szerepelnek, illetve annak kiemelése, hogy az árfolyamváltozás a törlesztőrészletek növekedése mellett a teljes hátralévő tőketartozást is növelheti. Ezek olyan világos és egyértelmű megfogalmazások, amelyek alapján kellő körültekintéssel értékelni tudta az árfolyamkockázat esetlegesen jelentős gazdasági következményeit.
- [10] A 93/13/EGK irányelv 4. cikk (2) bekezdése rendelkezéseire hivatkozva utalt arra is, hogy az indítványozó elvárható módon nem járt utána a devizakonstrukció lényegének, a kölcsönszerződést anélkül írta alá, hogy annak szövegét figyelmesen átolvasta volna, vagy a devizakonstrukcióról egyéb forrásból tájékozódott volna. Tette ezt annak ellenére, hogy saját nyilatkozata szerint be kellett mennie a felperesi jogelőd pénzügyi intézményhez valamilyen papírokat aláírni, ahol lehetősége lett volna számára nem világos kérdésekben tájékozódni. Arról, hogy az árfolyamváltozásnak mi lehet a felső határa, a pénzügyi intézménynek nem kellett tájékoztatást adni, mivel az árfolyam emelkedésének és csökkenésének nincs pontosan előre látható, kiszámítható mértéke.
- [11] A tájékoztatás időbeliségével kapcsolatban arra mutatott rá, hogy a kölcsönszerződés két oldalas okirat, amelynek első oldala foglalja össze annak lényeges tartalmi elemeit, a 7. pontja pedig az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás. Az indítványozó a szerződés aláírása előtt nem volt elzárva attól, hogy az okiratot figyelmesen elolvassa, annak tartalmát szakemberrel megbeszélje és ezt követően a szerződést megfontolt döntés alapján írja alá. Ilyen körülmények között a szerződésbe foglalt tájékoztatás megfelelő időben nyújtott tájékoztatásnak minősül.
- [12] Nem találta alaposnak a régi Hpt. 213. § (1) bekezdés *b)* és *c)* pontjaira alapított érvénytelenségi kifogást sem. A THM-et érintő kifogás kapcsán a Kúria 6/2021. polgári jogegységi határozatára hivatkozott, mely szerint a fogyasztói kölcsönszerződés a régi Hpt. 213. § (1) bekezdés *b)* pontja alapján akkor semmis, ha a teljes hitel díj mutatót egyáltalán nem tartalmazza. Ezzel szemben a kölcsönszerződés tartalmazza a hiteldíjmutató 11,85%-ban meghatározott induló mértékét, ezért ez okból a kölcsönszerződés nem semmis. A THM tartalmazza az árfolyamrést is (melynek alkalmazását azonban a DH1. törvény 3. § (1) bekezdése semmisnek minősített tisztességtelenség okán); a kölcsönszerződés tartalmazza továbbá a szerződéssel kapcsolatos összes költséget, kamatokat, járulékokat, valamint ezek éves, százalékban kifejezett mértékét. A 8. pontja az egyéb költségekről rendelkezik utalva az Üzletszabályzat 17.3. pontjára, amely a pénzügyi intézmény mindenkor hirdetményét rendeli alkalmazni. Mindezekre figyelemmel a kölcsönszerződés a régi Hpt. 213. § (1) bekezdésének *c)* pontja alapján sem semmis.
- [13] A követelés összegszerűségét vizsgálva arra mutatott rá, hogy nem elegendő a követelés összegszerűségnek általánosságban történtő vitatása, hanem meg kell jelölni, hogy miért hibás az elszámolás, azt az indítványozó mely okból, mely számításra hivatkozással vitatja.
- [14] Az elsőfokú bíróság nem értett egyet azzal, hogy a szerződés forint alapú szerződés lenne. Hivatkozott a Kúria 6/2013. PJE határozatának 3. pontjában kifejtettek alapján e körben arra is, hogy a deviza alapú kölcsön is kölcsön, amelyben a tartozás devizában van meghatározva; ugyanakkor a hitelező a kölcsönt forintban köteles folyósítani, az adós pedig forintban köteles törleszteni, tehát mind a hitelező, mind az adós a devizában kirott pénztartozását forintban rója le. A perbeli szerződés esetén a felek a forint összeget határozták meg a kölcsön folyósítására és a törlesztések fizetésére is forintban került sor. A szerződés meghatározza azonban a deviza átváltás módját és az átváltási árfolyamok alkalmazását.
- [15] A felperes a keresetet tartalmazó irata mellékleteként csatolta azt a kimutatást, amely részletezi az indítványozó befizetéseit, annak elszámolását kamat, tőke, egyéb teljesítés bontásban minden hónapra kivetítve. A kimutatás tartalmazza a forint/CHF árfolyamot is, így ellenőrizhetővé teszi a felperesi számítást. Az Üzletszabályzat meghatározta a bázisárfolyam és az aktuális árfolyam fogalmát, míg a 18.3.2. pontban az árfolyamkülönbség számításának képletét. A felperes által csatolt törvényi elszámolásban mind a bázis, mind az aktuális árfolyam

mértéke látható, mely alapján, ha a számadatokat a képletbe behelyettesítjük, akkor megkapjuk az árfolyam-különbözet mértékét.

- [16] Az indítványozó konkrétan, a kimutatás egyes tételeire utalással nem jelölte meg, hogy a számítás álláspontja szerint miért nem helytálló. Önmagában az a körülmény, hogy a felperes jogelődje nem rendelkezett deviza nyilvántartással és nem jelölte meg a kimutatásban hónapról hónapra a tartozás devizaösszegét nem jelenti azt, hogy a szerződés forint alapú lenne, illetve, hogy az indítványozói tartozás ne lenne devizában meghatározható. Erre figyelemmel a csatolt kimutatásokat a kereset összecszerúségének bizonyítására elfogadta.
- [17] Az indítványozó fellebbezésére eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét annak helyes indokaira tekintettel helybenhagyta.
- [18] Az indítványozó szerint az alkotmányjogi panasszal támadott jogerős ítélet sérti a tisztességes eljáráshoz való jogot, mert álláspontja szerint marasztalására úgy került sor, hogy a felperes a bírósági eljárás(ok) során nem bizonyította követelése összecszerúségét; a bíróság pedig döntését önkényesen, véleménye szerint a vonatkozó jogszabályok, az Alkotmánybírósági gyakorlat és a Kúria 4/2021. PJE határozatának figyelmen kívül hagyásával hozta meg. Sérti továbbá a tisztességes eljáráshoz való jogot, hogy álláspontja szerint a bíróság – indokolási kötelezettségét sértő módon – nem adta kellő indokát, miért fogadta el a DH1. törvény alapján semmisnek minősülő bázis árfolyammal számolt felperesi kimutatást, és miért tekintett el a DH1. törvény 3. § (2) bekezdésében meghatározott MNB középárfolyammal kalkuláló kimutatás beszerzésétől. Mindezek az indítványozó által állított hiányosságok szerinte az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét eredményezték.
- [19] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-a szerint folytatott eljárásában mindenekelőtt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának formai és tartalmi feltételeit vizsgálja. Ennek során megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság formai feltételeinek [Abtv. 30. § (1) bekezdés, valamint 52. § (1b) bekezdés a)–f) pont] megfelel.
- [20] 3.1. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszt a támadott törvényszéki ítélet kézbesítésének időpontjához képest az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőben terjesztette elő.
- [21] Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjaiban foglalt formai követelményeknek eleget tesz.
- [22] Az indítvány megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést (Abtv. 27. §-a); és az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezését [XXVIII. cikk (1) bekezdése]. Az indítvány kifejezett kérelmet fogalmaz meg a támadott bírói döntés alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére is.
- [23] 3.2. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. E két feltétel alternatív jellegű, bármelyik fennállása megalapozza a panasz befogadhatóságát.
- [24] Az Abtv. 29. §-ában írt alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést illetően az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy részletesen kimunkált és következetesen alkalmazott gyakorlata van az indítvány kapcsán elméletileg vizsgálható alaptörvényi rendelkezés – az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése – tartalmát érintően {lásd például: 7/2013. (III. 1.) AB határozat, 30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]; 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés}. Ennek lényeges tartalmára a beadványok is utalnak, a jelen alkotmányjogi panasz mindezekhez képest nem vet fel olyan új, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, amely a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokolná.
- [25] A másik – a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre vonatkozó – feltételt érintően az Alkotmánybíróság a következőkre mutat rá.
- [26] Az indítványozó a tisztességes bírósági eljáráshoz való joga sérelmét lényegében arra tekintettel tartja megállapíthatónak, hogy az eljáró bíróság(ok) – véleménye szerint szakjogi szempontból tévesen – úgy foglaltak állást, hogy a per tárgyát képező kölcsönszerződés az indítványozó érvelésével szemben nem forint, hanem deviza alapú szerződésnek tekintendő; továbbá, hogy a felperes pénzintézet által az ún. „devizahiteles-törvények” értelmében kötelezően elkészítendő, a később marasztalása mértékének meghatározása alapjául szolgáló kimutatás szerinti elszámolást – annak általa a perben történt kifogásolása ellenére – elvégezhetőnek tartották.
- [27] A kiegészített indítvány fentiekkel kapcsolatos érvelése valójában az ezzel összefüggésben már a per során is előadott és a bíróságok által elbírált (szakjogi) érvek kifejtését, részletes megismétlését tartalmazza.

- [28] Az Alkotmánybíróság azonban a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja {erről lásd elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}; vagyis a bírói döntések felülvizsgálata során az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja, ugyanakkor – hatáskör hiányában – nem bocsátkozik szakjogi kérdések ismételt felülbírálatába.
- [29] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó az alkotmányjogi panaszában lényegében az eljáró bíróságnak a per tárgyát képező követelés alapjául szolgáló kölcsönszerződés érvénytelensége, annak forint- vagy deviza alapú szerződésként minősülése, továbbá az elszámolás elvégezhetősége mikénti megítélésével összefüggő (szak)jogi érvelését kifogásolja, illetve annak, valamint az abból levont következtetéseknek a felülbírálatát kéri. Erre ugyanakkor az Alkotmánybíróság nem rendelkezik hatáskörrel, az ezen kérdésekben való döntéshozatal ugyanis olyan szakjogi mérlegelést és jogalkalmazást igényel, amelyek tárgyában az Alkotmánybíróság nem foglalhat állást. Ez a vonatkozó jogszabályok alapján a bíróságok feladata, az Alkotmánybíróság az ilyen kérdések (ismételt) elbírálására nem rendelkezik hatáskörrel.
- [30] A támadott döntésében a másodfokon eljáró bíróság a jogvita mikénti eldöntése szempontjából lényeges kérdésekben állást foglalt és a jogvitát jogerősen eldöntötte. Az Alkotmánybíróság megállapította azt is, hogy a Budapest Környéki Törvényszék a támadott döntésében az elsőfokú bíróság ítéletében foglaltakat – nem csak a szerződés mikénti minősítése, de az elszámolás, valamint az indítványozónak az az alapját képező felperesi kimutatással kapcsolatban előadott érvei vonatkozásában is – azok helyes indokaira tekintettel hagyta helyben. Ez az ítélet pedig korábban már rögzítette, hogy „Az alperes konkrétan, a fentiekben részletezett kimutatás egyes tételeire utalással nem jelölte meg, hogy mely számítás nem helytálló az álláspontja szerint, illetve a felperesi jogelőd által alkalmazottól esetlegesen eltérő milyen árfolyam alkalmazásának lett volna helye, és milyen elvek mentén. [...] A forint összeg és az átváltási árfolyam [...] rögzítésre került minden hónapra vonatkozóan, mely lehetővé teszi az alperes tartozásának számszaki levezetését, ellenőrzését. Erre figyelemmel a bíróság a felperes által csatolt okiratokat, kimutatásokat a követelése összecszerűségének bizonyítására elfogadta.” {Lásd: Gödöllői Járásbíróság 8.P.20.306/2021/17. számú ítélete, Indokolás [58]}
- [31] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megítélése szerint a támadott ítélet kapcsán nem volt feltárható olyan, az alkotmányosság szintjére felérő indokolási hiányosság, amely az Alkotmánybíróság beavatkozását, és a támadott döntés(ek) alaptörvény-ellenessége megállapításának és megsemmisítésének szükségességét megalapozottan felvethette volna. A bíróságok indokolási kötelezettségéből ugyanis nem következik a felek által felhozott (és esetleg csak később, az alkotmányjogi panaszban részletezett) minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása {30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]; 3107/2016. (V. 24.) AB határozat, Indokolás [38]}. „Az indokolási kötelezettség azt az elvárást támasztja a bírósággal szemben, hogy a döntés indokolásának nem minden egyes részletre, hanem az ügy érdeme szempontjából releváns kérdésekre kell kiterjednie.” {Lásd: 3159/2018. (V. 16.) AB határozat, Indokolás [31], megerősítette pl. 18/2018. (VI. 12.) AB határozat}
- [32] Önmagában az, hogy az indítványozó az egyébként megindokolt bírósági döntést megalapozatlannak, tévesnek, vagy éppen hiányosnak és ezekből kifolyólag magára nézve sérelmesnek tartja, a fentebb idézett állandó gyakorlat szerint nem tekinthető az eljárás tisztességessége [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés] követelményrendszerén belül értékelhető alkotmányossági kérdésnek.
- [33] Mindezek miatt az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is fontosnak tartotta hangsúlyozni, hogy töretlen gyakorlata szerint a „bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének” {3107/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [35]}. „A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga, sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}.
- [34] Összefoglalva: az Alkotmánybíróság nem talált olyan körülményt, amelyet az Alaptörvény felhívott rendelkezésével összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességként lehetne értékelni, és amely ezért az indítvány érdemi vizsgálatát megalapozhatná.

[35] 4. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz befogadására, mivel az nem felel meg az Abtv. 29. §-ában írott feltételeknek, nincs lehetőség. Az Alkotmánybíróság ezért a kérelmet az Abtv. 47. § (1) bekezdése, 50. §-a és az 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2023. június 6.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1339/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3337/2023. (VI. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 53.Pf.632.106/2022/5. számú ítéletével szemben előterjesztett alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Gyárfás Péter ügyvéd) útján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján. Alkotmányjogi panaszában a Fővárosi Törvényszék 53.Pf.632.106/2022/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy tényállása szerint az indítványozó az alperesi társasház 25%-ának tulajdonosa volt a keresettel érintett időpontban. Az indítványozó sérelme abból származott, hogy az alperes egyik közgyűlésére szóló meghívót nem határidőben küldték meg, illetve kézbesítették számára, ezért az adott közgyűlésen nem tudott részt venni. A közgyűlésen több határozatot is hoztak, többek között döntöttek a közgyűlési tisztségviselők megválasztásáról, elfogadták a társasház 2018. évi költségvetését, illetve hatályon kívül helyeztek korábbi határozatokat. Az indítványozó ezt követően a közgyűlési határozatok érvénytelenségének megállapítása iránt bírósághoz fordult, keresetében alaki és érdemi okokból is kérte a közgyűlési határozatok érvénytelenségének megállapítását. Az elsőfokú bíróság a keresetét elutasította. A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.
- [3] Az indítványozó az elsőfokú ítéletet helybenhagyó jogerős ítélettel szemben terjesztette elő alkotmányjogi panaszát. Panaszában előadta, hogy a „tiszteséges bírósági eljáráshoz való alapjog [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés], a magyar jog részét képező Európai Emberi Jogok Egyezménye (Egyezmény) 6. cikk 1. bek., és ezzel az Alaptörvény Q) cikk (3) bek. megsértését állítjuk a tulajdonjog vonatkozásában pedig a XIII. cikk megsértését.” Alkotmányjogi panaszának érdemét tekintve ugyanakkor az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmének megállapítására irányult. Az indítványozó különösen a tiszteséges bírósági eljáráshoz való jog részének tekintett fegyverek egyenlőségének elve, a „tárgyalás igazságosságának követelménye”, az indokolt bírói döntéshez való joga, a bizonyítási eljárás megfelelő lefolytatásához való joga sérelmére hivatkozott. Beadványában mindazonáltal alapvetően a bírói döntéshez vezető bírósági eljárást kifogásolta, illetve a kereseti kérelmét elutasító bírósági döntést vitatta.
- [4] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az Ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról, az 56. § (2) bekezdése értelmében pedig a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket.
- [5] Az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az indítványozó az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában sérelmezett ítélettel zárult ügyben felperes volt, a perben a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette. A kérelmező alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, érintettsége fennáll.

- [6] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az Abtv. 27. §-ában meghatározott esetben az alkotmányjogi panasz benyújtására a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehetőség. Az indítványozó az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőben előterjesztett panaszában (a jogerős ítéletet az indítványozó jogi képviselője 2022. december 8-án töltötte le, az indítványozó alkotmányjogi panaszát 2022. december 27-én – a törvényes határidőn belül – elektronikus úton nyújtotta be) a bírósági eljárást befejező, rendes jogorvoslattal nem támadható jogerős ítéletet támadta.
- [7] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {ld. pl. 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [8] Az indítvány érdemét tekintve annak megállapítására irányult, hogy az eljáró bíróság nem tett eleget „tényállás-megállapítási” és „indokolási” kötelezettségének, nem vizsgálta megfelelően a felperes kereseti kérelmeit, nem tett eleget az alkalmazott eljárási rendelkezések hivatkozására irányuló kötelezettségének, nem megfelelően értékelte a bizonyítékokat, s mindez az indítványozó Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt jogának a sérelmét okozta.
- [9] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a hatalommegosztás rendszerében a többi állami szervnek a bíróságok jogértelmezését el kell ismernie {lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]; 3014/2022. (I. 13.) AB végzés, Indokolás [27]}. A testület gyakorlata következetes abban, hogy „[a]z Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére van jogköre, a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének, és a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára azonban már nem rendelkezik hatáskörrel” {3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]}. „Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-ában szabályozott hatáskörében eljárva a bírói döntés és az Alaptörvény összhangját biztosítja. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon [...]” {3137/2013. (VII. 2.) AB végzés, Indokolás [9]}
- [10] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésére alapított indítványi érvekkel szemben az Alkotmánybíróság rögzíti, hogy szakjogi – így nem az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozó alkotmányossági – kérdésnek tekinti a bizonyítékok bírói mérlegelését, a bizonyítási eljárást, a bizonyítási indítványok értékelését, a törvények értelmezését és alkalmazását. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint: „Önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására” {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}. Erre figyelemmel az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelme tekintetében az indítványi kérelem tartalmát illetően arra a megállapításra jutott, hogy az indítványozók valójában nem alkotmányossági problémát tártak fel, hanem a bírói jogalkalmazói tevékenység körébe tartozó kérdést.
- [11] 3. Az alkotmányjogi panaszban foglalt érvek alapján minderre tekintettel nem állapítható meg, hogy a támadott ítélettel kapcsolatban az Abtv. 29. §-ában szereplő feltételek fennállnak. Ezért a támadott bírói döntéssel szemben előterjesztett panasz nem felelt meg a befogadhatóság Abtv. 29. §-ában előírt feltételének, így azt az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2023. június 13.

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/173/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3338/2023. (VI. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Győri Ítéltábla Bpkf.III.334/2022/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A dr. Papp Csaba ügyvéd által képviselt ügyvédi iroda indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján nyújtott be alkotmányjogi panaszt a Győri Ítéltábla Bpkf.III.334/2022/3. számú végzésével szemben.
- [2] Az indítványozó által kifogásolt, megtámadott döntés a következő.
- [3] A Győri Ítéltábla 2022. augusztus 31-én meghozott Bpkf.III.334/2022/3. számú végzésével – a csődbüntett és más bűncselekmények miatt folyamatban lévő büntetőügyben – a Székesfehérvári Törvényszék 2022. június 24-én meghozott 22.B.11/2021/155/I. számú végzését megváltoztatta és elutasította a számlapénz lefoglalásának megszüntetésére, valamint annak indítványozó részére történő kiadására irányuló indítványt, a végzést egyebekben helybenhagyta.
- [4] 1.1. Az alkotmányjogi panaszban kifogásolt ügy lényege a következő.
- [5] A Székesfehérvári Törvényszék előtt 22.B.11/2021. számon büntetőeljárás indult az indítványozó egyszemélyes ügyvédi iroda ügyvédje ellen. A Fejér Megyei Főügyészség vádiratában a II. rendű vádlott ügyvédet – mint bűnszervezet tagját – bűnsegédként elkövetett csődbüntett és további bűncselekmények elkövetésével vádolja.
- [6] A NAV Közép-dunántúli Bűnügyi Igazgatósága a büntetőeljárás keretében 2019. május 22-én 120/2018.bü. számon lefoglalt 38 500 000 forintot az ügyvéd közeli hozzátartozójának bankszámláján, amely összeg 2019. május 10-én került átutalásra az indítványozó ügyvédi iroda vállalkozási és letéti számlájáról.
- [7] A Székesfehérvári Törvényszék 2022. június 24-én meghozott 22.B.11/2021/155/I. számú végzésével a lefoglalt 38 500 000 forintból 23 500 000 forint lefoglalását megszüntette és azt kiadta az indítványozó részére. Egyebekben – a fennmaradó 15 000 000 forint vonatkozásában – a lefoglalás megszüntetésére vonatkozóan előterjesztett indítványt elutasította.
- [8] A törvényszék végzésének indokolásában kifejtette, hogy a NAV Közép-dunántúli Bűnügyi Igazgatósága az ügyvéddel szemben egyidejűleg – sikkasztás, valamint ügyvédi visszaélés büntett – miatt eljárást folytatott, amelyet 2022. április 13-án meghozott 65007/256/2021. számú határozatával (bűncselekmény hiányában) megszüntetett. Ezen eljárás eredményeként megállapítható, hogy a lefoglalt 38 500 000 forintból 23 500 000 forint vonatkozásában kizárható annak bűnös eredete. A további lefoglalt számlapénz megszüntetését a törvényszék elutasította, mivel a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 74/A. § (1) bekezdés a) pontja szerint ellenkező bizonyításig vagyonek Kobzás alá eső vagyonnak kell tekinteni azt a vagyont, amelyet az elkövető bűnszervezetben való részvétele ideje alatt szerzett. Az alkotmányjogi panasszal nem támadott törvényszéki végzés szerint a két vagyoni érdekelt (az ügyvéd közeli hozzátartozója és az indítványozó ügyvédi iroda) a végzés ellen fellebbezhet.
- [9] A vagyoni érdekelt indítványozó fellebbezésében kérte a lefoglalással érintett teljes összeg feloldását, indokai szerint nem csak a letéti számlán, hanem a házi pénztárban lévő összegek is az indítványozót illetik meg, a legális forrásból származó ügyvédi munkadíj lefoglalása nem volt jogszerű. A Győri Fellebbviteli Főügyészség átiratában a bejelentett fellebbezést aaptalannak tartotta és a törvényszék végzésének helybenhagyását indítványozta.
- [10] A Győri Ítéltábla 2022. augusztus 31-én meghozott Bpkf.III.334/2022/3. számú végzésével a Székesfehérvári Törvényszék 22.B.11/2021/155/I. számú végzését megváltoztatta és elutasította a számlapénz lefoglalásának

megszüntetésére, valamint annak indítványozó részére történő kiadására irányuló indítványt, a végzést egyekben helybenhagyta. Következésképpen a számlapénz teljes összege lefoglalás alatt áll.

- [11] Az ítélet tábla az elsőfokú bíróság végzésének valamennyi rendelkezését felülvizsgálta, mivel álláspontja szerint a törvényszéki végzés elleni fellebbezés egységes, korlátozott fellebbezés lehetősége csak az ítélet elleni jogorvoslati rendszerben értelmezhető. Erre tekintettel a törvényszék végzésének fellebbezéssel nem támadott részére nem állt be a részjogerő, súlyosítási tilalom sincs.
- [12] Az ítélet tábla szerint a fellebbezés nem alapos, továbbá a Győri Fellebbviteli Főügyészség indítványa sem helytálló. A másodfokú végzés rögzítette, hogy az ügyvéddel szemben folyamatban van a büntetőeljárás az eredeti vád alapján, amely szerint a II. rendű vádlott ügyvéd és társai a vád tárgyát képező, a gazdálkodás rendjét sértő, valamint költségvetést károsító bűncselekményt bünszervezetben követték el.
- [13] Az ítélet tábla szerint tekintettel arra, hogy az ügyészség a Btk. 74/A. § (1) bekezdés a) pontjára és a 74/A. § (2) bekezdés o) pontjára figyelemmel a Btk. 74. § (1) bekezdés a) és d) pontjai, valamint a Btk. 74. § (2) bekezdése alapján a lefoglalt 38 500 000 Ft számlapénz vagyoneklobzására tett indítványt, a lefoglalás megszüntetésére és a pénzösszegek kiadására okot adó körülmény nincs. A lefoglalás feltételei illetve indokoltsága fennáll a – végzésben tévesen Btk.-ként szereplő, de értelemszerűen – a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakba: Be.) 308. § (1) bekezdés és (2) bekezdés b) pont II. fordulata alapján. Az ítélet tábla rögzítette, hogy a II. rendű vádlott cselekvőségére, a lefoglalt vagyonelemekre a büntetőeljárás keretein belül le kell folytatni a bizonyítást és a törvényszék csak ezen bizonyítás eredményeként kerül olyan helyzetbe, hogy a lefoglalt teljes összegről megalapozott döntést hozzon.
- [14] 1.2. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdésének, a XIII. cikk (1)–(2) bekezdéseinek, a XIV. cikkének, a XXVIII. cikk (1) bekezdésének, valamint a 28. cikkének sérelmére hivatkozva kérte az elsőfokú döntés megsemmisítését, indokai a következők.
- [15] Az indítványozó a támadott bírói döntés alaptörvény-ellenessége körében hivatkozott arra a körülményre, hogy az ügyvéddel ellentétben az indítványozó ügyvédi iroda nem vádlott és nem alanya az alkalmazott jogszabályhelyeknek, így az ítélet tábla által alkalmazott jogszabályok vonatkozásában nem értelmezhetőek, alkalmazásuk önkényes és alaptörvény-ellenes.
- [16] Indokai szerint az indítványozó az ügyvédtől elkülönült vagyonnal rendelkezik, önálló jogi személy, ennél fogva a hivatkozott döntés a vádlottól független jogi személyre és vagyonára nem vonatkoztatható. A bírói jogértelmezés erre tekintettel kilépett abból a jogértelmezési keretből, amelyet számára az Alaptörvény előír. A 28. cikk szerinti értelmezési szabályok figyelmen kívül hagyásánál fogva a bírói jogértelmezés *contra constitutionem* és önkényes, ezáltal álláspontja szerint sérült a tisztességes bírósági eljáráshoz való joga is.
- [17] Az indítványozó szerint alapjogsértő továbbá, hogy a súlyosítási tilalom csak a II. rendű vádlott ügyvéd vonatkozásában értelmezhető, ezért a támadott döntés a vagyoni érdekelt vonatkozásában nem lehetett volna szankciós jellegű.
- [18] Az indítványozó hivatkozott a tulajdonhoz való jogának sérelmére is, mert a zár alá vétel annak tárgya felett felfüggeszti a rendelkezési jogot (Be. 324. §), amire viszont csak bűncselekményből származó vagyon vagy az elkövető vagyona esetén kerülhetett volna sor. Továbbá előadta, hogy a tulajdonának korlátozását lehetővé tevő kényszerítő ok, közérdek illetve jogszabályi rendelkezés nincs.
- [19] Az indítványozó szerint a bíróság jogértelmezése közvetlenül befolyásolta, akadályozta a jogorvoslatihoz való jog hatékony és tényleges érvényesülését is. Az ügynek alaptalanul lett részese, részességét az elsőfokú bíróságon kívül más nem ismerte el, mindennemű bírósági úttól elzárásra került, a támadott döntés a jogorvoslatot ellehetlenítette.
- [20] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban jár el az ügyben. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek, különösen a 27. § szerinti érintettség, a jogorvoslat kimerítése, valamint a 29–31. § szerinti követelményeknek.

- [21] 2.1. Az indítványozó jogi képviselője a másodfokú bíróság végzését 2022. szeptember 1-jén vette át. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszt 2022. november 2-án a sérelmezett bírói döntést követő 60 napon túl, a 62. napon nyújtotta be. [Abtv. 30. § (1) bekezdés] Az indítvány ugyanakkor az Ügyrend 28. § (2) bekezdése alapján határidőben került benyújtásra, mivel a határidő utolsó napja és az azt követő nap munkaszüneti napra esett.
- [22] 2.2. Az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó – Alaptörvényben biztosított – jogát sérti (Abtv. 27. §).
- [23] Az indítványozó vagyoni érdekelt, az ítéletábró a lefoglalás kapcsán az indítványozó fellebbezése alapján járt el, érintettsége fennáll a támadott döntés vonatkozásában.
- [24] Alkotmányjogi panasz keretében kizárólag az ügyek érdemében hozott döntések és a bírósági eljárást befejező egyéb döntések vizsgálhatók. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Abtv. 27. §-a szerinti panasz esetén nem minősülnek sem az ügy érdemében hozott, sem a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek a „kényszereszközök alkalmazását elrendelő határozatok” {3254/2012. (IX. 28). AB végzés, Indokolás [3]–[4]}. Büntetőeljárás során az ügy érdeméről szóló döntésnek elsősorban azon határozatok tekinthetők, amelyek a büntetőjogi főkérdés, a vád tartalmi elbírálásáról szólnak. Az Abtv. 27. § első fordulója szerinti érdemi döntés, így alkotmányjogi panasz tárgya lehet a büntetőeljárásban hozott döntések közül a vád tartalmi elbírálásáról, illetve a büntetőjogi felelősségről szóló határozat, azaz az ügydöntő határozatok közül a bűnösséget megállapító és a felmentő ítélet {vö. 3057/2017. (III. 20.) AB végzés, Indokolás [7]}.
- [25] A kényszerintézkedés kapcsán hozott döntés ugyanakkor nem bizonyosságról, nem az igazságérvényű rendelkezés kimondásáról (nem büntetőjogi főkérdésben döntésről), hanem az igazság kiderítése esélyének biztosításáról szól. A kényszerintézkedés eszköz az igazság kiderítését, a valóság megismerése alapján célzó eljárásban, ezért annak kérdése együtthalad a bizonyítással, annak fordulóival, esélyeivel, esélytelenségével.
- [26] Az indítványozó szerint az Alkotmánybíróság kényszerintézkedésekkel kapcsolatos gyakorlata ellenére megállapítható, hogy a támadott döntés érdemi döntésnek minősül, mivel az ügyvédi iroda nem részese a büntetőeljárásnak és nincs jogszabályi alapja annak, hogy ilyen esetben miért kellene megvárnia egy tőle független harmadik személyeket érintő büntetőeljárásban az érdemi döntést. Ezzel összefüggésben a zár alá vétel szabályozására és ahhoz kapcsolódóan a NAV eljárásának körülményeire is utalt.
- [27] Az iratokból – így a 2022. június 24-ei nyilvános tárgyalás jegyzőkönyvéből, a lefoglalás kapcsán hozott elsőfokú végzésből, valamint a támadott másodfokú végzésből is – kitűnően megállapítható, hogy az indítványozó ügyvédi iroda vagyoni érdekelt a folyamatban lévő büntetőeljárásban. A vagyoni érdekelt pedig jogosult az elsőfokú bíróság ítélete ellen fellebbezésre, a fellebbezés rá vonatkozó rendelkezése ellen [Be. 581. § g) pont].
- [28] Az Alkotmánybíróság megjegyzi továbbá, hogy az elsőfokú és a támadott bírói végzés nem zár alá vétel, hanem lefoglalás kapcsán került meghozatalra.
- [29] Ehhez képest a lefoglalás célja a bizonyítási eszköz, illetve az elkobozható dolog vagy a vagyonek Kobzás alá eső vagyon biztosítása, azaz a büntetőeljárás eredményes lefolytatása érdekében alkalmazott olyan kényszerintézkedés, amely a lefoglalás tárgya feletti tulajdonjogot időlegesen korlátozza, de nem elvonja. Következésképpen a lefoglalt számlapénz kapcsán hozott bírói döntés nem ügydöntő határozat, nem a büntetőjogi főkérdésről szól. Nem minősül emellett az Abtv. 27. §-a szerinti eljárást befejező egyéb döntésnek sem, ugyanis nem zárja le érdemben a büntetőeljárást {vö. 3090/2023. (III. 1.) AB végzés, Indokolás [21]–[23]}.
- [30] Ennélfogva a támadott végzés ellen a vagyoni érdekelt részéről jelen esetben nincs helye alkotmányjogi panasz előterjesztésének.
- [31] 2.3. Az Alkotmánybíróság utal arra, hogy a kényszerintézkedések az eljárásban részt vevő, illetve a kényszerintézkedéssel érintett személy akarata ellenére foganatosított eljárási cselekmények. A büntetőeljárásban rendszerint érdek fűződik a bizonyítás szempontjából nélkülözhetetlen személyek és dolgok rendelkezésre állásának biztosításához. Ehhez azonban nemcsak a bizonyítás, hanem a végrehajtás érdeke is fűződhet. A büntetőeljárás jellegéből adódóan mindig megvan annak a lehetősége, hogy ezeknek az érdekeknek önként nem, vagy nem megfelelő módon tesznek eleget. Ennek érdekében kell fenntartani a kikényszerítés lehetőségét.

- [32] Megjegyzi az Alkotmánybíróság, hogy a Győri Ítéltábla végzése szerint a lefoglalás feltételei, indokoltsága fennálltak, mivel a Be. alapján el kell rendelni a lefoglalást, ha annak tárgya vagyonekobzás alá esik [Be. 308. § (2) bekezdés *b*) pont]. Az ítéltábla utalt arra is, hogy az ügyészség a lefoglalt számlapénz kapcsán a Btk. 74. § (2) bekezdésére tekintettel tett vagyonekobzásra indítványt. A Btk. 74. § (2) bekezdése szerint pedig a vagyonekobzást el kell rendelni arra a bűncselekmény elkövetéséből eredő, a bűncselekmény elkövetése során vagy azzal összefüggésben szerzett vagyonra is, amellyel más gazdagodott. Ha gazdálkodó szervezet gazdagodott ilyen vagyonnal, a vagyonekobzást a gazdálkodó szervezettel szemben kell elrendelni.
- [33] 3. Ekként az Alkotmánybíróság – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (1) és (2) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdése alapján eljárva – az Abtv. 27. §-ára, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *h*) pontjára tekintettel visszautasította.

Budapest, 2023. június 13.

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2578/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3339/2023. (VI. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.III.20.255/2022/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A saját ügyében személyesen eljáró indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján nyújtott be alkotmányjogi panaszt, melyben a Mezőkövesdi Járásbíróság 2.P.20.100/2020/20. számú ítélete, a Miskolci Törvényszék 1.Pf.20.545/2021/18. számú ítélete, valamint Kúria Pfv.III.20.255/2022/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panaszban kifogásolt ügy előzménye a következő.
- [3] Az előzményi perben a jogerős határozat szerint egy létre nem jött ingatlan adásvételi szerződésre tekintettel a vevőknek a jogalap nélküli gazdagodás szabályai szerint kellett elszámolniuk az indítványozóval.
- [4] Az indítványozó újabb – jelen alkotmányjogi panasz alapját képező – keresetet terjesztett elő az adásvételi szerződést szerkesztő és ellenjegyző ügyvéddel szemben. Keresetében kérte kötelezni az ügyvédet fennmaradó vagyoni kára és ennek kamatai megfizetésére.
- [5] A Mezőkövesdi Járásbíróság 2020. október 19-én meghozott, 2.P.20.100/2020/20. számú ítéletével az indítványozó keresetét elutasította.
- [6] Az indítványozó fellebbezése alapján eljáró Miskolci Törvényszék 2021. október 26-án meghozott 1.Pf.20.545/2021/18. számú ítéletével helybenhagyta a Mezőkövesdi Járásbíróság ítéletét. A bíróságok szerint az indítványozót az ügyvédi magatartással összefüggésben nem érte olyan kár, amely az előzményi perben javára megítélt összegben felül mutatkozna.
- [7] A jogerős ítélettel szemben az indítványozó az Alkotmánybírósághoz alkotmányjogi panaszt, a Kúriához pedig felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő.
- [8] A Kúria 2022. március 30-án meghozott Pfv.III.20.255/2022/2. számú végzésével az indítványozó felülvizsgálati kérelmét hivatalból elutasította, mert a vagyoni jogi ügyben a kérelemben vitatott érték nem érte el a hárommillió forintot.
- [9] Az Alkotmánybíróság egyesbíróként 2022. március 31-én meghozott IV/618-2/2022. számú végzésével – a Kúria felülvizsgálati eljárására tekintettel, viszont az abban hozott határozatot értelemszerűen nem számba véve – az indítványt az Ügyrend 32. § (3) bekezdése alapján visszautasította.
- [10] 1.2. Az indítványozó ezt követően – az adott bírósági határozatok ellenében – ismételten az Alkotmánybírósághoz fordult, 2022. május 30-án benyújtott alkotmányjogi panaszával.
- [11] Indítványában az Alaptörvény I. cikk (1)–(3) bekezdéseinek, XIII. cikk (1) bekezdésének, XV. cikk (1)–(2) bekezdéseinek, továbbá a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseinek sérelmére hivatkozva kérte a bírósági döntések megsemmisítését. Indokai szerint a másodfokú eljárásban kizárt bírók vettek részt, továbbá az első- és a másodfokú döntések vélt alaptörvény-ellenességét alátámasztó jogszabálysértésekre is hivatkozott (bizonyítási eljárás, ingatlan- és írásszakértő kirendelésének elmaradása stb.).
- [12] Az Alkotmánybíróság a főtítkári előkészítő eljárás során nem értesült az alkotmányjogi panasszal támadott végzések kapcsán perújításról, erre vonatkozó tájékoztatást nem tartalmaz sem a 2022. május 27-én kelt indítvány, sem a 2022. augusztus 18-án kelt indítványkiegészítés.

- [13] 1.3. A Nyíregyházi Járásbíróság – az előadó alkotmánybíró megkeresése alapján – 27.P.21.998/2022/23. számú végzésével arról tájékoztatta az Alkotmánybíróságot, hogy az indítványozó az alkotmányjogi panasszal érintett ügyben 2022. június 15-én perújítási kérelmet is benyújtott.
- [14] A Nyíregyházi Járásbíróság 2023. március 29-én meghozott 27.P.21.998/2022/19-I. számú végzésével a perújító indítványozó – a Mezőkövesdi Járásbíróság 2.P.20.100/2020. számon folyamatban volt eljárás vonatkozásában – benyújtott perújítási kérelmét, mint érdemi tárgyalásra alkalmatlant elutasította.
- [15] A Nyíregyházi Járásbíróság 2023. május 17-én kelt és az Alkotmánybírósághoz május 24-én érkezett tájékoztatása alapján az indítványozó a perújítási kérelmét elutasító végzéssel szemben fellebbezett.
- [16] 2. Az Alkotmánybíróságnak a Nyíregyházi Járásbíróság tájékoztatása alapján – az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidő megtartásának vizsgálatát követően – elsődlegesen azt kellett vizsgálnia, hogy a perújításra tekintettel fennáll-e visszautasítási ok az alkotmányjogi panasz kapcsán.
- [17] 2.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az indítványozó részére a Kúria 2022. március 30-án meghozott Pfv.III.20.255/2022/2. számú végzése 2022. május 26-án vétív nélkül került kiadásra postai úton, erre tekintettel az indítványozó az alkotmányjogi panaszt 2022. május 30-án – az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőn belül – nyújtotta be.
- [18] 2.2. Az Abtv. 27. §-a alapján alkotmányjogi panasz benyújtására akkor van lehetőség, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, vagy hatáskörét az Alaptörvénybe ütközően korlátozza, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [19] Az Abtv. 27. § szerinti „jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette” fordulat a rendes jogorvoslati lehetőségek igénybevételére vonatkozik, az indítványozó nem köteles a felülvizsgálatot és a perújítást mint rendkívüli jogorvoslatokat is kimeríteni. A folyamatban lévő felülvizsgálati vagy perújítási eljárás ugyanakkor az Alkotmánybíróság eljárásának akadályja.
- [20] Az Ügyrend 32/A. § (1) bekezdése szerint, ha az Alkotmánybíróság a főtítkári előkészítő eljárás során hivatalos tudomást szerez arról, hogy a sérelmezett bírói döntés ellen előterjesztett perújítási kérelmet vagy perújítási indítványt a bíróság még nem bírálta el, az alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróság egyesbíróként eljárva – az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidő megtartásának vizsgálatát követően, az egyéb formai és tartalmi feltételek vizsgálatának mellőzésével – soron kívül visszautasítja.
- [21] Ehhez képest nem zárható ki (ahogy jelen esetben is történt), hogy csak a főtítkári előkészítő eljárást követően merül fel, hogy rendkívüli jogorvoslati eljárás van folyamatban (akár utóbb benyújtott indítvány vagy akár a bíróság erre vonatkozó tájékoztatásának elmaradása folytán). Ilyen esetben az előadó alkotmánybíró tudakozódása alapján az Alkotmánybíróság hivatalos tudomására juthat az eljárást kizáró körülmény [Ügyrend 41. § (2) bekezdés], amely alapján az alkotmányjogi panasz visszautasításának van helye.
- [22] Az Alkotmánybíróság utal arra, hogy az Ügyrend alapján nincs lehetőség a rendkívüli jogorvoslat és az alkotmányjogi panasz eljárás egyidejű folytatására, ez visszautasítási ok akkor is, ha erre az egyesbírói eljárásban bármely okból (hivatalos tudomás hiányában vagy később benyújtott rendkívüli jogorvoslati kérelem folytán) nem került sor [Ügyrend 30. § (2) bekezdés *i*) pont].
- [23] Az Alkotmánybíróság a Nyíregyházi Járásbíróság végzése alapján megállapította, hogy az alkotmányjogi panaszban sérelmezett döntéssel szemben benyújtott perújítási kérelem nyomán a perújítási eljárás jelenleg is folyamatban van, következésképpen az alkotmányjogi panasz érdemi elbírálására nincs lehetőség.
- [24] Mindazonáltal az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *i*) pontja szerint az Ügyrend 32/A. § (2) bekezdése megfelelően alkalmazható, azaz az indítványozó a perújítás elrendelésének mellőzése esetén a perújítás tárgyában hozott határozat kézbesítésétől számított, az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőn belül a jelen alkotmányjogi panaszban sérelmezett bírói döntés ellen ismételt benyújthat alkotmányjogi panaszt. Ilyen esetben a perújítás tárgyában hozott érdemi határozatot is lehet támadni.

[25] 3. Ekként az Alkotmánybíróság – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (1) és (2) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdése alapján eljárva – az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 27. §-ára, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *i*) pontjára tekintettel visszautasította.

Budapest, 2023. június 13.

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1342/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3340/2023. (VI. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.IV.20.290/2022/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselő (dr. Litresits András ügyvéd) útján eljárva az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be a Kúria Pfv.IV.20.290/2022/6. számú ítélete ellen. Álláspontja szerint a támadott bírósági ítélet sérti az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdését, IX. cikk (1) és (2) bekezdéseit, XXVIII. cikk (1) bekezdését, illetve a 28. cikkét.
- [2] 1.1. Az indítványozó ügyvédként jár el büntetés-végrehajtási intézményekkel szembeni fogvatartotti kártérítési ügyekben. Egy internetes weboldalon 2021. február 17. napján megjelent a „Jó lövés bedobás koppant ellenünk a bíróságon a börtönbiznisz nagy nyertes [az indítványozó neve]” című cikk, amelyben a szerkesztőség az indítványozó fényképét nyilvánosságra hozta. A sérelmezett fényképet tartalmazó cikk hosszasan és részletesen taglalta az indítványozó mint jogi képviselő tevékenységét és személyét. Az indítványozó ezt követően pert indított képmáshoz való joga sérelme miatt, mert hozzájárulása nélkül jelent meg a cikkben a róla készült kép.
- [3] A Fővárosi Törvényszék (a továbbiakban: elsőfokú bíróság) ítéletében megállapította, hogy az alperes megsértette az indítványozó képmáshoz fűződő személyiségi jogát azzal, hogy a felperes hozzájárulása nélkül jelentette meg a képmását.
- [4] Az elsőfokú bíróság indokolásában kifejtette, hogy a cikk közéleti vitához kapcsolódik. A fogvatartottak kártérítésével kapcsolatos ügyek társadalmi vita részét képezik. Az indítványozó ugyanakkor nem tekinthető közszereplőnek, mert jogi képviselői minőségében járt el. Az, hogy jelentős szakismerete és tapasztalata folytán újságcikket írt a fogvatartottak kártérítési igényeivel kapcsolatban, újságírói minőségében sem emeli közszereplővé. A bíróság ugyanakkor megállapította, hogy az indítványozó közéleti vita érintettje, hiszen az a fogvatartottak jogi képviselőjének ellátása ügyvédi tevékenységéből származó jövedelmére is kiterjed. Az elsőfokú bíróság arra az álláspontra helyezkedett, hogy az indítványozó képmásának a hozzájárulásának mellőzésével történt nyilvánosságra hozatala nem volt szükséges, az indítványozó személyének bemutatása ugyanis a cikkben nevének és életútjának ismertetésével már eleve megtörtént. A fénykép nem jogi képviselői minőségében ábrázolja a felperest, így annak a cikkben való feltüntetése a cikk tartalma szempontjából szükségtelen és indokolatlan volt. Az indítványozót közvetlen közlő magánéleti tevékenységéhez kapcsolódóan ábrázolta a kép, így az aránytalan jogkorlátozást eredményezett.
- [5] 1.2. Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az alperes fellebbezéssel élt a Fővárosi Ítéltáblához (a továbbiakban: másodfokú bíróság), amely az elsőfokú bíróság ítéletét helyben hagyta.
- [6] A másodfokú bíróság szerint az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a cikk tartalma közéleti vitához kapcsolódik. Indokolásában viszont arra a megállapításra jutott, hogy az indítványozó ügyvédi tevékenységén keresztül kapcsolódik a közéleti vitához, ezen élethelyzetben kifejtett tevékenysége, pl. nyilvános tárgyalásokon való részvétele, az egyes büntető ügyekben jogi képviselőként tett esetleges sajtónyilatkozatai kapcsán tehát közéleti szereplőnek lehet tekinteni. A másodfokú bíróság indokolásában kifejtette, hogy a 165/2011. (XII. 20.) AB határozat alapján a közélet szereplőinek a közéleti vitának azon résztvevői tekinthetők, akiknek a széles körű nyilvánosság véleményformálásában aktív szerepe van, és közléseik újabb véleményformálást, akár nyilvános közléseket generálnak. Ugyanakkor hivatkozott a 7/2014. (III. 7.) AB határozatra is, ami kiemeli, hogy a véleményszabadság fókuszban elsősorban a közügyek, nem pedig a szereplők állnak. Ha a közügyekre vonatkozó közlések, így a perbeli képi közlés is fokozott védelem alá tartoznának, az érintett személy jogainak

védelmét indokolt lenne korlátozni, azonban a képi közlés nem kapcsolódik a közügyek szabad vitatásához. A másodfokon eljáró bíróság megállapította, hogy az indítványozóról megjelent kép nem ügyvédi tevékenységével összefüggésben ábrázolja, ezért sérült az indítványozó képmáshoz való joga.

- [7] 1.3. A másodfokú bíróság ítéletével szemben az alperes felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő, amelyben a másodfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását kérte.
- [8] Az alperes sérelmezte, hogy a másodfokú bíróság nem adta érdemi indokát annak a megállapításának, hogy az indítványozót a jogi képviselőként tett esetleges sajtónyilatkozatai kapcsán közéleti szereplőnek lehet-e tekinteni. Az indítványozó azzal, hogy a kártalanítási eljárások szabályozásával kapcsolatos közéleti vitába aktívan belépett, valamint a témában cikket írt, abban a körben közéleti szereplői státuszba került.
- [9] Kúria ítéletében a másodfokú bíróság jogerős ítéletét hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta. Indokolásában kifejtette, hogy a felperes a cikkben megjelenített közéleti vitában nemcsak a fogvatartottak jogi képviselőjének ellátásával, hanem az adott témában újságíróként történt véleménynyilvánításával is aktív szerepet vállalt.
- [10] A Kúria az Alkotmánybíróság gyakorlatára támaszkodva kifejtette, hogy mindaddig, amíg valamely tájékoztatás nem visszaélés a sajtószabadság gyakorlásával, az emberi méltóság védelmével összefüggésben a személyiségi jogok sérelmére való hivatkozás ritkán alapozza meg a sajtószabadság gyakorlásának a korlátozását. Valamely jelenkori eseménnyel kapcsolatban a nyilvánosság figyelme elé került személyről készült képmás általában az eseménnyel összefüggésben az érintett engedélye nélkül nyilvánosságra hozható. A hozzájárulás alóli kivétel akkor igazolható, ha a felvétel és a közszereplés között valamilyen kapcsolat található, valamint mind a felvétel készítése, mind nyilvánosságra hozatala összefügg a közszerepléssel. Amennyiben a sajtó közügyek vitatásával kapcsolatos ügyben, közszerepléssel összefüggésben tesz közzé képmást, a „képmásvédelem” csak akkor lehet a sajtószabadság valós korlátja, ha a képmás közzététele valamilyen alapjog sérelmét okozza, különösen az emberi méltóság vagy a magánélethez való jog megsértését. Külön nevesített alapjog hiányában közszereplés során mindenki túrni köteles képmása közzétételét.
- [11] A Kúria kifejtette, hogy cikk tartalmával összefüggő fénykép került közzétételre, amely csupán a felperes személyének beazonosítását szolgálja. A fénykép közzététele nem haladja meg a cikkben bemutatott közéleti vita illusztrálásához szükséges tartalmat, így annak nincs jelentősége, hogy milyen élethelyzetben készült az indítványozóról a kép.
- [12] A fentiek értelmében a Kúria azt állapította meg, hogy a cikkben a felperes képmásának a hozzájárulása nélkül történt feltüntetése nem járt a képmáshoz való joga aránytalan sérelmével.
- [13] 1.4. Az indítványozó ezt követően fordult az az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésének, IX. cikk (1) és (2) bekezdéseinek, XXVIII. cikk (1) bekezdésének, illetve a 28. cikk sérelmét állította.
- [14] Az alkotmányjogi panasz indokolása szerint a Kúria ítélete sérti az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésének, IX. cikk (1) és (2) bekezdéseit. Az indokolás az Alkotmánybíróság gyakorlatára támaszkodva kifejtette, hogy az ügyvédi minőségében eljáró személy nem tekinthető közhatalmat gyakorló személynek, közszereplőnek vagy közéleti szereplőnek, így a képmáshoz való joga a véleménynyilvánítás szabadságához való jog vonatkozásában nem korlátozható. A Kúria indokolásával ellentétben nem tekinthető arányos korlátozásnak, hogy a cikkben az indítványozó képmását hozzájárulása nélkül használták fel.
- [15] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) való joga sérelme körében előadta, hogy a Kúria döntése jogellenes, mert jogkérdésben tér el a saját korábbi ítélkezési gyakorlatától. Továbbá a tisztességes eljáráshoz való joga sérelme körében hivatkozott arra is, hogy a Kúria ítélete nem felel meg a 3348/2018. (XI. 12.) AB határozat indokolásában foglalt szoros összefüggés követelménynek, mert az őt ábrázoló kép nincs szoros összefüggésben a cikk tartalmával, annak felhasználása nem volt szükséges. Az indítványozó a tisztességes eljáráshoz való joga sérelmeként hivatkozott továbbá arra is, hogy az ítéletet meghozó tanács összetételében személyváltozás következett be, illetve az előadó bíró személye is változott az eljárás során.
- [16] 2. Az Abtv. 56. §-a alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának kérdésében dönt, ennek során mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának feltételeit. A befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.

- [17] 2.1. Az Abtv. 27. §-a szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja alapján az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [18] Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 30. §-a és az Ügyrend 28. § (1) bekezdése alapján határidőben érkezett.
- [19] Jelen ügyben az alkotmányjogi panaszt az alapul szolgáló eljárás felperese, jogi képviselő útján eljárva nyújtotta be az ügyet érdemben lezáró bírói ítélettel szemben, amely tekintetében további jogorvoslatnak nincs helye.
- [20] Az alkotmányjogi panasz benyújtásának törvényi feltétele [Abtv. 27. § (1) bekezdés *a*) pont], hogy az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának sérelmére hivatkozzon. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában ezen követelménynek eleget tett.
- [21] 2.2. Az indítványozó az Alaptörvény 28. cikkének a sérelmére is hivatkozott. Az Abtv. 27. § (1) bekezdése *a*) pontja értelmében egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet, alkotmányjogi panasszal akkor fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés Alaptörvényben biztosított jogát sérti. Az Alaptörvény 28. cikke nem nevesít és nem tartalmaz alapjogot, így az arra való hivatkozás nem meríti ki az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panasz fogalmát. Erre tekintettel az Alaptörvény 28. cikke önmagában nem vizsgálható.
- [22] 2.3. Az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése, IX. cikk (1) és (2) bekezdései, továbbá a XXVIII. cikk (1) bekezdése tekintetében megállapítható, hogy az indítvány megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében támasztott – a határozott kérelemre vonatkozó – törvényi feltételeknek. Az indítvány megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést [Abtv. 51. § (1) bekezdés és 52. § (1b) bekezdés *a*) pont], az Abtv. 27. §-ában foglalt hatáskörben kérve az Alkotmánybíróság eljárását. Az indítványozó megjelölte továbbá az Alkotmánybíróság által vizsgálendő bírói döntést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *c*) pont] és az Alaptörvény sérelmet szenvedett rendelkezését [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *d*) pont]. Az indítvány benyújtását részletesen indokolta, kifejtve az Alaptörvényben foglalt jogok sérelmének mibenlétét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b*) pont]. Az indítványozó kifejezett kérelmet fogalmazott meg a bírói döntés megsemmisítésére nézve [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *f*) pont].
- [23] Ezzel alaptörvényi rendelkezésekkel kapcsolatban fontos kiemelni, hogy az Abtv. 29. §-ában meghatározottak szerint az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltétele, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {erről elsőként lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [24] 2.4. Az indítványozó az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésének, valamint a IX. cikk (1) és (2) bekezdéseinek a sérelmét is állította. Álláspontja szerinte a Kúria tévesen alkalmazta az alkotmánybírósági gyakorlatot, ezáltal tévesen ítélte meg az ő közszereplői minőségét, valamint a cikkben a képmásának a közzétételét.
- [25] A Kúria ítéletében az indítványozó közszereplői minőségének megítélése, valamint a cikkben közzétett képmása tekintetében részletesen hivatkozott az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlatára, továbbá az Emberi Jogok Európai Egyezményének a gyakorlatára is. Ez alapján részletesen vizsgálta ezen döntéseket, és azok alapján megindokolta azoknak a jelen ügyre történő alkalmazhatóságát. Az Alkotmánybíróság megítélése szerint tehát a Kúria az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésével, valamint a IX. cikk (1) és (2) bekezdésével összhangban azonosította és elemezte a jelen ügyben felmerülő alkotmányossági problémát.
- [26] Erre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Kúria ítélete, az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésével, valamint a IX. cikk (1) és (2) bekezdésével kapcsolatban nem vet fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, ahogyan olyan alkotmányos jelentőségű kérdést sem, amelyet az Alkotmánybíróság korábban már ne vizsgált volna, vagyis az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ának.
- [27] 2.5. Az indítványozó a kifogásolt bírósági ítéleteket az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelme miatt is támadta. E körben három okból állította a kúriai ítélet alaptörvény-ellenességét. Egyfelől mivel az álláspontja szerint jogkérdésben eltért a saját korábbi ítélkezési gyakorlatától. Másfelől, mivel az a tisztességes eljáráshoz való joga sérelme körében nem felel meg a 3348/2018. (XI. 12.) AB határozat indokolásában foglalt

szoros összefüggés követelménynek. Harmadrészt pedig az indítványozó a tisztességes eljáráshoz való joga sérelmeként hivatkozott arra is, hogy az ítéletet meghozó tanács összetételében személyváltás következett be, illetve az előadó bíró személye is változott az eljárás során.

- [28] Mindenekelőtt az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy az indítványozónak a 3348/2018. (XI.12.) AB határozattal összefüggő érvei nem az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével, hanem az IX. cikk (1) és (2) bekezdésével állnak kapcsolatban, azért ezt e körben az Alkotmánybíróság nem vizsgálta, és arra a 2.4. alpontban (Indokolás [24] és köv.) írtakat tartja irányadónak.
- [29] Az indítványozó szerint a tisztességes bírósági eljáráshoz való joga sérült azáltal, hogy a Kúria jogkérdésben eltért saját korábbi gyakorlatától.
- [30] Ezzel kapcsolatban fontos kiemelni, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jog részét képező indokolási kötelezettség minimális elvárásaként megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alaposággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon. Önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására. Ezért az indítvány e vonatkozásban nem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét {3179/2016. (IX. 26.) AB végzés, Indokolás [15]; 3064/2017. (III. 31.) AB végzés, Indokolás [12]}. Emellett, azt is fontos kiemelni, a Kúria minden felvetést és döntésének minden elemét megindokolta, azokat jogszabályi hivatkozásokkal és bírósági gyakorlattal alátámasztotta.
- [31] Az indítványozó azt is kifogásolta alkotmányjogi panaszában, hogy az ítéletet meghozó tanács összetételében személyváltás következett be, illetve az előadó bíró személye is változott az eljárás során. Ennek kapcsán az Alkotmánybíróság az alábbiakra hívja fel a figyelmet.
- [32] A tisztességes eljáráshoz való jog részét képező törvényes bíróhoz való jog alaptörvényi tartalmát az Alkotmánybíróság a következőképpen határozta meg: „Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése és az Egyezmény 6. cikk 1. pontja értelmében mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyét a törvény által felállított bíróság bírálja el. A törvény által felállított bíróságra vonatkozó követelmény magában foglalja a törvényes bíróhoz való jogot, vagyis azt, hogy egy konkrét ügyben az eljárási törvényekben megállapított általános hatásköri és illetékességi szabályok szerint irányadó bírói fórum (bíró) járjon el. Ezt az alkotmányos elvet a Bszi. az Alapelvek között úgy fogalmazza meg, hogy senki sem vonható el törvényes bírójától [8. § (1) bekezdése]. A törvény által rendelt bíró pedig az eljárási szabályok szerint a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságon működő, előre megállapított ügyelosztási rend alapján kijelölt bíró [8. § (2) bekezdés]. A törvényes bíró tehát: a törvényben előre meghatározott hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságon működő, előre megállapított ügyelosztási rend szerint kijelölt bíró. Az ügyelosztási rendet az objektivitás és a személytelenség biztosítása, az önkényesség kizárása érdekében előző évben állapítja meg a bíróság elnöke, amely a tárgyévben kizárólag szolgálati érdekből vagy a bíróság működését érintő fontos okból módosítható [9. § (1) bekezdés]. Ebből következik, hogy a bíró és az ügy egymáshoz rendelése alkotmányosan csak előre meghatározott, általános szabályok alkalmazásával objektív alapokon történhet.” {36/2013. (XII. 5.) AB határozat Indokolás [32]}
- [33] A 3145/2015. (VII. 24.) AB határozatában (Indokolás [32]) az Alkotmánybíróság ez alapján az alábbi megállapításra jutott. A törvényes bíróhoz való jog alkotmányos elvéből semmiképpen sem következik az, hogy a bíró személye, vagy az eljáró tanács összetétele az eljárásra vonatkozó törvényi rendelkezések betartása mellett ne változhatna az eljárás során. A polgári perrendtartásról szóló törvény pedig pontosan rendelkezik azokról a garanciális szabályokról, amelyek betartása kötelező, ha a folytatólagos tárgyaláson az eljáró tanács nem ugyanazokból a bíróból áll, akik a perben már korábban eljárak. Így pl. újból meg kell nyitni a tárgyalást, ha a bírák személyében a változás a tárgyalás berekesztése és a határozathozatal között állott be.
- [34] Tekintettel arra, hogy jelen ügyben nem merült fel olyan körülmény, amely a törvényes bíróhoz való jog sérelmét vetné fel, azért megállapítható az alkotmányjogi panasz ezen eleme sem veti fel az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, vagy olyan alkotmányjogi jelentőségű kérdést, amelynek vizsgálatát az Alkotmánybíróság indokoltan tartaná.
- [35] Az alkotmányjogi panasz tehát az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése tekintetében sem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt feltételeknek.

[36] 3. Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság – tekintettel arra, hogy az alkotmányjogi panasz nem tett eleget az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b)* és *e)* pontjának, valamint a 27. § (1) bekezdés *a)* pontjának továbbá az Abtv. 29. §-ának, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére is – az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2023. június 13.

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/305/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3341/2023. (VI. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.I.35.382/2022/3. számú végzése alaptörvényellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-ára alapított – az Alkotmánybíróság főtárgyának felhívására kiterjesztett – alkotmányjogi panaszában az indítványozó jogi képviselője útján (dr. Lovászi-Tóth Ádám ügyvéd) a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.I.35.382/2022/3. számú végzése, valamint a Fővárosi Törvényszék 107.K.704.001/2021/9. számú ítélete alaptörvényellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, az Abtv. 43. § (1) bekezdésére figyelemmel. Álláspontja szerint a fenti, kifogásolt bírói döntések sértik az indítványozó Alaptörvény VII. cikk (4) bekezdésében foglalt jogát. Emellett – nézetek szerint – közvetlenül az indítványozó által kifejtett feladatellátás kezdeményezettjeinek az Alaptörvény II., VII., XI., XII., XV., XVI., XVII., XIX., XX., XXII., és XXV. cikkeiben meghatározott alapjogait is sértették.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege a következőképpen foglalható össze.
- [3] Az indítványozót a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Bíróság 1990. július 13-án jogerőre emelkedett Pk.20.744/1990/2. számú végzésével a lelkiismereti és vallásszabadságról, valamint az egyházakról szóló 1990. évi IV. törvény (a továbbiakban: Lvt.) 22. §-a alapján jegyezték be az egyházak nyilvántartásába. Majd a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló 2011. évi CCVI. törvény (a továbbiakban: Ehtv.) hatályba lépésekor, annak rendelkezései következtében 2012. január 1-jén veszítette el egyházi státuszát. Ennek következtében 2012. május 20. napjával törölték az indítványozónak az szja egy százalékos felajánlások érvényesítéséhez szükséges technikai számát. A Fővárosi Törvényszék 9.Pk.60.030/2020/2-I. számú határozatával 2019. április 15. napi hatállyal vallási egyesületként nyilvántartásba vette az indítványozót, majd a 9.Pk.60216/2020/21. számú határozatában megállapította, hogy ugyanezen hatállyal nyilvántartásba vett egyháznak minősül. Az indítványozó 2020. december 28. napján kérelmet terjesztett elő a bírósághoz a technikai szám visszamenőleges, 2012. május 20-i hatállyal történő visszaállítására.
- [4] Az elsőfokú adóhatóság az indítványozó kérelmét, hivatkozva a személyi jövedelemadó meghatározott részének az adózó rendelkezése szerinti felhasználásáról szóló 1996. évi CXXVI. törvény (a továbbiakban: Szftv.) 4/A. § (1) és (2) bekezdéseire, valamint az Ehtv. 37. §-ára, elutasította. Többek között kitért arra, hogy az Szftv. 4/A. § (2) bekezdése csak a technikai szám kiadását követő évben teszi kedvezményezetté a vallási egyesületet, nyilvántartásba vett egyházat, a bejegyzett és a bevett egyházat. A Fővárosi Törvényszéknek az indítványozót nyilvántartásba vevő határozata alapján az egy százalékos felajánlások technikai számmal való gyűjtésére, ezért az indítványozó csak a 2021. rendelkező évben lesz jogosult. Az adóügyben hozott közigazgatási határozat alperese (a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Fellebbviteli Igazgatósága) az elsőfokú adóhatóság döntését helyben hagyta. Indokolásában kitért arra, hogy az adóhatóságnak nincs törvényes lehetősége az adózó részére a technikai számot visszamenőleges, 2012. május 20-i hatállyal megállapítania. Ezen nem változtatnak az Alkotmánybíróság 6/2013. (III. 1.) AB határozatában (a továbbiakban: Abh.) foglaltak sem. Az indítványozó felperesként az alperesi határozat bírósági határozatát kezdeményezte, hivatkozva arra, hogy már 1989. óta bevett és bejegyzett egyház, továbbá utalva az Alkotmánybíróság fent említett határozatára.
- [5] Az elsőfokú bíróság jogerős ítéletével a felperes keresetét elutasította, indokolásában hivatkozott arra, hogy azonos jogkérdésben a Kúria ítéleteivel elvi döntést hozott. A releváns tényállás és a jogkérdés egyezősége, valamint a felek azonos előadásai okán a bíróság nem látott indokot a Kúria döntéseiben foglaltaktól való eltérésre. Az indítványozó mint felperes felülvizsgálati kérelemmel élt, hivatkozva a közigazgatási perrendtartásról szóló

2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 118. § (1) bekezdés a) pont aa) és ab) alpontjaira. Álláspontja szerint vizsgálni szükséges, hogy az Alaptörvény negyedik és ötödik módosítása folytán mennyiben tartotta be a jogalkalmazó az egyébként kötelező érvényű Abh.-t. A Kúria az indítványozó mint felperes felülvizsgálati kérelmének a befogadását megtagadta, figyelemmel arra, hogy indokolása szerint a kérelem befogadásának feltételei nem álltak fenn. A Kúria végzésében hivatkozott arra, hogy az elsőfokú bíróság a jogerős ítélet indokolásában ismertette és vizsgálta a Kúria több, egyházi jogálláshoz kapcsolódó, támogatási ügyben hozott határozatát. Ezeket a felülvizsgálati bíróság végzésének indokolása további precedens határozattal egészítette ki. Többek között utalt a Kúria Kfv.I.35.004/2017/8. számú ítéletére, amely megállapította, hogy a támogatási ügyekben és a technikai szám esetében is releváns egyházi státusz tekintetében megállapította, hogy az Ehtv. és az Abh.-t érintve a Kúria előtt több közigazgatási tárgyú ügyben keletkezett ítélet, melyek egymással egyezően mondták ki, hogy a státuszukat az Ehtv. alapján elvesztítő vallási közösségek nem automatikusan, csak a szükséges eljárás lefolytatását követően válhatnak egyházzá. Az Abh. és az Ehtv.-t módosító szabályozás tehát nem tette automatikusan figyelmen kívül hagyhatóvá az egyházi státusznak, és ennek következtében a technikai számnak az elvesztését. Továbbá ezen határozat indokolása azt is kifejtette, hogy technikai számmal, kérelemre, az adóhatóság látja el az érintett egyházat. Ugyanakkor az Szftv. feltételként szabta a 4/A. § (2) bekezdésében, hogy az arra jogosult a technikai szám „kiadásának” évét követő évben válik kedvezményezetté. Az Szftv. szerinti „ellátottság” tehát a technikai szám megadott időtartamon keresztül való birtoklásának tényleges állapotát feltételezi. Mindezek alapján, figyelemmel arra, hogy a Kúria az indítványozó mint felperes technikai számának kérdését már mind az egyházi státusz szempontjából, mind az Szftv. irányadó szabályain vizsgálta és a joggyakorlat egysége biztosított, továbbá nincs olyan új típusú ügy, amely igényelné a Kúria iránymutatását, valamint olyan új jogkérdés sem merült fel, amely a társadalom széles körét közvetlenül, vagy közvetve érintené, és még nem volt tárgya felülvizsgálati eljárásnak, megállapította, hogy a felülvizsgálati kérelem befogadási okai nem állnak fenn. A döntés elvi tartalommal megállapította továbbá, hogy releváns tényállásbeli elemekben egyező, azonos jogkérdésben keletkezett, közzétett kúriai határozatok esetén a Kúriának nem szükséges a joggyakorlat egysége, továbbfejlesztése biztosítása érdekében befogadni a felülvizsgálati kérelmet. Változatlan körülmények hiányában a felvetett jogkérdés különleges súlya, illetve társadalmi jelentősége sem merül fel.

- [6] Az indítványozó Alkotmánybírósághoz benyújtott, az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszában az elsőfokú bíróság ítélete, valamint a kúriai döntés alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérve, miután nézete szerint a kifogásolt döntések az Alaptörvény VII. cikk (4) bekezdésébe foglalt vallásszabadsággal kapcsolatos jogát csorbították. Emellett állítása szerint közvetten, a fenti jogsérelem eredményeként az indítványozó által kifejtett társadalmi feladatellátás tekintetében csorbította a feladatellátás kedvezményezettjeinek az Alaptörvény II., VII., XI., XII., XV., XVI., XVII., XIX., XX., XXII., és XXV. cikkeiben meghatározott alapvető jogait. (Utóbbi alapvető jogok sérelmét az indítványozó csupán állította, arra vonatkozóan részletes indokolást nem terjesztett elő.) Az indítvány az előzményi tényállás és a befogadási feltételek részletes ismertetését követően hangsúlyozta, hogy az indítványozó a korábbi egyházként történt elismerése okán az egyházi státuszát nem veszítette el az Abh. értelmében, ezért az, bevett egyháznak minősül. Nézete szerint ezért a 8/2012. (II. 29.) OGY határozat a fenti alkotmánybírói döntés értelmében nem szüntette meg egyházként elismert jogállását, ezért az állami szerveknek az indítványozót 2012. május 20. napját követően is folyamatosan és szakadatlanul a bevett egyházakkal egyenlő jogállású szervezetként kellene kezelniük. Erre tekintettel az indítványozó 2012. május 20. napját követően is folyamatosan olyan egyháznak minősül, amely technikai számra jogosult. Előadta, hogy az indítványozó mint vallási közösség és az állam között korábban már létrejött az együttműködés a közösségi célok elérése érdekében, mely együttműködés jelentősége, hogy a vallásszabadsága két szelvényjogosultságának kifejeződését testesíti meg. Egyrészt az azonos hitelveket vallók együttesen történő vallásos cselekmény végzését (pl. rászorulók segítése) testesíti meg, másrészt az Alaptörvény VII. cikkének (4) bekezdésébe foglalt jogosultság (az együttműködés létrejötte és fennállása esetén a sajátos jogosultságok biztosításában való részesülés joga) is megvalósult és érvényre jutott. Álláspontja szerint amennyiben már létrejött az együttműködés a vallási közösség és az állam között, a vallási közösség pedig már részesül ennek alapján az ehhez kapcsolódó jogosultságból, úgy az állam az említett alaptörvényi rendelkezés alapján köteles a már létrejött együttműködés alapján a jogosultság biztosítására, másrészt az együttműködést a vallási közösséggel hatályosan nem szünteti meg, úgy a vallásszabadság Alaptörvényben rögzített szelvényjogosultságát sérti meg és ekként alaptörvény-ellenes a hivatkozott jogosultság biztosításának elmulasztása. Az indítványozó hivatkozása szerint az elsőfokon eljáró hatóság döntése, az alperesi hatóság

döntése, majd a Fővárosi Törvényszék támadott ítélete semmibe vette az Abh.-ban foglaltakat azzal, hogy nem ismerik el és nem biztosítják az elismerten fennálló és mindvégig fennállt egyházi minőségből fakadó, technikai szám meglétében, tehát lényegében a felajánlott egy százalékos adófizetésből mint forrásból való részesülés lehetőségében álló jogosultságot az indítványozó számára. E jogosultság biztosításának megtagadása alaptörvény-ellenes, mivel az államnak az Alaptörvény VII. cikk (4) bekezdésében foglalt rendelkezés alapján biztosítania kell a közösségi célok elérését szolgáló feladatokban való részvételükre tekintettel „a Panaszossal egyező típusú jogalanyok számára” (az indítványozó mellett) az egyes jogosultságokat, mint amilyen a felajánlott egy százalékos adófizetésből mint forrásból való részesülés lehetősége.

- [7] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése, valamint az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján jelen ügyben tanácsban jár el. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróság elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról dönt, ennek során a tanács megvizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. Az Abtv. 56. § (3) bekezdése alapján befogadás visszautasítása esetén az Alkotmánybíróság rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [8] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e az indítvánnyal szemben támasztott törvényi követelményeknek. Erre nézve a következőket állapította meg.
- [9] 3.1. Az Abtv. 27. §-a alapján az „alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés *a*) az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és *b*) az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva”.
- [10] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó a törvényes határidőben nyújtotta be indítványát (az indítványozó jogi képviselője a Kúria végzését 2022. október 15-én vette át, míg az alkotmányjogi panaszt 2022. november 28-án terjesztette elő). Az indítvány továbbá az Abtv. 27. §-a alapján a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.I.35.382/2022/3. számú végzése az bírósági eljárást befejező, jogorvoslattal nem támadható döntésének alkotmányossági vizsgálatát kérte, amely ellen fellebbezésnek vagy további felülvizsgálatnak nincs helye, továbbá az indítványozó részben az Alaptörvényben biztosított joga sérelmére hivatkozott, ezért az alkotmányjogi panasz e tekintetben is megfelel az Abtv. 27. §-ában előírt követelményeknek. Az indítványozó alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, és érintettsége, mivel a közigazgatási jogvita iránt indított ügyben felperes [27. § (2) bekezdés *a*)–*c*) pontjai] volt, fennáll.
- [11] Az alkotmányjogi panasz benyújtásának törvényi feltétele [Abtv. 27. § (1) bekezdés *a*) pont], hogy az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának sérelmére hivatkozzon. Ugyanakkor az indítványozó által hivatkozott és állított Alaptörvény II., VII., XI., XII., XV., XVI., XVII., XIX., XX., XXII., és XXV. cikkeiben foglalt alapvető jogok sérelme a bírósági eljárásban - valójában nem az indítványozó, hanem (ahogy azt az indítványozó is állította) a feladatellátás kezdeményezettjeinek Alaptörvényben biztosított jogát érintette, ezért az alkotmányjogi panasz ebben a részében nem felel meg az Abtv. 27. §-ában előírt követelményeknek {ezzel összefüggésben lásd: 3532/2021. (XII.13.) AB végzés, Indokolás [23]}.
- [12] 3.2. Az indítványi kérelem a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt további követelményeinek ugyanakkor szintén nem tesz eleget. Az indítvány tartalmazza: *a*) azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza (Abtv. 27. §) *b*) az eljárás megindításának indokát (az indítványozó álláspontja szerint a kifogásolt bírói döntés Alaptörvényben biztosított jogát sérti); *c*) az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírósági döntést; *d*) az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezését [VII. cikk (4) bekezdése]; *f*) kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott bírósági döntés alaptörvény-ellenességét, és semmisítse meg azt.

- [13] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó Abtv. 27. §-ára irányuló alkotmányjogi panaszának indokolása a kifogásolt kúriai döntés alaptörvény-ellenességére vonatkozóan nem tartalmaz indokolást, csupán a jogerős bírósági döntés tekintetében. Emellett az indítvány az Alaptörvény VII. cikk (4) bekezdése vonatkozásában arra vonatkozóan tartalmaz részletes érvelést, hogy az állam a hivatkozott vallásszabadság joga egyik szelvényjogosultsága (Alaptörvény VII. cikk (4) bekezdés) biztosítására köteles, a vallási közösségek és az állam között korábban már létrejött megállapodás(ok) alapján, illetve ezen jogosultság biztosításának elmulasztása alaptörvény-ellenes. Hivatkozása szerint ennek biztosítására az állam köteles az Alaptörvény VII. cikk (4) bekezdése alapján – az indítványozó mellett – „a Panaszossal egyező típusú jogalanyok számára”. Azaz a jogerős döntés alaptörvény-ellenességét az indítványozó tartalma szerint valójában a bíróság által alkalmazott jogszabályi rendelkezések alapján (tartalma szerint különösen az Ehtv. vonatkozó rendelkezése, illetve a Szftv. 4/A. § (2) bekezdésében foglaltak okán), nem pedig a bírói döntés esetleges alaptörvény-ellenes jogértelmezésére tekintettel állítja, azonban erre vonatkozóan az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasszal nem élt. Ugyanakkor az Abtv. 27. §-ára alapított panasz érdemi indokolása az említettekre tekintettel szintén nem felel meg a határozottság követelményének, mivel az erre vonatkozó érvelést nem tartalmaz.
- [14] Mindezek hiányában az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány ezen részeiben nem felel meg a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében foglalt *b)* és *e)* pontja követelményének. Ezért az Alkotmánybíróság megállapította, hogy jelen ügyben érdemi vizsgálatra okot adó körülmény nem merült fel.
- [15] Megjegyzi továbbá az Alkotmánybíróság, hogy a 3204/2022. (IV. 29.) AB végzésében már foglalkozott az Alaptörvény VII. cikk (1) és (4) bekezdéseiben foglaltak tartalmával, melyeket a továbbiakban is irányadónak tekint.
- [16] 4. Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság – tekintettel arra, hogy az alkotmányjogi panasz nem tett eleget az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b)* és *e)* pontja, az
- [17] Ügyrend 30. § (2) bekezdés *h)* pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére is – az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2023. június 13.

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2706/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3342/2023. (VI. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a büntetés-végrehajtási intézetben fogvatartott elítéltek és egyéb jogcímen fogvatartottak ételmezési ellátásának ételmezési szakmai és táplálkozás-egészségügyi követelményeiről szóló 13/2022. (IV. 29.) BM rendelet alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A személyesen eljáró indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdés alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő a büntetés-végrehajtási intézetben fogvatartott elítéltek és egyéb jogcímen fogvatartottak ételmezési ellátásának ételmezési szakmai és táplálkozás-egészségügyi követelményeiről szóló 13/2022. (IV. 29.) BM rendelet (a továbbiakban: Rendelet) alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése céljából.
- [2] 2. Az indítványozó jelenleg szabadságvesztés büntetését tölti. 2022. november 11. napján nyújtotta be postai úton a Rendelet ellen irányuló alkotmányjogi panaszát. Álláspontja szerint a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv.tv.) 176. § (4) bekezdésének 2018. július 1. napjától történt megváltoztatása, azaz az élelmiszerek csomagban való beküldésének megtiltása, nagymértékben rontotta a fogvatartottak egészséges élelmiszerekhez történő hozzájutását. A szabadságvesztés, az elzárás, az előzetes letartóztatás és a rendbíróság helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól szóló 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet 134/A. § (2) bekezdése szerinti jogszabályi előírásoknak kellett volna biztosítania azt, hogy az igényekhez igazodó árukészletből lehessen vásárolni a büntetés-végrehajtási intézetben. A gyakorlatban ez a mai napig nem valósult meg, mert egy profit-orientált kft. önkényes mennyiségi és minőségi korlátozással él. Ezen az állapoton rontott a támadott Rendelet, amely az indítványozó álláspontja szerint alaptörvény-ellenesen határozza meg a fogvatartottak közétkeztetési alapanyag-felhasználási normáit, és kiüresíti a közétkeztetésre vonatkozó táplálkozás-egészségügyi előírásokról szóló 37/2014. (IV. 30.) EMMI rendeletben foglaltakat, amely sérti az Alaptörvény III. cikk (1) bekezdésében foglalt embertelen, megalázó bánásmód vagy büntetés tilalmát, a XV. cikk (2) bekezdésében szereplő diszkrimináció tilalmát, továbbá a XIX. cikk (1) bekezdésében rögzített szociális biztonsághoz való jogát és a XX. cikk (1) bekezdésében foglalt testi és lelki egészséghez való jogait.
- [3] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenképp azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e. A befogadás visszautasítása esetén az Alkotmánybíróság rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát [Abtv. 56. § (3) bekezdés]. A befogadhatóság feltételeit vizsgálva az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítvány az alábbiak szerint nem volt befogadható.
- [4] 4. Az Abtv. 30. § (1) bekezdés második fordulata szerint az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt az alaptörvény-ellenes jogszabály hatálybalépésétől számított száznolcvan napon belül lehet írásban benyújtani. A Rendelet – a 25. §-a alapján – a kihirdetését követő 15. napon lép hatályba (2022. május 14.). Az indítványozó alkotmányjogi panaszát 2022. november 11. napján – a 181. napon – adta postára. A fogva lévő indítványozónak a határidő elmulasztására vonatkozó igazolási kérelmét az Alkotmánybíróság elfogadta és megállapította, hogy az alkotmányjogi panaszt határidőben érkezettnek kell tekinteni.
- [5] 5. Az indítvány a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében meghatározott követelményeinek részben eleget tesz. Tartalmazza ugyanis: a) azt a törvényi rendelkezést, amely az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására megállapítja, és az indítványozói jogosultságot megalapozza [Abtv. 26. § (2) bekezdés];

- b) az eljárás megindításának indokát (a fogvatartottak élelmezési normáinak megváltoztatását); c) az Alkotmánybíróság által vizsgálendő jogszabályt; d) az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [III. cikk (1) bekezdés, XV. cikk (2) bekezdés, XIX. cikk (1) bekezdés, XX. cikk (1) bekezdés]; e) részbeni indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabály miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel; f) kifejezett kérelmet arra vonatkozóan, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott jogszabály alaptörvény-ellenességét, és semmisítse meg azt.
- [6] Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy az indítványozó az Abtv. 26. § (1) bekezdését is megjelölte jogalapként, amely nyilvánvalóan téves, mivel konkrét ügyben hozott bírósági határozatot nem érintett az alkotmányjogi panasz.
- [7] Az indítványozó az Alaptörvény XIX. cikk (1) bekezdést csak kifogásként hozta fel, de nem indokolta. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a megfelelő alkotmányos indokolás hiánya az érdemi elbírálás akadálya [pl. 3149/2016. (VII. 22.) AB végzés, Indokolás [27]].
- [8] Az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése az alapvető jogok körében, egy védett tulajdonság tekintetében tett megkülönböztetéseket tiltja, a diszkrimináció súlyosabb esetét fogalmazza meg. Az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésében garantált diszkrimináció-tilalom csupán olyan élethelyzeteket ölelhet át, amelyekben az emberek öazonosságát, identitását meghatározó lényegi tulajdonságuk miatt előítélettel, vagy társadalmi kirekesztéssel néznek szembe. Vagyis a diszkrimináció-tilalom alkotmányos klauzulája elsődlegesen a társadalom személyben rejlő és tetszés szerint nem változtatható tulajdonság mentén elkülönülő csoportjainak védelmét szolgálja [3206/2014. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [27]]. Az indítványozó az elítéltek csoportjait veti össze, ez a tulajdonság azonban nem megváltoztathatatlan. Az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése tekintetében megállapítható, hogy az indítvány – ezen elvekre figyelemmel – nem tartalmaz alkotmányjogi szempontból értékelhető indokolást. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a megfelelő alkotmányos indokolás hiánya az érdemi elbírálás akadálya [pl. 3149/2016. (VII. 22.) AB végzés, Indokolás [27]].
- [9] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy gyakorlatában az Abtv. 26. § (2) bekezdésén alapuló alkotmányjogi panasz kivételes jellegű. Az Alkotmánybíróság következetes értelmezése szerint ezért a „kivételes panasz esetében, mivel az közvetlenül a norma ellen irányul, különös jelentősége van az érintettség vizsgálatának, hiszen a panaszos alapjogában való személyes, közvetlen és aktuális sérelme különbözteti meg a kivételes panaszt az *actio popularistól*” [például: 3110/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [27]; lásd még: 3105/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [3]; 3033/2014. (III. 3.) AB végzés, Indokolás [19]; 3245/2014. (X. 3.) AB végzés, Indokolás [14]].
- [10] A közvetlenség azt a követelményt foglalja magában, hogy az indítványban állított (alapjogi) jogsérelemnek jogalkalmazói (bírói) döntés nélkül – közvetlenül – kell fennállnia. Ha ugyanis a jogszabály érvényesüléséhez konstitutív hatályú végrehajtási aktus szükséges, az indítványozónak először a jogsértést közvetlenül megvalósító államhatalmi aktust kell megtámadnia, amelyet követően lehetővé válik a norma közvetett vizsgálata is [3110/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [27]; 3170/2015. (VII. 24.) AB végzés, Indokolás [10]]. Ennek megfelelően az olyan jogszabályok támadhatók az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján történő eljárásban, amelyek lényegüknél fogva közvetlenül hatályosulhatnak [3246/2014. (X. 3.) AB végzés, Indokolás [10]].
- [11] Az érintettség megállapításához szükséges az is, hogy a jogsérelem bekövetkezzék, az „aktuális” (jelenváló) legyen. Az aktuális érintettség ezért azt jelenti, hogy az indítványozó sérelmének fenn kell állnia [3110/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [31]; 3123/2015. (VII. 9.) AB végzés, Indokolás [12]; 3170/2015. (VII. 24.) AB végzés, Indokolás [11]]. Ez alól annyiban engedett kivételt az Alkotmánybíróság, hogy az érintettség abban az esetben is megállapítható, ha a jogszabály alkalmazására, érvényesítésére szolgáló cselekmények ugyan még nem történtek meg, de jogszabály erejénél fogva olyan jogi helyzet keletkezett, amelyből egyértelműen következik, hogy „a panaszolt jogsérelem közvetlenül belátható időn belül kényszerítően bekövetkezik” [33/2012. (VII. 17.) AB határozat, Indokolás [66]; 3244/2014. (X. 3.) AB határozat, Indokolás [19]].
- [12] Az érintettség megállapításának további feltétele, hogy a jogsérelemnek személyesnek kell lennie. Ez a feltétel azt a követelményt foglalja magában, hogy az érintett saját alapjogának a sérelmére hivatkozhat, ugyanakkor nem jelenti, hogy e feltétel kizárólag akkor állapítható meg, ha a támadott normának az indítványozó a címzettje. Ha a norma címzettje harmadik személy, a személyes érintettség követelménye akkor teljesül, ha az indítványozó alapjogi pozíciója és a norma között szoros kapcsolat áll fenn [3110/2013. (VI. 14.) AB határozat, Indokolás [28]]. Az Alkotmánybíróság kifejtette azt is, hogy nem természetes személyek esetében az egyedi érintettséget a szervezeti sajátosságokra figyelemmel vizsgálja [3091/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [3]; 3092/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [3]; 3027/2013. (II. 12.) AB végzés, Indokolás [19]].

- [13] Az indítványozó elítéltként jelenleg is szabadságvesztését tölti, és élelmezését a támadott rendeletben foglalt normák alapján kell meghatározni, így közvetlen, aktuális és személyes érintettsége megállapítható.
- [14] 3. Az Abtv. 29. §-a alapján az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltétele, hogy az a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [15] 3.1. Az indítványozó szerint az Rendeletben meghatározott élelmezési normák sértik az Alaptörvény III. cikkében rögzített kínzás, embertelen, megalázó bánásmód vagy büntetés tilalmát.
- [16] Az Alkotmánybíróság korábbi határozatában rögzítette, hogy kizárólag a jogszerű bánásmód vagy büntetés bizonyos formáihoz szükségszerűen kapcsolódó szenvedésen túlmenő, további szenvedés sérti az Alaptörvény III. cikkét {32/2014. (XI. 3.), Indokolás [50]}. Az indítványozó által felhozott kifogások (áremelkedés, a választék csökkenése, stb.) nem támasztják alá azt, hogy a Rendeletben meghatározott, egyébként differenciált élelmezési normarendszer olyan fokú sérelmet jelentene, amely az alaptörvény-ellenesség kételyét megalapozná.
- [17] 3.2. Az indítványozó álláspontja szerint alkotmányos követelményben kellene kimondani, hogy az egészséges élelmiszerek megvásárolhatóságának korlátozására nincs észszerű indok és az Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdés – a testi és lelki egészséghez való jog – magában foglalja minden ember számára az egészséges élelmiszerek megvásárolhatóságának a jogát.
- [18] Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítvány ezen része tartalmilag alkotmányos követelmény megállapítására irányul. Az Abtv. 46. § (3) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság hatáskörei gyakorlása során folytatott eljárásában határozattal megállapíthatja azokat az Alaptörvény szabályozásából eredő, és az Alaptörvény rendelkezéseit érvényre juttató alkotmányos követelményeket, amelyeknek a vizsgált, illetve a bírósági eljárásban alkalmazandó jogszabály alkalmazásának meg kell felelnie. Alkotmányos követelmény megállapításának azonban hivatalból van helye, ilyen tartalommal indítvány nem terjeszthető elő, ezért az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt – a felhozott kifogások (áremelkedés, választék csökkenése) fényében – ebben a részében érdemi vizsgálatra alkalmatlannak tartotta {3144/2013. (VII. 16.) AB határozat, Indokolás [29]}.
- [19] 4. A kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában írt befogadási kritériumoknak. Erre tekintettel az indítványt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2023. június 6.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2551/2022.

Az Alkotmánybíróság Határozatai az Alkotmánybíróság hivatalos lapja, mely elektronikus formában, időszakosan jelenik meg. A kiadvány az Alkotmánybíróság döntéseinek gondozott, szükség esetén anonimizált változatú szövegét tartalmazza. Az Alkotmánybíróság Határozatainak egyes számai bárki számára, személyazonosítás nélkül, korlátozástól mentesen, díjmentesen hozzáférhetőek az Alkotmánybíróság honlapján: www.alkotmanybirosag.hu

A szerkesztésért felel: dr. Bitskey Botond, az Alkotmánybíróság főtktára
layout: www.escom.hu

Kiadja a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6., www.mhk.hu
Felelős kiadó: Németh Balázs ügyvezető
HU ISSN 2062-9273